הארץ

אג' שנה נ"ד/יום ו', כ"א תשרי תשל"ג, 29 בספט' 1972 V. 54/16,173/SEPTEMBER 29

סאדאת קורא להקמת „ממשלה פלשתינית זמנית"

צרים תהיה הראשונה שתכיר בה ✶ דוחה שיחות ישירות והסדר חלקי בע שהצבא המצרי ממשיך בהכנות למלחמה ✶ מצפה לתשובה מברז'נייב ✶ תוקף קשות את המלך חוסיין

מאת סופר „הארץ" לענייניים ערביים

יא מצרים קרא אתמול ל- וני התכלה לאמץ את הכי- האלג'ירית „לשיחרור פלש- ולכונן ממשלה פלשתינית ה. מצרים תהיה ראשונה ש- בממשלה זו, — אמר.

(מאמר ראשי — בעמוד 11)

ברי סאדאת תהיה זו תשובה ב- לקביעת ראש ממשלת ישראל קיימת ישות או עם פלשתיני הידיעה על ראיון גב' מאיר בי.בי.סי). מזימה שבה החל המלך ואותה משלימה עתה ישראל לחסל את המחבלים ואת פלשתין.

דבריו נשא סאדאת אתמול ב- בעצרת זיכרון כסעם מפלגת ביום השנה השני לבוא נא-

זאת אמר, כי מאז כלהבות יונ- הימים האפלים שבאו אחריה חמש השנים האחרונות הת- לנשום בקלות רק בקיץ האח- (מועד סילוק הכוחות הסובייטיים ממצרים).

את הזכיר, שמצרים הוציאה מיליון לירות כבריות לצרכי, ואילו סוריה מקציבה 60 מתקציבה למטרה זו ולוב מק- את כל משאביה לרכוש הקרב. הזכיר, כי עוד ב־13 בינואר איגרת לנשיא ארה"ב בה הז- „חוצפת ישראל עוברת כל אזהרה דומה שיגר לסובי- בה ציין, כי „לא יתכן לה- את ישראל בחוצפתה זו כא- היא עושה כל העולה על רוחה, את מי שהיא רוצה היכן דבר עה מכך". סאדאת רמז, כי אם המסובייטים לספק לו נשק כר-

הנשיא אנואר סאדאת בעת נאומו אתמול בעצרת אזכרה במלאת שנתיים למותו של נאצר.
(צילום רדיו של אי.פי.)

הי"ב „שיוכל לפגוע בעומקה של ישראל".

בה שאירע בלבנון היה צפוי סאדאת אמר כמה שארע בהרי- נה בלבנון היה צפוי ועוד יקרה, כי לכך אחראים ראשית כל הערבים כולם. „אל לנו לברוח מהאחריות ולהטיל את מה שאירע בלבנון, הבהונה השפלה לכל הערביים". הוא הסביר, כי ארה"ב היא שנתנה את האור הירוק לישראל לתקוף את לבנון, בעוד שהערבים כים של האינטרסים של ארה"ב מאפשרים לה להפיק רווחים אדירים בעולם הערבי. על הערבים להזין בקביעת עמדה כאחת „כדי שארה"ב תרגיש בכוחם וב-

(סוף בעמוד 2, טור 1)

„נ.י. טיימס יתמוך במועמדות מקגאוורן

ניו־יורק 28 (עיצ). „ניו־יורק טיימס" הודיע היום במאמר מערכת על כוונתו לתמוך במועמדות הסנאטור מקגאוורן לנשיאות ארה"ב.

העתון הבלתי־תלוי של ניו־יורק מסביר את נימוקיו באומרו: „אנו בדעה, כי מר מקגאוורן מסוגל להחזיר לעם האמריקאי את אמונו ביעודו".

מאמר המערכת סבור, כי הנשיא ניכסון „נכשל בהתחייבותו המפורשת לשים קץ למלחמה בווייטנאם".

ירדן דוחה קריאת סאדאת

„נסיון מצרי להתחמק מאחריות לעניין הפלשתיני"

רבת עמון, 28 (יופי"א ועיצ). ירדן דחתה היום את הצעת נשיא מצרים להקמת ממשלה פלשתינית גולה, בטענה שדברי סאדאת אינם אלא נסיון מצרי להתחמק מאחריות לענין הפלשתיני.

רדיו רבת עמון אמר, כי ניתוח המצב בנאום סאדאת מוטעה מיסודו.

בדברי פרשנות מדיניים ציינה תחנת השידור הירדנית כי סאדאת מנסה לצמצם את אחריות מצרים לענין הפלשתיני עד למינימום. בכוונת מצרים להתחמק מאחריות זו ולהטיל אותה על שכם ממשלה גולה, שאין לה כל שליטה על אדמת פלשתין.

עוד אמר הפרשן, כי ההשוואה שעשה סאדאת בין מצבם של הפלשתינים לזה של אלג'יריה תחת שלטון צרפתי, מוטעית מיסודה.

מומחים מורח תיכוניים מציינים, כי ירדן תגלה התנגדות חריפה לכל נסיון להקים ממשלה פלשתינית גולה.

רדיו דמשק לא כלל את פניית סאדאת בענין ממשלה פלשתינית גולה, בשידור הקטעים העיקריים של הנאום. רדיו דמשק לא הגיב כלל על הנאום — עד כה.

בביירות קידם ר"מ לבנון בברכה את דברי השבח ללבנון שהשמיע סאדאת, אך לא הגיב בענין ממשלה פלשתינית.

אמסטרדם, 28 (עסט"א). משטרת האג הציבה מכוניה משוריינת כשהיא שאולה מן הצבא, ליד השגרירות הישראלית.

עולה מבריה"מ מנעה חבלה במטוס ג'אמבו של אל־על

לדבריה הציעו לה אלמונים בפריס חבילה קטנה למסירה בישראל ✶ מצוד בצרפת אחר שני האלמונים

מאת אדר קיפרי, סופר „הארץ" לעניני תעופה

עירנותה של עולה מבריה"מ המועצות, המתגוררת בישראל, מנעה חבלה אפשרית במטוס ג'מבו של אל־על — שהגיע אתמול חניית ביניים בנמל אורלי בצרפת, בדרכו לישראל — בסרבה לקבל מגבר ואשה אלמונים חבי- לה שהיתה, כך חוששים, ממולכדת.

גב' סוניה ליפביצקי, אשה בגיל העמידה, סיפרה כי השניים ניגשו אליה בנמל אורלי וביקשו למסור לה חבילה קטנה בשביל קרובים בישראל, אך היא סירבה מאחר והוזהרה מראש, עוד בצאתה מלוד. גברת ליפביצקי הוסיפה, כי בך

(הסוף בעמוד 2, טור 4)

מנהיג סין, היו"ר מאו טסה־טונג, לוחץ את ידו של ראש ממשלת יפאן, קאקואי טאנאקה, בפגישתם שנערכה שלשום בפקינג.
(צילום רדיו של אי.פי.)

עתוני לבנון מוסרים:

דיונים על חוזה צבאי סורי — סובייטי

„כדי להרתיע את ישראל מהתקפה של סוריה"

ביירות, 28 (עי"ר, יופי"א רע"צ). סוריה ובריה"מ דנות בחתימת הסכם צבאי ביניהן, כדי להרתיע את ישראל מהתקפה על טריטוריה סורית, — מסרו היום עתוני לבנון.

העתונים פירסמו בכותרות ראשיות את הידיעות בדבר משלוחי הנשק הסובייטיים ברכבת אווירית. לדבריהם כוללים המשלוחים הללו כלי נשק אולטרה־מודרניים, שבמכוחם סירבה בריה"מ בעבר לספק למצרים. אחד העתונים מוסר, כי לא מכבר סיפקה בריה"מ לסוריה מטוסי מיג 23 וטייסים סורים כבר החלו להתאמן בהטסתם.

העתונים „אל־נהאר" ו„ל'אוריאן לה־ז'ור" מוסרים, כי מזה כמה ימים מתנהלות בדמשק שיחות בין מנהיגי סוריה לבין משלחת סובייטית, אשר הגיעה באורח חשאי ביום ב' שעבר במגמה להשלים הסכם צבאי בין שתי המדינות.

העתונים מוסרים, כי דמשק עודנה מתנגדת לחתימת חוזה ידידות ושיתוף פעולה עם מוסקבה, מסוג זה שנחתם עם מצרים ועיראק, אך לעומת זאת היא מעוניינת בהסכם צבאי, אשר מבחינה מעשית יהיה לא־פחות חשוב. המגמה המיידית של הסכם כזה — להעניק לסוריה הגנה מספקת במקרה של התקפה עליה מצד ישראל.

העתונים הלבנוניים טוענים, כי הזרם הנוכחי של ציוד צבאי ומומחים סובייטיים לסוריה כבר הרתיע את ישראל מביצוע התקפה עליה.

שר החוץ ברפובליקה הדומיניקנית יבקר בישראל

מרכז האו"ם, 28 (עסט"א). שר החוץ של הרפובליקה הדומיניקנית, ויקטור גומז ברגז, יבקר בישראל בקרוב.

מר ברגז נועד אתמול עם שר החוץ, מר אבא אבן.

ארה"ב עוקבת אחר העזרה הרוסית לסוריה

טייסים רוסיים עדיין לא נשלחו לסוריה ✶ הפעלת טילי קרקע־אוויר תיעשה ע"י רוסים

מאת דן מרגלית, סופר „הארץ"

גורמים מערביים, בעיקר אמריקאיים, עוקבים מטורקיה ובפרס אחר התנועה המוגברת של הציוד הצבאי הזורם בימים האחרונים מבריה"מ לסוריה. נראה שהפעילות הסובייטית בסוריה מעוררת את התעניינות המערב לא רק ביחס לחשש של החרפת העימות הישראלי־ערבי, אלא גם בהקשר ליחסי הכוחות בין צי וכוחות המעצמות במזרח הים־התיכון.

מקורות מערביים מסכימים, כי סוריה אינה יכולה להיחשב בעתיד הנראה לעין כתחליף למצרים בעיני הסובייטים, אך פעולה תוך זמן קצר לא רב להיות למעמסה הן על ישראל והן על הצי השישי ונאט"ו. דווקא משום שאין איומת לידיעת על סדרם של הסובייטים לפעילות כלאה בנמלי מצרים, מתעורר הרושם שהסובייטים חותרים להזק את אחיזתם בסוריה תוך זמן קצר, כדי לכסות על הפער שנגרם בפעולתם נגד המערב בים־התיכון לאחר צאתם ממצרים.

מקורות מערביים משוכנעים, כי מומחים ויועצים רוסיים הגיעו עם הציוד הסובייטי החדיש שנשלח לסוריה. אין להעלות על הדעת התקנת טילים חדשים להגנה מסוג S.A.3 בלי הפעלתם בידי מומחים רוסיים, לפחות בזמן הקרוב, עד שיאומנו הסורים.

עם זאת סבורים גורמים מערביים, כי בשלב הנוכחי לא נשלחו לסוריה גם טייסים סובייטיים ואין הם מפטרלים בשמי סוריה. מצב כזה — שנוצר במצרים — מחייב העמקת המעורבות הרוסית בסוריה וסידורים מיוחדים שטרם נעשו.

דמשק פועלת על סמך הנחה, כי לא נסתיים גל הפעולות של צה"ל בסוריה ובלבנון לחיסול בסיסי המחבלים, וכי צפויות בקרוב פעולות נוספות, שישראל לא תירתע מהן גם אם סוריה תגביל באורח זמני את פעולות המחבלים.

לונדון, 28 (עי"ר). יו הנפר, מנהל חברת־ההוצאה לאור „פליבורי", אמר הערב, כי ביטל נסיעה לגרמניה המערבית, מאחר שנתקבל איום מספטמבר השחור.

הסורים מתכוננים

מחשש לפעולת צה"ל

מאת סופר „הארץ" בגליל

הידיעות בדבר אספקת נשק מזורזת מבריה"מ בדרך האוויר לסוריה, גרמה אתמול לדאגה מסויימת בקרב ישובי הגולן. בלאו־הכי השתררה בשבועיים האחרונים מתיחות לאורך הגבול עם סוריה לאור שנראה לציין מן הצד הישראלי תיגבור הכוחות הסוריים בקו הקדמי. תנועת הרכב הנמשכת בזמן האחרון, נותנה יסוד להנחה, שהסורים עורכים את כל ההכנות למיתקפה.

בעתונים הסוריים הופיעו בימים האחרונים כתבות שונות, כי בדמשק חוששים מהתקפה ישראלית כדוגמת זו שהיתה לפני שבועיים בלבנון, ועל כן — לפי העתונות הסורית — הוכרז על מצב הכן בצבא הסורי בדרום המדינה. כן תוגברו ההכנות נגד מיתקפות אוויר באזור דמשק.

נתקבלה ההצעה הסורית בכנס ברומא

„הוועדה מצפה לפיתרון מהיר במזה"ת כדי למנוע חידוש הקרבות"

מאת אהרון גבע

רומא, 28. הוועדה המדינית של הוועדה הבין־פרלמנטרית אישרה אתמול ברוב של 18:15 הצעת־החלטה סורית בה נאמר שהוועדה מצפה לפיתרון מהיר של בעיית המזה"ת, כדי למנוע חידוש הקרבות.

הנציג הישראלי, ח"כ חיים צדוק, שהתנגד להצעה, אמר שיש בה הצדקה לפעולות איבה כל עוד לא הושג השלום.

קודם לכן דחתה הוועדה המדינית הצעת־החלטה מצרית, בה נאמר, שמקווים לפיתרון מהיר של בעית המזה"ת, כדי שפעולות האיבה האלימות יגיעו לקיצן. ההצעה נדחתה מכיוון שהקולות היו שקולים. יש לציין שהנציג המצרי הפר הבטחה שנתן באותו בוקר בוועדת הניסוח שלא יגיש הצעת תיקון.

עם תום הדיון סירבו הולנד, רומניה ויוגוסלביה לשמש כמסתייגות למ־יאה על החלטות הוועדה המדינית. לבסוף קיבל על עצמו הציר הבריטי של הישיבה למלא תפקיד זה. הנציג הבריטי אמר, כי הוא מקבל על עצמו התפקיד, „כדי למנוע בזיון".

בעת ההצבעות התנגדו ארה"ב ורוב ארצות מערב אירופה להצעת הערבים.

ברגע האחרון

איומים על דיפלומטים ישראלים בארה"ב

וואשינגטון, 28 (אי. פי.). באחרונה היו כמה מקרים של איומים נגד דיפלומטים ופקידים זרים הנמצאים כעת בארה"ב, — הודיע הסטייט־דיפארטמנט.

הדובר, מר צ'ארלס ברי, סירב לציין פרטים על מהות האיומים, אך מפי פקידים נמסר, כי רבים מן האיומים הופנו ע"י מחבלים ערביים נגד דיפלומטים ישראליים. הדובר מסר, כי ננקטו צעדים להגנת הדיפלומטים.

מזג האויר

הביל במישור החוף ושרבי בהרים ובפנים הארץ.

הטמפרטורות החזויות להיום: — ירושלים 22 עד 33 מעלות; ת"א 20 עד 31; חיפה 25 עד 32; באר־שבע 18 עד 37; אילת 25 עד 40; מפרץ שלמה 27 עד 37; רמת הגולן 18 עד 31 מעלות.

הלחות היחסית לא תשתנה. תסקיר סינופטי: רכס ברומטרי מטורקיה למזרח הים־התיכון גורם לזרימה צפון־מזרחית יבשה מעל אזורנו.

בגליון זה 26 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 56 עמודים

האמריקאים חוששים לפלישה סורית ללבנון – אם יפרצו שם קרבות בין הצבא והמחבלים

„ישראל לא תעניק עוד ללבנון מעמד מיוחד"

מאת רפאל רוטשטיין, סופר „הארץ" בארה"ב

ניו־יורק, 28 (מיוחד ל„הארץ"). שגרירות ארה"ב בביירות דיווחה לוואשינגטון, כי החזרת 2 קציני צבא לבנונים שנחטפו ע"י צה"ל ביותר ללבנון, תהיה מחווה שיחזק את היוקרה של צבא לבנון ויסייע לו לעמוד בפני הסכנה של כיבוש סורי במקרה של מלחמת אזרחים.

לא ידוע אם ארה"ב העבירה השקפה זו לישראל, אולם מקורות של הסטייט דיפארטמנט הדגישו, כי המצב המיוחד בלבנון עשוי לשכנע את ישראל לעשות מחווה זה, בנסיון למנוע מלחמת אזרחים בין הצבא הלבנוני ותומכיו הנוצרים, לבין המחבלים והמוסלמים הנתמכים ע"י סוריה.

המקורות אמרו, כי שני הקצינים הלבנונים, שאחד מהם קצין מודיעין בכיר, נחשבים בעיני ארה"ב כמשתייכים לקטגוריה נפרדת מזו של הקצינים הסורים שנלכדו יחד אתם לאורך גבול ישראל—לבנון בעת פעולת הגבול בילול. נראה שארה"ב אינה מצפה מישראל שתחזיר את הקצינים הסורים בלי חילופי שבויים (ראה ידיעה בעמ' 3).

לדעת השגרירות האמריקאית בביירות, לא יוכלו המחבלים בלבנון במלחמת אזרחים אפילו ינצח

(סוף בעמוד 2, טור 3)

הסינאט הממליץ על הסנקציות נגד המסייעים לחוטפי מטוסים

ההחלטה מועברת לביה"נ

וושינגטון, 28 (עי"ר). סינאט ארה"ב אישר היום החלטה המצדדת בהשעיית הסיוע האמריקאי ובהטלת סנקציות כלכליות על כל מדינה המעניקה מקלט לאנשים המבצעים פשעים, הנוגדים כטרוריזם בינלאומי.

הצעת ההחלטה הוגשה לסינאט בתגובה לרצח במינכן.

ההחלטה, המועברת עתה לביה"נ „קוראת לנשיא לשקול השעיית הסיוע לכל מדינה הנותנת מקלט לטרוריסטים, שביצעו או פגעו באזרחים או רכוש של מדינה אחת ע"י ביצוע מעשים טרוריסטיים ועל הטלת סנקציות כלכליות ואחרות" על מדינה כזו.

בשבוע שעבר אישר הסינאט חוק נגד פירטיות אווירית המסמיך את הנשיא להפסיק זכויות שירותי תחבורה אווירית לכל מדינה הנותנת מקלט לטרוריסטים.

ג. מאיר: אין צורך במדינה פלשתינית

איון בבי. בי. סי. הטעימה ראש הממשלה: נשב לשולחן הדיונים עם הפלשתינאים

נדון, 28 (רויטר). ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר, אמרה ין כל מקום ואין כל צורך שתינים תהיה מדינה משלה בראיון שלה לבי.בי.סי הגב' מאיר, כי ישראל לא לשולחן הדיונים עם הפלשתינים, אלא עם ממשלות ערב. מאיר ציינה, כי בין הים וגבול עיראק — השטח ה של א"י לפני החלוקות של 1947 — יש מקום לשתי מדינות עצמאיות בלבד, אחת יהודית ואחת ערבית. „השם שבו תיקרא המדינה הערבית לא מעניין אותנו. אין לנו להתערב בכך. לנו לא איכפת באיזה סוג של מדינה רוצה המלך חוסיין הבעיה שלו ושל עמו. אין כאל אותה בנקודה זו אם יש להשאיר לחוסיין להילחם על הסליקה בכוח לא היכלל בתחום ישראל. הבינה, כי אין כוונה ש־

הם יצטרכו להיתחם על כך. „זו בעייה של הפלשתינים, של הירדנים, של העם בגדה המערבית. יתכן שבמסגרת חוזה שלום יוחזר כמה מהם לירדן או יישארו בחלק של הגדה המערבית שיהיה תחת מימשל ירדני. הם יכולים להחליט כפי שיעלה על דעתם".

המראיין חזר ושאל אם לפלשתינים יכולה להיות מולדת משלהם וגב' מאיר ענתה: „לא. אין כל מקום ואין כל צורך בכך".

אשר לסירוב ישראל לשבת לשול-

(הסוף בעמוד 2, טור 5)

אבן: מאמצי או"ם מעכבים השגת השלום

„לא תושג שום התקדמות אלא אם כן יוצא הסיכסוך במזה"ת ממסגרת האו"ם"

מאת רפאל רוטשטיין, סופר „הארץ" בארה"ב

ניו־יורק, 28 (מיוחד ל„הארץ"). שר־החוץ, מר אבא אבן, הגדיר היום את דרישת ישראל לייבב את הסיכסוך במזה"ת במו"מ ישיר הצדדים שלא תושג שום התקדמות אלא אם כן יוצא הסיכסוך ממסגרת האו"ם.

בנאומו בעצרת קבע מר אבן, כי מאמצי או"ם מעכבים יותר מאשר מסייעים להשגת השלום.

מר אבן ציין כמה דוגמאות למרים בעולם: הודו—פקיסטאן, צפון קוריאה ודרומה, מערב גרמניה וה.ד.ר., סין—ארה"ב. הוא הטעים, כי בכל אחד מן הדוגמאות האלה נוהל המגע מחוץ לאו"ם.

מר אבן אמר, כי הביקורת הבינלאומית על הטרור הערבי והשמצה ברבה וכי הטרור המבוצע בשם הפלשתינים הוא מיכשול חדש לשלום. הוא ציין, כי המחבלים אינם מייצגים תנועה לגיטימית להגדרה עצמית.

שר־החוץ מתח ביקורת על מצרים המסרבת לפתוח במו"מ בלי שתדע בדיוק כיצד יסתיים. „אם זו היתה הגישה הכללית, שום סכסוך לא היה נפתר בעולם. המו"מ הוא מכשיר הסדר ולא תהליך". מר אבן הוסיף, כי מצרים לא הגיבה עדיין על ההצעה המתוכנת ע"י ארה"ב לשיחות קירבה בדבר הסדר ביניים.

שר־החוץ הביע פסימיות לגבי אפ־ שרויות השלום והאשים את מדינות־ערב בכך שלא זנחו עדיין את אידיאולוגית המלחמה שלהם. הוא הדגיש, כי גישת מדינות־ערב לטרור היא כיום מכשול גדול יותר לשלום מאשר עמדות הצדדים לבעיות הנסיגה והגבולות.

(הסוף בעמוד 2, טור 9)

נתפסו קרקעות להתנחלות שירחיבו איזור ירושלים

השטח במעלה-האדומים ריק מתושבים ✶ יוקמו שתי שכונות תעשייתיות ליד הבירה

מאת דן מרגלית, סופר „הארץ"

הממשלה החליטה להרחיב בקרוב את ההתנחלות היהודית באיזורי יהודה ושומרון. באחרונה נתפסו שטחים נרחבים שבשלב הראשון ייסגרו לתנועה, אך יש להניח, כי ייעדו אותם להתנחלות יהודית השונה מן הישובים החקלאיים הרגילים, המוקמים בדרך כלל ע"י היאחזויות נח"ל.

מדרום־מזרח לירושלים נתפסו באחרונה רבבות דונמים שבהתאם להכניה סגן ראש הממשלה, מר יגאל אלון, יהוו את הבסיס להקמת העיר או הפרבר היהודי במעלה־האדומים.

בהתאם להחלטת הממשלה כבר נעשו פעולות כהאיכות בשטח. השטח ריק ברובו מאוכלוסייה, להוציא נוודים רועי צאן.

במקביל לכך ייקמו בסביבות ירושלים שתי שכונות תעשייתיות לפי הצעת שר־הבטחון מר משה דיין. לפי הכניה זו יוקם בקירבת מקום גם שיכון חדש.

נוסף לשתי התנחלויות עירוניות אלה אימצה הממשלה הצעות לבדוק אפשרויות להרחבת שטח ירושלים בכיוון דרום־מזרח, בשטחים שאינם מיושבים.

הרוסים חטפו פליט — מסירת דיג דנית

מאת א. זהבי, סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 28 (מיוחד ל„הארץ"). רב־חובל של ספינת דיג דנית מסר היום בנמל בורנהולם שבדנמארק, כי ספינת תותחים סובייטית חטפה מספינת הדיג שלו פליט סובייטי בן 50.

המקרה אירע ב־9 בספטמבר בים הבלטי ונודע רק היום. בשידור ברדיו דנמארק סיפר רב־החובל, כי אסף בים פליט סובייטי שהפליג בסירת גומי קטנה. כמה שעות לאחר מכן נעצר ע"י ספינת מלחמה סובייטית. מלחים סובייטים קפצו לספינתו באקדחים שלופים ולקחו עמם את הפליט.

עתוני הערב של דנמארק מוסרים, כי דנמארק תברר את המקרה עם בריה"מ בצינורות דיפלומטיים.

חוטף מטוס אמריקאי נידון למאסר עולם

אוקלהומה סיטי, 28 (ע"צ). חוטף מטוס בן 49, פלחיין פישר, נידון אמש באוקלהומה סיטי למאסר עולם.

פלחיין פישר, שחטף מטוס אמריקן איירליינס בינג בדרך לאחר המראתו מאוקלהומה סיטי, טען, כי היה לא שפוי בשעת המעשה, אולם חבר המושבעים דחה טענה זו.

עתוני בריה"מ: גולדה — נץ בשמלה

מוסקבה, 28 (ע"צ). העתונות הסובייטית מגדירה היום את ראש ממשלת ישראל, הגב' גולדה מאיר, „נץ בשמלה" ומוקיעה בחריפות בלתי־רגילה את המנהיגים הישראליים. בציר שפורסם בעתון המפלגה „הנץ לבית", מוקה את גב' מאיר, כשהיא הכוכב האדום, סאון מיהוד ההגנה הסובייטי, את הכרזה ומשלים את בני העם ישראל ב„רצח עם".

כתב „נ. י. טיימס":

פני הפינוי פקו הרוסים סים מיוחדים למצרים

סירבו לתת להם מטוסי מיג 23

לעם בישראל-ברכת חג שמח

מאחלים מפעלי הסיגריות בישראל: דובק בע"מ · החברה הישראלית לסיגריות בע"מ · אסקוט, חברה לסיגריות בע"מ · סיגריות לוד בע"מ

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

יהודי ארה"ב לניכסון: צפינו לפעולה מצידך

„במקום זאת — גברו הרדיפות נגד יהודי רוסיה"

וושינגטון, 28 (יופ"יא ואי.פי.). הוועידה האמריקאית למען יהדות בריה"מ קראה לנשיא ניכסון לעכב כל ויתורים מסחריים נוספים לברית־המועצות עד שתבטל מוסקבה את גזירת הכופר.

מועצת המנהלים של הוועידה אישרה אמש פה אחד קריאה זו לנשיא, בתום ישיבה ממושכת של מנהיגים מ־30 האירגונים היהודיים העיקריים במדינה.

במכתב גלוי לנשיא אומרת הוועידה בין היתר: „בדומה לכל האמריקאים, חיכינו תוך ציפייה ותקוות רבות לביקורך במוסקבה. היינו בטוחים, כי מצוקת יהדות ברית־המועצות תהווה נושא בעל דחיפות גדולה שתעמוד במקום נכבד בסדר יומך.

„במקום זאת, ב־4 החודשים האחרונים היינו עדים לגידול בלתי־פוסק בחקירות הטרדה ודיכוי נגד יהודים בבריה"מ, שהגיעו לשיאן בהטלת היטל־הגירה סחטני ולא־אנושי.

„בחודשים אלה של סכנה גוברת ליהודים סובייטיים, ציפתה הקהילה היהודית בארה"ב לפעולה נמרצת מצידך, כבעבר"...

הנהלת הוועידה תמכה תמיכה איתנה בהצעת־חוק מצד הסנאטור הנרי ג'קסון שנועדה לאסור הענקת מעמד של מדינה מועדפת ביותר מבחינה מסחרית, בכל מדינה המגבילה הגירה או מטילה על מהגרים היטל ניכר כלשהו.

הסטייט־דיפרטמנט הודיע היום, כי הוא מתנגד להצעת הסנאטור ג'קסון. דובר הסטייט־דיפרטמנט, מר צ'ארלס ברי, הזכיר הודעה קודמת של דובר הבית־הלבן, כי הנשיא מעדיף דיפלומטיה שקטה על עימות בטיפול בבעיית יהודי ברית־המועצות.

אסיפה מטעם במוסקבה

א. זהבי, סופר „הארץ" בסקנדינביה, מוסר: ראשי הציבור היהודי בבריה"מ הוזמנו היום לאולם המוזיאון הפוליטכני במוסקבה כדי להגן על השילטונות ולגנות את ישראל ו„חוגים ציוניים בעולם".

באסיפה זו, שבה השתתפו הגנרל דוד דרגונסקי, הפרופ' לב ייטין, השחקן ניקולאי יאנגאנקוב והקומפוזיטור אוסקר פלדמן, דיברו כל הנואמים על „ההסתה האנטי־סובייטית ההיסטרית שמנהלות ישראל והציונות". פרופ' ייטין הצדיק את כופר ההשכלה. אחרים גינו את „ההוליגניזם הפשיסטי של כנופיית הרב כהנא".

בתום האסיפה התקבלה החלטה התומכת במדיניות הפרו־ערבית של בריה"מ, תובעת נסיגה של ישראל ומהללת את התיאוריה של לנין על שילוב הלאומים בבריה"מ.

הרב כהנא הפך בימים האחרונים לישראלי „הפופולרי" ביותר בראדיו מוסקבה. רוב מהדורות החדשות מסרו על „תעלוליו".

נטייה בקונגרס לפעול

(עסט"א). תמיכה חזקה מתגבשת בקונגרס, בקרב שתי המפלגות, לפעולה אמריקאית בקשר לכופר, על אף דברי הנשיא ניכסון שאין להעלות את הנושא במערכת הבחירות.

סנטור ג'קסון, שהגיש הצעה בעניין זה לסנאט, הפיץ יחד עם 10 סנאטורים אחרים מכתב לכל חברי הסנאט בו ביקש תמיכה להצעתו. ממשרדו של סנאטור יעקב ג'אביץ נמסר, כי הסנאטור מעיין עתה באפשרויות חקיקה שונות העשויות להביא לתוצאות.

בקונגרס הוגשה הצעת החלטה ע"י בנימין רוזנטל מניו־יורק, שנתמכה ע"י 57 חברי קונגרס דמוקרטים ורפובליקנים. ההצעה אומרת, כי הקונגרס מציע לנשיא שלא להרחיב את יחסי הסחר עם בריה"מ עד אשר תופסק אפליית יהודי בריה"מ.

עוד שר אוגנדי לשעבר נפל בשבי

קמפלה, 28 (ע"ר, יופ"יא). כוחות של צבא טנזניה ופרטיזנים שהו היום בהתקפה תוך נסיון להשתלט על העיר מוטוקולה בדרום־מערב אוגנדה, — מסר היום נשיא אוגנדה.

בפגישה של קציני צבא אוגנדיים ולוביים, אמר גנרל אמין, כי ההתקפה נהדפה והפולשים סבלו אבידות קשות.

עוד אמר אמין, כי בין הפרטיזנים שנפלו בשבי — אלכס אוגרה, מי שהיה שר־ההסברה בממשלת הנשיא מילטון אובוטה, שהודח ע"י אמין בהפיכה צבאית לפני 20 חודש. עתה מובא אוגרה לקמפלה לחקירה.

אוגרה הוא השני בין שרי ממשלת אוגנדה בתקופת מילטון אובוטה שעל תפיסתו מודיעים בקמפלה.

מוגדישו, 28 (ע"ר). נשיא סומליה, מוחמד סיאד באר, נועד היום עם שר־החוץ של טנזניה, ג'ון מאלסלה, כדי להכשיר את הקרקע לשיחות שייפתחו כאן בשבת (מחר) על הסיכסוך בין טנזניה לאוגנדה.

דאר־א־סלאם, 28 (ע"ר). דובר ממשלת טנזניה הכחיש הערב את הידיעות, לפיהן התנהלו קרבות בגבול אוגנדה.

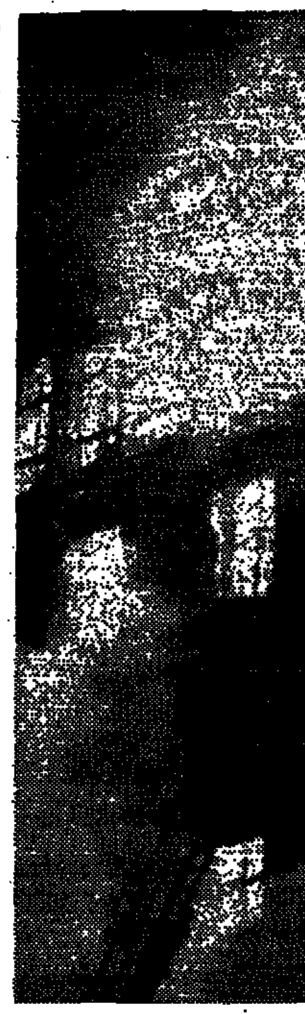

כבאים נאבקים בשריפה הגדולה שהתחוללה ביום ד' בלילה בחנות דראגסטור הפופולרית בשאנז אליזה בפאריס. בבניין בן שבע הקומות שוכנת גם חברת פרסום גדולה.
(צילום רדיו של אי.פי.)

רוג'רס הביע אכזבתו מהימנעות מדינות ערב מגינוי הטרור

דן עם יום על הסיוע הרוסי לדמשק

מאת רפאל רוטשטיין
סופר „הארץ" בארה"ב

ניו־יורק, 28 (מיוחד ל„הארץ"). שר־החוץ האמריקאי הביע את אכזבתו מהעובדה שרוב מדינות ערב נמנעו מלגנות את הטרור. יחד עם זאת שיבח מר רוג'רס את חוסיין, מלך ירדן, על שגינה את הטרור.

מר רוג'רס הביע אכזבתו מהתנהגות מדינות־ערב בפגישתו אתמול עם שר־החוץ של בהריין. אח"כ נפגש עם שר־החוץ החדש של ירדן ושמע על קשייה הכלכליים. נמסר, כי לא הוגשה בקשה ירדנית לסיוע כלכלי נוסף, אם כי יש לצפות לכך בעתיד הקרוב. בעיית אספקת נשק ומעמד ירושלים לא נדונו בשיחה.

מר רוג'רס דן אתמול עם שר־החוץ הבריטי, סר אלק דאגלס יום, בהגברת הסיוע הצבאי הסובייטי לסוריה ושניהם רכזו, כי אין הם מופתעים מהתפתחות זו. סר אלק הביע תמיכה באמנה הבין־לאומית שמציעה ארה"ב לחיסול הטרור.

בתחילת השבוע הבא ייפגש מר רוג'רס עם שר־החוץ המצרי.

נסיגה בעניין הדיון על נושא הטרור — באו"ם

(עסט"א). חוגים ישראליים באו"ם רואים כנסיגה את החלטת הוועדה החוקה של העצרת אתמול להעמיד את נושא הטרור במקום ה־6 ברשימת הנושאים שבסדר־היום, בן 9 הסעיפים.

החוגים הישראליים הביעו גם צער על החלטה אותה ועדה, שהיו"ר שלה ייוועץ עם המשלחות השונות כיצד לטפל בדיון בשאלת הטרור.

אינדונזיה — לגמר הטורניר בסיאול

סיאול, 28 (שרות „הארץ"). נבחרת הכדורגל של אינדונזיה ניצחה היום את מאלזיה 1:3, לעיני 25 אלף צופים, במשחק חצי הגמר השני בטורניר המסורתי על גביע נשיא דרום קוריאה.

אינדונזיה תתמודד בגמר עם נבחרת בורמה, שניצחה אתמול את דרום קוריאה 0:1.

מאמן נבחרת ישראל, אדמונד שמילוביץ, עקב מן היציע אחר משחקי הטורניר ובייחוד אחר אותן הנבחרות שיתמודדו במאי 1973 עם ישראל בסיאול, בשלב המוקדם של משחקי הגביע העולמי.

פקיד הליגה הערבית גורש מגרמניה

בון, 28 (ע"צ ויופ"יא). עבדאללה פרנג'י, פקיד הליגה הערבית בבון, גורש היום מהרפובליקה הפדרלית, כאשר ניירותיו לא היו בסדר.

פרנג'י, פלסטיני, חשוד שהוא משמש כנציג פתח בגרמניה המערבית. הוא מצויד בדרכון דיפלומטי אלג'ירי, אך אינו נכלל ברשימת הדיפלומטים של אלג'יריה בבון.

3 הטייסים ששוחררו תובעים הפסקת פעולות המלחמה בוייטנם

עברו בקופנהאגן בדרכם לארצות־הברית

מאת אליהו זהבי,
סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 28 (מיוחד ל„הארץ"). יותר מ־150 עתונאים מאירופה ומארה"ב המתינו הבוקר למטוס אירופלוט ממוסקווה שהביא את שלושת הטייסים האמריקאים ששוחררו מן השבי בצפון וייטנאם.

הטייסים וחברי המשלחת שהביאום סירבו גם כאן לקיים מגע כלשהו עם שגרירות ארה"ב. בנמל־התעופה המתין להם מטוס צבאי אמריקאי, אך לא רצו לטוס בו והעדיפו מטוס של ס. א. ס.

במסיבת־עתונאים סוערת שאלו עתונאים אמריקאיים את שלושת הטייסים אם עשו עיסקה עם שלטונות האנוי שבה הבטיחו לנהל תעמולה נגד הנשיא ניכסון ונגד מדיניות ההגנה לייזר תמורת שיחרורם.

גם על אדמה חופשית, בדנמארק, המשיכו 3 הטייסים לגנות את ארה"ב ותבעו הפסקה מיידית של כל פעולות המלחמה בוייטנאם. ראש הקבוצה, מייג'ור אליאס (יהודי) הכחיש שה־3 נתנו הבטחות להאנוי. הטייסים סירבו לומר אם יתמכו בבחירות לנשיאות במר ניכסון או במר מקגאוורן. לאחר 50 דקות צילומים ושאלות, הופרדו ה־3 בצורת שוטרים מקהל העתונאים והוסעו למקום לא־ידוע עד המראתם לארה"ב.

(צ"ר). בוואשינגטון אמר היום שר־ההגנה האמריקאי, מר מלווין ליירד, כי הוא מקווה שאיש לא ידרוש להעמיד את שלושת השבויים המשוחררים בפני בית־משפט צבאי, אך הוא הניח פתוחה את האפשרות, כי אכן תוגש תביעה כזאת.

יום קורא לישראל לנצל גירוש הרוסים ממצרים

[illegible], 28 (ע"ר). שר־החוץ הבריטי, סר אלק דגלס־יום, קרא היום לישראל לנצל את „ההזדמנות החדשה" לקידום הסדר בהזה"ת, אשר נוצרה עם גירוש הכוחות הסובייטיים ממצרים.

הוא אמר כאן במסיבת־עתונאים, כי ההליך לקידום הסכם ערבי־ישראלי „זקוק לציון מהיר" משום שהוכח, כי הוא „איטי מאוד".

סר יום, שנאם אמש בעצרת, ציין, כי צאתם של הסובייטים ממצרים היה „מעשה דה־פולריזציה" אשר יצר הזדמנות חדשה, ברור שהישראלים היו מודאגים בעבר לנוכח האפשרות של עימות עם הרוסים. „עכשיו, שסכנה מוגדרת זו סולקה, סבורני, כי נוצרה הזדמנות חדשה ואני מקווה שישראל תנצל אותה", — אמר.

האמריקאים חוששים

(סוף מעמוד 1)

צבא לבנון, המונה 12 אלף איש, בכיוון שהמחבלים יכולים בקלות למצוא מקלט בסוריה השכנה ובמדינות ערביות אחרות.

דיפלומטים אמריקאים חוששים, כי בפרוץ פעולות איבה בלבנון, יפלשו הסורים מיד ומדווחים שהצבא הסורי מוכן לנוע במהירות כדי להגשים את מטרתו הישנה לכבוש את לבנון.

הערכת הדיפלומטים היא, כי הצבאות הפרטיים של הנוצרים בכפרים ההרריים בלבנון מסוגלים לכל היותר להחזיק בשטחיהם שלהם.

הדיפלומטים האמריקאים חוששים, כי פשיטות ישראליות עמוקות בעתיד יערערו עוד יותר את יציבות לבנון ויגרמו באורח בלתי נמנע לקרע פנימי. השקפת הסטייט דיפארטמנט היא פסימית מאד מכיוון שלדעתה ישראל דוחה כעת את הצורך לשמור על שלמות לבנון ונחושה בהחלטתה לחסל את נוכחות המחבלים בלבנון, לכרות הסכנה של מלחמה אזרחית. ארה"ב צריכה עתה להסתגל לעובדה, כי ישראל לא תעניק עוד ללבנון מעמד מיוחד ותתייחס אליה כאל כל מדינה ערבית אחרת הנותנת מקלט וסיוע לאירגוני המחבלים.

מונטריאול, 28 (עסט"א). טקס רב־רושם נערך אתמול במלון הילטון ליד נמל התעופה דורבל בקנדה, כאשר הגיע לשם הלפיד המסמל את שנת הכ"ה לעצמאות ישראל.

סאדאת קורא לממשלה פלשתינית

(סוף מעמוד 1)

אפשרויות הבלתי־גבילות שלהם לפגוע בה".

„מזימות חוסיין"

להלן תקף סאדאת קשות את המלך חוסיין והאשימו, כי בכל ביקור שלו בארה"ב היה מתכנן עם זו כוונה חדשה לחיסול אירגוני החבלה והעם הפלשתיני. חוסיין החל בכוונה זו בחודש ספטמבר 1970 ואילו ישראל מבליגה אותה כוונה בעידוד ארה"ב".

סאדאת הציע למחבלים ללמוד ממלחמת השיחרור האלג'ירית כול הצי מיליון חיילים צרפתיים הנחבים ע"י מאקיז שהקימו את בסיסיהם בגולה. על המחבלים, — אמר סאדאת, — להקים להכרזת הנגבי באזור וכן לכוונת חוסיין בלבנון כבמלה זמנית.

סאדאת קרא להפסקת ההתקפות על לבנון, כיום „שאין להצמיד על לבנון יותר ממה שהיא מסוגלה לשאת". הוא הצביע שבחים על ממשלת בריה (נביא לבנון) „הנאבקת לצד ביוהה".

האיגרת לברז'נייב

אשר ליחסים עם בריה"מ הזכיר סאדאת, כי בסוף החודש שעבר שיגר איגרת לברז'נייב בה הבהיר את העמדה המצרית, בצורה מפורטת וידידותית. עתה אנו מצפים (מברז'נייב) לתשובה שעליה תיקבע התנהגותנו. סאדאת ביקש להבהיר, כי מידת היחס הידידותי או העויין של מצרים כלפי האחרים תיקבע בהתאם לסיוע או אי־הסיוע שלהם להצלחת המערכה נגד ישראל".

הנואם גילה, כי בחודש שעבר קיבל איגרת אישית מראש ממשלת בריטניה וכי השיב על איגרת זו. הוא ציין כי היחסים עם בריטניה משתפרים והולכים.

תוקף את רוג'רס

אשר לארה"ב ליגלג הנואם סאדאת על מר רוג'רס וציין, כי שנע בי אחרונה את נאומו באו"ם בו חזר על „פיכנון השיחות הישירות והסדר החלקי בתעלה, כאילו הוא (רוג'רס) אינו חי בתקופה הנוכחית ואינו לומד מהניסיון". סאדאת הביע, ככל הדיבורים על שיחות ישירות ופיתרון חלקי, נדחים פורמלית ועניינית כפי שנידחו על־ידינו בשנה שעברה". הוא חזר וקבע בפסקנות: לא ייתכן ולא פיתרון חלקי. אנו מכינים את עצמנו למערכה. הצבא המצרי משלים את כישוריו על הצד הטוב ביותר". סאדאת הדגיש, כי לא ייתנה לכוח להציב הפולוים להשוף „את גורל המדינה והמערכה לסכנה".

את החלק הראשון של נאומו ייחד סאדאת להערכת דמותו של נאצר.

לפני סאדאת נשאו דבריהם בעצרת מזכיר מפלגת השילטון, שר־המלחמה ואחר האנשים את ישראל „בהתנהגות לפי החזיון הברברי" וכן נציגי הפועלים, הפלחים, הנכים, הצעירים וכיו"ב.

שידורי המחבלים מתעלמים מקריאת סאדאת

מאת סופר „הארץ"
לענייני ערבים

תחנת השידור של המחבלים בקהיר התעלמה אמש כליל מקריאת הנשיא סאדאת לכונן ישות פלשתינית וממשלה זמנית בגולה.

במהדורות החדשות נמסרה הידיעה על נאום סאדאת לאחר כמה ידיעות מקומיות. הקריין ציין, כי סאדאת הביע את דאגתו לאירגוני החבלה ותקף את המלך חוסיין, אך לא הזכיר במאומה את הקטע הארוך בנאומו המדבר על מה שאירע בלבנון ועל קריאתו להקמת ממשלה פלשתינית.

עולה מבריה"מ מנעה חבלה

(סוף מעמוד 1)

זונה של האלמונית — שנענתה לנרקסה באנגליה ולאחר־מכן בעברית — היה בגוץ־קומה ובעל עיניים מלוכסנות...

דובר אל־על איסר אמש לסופר „הארץ", כי גבי ליפביצקי נחקרה ע"י הגורמים המוסמכים ומסרה להם את כל הפרטים על המקרה. הוא הוסיף, כי עובדי אל־על נוהגים להזהיר באורח שיטתי את הנוסעים בפני סכנה זו.

גבי ליפביצקי צלחה לגיבבר בניו־יורק, בדרכה לישראל. האלמונית הצעירה נטפלה אליה עת ביקורה באורלי לשגר מיברק לישראל. האלמונית אמרה לנוסעת, כי הוריה מיועדת לאחיה המתגורר בישראל וכי „מייד תודיע לו במיברק שימתין לך בלוד כדי לקבל את החפץ". אם לא יבוא האח — יש להתקשר עמו טלפונית. כאשר סירבה הנוסעת, ניסתה האלמונית להשפיע עליה, בהציעה לה 100 דולר כשכר טרחה.

מייד דיווחה גבי ליפביצקי לאיש אל־על ונציג החברה הודיע למשטרה הצרפתית. זו פתחה בחיפושים אחר שני האלמונים, אולם ללא הצלחה.

בהודעת המקרה לנוסעי המטוס, שבינתיים התעכב באורלי, גילה זוג מקנדה, כי גם מהם ביקש גבר אלמוני — בעלותם לאוטובוס המסיעם לבית־התעופה — לקחת עמם סרט ויסעור לקרוביהם בישראל. גם הם דחו את ההצעה.

חוגים יודעי דבר בוואשינגטון אומרים:

סיכוי להסכם עם האנוי לפני הבחירות בארה"ב

ניכסון רוצה להגשים הבטחתו לחיסול המלחמה תוך תקופת כהונתו הראשונה

מאת צ'ארלס פאטוואסוי
סופר „הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון, 28 (מיוחד ל„הארץ"). חוגים יודעי דבר כאן מעריכים, כי יש סיכוי גדול מתמיד שהממשל האמריקאי עשוי להגיע להסכם עם האנוי לפני הבחירות לנשיאות ב־7 בנובמבר.

החוגים אומרים, כי הידיעה הסנסציונית ששידרה אמש תחנת ראדיו מניו־יורק לפיה הושג בשיחות פאריס הסכם על הפסקת־אש בווייטנאם ואחר־כך הוכחשה ע"י הבית־הלבן, היתה מוקדמת מדי, אולם לא בהכרח מוטעית. לדברי החוגים הללו יש עתה סיכוי ברור למו"מ על הקמת ממשלת קואליציה בסייגון, שבו יוסכם על התפטרות הנשיא ת'יו ועל תפקיד ראשון־במעלה לבעלי העמדה הנייטראלית.

השאלה היא אם הנשיא ניכסון יחליט להמשיך בהפצצות ובמלחמה כדי להשיג ניצחון אמריקאי, או יעדיף להסכים לממשלת קואליציה לא־יציבה העלולה תוך זמן קצר להיות נשלטת ע"י הקומוניסטים. אם כי יהיה בה כדי לאפשר לו מוצא מן המלחמה.

אם יושג הסדר בבעיית וייטנאם לפני הבחירות לנשיאות, יהיה בכך משום הגשמת הבטחתו של מר ניכסון לשים קץ למלחמה בתקופת הנשיאות הראשונה שלו, אם כי הדבר ירחיק מספר ניכר של בוחרים, אשר יטענו שהנשיא ניכסון היה צריך לעשות זאת קודם כדי לחסוך בחיי אדם, אך העדיף בציניות עיתוי שיותאם למסע הבחירות שלו.

יש לצפות שכתוצאה מכך לא יפסיד מר ניכסון בבחירות, אולם תגובה נגד „הסדר מכוון" בווייטנאם עשויה לעשות את תבוסת הסנאטור הדמוקראטי מקגאוורן מכובדת יותר.

הכחשות האנוי והווייטקונג

פריס, 28 (יופ"יא). האנוי והווייטקונג הכחישו היום את השמועות, לפיהן עומדים לסיים בקרוב את מלחמת וייטנאם.

המשלחות הקומוניסטיות לוועידת השלום בפאריס אמרו, כי המו"מ נכנס למבוי סתום, מאחר שארה"ב מסרבת להיענות לדרישה לסלק את השלטון בסייגון ולהקים ממשלת קואליציה.

משטרת פריס: האש בבניין לא שולחה על־ידי המחבלים

בניין ה„דראג סטורס" השייך ליהודי עלה באש

פריס, 28 (יופ"יא, ע"ר, ע"צ). דליקה שפשטה במהירות הבזק פרצה בבניין בן 7 קומות בשאנז אליזה בפריס, במרחק כמה מאות מטרים משער־הניצחון.

בהודעת המשטרה נאמר כי גוויה של אשה שזהותה טרם נקבעה נמצאה בהריסות הבניין.

יותר מ־500 כבאים פעלו 5 שעות בנסיון לכבות את הדליקה, שהרסה את הכל, פרט לשלד של הקומה השנייה ומחצית הקומה השלישית.

במילגו נתקבלה שיחה מאלמוני, שטען, כי הוא מייצג את „ספטמבר השחור", והאירגון אחראי לדליקה בבניין, שבו היתה רשת של „דראג סטורס". המשטרה מציינת, כי היה זה נס שהאש פרצה בלילה ולא ביום, כאשר הבתים נמצאים שם.

המשטרה, שקיבלה אינפורמציה על שיחות טלפוניות רבות, בהן נאמר שהאש שולחה ע"י ספטמבר השחור, וכי הוא „יהלום שוב", — אינה מתייחסת לגירסה זו ברצינות. היא סבורה שלפי נתונים ראשונים פרצה האש בחביות עם זבל שבקומת הקרקע.

הבניין הוקם בהוצאה גדולה לפני 14 שנים ע"י מרסל בלוישטיין־בלנשה, מנהל חברה צרפתית ליחסי ציבור ואיש־עסקים יהודי.

בדליקה עלה בלהבות גם בניין סימק, שבו נמצאים משרדי בי.אי.איי.

מר בלוישטיין־בלנשה אמר, כי אכל במסעדה שבבניין כאשר פרצה האש סמוך ל־11 בלילה.

כ־500 אנשים שהיו בקולנוע ושהצטופפו באיזור הצליחו להימלט ללא הוב ואיש מהם לא נפגע קשה. 7 נפצעו קל, ביניהם 3 כבאים.

ביטאון הוואתיקן על החפירות ליד הר־הבית

קרית הוואתיקן, 28 (ע"צ). ביטאון הוואתיקן, „אוסרבטורה רומנו" פירסם אתמול מאמר ארוך על החפירות ליד הר הבית בירושלים.

העתון מציין, כי המטרה היא לחשוף כמות כבירה של אוצרות ארכיאולוגיים בהרים הסובבים ובתוכנית העיר הישראלית החדשה.

בין היתר כותב העתון, כי ליד קברים נתגלו יותר מ־300 כלי־חרס מהתקופה העתיקה במלך יהודה.

סופיה לורן מצפה לילד שני

מילאנו, 28 (ע"ר). השחקנית סופיה לורן מצפה לילדה השני, — מסר בעלה קרלו פונטי לעיתונאי במילאנו.

מר פונטי אמר, כי העבודה בהכנת הסרט הבא של הגב' לורן („אם המכשפה") הוקפאה בגלל הריון אשתו.

הוכהאוזר נחקר על קבלת נשק מצה"ל לשם העברתו לחו"ל

בינתיים לא נעצר — בגלל מצב בריאותו

מאת אבי הנגבי,
כתב „הארץ" לענייני משטרה

וילי הוכהאוזר, צייר הרכב הנודע שעלה לפני 4 ימים בפולין, נחקר אתמול ארוכות ע"י פקד כהנה סבתואל במטה המשטרה, בחשד בפרשת הברחת הנשק בישראל לחו"ל.

בגלל מצבו הבריאותי — הוא סובל מאבנים בכליות — הוחלט לא לעצור אותו לפי שעה והוא אושפז אחה"צ בהדסה. הוא התכונן היום לחקירה נוספת, אך לא ברור אם יוכל לעמוד בכך בשל מצב בריאותו.

הוכהאוזר הכחיד בכך שהוא גובה על קבוצה 4 צעירים הרכבי נה שית שקיבלו לידיהם את הנשק מחיילי צה"ל כדי להבריחו לחו"ל. החוקרים מנסים לאתר את שאר הצעירים המעורבים על קבוצה זו ואת ספקי הנשק.

המשטרה מבקשת לגלות מידע נוסף על שלב הטפילה הראשון — קבלת הנשק ע"י קבוצה זו עד להבאתו לבית פגלין בפית (קרא בעמ' 3). החוקרים סבורים, כי חלקו של פגלין היה רק באריזת הנשק ובשיפוצו. הם אינם רואים בו כבורח מדי לפיצות, בעלות סלבה תוהר, איש קשר באירופה להבילות מישהו נשק קודם שסופקו בישראל לאנשי ביה"ד באירופה. יש סברה, שגם ה־ביסלוה האחרת, בעד להיסלח לארה"ב הבסס בלוה, עבור להיסלח לאירופה והכן נבבא עליו עבו של הוהר. יעד הבילוח, לדעת החוקרים, שונה, אך לא נבחק עבו של הוהר בעל הארגז.

הבוקר יבקשו חוקרי המשטרה וקציני צבא להאריך את מעצרם של עבידי פגלין ושל אברהם הרשקוביץ.

ג. מאיר: אין צורך במדינה פלשת'

(סוף מעמוד 1)

חן הכרים עם הפלסטינים, אמרה, כי אין לישראל כל כוונה לכך. „אין להם כה להציע לנו ואין לנו כה להציע להם". עם זאת ציינה, כי ישראל תהיה מוכנה לסייע בפיתוח כל מדינה שתשתתף בהסכם שלום ואשר בה יחיו הפלסטינים, לרבות ירדן, אם תתבקש לעשות כן.

הגנת אזרחי ישראל בחו"ל

(ע.ר). אשר לבעיית הטרור אמרה ראש הממשלה, כי אין היא מוציאה מכלל חשבון את האפשרות של נקיטת פעולה גם מחוץ למזה"ת לשם הגנת אזרחי ישראל, בעקבות הרצח במינכן. היא אמרה, כי ישראל עליה לנקוט פעולה בכל מקום אשר שם יתכננו הטרוריסטים להרוג ישראלים, או כאשר יבצעו את תוכניותיהם. „אני חושבת, כי על המדינות שבהן הם פועלים רובצת החובה לבלום, שאם לא כן נצטרך לטפל בכך בעצמנו. עלינו להגן על עצמנו כל אימת שמישהו מנסה להכות בנו".

[illegible]

גב' מאיר דחתה את הטענה, שהרג אזרחים בעת הפשיטה ללבנון הוא לא־מוצדק באותה מידה כמו רצח ישראלים בידי המחבלים. „אינני מקבלת זאת", — אמרה גב' מאיר, בי הסבירה, כי בעת הפשיטה קרה הדבר בבקרה ולא היה בכוונת ישראל להרוג אזרחים. „אולם בעת שהאנשים הללו פרצו להוד על אנשינו במינכן, לא קרה הדבר בבקרה. כיצד עם היכנסם הרגו אדם אחד ופצעו אדם שני פצעי מוות והוא מת כעבור זמן קצר. הם לא הירשו להזעיק לו עזרה רפואית. זו היתה איפוא כוונתם. כך התנהלו הדברים בהתאם לתוכנית".

על בעיית הגבולות אמרה ראש הממשלה, כי אין להעלות על הדעת לשוב לגבולות 1967. „אם אכן הגבולות הללו הם כה נפלאים וכה מבטיחי שלום, כיצד איפוא היתה מלחמה ב־1967. כל מה שאנו רוצים הוא, שיטוב לא יהיו מלחמות. אנו משוכנעים שגבול המוסכם בעינינו כגבול ביניהן, הוא העדיפה הטובה ביותר לשלום".

[illegible]

גב' מאיר נשאלה בנוגע לידיעה שעובדים לבקשה להמשיך בתפקידה כראש ממשלה לתקופת כהונה נוספת, לנוכח כוונתה המוצהרת לפרוש. תשובתה היתה: „זה מספיק. אני בת 75. אני היעבה מתג־נעות לי כבה שנים — אינני יודעת כבה. ואם בכלל — שבוקר אוכל לקום בבוקר ד' לדעת שאני חופשיה לצאת ולבוא ולעשות בדיוק את אשר ברצוני לעשות, או גם לא לעשות דבר".

ישראל־איטליה בשחמט 1:1 (2)

היבנר הגרמני ניצח את אלוף העולם פטרוסיאן

מאת שליח „הארץ"

במשחק בין ישראל ואיטליה באולימפיאדת השחמט בסקופיה שביוגוסלאביה, הפסיד כגן לפטאני ואילו פרידמן ניצח את קסטה. קריידמן דחה את משחקו בעמדה שקולה ואילו לבלשן עדיפות במשחק שלא נסתיים.

באולימפיאדת הנשים גברה רומניה על ישראל בתוצאה ½1—½.

בגמר א' בית־קבר בריה"מ — גרמניה נפלה הפתעה גדולה כאשר הגרמני היבנר גבר על אלוף העולם לשעבר פטרוסיאן.

(ע. פי., ע"צ). בריה"מ נצחה את הונגריה בשיעור ½1:½2, בתבור סתה הקבוצתית הראשונה באולימפיאדת ה־20 לשחמט.

במשחקים אתמול פיגרו הרוסים אחר ההונגרים ½1:½, שני משחקים דחויים נסתיימו היום בתיקו.

הוצא להורג בבריה"מ על מעילה

מוסקווה, 28 (ע"ר). אדם בן 50 הוצא להורג לאחר שנמצא אשם במעילה ב־90 אלף רובל (כ־500 אלף ל"י) בעיר סברדלובסק, — מסר היום העתון „סובייטסקיה רוסיה".

בזמן האחרון מסרה העתונות הסובייטית על כמה הוצאות להורג ועל הטלת עונשים כבדים על אנשים שנמצאו אשמים בביצוע פשעים כלכליים.

התפילה במערת המכפלה תותר הבוקר

מאת יהודה ליטני
סופר „הארץ" בירושלים

מתנחלי קרית ארבע לא יורשו לשיר ולרקוד במערת המכפלה בחג שמחת־תורה. המימשל הצבאי הודיע למתנחלים, כי היום תותר להם תפילה בשעות הבוקר במערת המכפלה.

בהתאם לבקשת המתנחלים, תותר היום התפילה בין השעות 8—6 בבוקר, אם כי בדרך כלל אין מותרת התפילה ביום ו' בבוקר.

איסור השירה והריקודים בשמחת תורה עורר התמרמרות בחוגי המתנחלים. לדברי המתנחלים, אין שמחת תורה ללא שירה וריקודים והראה המימשל הצבאי משביתה את שמחת החג. מקורות במימשל מסרו, כי בכל השנים נאסר על המתנחלים לשיר ולרקוד בשמחת תורה וכי בהוראה השנה אין כל חידוש. אותם מקורות כפרו, כי המימשל נענה לבקשת המתנחלים להאריך בחצי שעה את תפילת החג.

מתה יהודית לוריא־גינזבורג

(ע). יהודית לוריא־גינזבורג, עסקנית ציבורית ידועה בירושלים, מתה אתמול לאחר מחלה קשה, בהדסה ירושלים, בגיל 67.

המנוחה היא רעית פרופ' בן ציון לוריא, ביאוגרף, חוקר והסטוריון, מראשי החברה לחקר המקרא בישראל.

הלוויה תצא ביום א' ב־2 אחה"צ מבית הלוויות סנהדריה להר המנוחות.

זכו בפיס

בסך 150,000.— ל"י זכו המספרים: 239618; 640631. בסך 50,000.— ל"י זכה המספר: 568157.

בסך 12,500.— ל"י זכו המספרים: 127742; 566749.

בסך 6,250.— ל"י זכו המספרים: 085726; 180821; 351379; 666040.

בסך 600.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־02604; 10551; 30185; 46623; 49099; 60727; 79350; 83443; 93864; 98271.

בסך 250.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־01602; 01686; 05540; 11706; 11822; 16710; 23391; 33498; 39636; 46922; 55539; 60362; 61730; 72101; 75636; 76656; 82867; 84732; 88773; 89340; 90041; 94934; 97204; 98283; 99884.

בסך 100.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־1744; 3660; 3810; 4281; 5233; 6706; 7576.

בסך 50.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0361; 0375; 0561; 0676; 0685; 1162; 1690; 1880; 2691; 2729; 3156; 3573; 3784; 3792; 3859; 4300; 4753; 4829; 4947; 5092; 5242; 5343; 5384; 5424; 6562; 6565; 6695; 7324; 7910; 8072; 8553; 8611; 9057; 9110; 9178; 9349; 9487; 9785; 9992.

בסך 4.— ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־9.

בסך 1,250.— ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 004412; 042325; 058404; 156875; 170527; 173281; 270919; 333620; 338691; 443238; 538018; 562914; 590753; 632503; 670768; 672767; 674448; 689941; 691683; 705922; 771529.

יפאן עומדת לנתק את יחסיה עם טייוואן

עם כינון היחסים בינה לבין סין

פקינג, 28 (יופ"יא, ע"ר וע"צ). סין ויפאן שמו היום קץ למצב המלחמה ביניהן שנמשך 35 שנים וראשי ממשלותיהן רמזו ברורות שהסכימו לכונן יחסים דיפלומטיים וכי חתימת ההודעה המשותפת ביום ו' (היום) היא עניין פורמלי גרידא.

(קרא במאמר ראשי — בעמוד 11)

ראש ממשלת סין, צ'ו אן־לאי, אמר, כי הוחלט על נורמליזציה של הקשרים וכי „אנו עומדים לשים קץ למצב העניינים הלא־נורמלי בין שתי הארצות עוד עכשיו".

בסעודה שערך לכבודו ראש ממשלת יפאן, קאקואי טאנאקה, ציין צ'ו אן־לאי, כי „סיום מצב ה... והנורמליזציה של הקשרים בין שתי ארצותינו ... יפאן, יפתחו פרק חדש ב... חיובית להפגת המתיחות ב... לשמירת השלום העולמי".

נמסר, כי ביום ו' (הבוקר) ... יפאן לטאייוואן על ניתוק ... הדיפלומטיים בין שתי הא... סגן שר החוץ היפני אמר, ... תפקיד של מסירת ידיעה ... מטאייוואן יהיה מאד קשה ... אולם הוסיף, כי יסביר לנציג ... ואן שיפאן מבקשת להמשיך ב... המסחריים והכלכליים עם הא...

מעטפת נפץ לשגרירות בושינגטון ו־2 לסאו פאולו וריו דה־ז'נרו

ריו דה־ז'נרו, 28 (ע"ר). שתי מעטפות־נפץ ממוענות לקונסוליות הישראליות בסאו־פאולו וריו דה־ז'נרו נתגלו הלילה ע"י משרד הדואר הבראזילאי ואחת בוואשינגטון.

כתב עתיים, חיים טל, הנמצא עתה בריו, מוסיף, כי המעטפות נמסרו היום למשטרה הפוליטית החוקרת בעניני טרור.

גם השירותים החשאיים של הצבא חוקרים בפרשה ובשמם נמסר, שכל מעטפה כזו עלולה להרוג ברדיוס של מטר. ניר מקופל שהסתיר שני חוטים קשורים לחומר־הנפץ הפלסטי, היה בכל מעטפה. המעטפות נשלחו מאמסטרדאם.

(יופ"יא). מעטפת נפץ שנועדה לשגרירות ישראל בוואשינגטון נתגלתה ע"י שלטונות הדואר שם.

המעטפה נשלחה מאמסטרדם, כנראה במסגרת מעטפות־הנפץ המרובות שנשלחו מעיר זו לפני כשבוע.

(ע"צ). יהודי תושב ליסבון, יבואן שפרש מעסקיו, קיבל היום חבילת נפץ מאמסטרדאם.

המעטפה עוררה את חששותיו, מאחר שאין לו מכרים בהולנד. הוא העביר אותה למשטרה וזו גילתה בחבילה מיתקן עם חומר נפץ, המצויד בנפץ המופעל ע"י חשמל.

נאום אבן

(סוף מעמוד 1)

כמה ממקיפים ציפו, כי יציע אוטונומיה מסויימת לעזה, אך הוא הסתפק באומרו כאשר ייחתם הסדר שלום ייקבע גבול חדש בין ישראל ... המזרחית, יישארו בה מאות אלפי פלשתינים ... תוך מדינת־ישראל. מר אבן ... כי הפלשתינים שיישארו מ... בול הקבוע של ישראל, כאשר יהיו חופשיים להחליט על ... שיתוף עם ממשלות ערב ה... הנוגעים בדבר.

מר אבן אמר, כי אירגוני ה... אינם מעוניינים כלל לפתור ... לבעיה הפלשתינית אלא לה... ישראל. הוא הוסיף, כי משל... ראל באו"ם תתמוך בהצעה ... בדבר אמנה בינלאומית נגד...

מר אבן הציע חילופים ה... כל שבויי המלחמה, בציינו... ... אריסטמית יש לערבי... רב מצער כזה, אך כן הבנה ... מבינת יהיה הדבר טוב לשני... הוא אמר, כי בידי המצרי... 10 שבויים ישראליים, ב... ראל מחזיקה ב־61 שבויים ... בסוריה יש שלושה שבוי... ... ואילו בישראל 45 ש... סיים. ישראל מחזיקה גם ב... ... לבנוניים.

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של

ד"ר זליק ראובן פאול

בן הרה"ג אהרון בצלאל הכהן פאול ז"ל
מלטביה

ההלויה תתקיים היום, הושענא רבה, כ"א בתשרי תשל"ג (29.9.1972)

על שעת ההלויה לברר בטלפון 721540

המתאבלים: רעייתו: חיה
בנותיו: שרה שריג ושלומית ק...
בנו: נעם
אחיותיו: ד"ר שושנה כהן (בארה...)
ד"ר אידה כרמל (בארה...)
גיטה פאול
הגיסים: צבי ואריה קולר
והמשפ...

בצער רב אנו מודיעים על פטירת חברנו היקר

בנימין ימיני

ההלויה תתקיים היום, יום שישי, בשעה 11.00 בקבוצת יג

המשפחה
ובית קבוצת יג

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת
בעלי ואבי היקר

יוסף ארליך ז"ל

ההלויה תצא היום, יום ו', כ"א תשרי תשל"ג, 29.9.1972, בשעה 12.00 מבי"ח אסותא תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול

המתאבלים:
אשתו: ולנטינה
בתו: אוה
ובעלה: גרשון של
ויתר בני המשפחה

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים

נא להמנע מבקורי תנחומים

למשפחת ארליך

אתכם אנו באבלכם הכבד
בהלקח מכם הבעל והאב

יוסף ז"ל

משפחת יוכלמן אליעזר
משפחת קטאי מריו
משפחת קרבוק יצחק
משפחת פליטר ברוך
משפחת מוריק יגאל
משפחת גילברג

תרגיש כמו בבית

חטיבת יפתח
הגדוד השלישי
פלמ"ח

כנס הכשרת הצופים דפנה
▪ הכנס יתקיים בדפנה
▪ בתכנית-מפגש רעים, הווי ההכשרה
ארוחות בצוותא, שירה ולהקה
▪ הנסיעה מאורגנת באוטובוסים
▪ על כל משתתף לשלוח דמי השתתפות
25 ל"י לנפש לא יאוחר מ-8-10-72
▪ פרטים על מועד היציאה ומקומות
המפגש נפרסם במודעה הבאה
פרטים נוספים: טל. 745328 ת"א

PHILCO
זה ממש אוצר

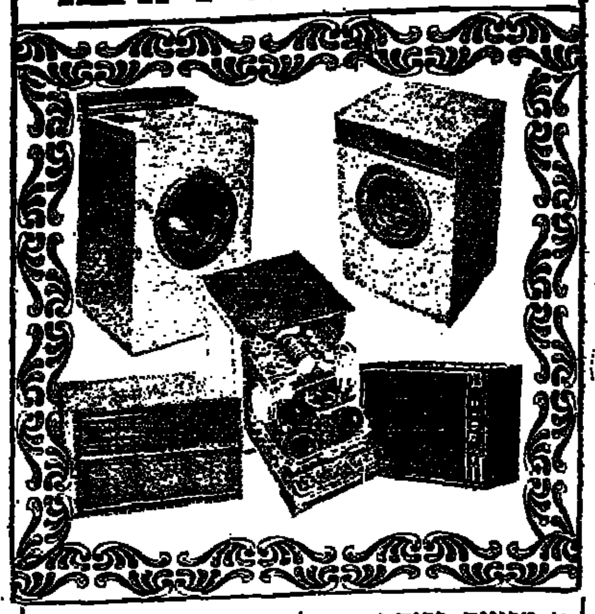

* מכונות כביסה * טלוויזיות * מכונות יבוש
* מדיחי כלים * מזגני אויר תוצרת ארה"ב
פילקו תמיד באיכות עולמית
PHILCO
איזור התעשיה בת ים, רח' הסוללים 9, טל: 86 01 11

שופט ביהמ"ש העליון החליט:
פגלין – למעצר בכלא משטרתי

קבע: „יש להעדיף טובת הציבור" * בך: „נבקש הארכת המעצר"

מאת גדעון אלון,
סופר „הארץ" בירושלים

שופט בית־המשפט העליון ב־ירושלים, מר יצחק כהן, הורה אתמול לעצור בכלא משטרתי את עמיחי פגלין מי שהיה קצין ה־מבצעים של האצ"ל, החשוד ב־הברחות נשק לחו"ל.

בכך דחה בית המשפט העליון את החלטה שופטת בית המשפט המחוזי בתל־אביב גב' חנה אבנור משלשום, לשחרר את פגלין בערבות של 30 אלף ל"י ולחייבו להשאר בבידוד בביתו למשך ארבעה ימים, וקיבל את ערעורו של פרקליט המדינה מר גבריאל בך.

בשעה 11.30 לפנה"צ נכנסו פרק־ליט המדינה מר גבריאל בך, הנאשם עמיחי פגלין וסניגורו עו"ד שמואל תמיר ללשכתו של השופט כהן. בני משפחתו של פגלין ועתונאים לא הורשו להכנס לאולם.

ב־1.30 אחה"צ יצא מר בך מ־לשכת השופט ומסר על החלטת ל־עצור את עמיחי פגלין. הוא גילה כי היום תגיש פרקליטות מחוז תל אביב בקשה לבית־המשפט השלום להאריך את תקופת מעצרו של פגלין (המסתיימת כמחר). הוא הביע קורת־רוח מהחלטת השופט, כיוון שלדב־ריו ההחלטות הקודמות לגבי מעצרו של מר פגלין בבית מלון ובביתו הביכו את המשטרה ומנעו ביכולתה להמשיך בחקירה. מר פגלין ופרקלי־טו עו"ד שמואל תמיר יצאו מלשכת השופט מאוכזבים. מר פגלין נמנע מלהגיב על החלטת השופט וכמוהו גם עו"ד שמואל תמיר.

מעצר — להשלמת החקירה

בערעורו טען מר בך, שלאור חו־מרת העבירה המיוחסת לפגלין וה־צורך לחקור ביחס למקור הנשק ו־לאור העובדה שהמשטרה חושדת ש־בפיקוחו נמצאים כלי־נשק נוספים — יש לעצור את החשוד, כדי לאפ־שר למשטרה להשלים את החקירה.

עו"ד תמיר השיב: „לוא רצה מרשי לטשטש עקבות ולהשפיע על צדדים אחרים היה לו די זמן לעשות כן, עוד בטרם נעצר ולכן חששות המשטרה אינם מבוססים". עו"ד תמיר הדגיש כי אנשים אחרים ש־הצהירו על אחריותם לפרשת הנשק לא נעצרו והם מהלכים חופשים ויש משום אפליה כלפי פגלין בכך ש־דווקא אותו רוצה המשטרה להחזיק במעצר.

החלטת השופט

בהחלטתו קובע השופט כהן: „לא קל להכריע בין שני הצרכים המנו־גדים: מחד, הצורך לאפשר למשטרה להשלים את חקירתה באשמה שהיא ללא ספק חמורה, ואשר לפי הוראת החוק היא גוררת אחריה עונש מאסר מירבי של עשר שנים ומאידך, ה־צורך לשמור על זכותו של החשוד, שהוא בחזקת זכאי, להתהלך חופשי, למנוע ממנו סבל ונזקים, שיתכן שב־סופו של דבר יתברר שהיו מיות־רים".

השופט הטעים להלן, כי לאחר ש־שקל את כל הטענות הגיע לכלל דעה שיש להעדיף במקרה זה את הצורך לעצור את פגלין כדי לאפ־שר למשטרה להשלים את החקירה. הוא הורה כי הפרשה סבוכה ומצ־ריכה חקירה מסועפת ולפי המשטרה נתקלת בקשיים בחקירתה, בעיקר ב־יחס לבעיה מהו מקור הנשק ש־נתפס. „הדרכים שבהם הלכו בתי המשפט כדי להבטיח את בידודו של פגלין לא נראים כיעילים" — קבע מר כהן, והוסיף: „אין חולקים על כך שפגלין איננו מגלה למשטרה דבר מכל הידוע לו על פרשה זו. זאת אמנם זכותו, אך ברור שכתוצאה מכך נגרמים קשיים נוספים בדרכי המשטרה בחקירת העניין".

שיקולי החוקרים

בהגיבו על טענתו של עו"ד תמיר, כי אנשים אחרים הקשורים לפרשה לא נעצרו על ידי המשטרה, אמר: „אין אני מייחס חשיבות גדולה לכך, משום שבמקרים מסוג זה יש לחו־קרים שיקולים שונים בשאלה את מי ומתי לעצור. עם זאת אינני מתעלם מכך, שמעצרו של פגלין עלול לגר־רום לו סבל ונזק ולא בלב קל הגע־תי למסקנה זו. אולם נראה לי שזהו אחד המקרים שבו יש להעדיף את טובת הציבור".

לאחר מתן ההחלטה התבודדו מר פגלין וסניגורו למשך שעה קלה ב־אולם מספר 2 של בית המשפט ה־עליון בנוכחות בני משפחתם. לפי שעה לא ברור אם מר פגלין יוחזק במעצר בירושלים או בתל־אביב.

תדהר הגיש ערעור לביהמ"ש המחוזי

(ע). שלמה תדהר, שנעצר ביום ד' בבית משפט השלום כחשוד ב־נסיון להבריח, יחד עם אחרים, נשק ללא רשות חוקית כדי להבריחו לחו"ל, הגיש אתמול ערר לבית המשפט המחוזי בתל־אביב. לתי־לופין ביקש החשוד, להמיר את מקום המעצר מבית הכלא לבית מלון או מקום אחר.

בא־כוחו של החשוד, עו"ד שלמה אליה, טען בבקשה, כי במהלך ה־חקירה הובהר, שמייחסים לתדהר כי השתתף עם ארבעה אחרים ב־ישיבה שבה תוכננה הברחות הנשק, וחוץ מתדהר לא הובא עד היום לפני שופט איש מהמעורבים, ש־זהותם ידועה למשטרה. אין זה מן הדין, טען הפרקליט, לעצור אדם שכאילו השתף בתכנון מעשה עבי־רה יחד עם אחרים, בשעה שהאח־רים אינם עצורים ואף אין המש־טרה מתכוונת להביאם לשם עצי־רתם. המשך החזקתו מהווה אפליה בין אזרח לאזרח — דבר שאינו מוכר לדין ולצדק הישראלי.

בבקשה נאמר עוד, כי שופט בית השלום טעה ביחסו לעודר קשר עם משלוח כלי הנשק על סמך צילום של כתובת שהופיעה על חלקו ה־פנימי של הארגז שנתפס, ובה צויין השם ש. תדהר. לטענת העורר, לא הובאו ראיות שלפיהן הוא קשור לפרשת הברחות הנשק.

צעיר ברח מבית מעצר

נסים בישון, בן 19 מטבריה, ש־נעצר בפקודת שופט ל־15 יום כחשוד בגניבת רכב, ברח אתמול לפנות בוקר מבית־המעצר במשטרת טבריה, אחרי שעירק בעזרת חבריו בכלא את הסורג מהחלון האחורי של החדר ו־נמלט דרך החצר.

אסתר שהרור שבה ליהדות

(ע). — אסתר שהרור, האשה שנעלמה לפני קום המדינה ונת־גלתה במחנה הפליטים ליד רמאל־ללה, חזרה ליהדות בהתקרב חג שמחת תורה.

האשה מבקשת עתה להכריז עליה כפנויה. שאלה זו תתברר עוד לפני בית הדין מאחר שיש לבדוק את מעמדה המשפטי בכל הקשור לתוקף נשואיה למוסל־מי. לצורך זה נתבקש מוכתר מ־חנה הפליטים ברמאללה לאשר אם האשה נישאה כחוק.

נודע, כי בעלה מוכן לשחררה, אך הוא דורש את החזרת דמי המוהר ששילם בסכום של כמה אלפי לירות.

גח"ל דורש דיון בהכאת רופא בבי"ח איכילוב

לכנס בדחיפות את מינהל בתי־החולים לדיון בתופעה החמורה של הכאת רופא ב„איכילוב" דרשה אתמול חברת מועצת עירית תל־אביב, גב' שרה דורון (גח"ל), במברק ש־שלחה לסגן ראש העיריה, עו"ד צבי קלמנטינובסקי, הממונה על האיש־פוז.

גולדה ושפירא!
הרפו מפאגלין-
טפלו במחבלים!

משה אילת	ראובן ילין
אברהם אטיה	יהודה בורוכוב
מנחם גלעד	משה ניר
יהונתן כספי	חיים איתני
נעמי לוינגר	עמי בן־ארצי
יהושע זטלר	אברהם אבל

בגין: אזלת־יד מחרידה של הגרמנים בפרשת הטבח במינכן

„נחסל את המרצחים; בקרוב ניפטר מסכנה זו"

(ע). — פרטים מחרידים על המחדל ועל אוזלת היד של של־טונות הבטחון הגרמניים בכל ה־קשור לנסיונם הכושל להציל את בני הערובה הישראליים במינ־כן — גילה מנהיג תנועת הח־רות, ח"כ מנחם בגין, בדבריו אור ליום ה', בפני משלחת ברית שלום מפילדלפיה במלון דן ב־תל־אביב.

„עתה, כאשר העובדות כבר בי־דינו — ואיני יכול לגלות כאן את כולן — איננו יכולים להבין, לתפוס ולהפלות על הדעת, כיצד קרה מה שקרה באותו ליל אימים ב־5 בספ־טמבר" — אמר.

ח"כ בגין הוסיף, שתכנון מבצע ההצלה היה כושל מתחילתו ועד סופו. תחילה סברה משטרת מינכן, כי במעשה החטיפה בכפר האולימ־פיאדה היו מעורבים רק חמשה מ־חבלים ורק אחר־כך, בהמשך הפעו־לה, נתגלו לפתע תשעה. הוא אמר, כי 250 שוטרים הקיפו את שדה התעופה הצבאי בעת שנחתו שם המסוקים עם בני־הערובה שהיו כ־פותים בידיהם וברגליהם, אולם רק 5 שוטרים פתחו באש על המחבלים וכל היתר לא עשו דבר.

יתר על כן „שעה וחצי לאחר ה־יריות הבודדות, לא נעשה דבר ב־שדה התעופה והמחבלים בעזבו לנפ־שם. השלטונות לא הכינו כלי־רכב משוריינים בשדה התעופה וכדי ל־התקרב להליקופטרים היו צריכים להביא משוריינים ממינכן וכך אב־דו 90 דקות יקרות" גילה.

„בעת שהחלו ההליקופטרים לבעור ואנשינו נשרפו חיים, רצו כבאי מי־נבך לעברם כדי לכבות את האש. מחבל אחד פתח לעברם ביריות וכל הכבאים ברחו, מפני שלא ניתן להם חיפוי וכך בערו ההליקופטרים וב־עזו בני־הערובה ללא הצלה" — סיפר.

„מעבר לגבול ההבנה הוא, כיצד הופקרו אנשינו למוות" — אמר. לטענתו לא נעשה נסיון רציני ל־הציל את הספורטאים הישראלים ו־הוא הזכיר את דברי מפקד משטרת מינכן, ד"ר שרייבר, שאמר, כי „גז־רו על בני־הערובה הישראלים ל־מות".

הוא אמר, כי „מטרת המחבלים איננה חופש ואיננה שחרור אלא רצח עם ולכן אין הם בוררים באמצעים ולפי השמועות הם מתנכלים עתה אפילו לילדים.

„לא ייתכן — אמר — „ששוב ישתלט הפחד על היהודים בכל מ־קום בעולם האם בגלל 700 כלומני־קים, חיות טרף מהלכות על שתיים, היהודים שוב ירכינו ראשם? האם יתכן שהיהודים בג'נבה יסתירו תי־קי טליתות בלכתם לבית הכנסת וישראלים היוצאים לאירופה יפחדו לדבר עברית ברחוב?"

הוא אמר, כי ישראל תפתח במער־כה נגד הרצחים עד שתביס אותם זה ייקח זמן, אבל נחסל אותם — אמר. הוא הבטיח לשומעיו, כי „ב־קרוב נפטר מסכנה זו ונשחרר את כל האנושות מן הקלון".

ביה"ד העליון זיכה ברוב דעות את הפועל מרמורק

בערעור על הפחתת 8 נקודות ליגה

מאת סופר „הארץ"

ברוב קולות — כאשר אחד החברים מתנגד להחלטה — זי־כה אתמול בית־הדין העליון של ההתאחדות לכדורגל את קבוצת הפועל מרמורק וארבעת חברי הנהלת המועדון מאשמת נסיו־נות לזהות משחקים בעונה ש־עברה.

בכך ביטל בית־הדין העליון של ההתאחדות לכדורגל את העונש ה־חמור שנגזר ועדת החקירה על הקבוצה — הפחתת 8 נקודות ליגה ממאזן הקבוצה בעונה זו, קנס של 3000 ל"י והרחקה מכל פעילות ל־שלוש שנים של ארבעת עסקני ה־מועדון.

שלושם שמעו שלושת חברי בית הדין — עוה"ד אפרים סלנט ראובן ריטרמן ומר יעקב קנר — עד ש־עת לילה מאוחרת את דבריהם של נציגי התביעה והסנגוריה. אתמול התכנסו לשם קבלת החלטה. בשעות אחה"צ, הוקרא פסק הדין המזכה.

חברי בית הדין העליון קבעו, כי אין לסמוך על עדותו של מרדכי בן־משה, שטען כי פעל כמתווך ל־קנית משחקים בשליחות הפועל מר־מורק. הם קבעו אמנם כי יש מקום ליחס חשד למעשים עליהם דובר בדיונים, אולם לדבריהם לא הוכח הדבר מעל לכל ספק סביר. החברים הוסיפו כי „העיקר מכל הפרשה נש־אר עדיין סתום".

הידיעה על הזיכוי שמחה את עש־רות אוהדי הקבוצה שהתכנסו ליד משרדי ההתאחדות. גם בשכונת מר־מורק ברחובות גדולה היתה השמ־חה.

5 מעצורי צה"ל בלבנון הוחזרו לארצם

5 האורחים הלבנונים, שנעצרו בעת פעולת צה"ל בלבנון לפני שבועיים, החזרו אתמול לארצם במעבר הגבול בראש הניקרה. (צילום: י. אריאל)

מאת יהודה אריאה, סופר „הארץ"

חמשה גברים מלבנון שנתפסו בידי חיילי צה"ל בעת הפעולה בלבנון לפני שבועיים, הוחזרו אתמול לפנה"צ דרך מעבר הגבול בראש הנקרה לארצם באמצעות הצלב האדום. בחקירתם הוברר כי הם אזרחים ולא היתה להם יד בפעולות חבלניות.

החמישה הם: איברהים חליל סול־קאן בן 37 מכפר סואנה, רועה, אב ל־9 ילדים. מחמד עלי עיסא בן 25 מרבעת־תלהין נשוי ואב לילד, אף הוא רועה. עלי סלמאן עיסא בן 27, אב ל־4 — רועה. מחמד עבד זיעב־דין בן 50 אב לחמישה — פועל. עי־סא אחמד איברהים עלי רווק בן 21 כאל־בורג' ליד ביירות, שנתפס ב־כפר טירי — שם יש לו חלקה תא־נים.

[illegible]

אני וילדי נהיה בעתיד בצרותיים".

הוא היחיד גם שהתלונן על תקופת שהותו בישראל.

הבכור מקרב המשוחררים החל ל־בכות בהגיעו למעבר הגבול. „אני רואה את הגבול ומצפה כבר לילדי, מתי אראם שוב?" נראה שחשש שעוד ייעצר בלבנון לחקירה נוספת.

החמישה נחקרו על־ידי אנשי ה־צלב האדום ביחס לתקופת שהותם בישראל וכן הוחזרו להם חפציהם האישיים והכסף שהיה להם בעת שנעצרו.

מתחילה התקנת עגורן למכולות בנמל אשדוד

מאת סופר „הארץ"

[...]תקנתו של העגורן הראשון בארץ [...]צע מכולות תחל בימים הקרו־בים בנמל אשדוד. השבוע הגיעו [...]ל חלקיו הראשונים של העגורן, [...]א מן המשוכללים בעולם. כושר [...]שה שלו כ־43 טונות ומחירו כ־[...]נה מיליון ל"י. מצפים כי הת־[...]ע תושלם במאי 1973, והוא יסייע [...]ברת כמות הסחורה בנמל.

אמבולנס מיפאן

(ע). „שלושת היפנים הצעירים מאירגון הצבא האדום אשר ביצעו את הרצח הנפשע בלוד, הם כאב־שלום שהתקוממו נגד המלך דוד. ואם יבואו עוד מבני עמי לעשות מעשה פשע כאן, אעמוד אני מולם ואהיה מוכן לתת את חיי" — אמר אתמול פרופ' איקורו סאשימה, ראש כת המקויה מיפאן, בטכס צנוע שבו נמסר בשם הכת אמבולנס למגן דוד אדום בנמל התעופה לוד.

שגריר איטליה קיבל משלחת בעניין יהודי סוריה

(ע). שגריר איטליה, ד"ר ויטוריו קורדרו די מונטה־זימולו, קיבל את־מול במשרדו משלחת מטעם התאח־דות יוצאי סוריה והמועצה הציבו־רית למען יהודי ערב, אשר העלתה לפניו את גורלה המר של הקהילה היהודית בסוריה.

עם חברי המשלחת נמנו ח"כ מנ־חם ידיד, ד"ר אלברט אליה, ומר ניזרא בקרטוב, נציג הוועדה ליהודי המצוקה.

FIAT 127 — FIAT 128

19,950.- ל"י (לא כולל תוספות)
23,160.- ל"י (כולל תוספות)

המשפחתיות של "פיאט" עם הנעה קדמית

„פיאט 128" מצטיינת בתכונות של מכוניות גדולות ממנה בהרבה. מהנדסי „פיאט" הצליחו ליצור לאורך 386 הסנטימטרים שלה הרבה הרבה מרחב. היא מצויידת ב־4 דלתות ותאר־מטען ענק ביחס לנפחה.
גם בדגמים: סטיישן * קופה

„פיאט 127" מקדימה את כל מתחרותיה הן בתכנון והן בביצוע. מצטיינת באיזון מושלם של יציבות על הכביש, ממדים חיצוניים קטנים — לעומת מרחב פנימי מרשים לנוחותם של 5 נוסעים.
גם בדגם סטיישן

רשת מוסכי פיאט לשרותך בכל רחבי הארץ עם חלפים מקוריים במחיר סביר

GLOID NLOII CN.O

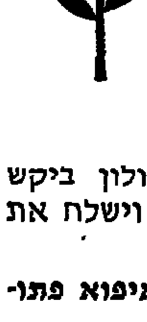

אנחנו מדברים בפרחים עוד יומיים

הקהל שמילא את ביתני תערוכת הפרחים בחולון ביקש להאריך את התערוכה כדי שיחזור ויבקר בה וישלח את ידידיו.

תערוכת הפרחים הבינלאומית בחולון תשאר איפוא פתו־חה גם ביום ראשון ושני.

התערוכה
תנעל בחצות של יום ב', 2.10.72

20 דונם של פרחים סביב בריכת הנצחון (ליד משרד הרשוי) בחולון

אוטובוסים: דן קו מס' 1. אגד, קווים 89, 90, 92.
טלפון התערוכה: 841486

פרטים נוספים ידעפון טל. 252425

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

שגרירות גרמניה

מזמינה לחזות בגירסה הקולנועית

חתונת פיגרו

אופרה מאת מוצרט

בניצוחו של HANS SCHMIDT-ISSERSTEDT
ובבימויו של Prof. R. LIEBERMAN

בבית אגרון - ירושלים

ביום שני, 2.10.72 בשעה 8.00 בערב

הכניסה חפשית

עיריית תל־אביב־יפו
האגף לתרבות
לנוער ולספורט

אגודת החרשים־אלמים בישראל
בית הלן קלר

תערוכת ציורים ותחביבים

של חברי אגודת החרשים־אלמים

מתקיימת בבית הלן קלר, שדרות יד־לבנים 13 יד־אליהו
ההחה פתוחה עד 9.10.1972 — א' חשון תשל"ג ועד בכלל.

כל יום בשעות 10 בבקר עד 1 בצהרים
5 אחה"צ עד 10 בלילה
ביום ו' 10 בבקר עד 1 בצהרים
במוצאי שבת 5 אחה"צ עד 10 בלילה

הקהל מוזמן

אוניברסיטת בר־אילן

המחלקה לכלכלה

מודיעה על המשך ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ג

לשנת השתלמות מיוחדת

בנושאי חשבונאות

(חשבונאות ניהולית, בקורת חשבונות מתקדמת, מיסוי מתקדם)
לבוגרי אוניברסיטאות במסלול חשבונאות.

הלימודים בכתת ההשתלמות יתקיימו בשעות הערב, ומשתתפים את המשתתפים לקראת בחינות סופיות ב' של מועצת רואי החשבון בישראל.

אוניברסיטת הנגב

מודיעה

כי נמשכת ההרשמה ללימודי מוסמכים לסמסטר א' תשל"ג

(תחילת הלימודים ב־22.10.72)

בפקולטה למדעי הטבע

בחי' לביולוגיה (מטעם האוניברסיטה העברית בירושלים) — ההרשמה נסגרה.

בחי' לכימיה (בחסות מדרשת פיינברג של מכון ויצמן למדע)

בחי' לפיזיקה (בחסות מדרשת פיינברג של מכון ויצמן למדע)

בטכנולוגיה

מתקיימים קורסים למוסמכים / מתקדמים

מטעם הטכניון מ.ט.ל.,

בתחומים הבאים:

הנדסה כימית, מכניקה, הנדסה כימית, הנדסה חשמל, הנדסת תעשיה וניהול, הנדסת חומרים, מדעי הגרעין.

כמו כן מוצעים קורסים ב: אנגלית כשפה זרה
צרפתית טכנית
גרמנית טכנית

פרטים וטופסי הרשמה ניתן לקבל במזכירות לימודי מוסמכים, אוניברסיטת הנגב ת.ד. 2053 באר־שבע, או איכית בחדר 25, מלון צין גדי (לשעבר) טל: 2209 — 4404 (057)

דרוש לנו:

דוד קיטור במצב עבודה

1 טון/שעה
7 עד 8 אטמוספרות
קומפלט עם משאבות הזנה ודלק

בדבר פרטים נא לפנות לטלפון מס' 726952 חיפה
או ת.ד. 10036 חיפה למחלקת אספקה

תיאוריה חדשה בפי פרופ' ידין:

המיבנים ברמת רחל היו היכל בית הבעל

מאת יהודה אריאל, סופר „הארץ"

תיאוריה חדשה לחלוטין בדבר זיהוי הבניה המונומנטאלית שנתגלתה לפני שנים ברמת־רחל, השמיע פרופ' יגאל ידין בנעילת הכנס ה־30 של החברה לחקירת א"י ועתיקותיה שנערך באמפי־תיאטרון הרומי בשומרון (ליד סבסטיה), בנוכחות שר הבטחון, מר משה דיין וכ־1300 משתתפי הכנס.

פרופ' ידין סבור כי השרידים מתקופת המלוכה ברמת־רחל הם ציר בית־הבעל והיכל שבנתה עתליהו. אלה השרידים הקדומים ביותר שנתגלו בירושלים וסביבתה מתקופת מלכי יהודה. לדעתו התפיסה של „אשמת שומרון ואהבת יהודה" אינה נכונה כלל, וכי בשומרון לא היה בית־הבעל ולא במה בתקופת המלוכה הישראלית כיוון שהפסוק המתייחס לאשמת שומרון לא הובן כהלכה.

אחד האירועים הבולטים ביותר בתולדות ממלכת ישראל היה לדבריו מעשהו של יהוא, שהשמיד את בית אחאב ואיזבל וניתץ את בית־הבעל אשר בנו. על־ידי כך השליט, אם כי לזמן קצר, את שלטון ה' על ישראל. מקובל לחשוב שבית־הבעל הוקם בשומרון העיר, אולם פרופ' ידין סבור שהבנין לא הוקם בשומרון העיר אלא במקום אחר.

בניגוד לדעת החוקר הגרמני אלט, שראה בשומרון בירה של התושבים הכנענים שבישראל (ובירושלם, מעין בירת ה' בעבור הישראלים) רואה דוקא פרופ' ידין את יזרעאל כמרכז לפעילות הכנענית־פניקית של אחאב ואיזבל. כל פעולותיה של איזבל, ככל שהן נזכרות במקרא, היו ביזרעאל דווקא. שם היא מוצאת את מותה וכן מה שם בנה. דוקא שם מתחיל המרד של יהוא.

בדומה לכך, הציע המרצה לבדוק את בית־הבעל השני המוזכר במקרא. הוא בית־הבעל שבנתה עתליהו בת־אחאב או עמרי, שנישאה למלך יהודה ובסוף אף מלכה ביהודה. אין להעלות על הדעת שבית הבעל בונה בחצר ה'. פרופ' ידין מציע, איפוא, לראות במיבנה שנתגלה ברמת רחל, את היכל בית־הבעל שבנתה עתליהו לפי הדגם של הודית — ביזרעאל. גם הממצא הארכיאולוגי מאשר קביעה זו, שכן התכניות, שיטת הבניה לפרטיה והאיסורים הארכיטקטוניים ברמת רחל זהים לחלופין לאלה שבשומרון.

מסקנתו: שבית הבעל נבנה מחוץ לירושלים על הר — כפי שהיו בונים באותם הימים את היכלי האלילים ולא בתוך העיר עצמה — כלומר בנקודה הידועה היום כרמת רחל. פרופ' ידין זכה בתמיכה נרחבת בקרב רבים מהארכיאולוגים, ההיסטוריונים וחוקרי התנ"ך, אולם עדיין לא שמע תגובת פרופ' יוחנן אהרוני, אשר חפר ברמת־רחל.

צוות טנקיסטים בעת התרגיל הגדול שנערך אי־שם בסיני (צילום, הק)

יהודי חשוד באיום בשם „ספטמבר השחור"

(ע). בעקבות איום טלפוני שנתקבל שלשום סמוך לחצות בשגרירות ארה"ב מאת אלמוני, אשר הודיע כי הוא מדבר בשם ספטמבר השחור — עצרה המשטרה יהודי, תושב יפו, בחשד [illegible] את השיחה.

סמוך לחצות התקשר אלמוני טלפונית עם שגרירות ארה"ב בת"א והודיע כי במקום הוטמנה פצצה מטעם אירגון המחבלים. בעת שיחתו דיווחו הפקידים למוקד המשטרה. המוקד נתן הנחיה לאנשי השגרירות להאריך את השיחה עם האלמוני ככל האפשר, ובמקביל ננקטו כמה פעולות: ניידת נשלחה אל בניין השגרירות, אך הסריקות שערכו השוטרים לא העלו דבר; בסיוע משרד התקשורת, הצמידו מיתקן האזנה לטלפון כדי לגלות את מספר הטלפון שממנו דיבר האלמוני. בינתיים החל האלמוני לשוחח בערבית ואיש משטרה שנמצא בשגרירות הצליח לנהל את השיחה. החוקרים הצליחו לגלות את מספר הטלפון והוברר כי זה טלפון ציבורי ברחוב יפת ביפו.

שתי ניידות נשלחו למקום ושם נעצר האלמוני כשהוא עדיין מחזיק בשפופרת הטלפון. הוברר כי הוא צעיר בן 23, תושב יפו. הוא נעצר ונודע כי הוא משתף פעולה עם חוקרים.

הוא ייחקר גם בקשר לאיומי טלפון נוספים שהיו באחרונה במקומות שונים.

מכירות־שיא של מכוניות פיז'ו

מאת סופר „הארץ" לענייני התחבורה

המכירות של מכוניות פיז'ו מדגמי שנת 1973 הגיעו לשיא חדש של כ־6200 יחידות, ואילו לגבי דגמי שנת 1973, שהוחלה בימים אלה, מלווים כי המכירות יעלו על 7000 מכוניות — נמסר מהנהלת סוכנות יבוא מכוניות פיז'ו.

חוגים אלה ציינו כי בניגוד למה שנאמר בטבלה על המכירות של המכוניות בחדשים ינואר—מאי השנה, שהופיע הבוקר ב„הארץ" הרי שמכוניות פיז'ו הן הנמכרות ביותר בארץ. אל 2025 המכוניות שנמכרו בתקופה זו (כפי שהופיע בטבלה), יש להוסיף עוד 196 מכוניות שנמכרו כמוניות, כך שלמעשה נמכרו 2221 מכוניות פיז'ו לעומת 2159 מכוניות מדגמי פולקסוואגן.

מדגמי שנת 1973, שהוחלה זה עתה, כבר יש בידי הסוכנות הזמנות ל־2026 מכוניות מהדגמים השונים, כולל דגמי 404, שהיא הנמכרת ביותר.

כן נמסר כי מהחודש הבא יגיעו לארץ מכוניות מדגם 504 למוניות בעלות ששה מקומות ישיבה. בחדשיים הקרובים יימסרו לבעלי המוניות כ־120 מכוניות מדגם חדש זה.

סניף הדיבריים העצמאים (ל"ע) בבת־ים פנה לשר הפנים בדרישה להגדיל את מספר חברי מועצת העיר בבחירות הבאות מ־15 ל־21 חבר.

הכי טוב בבית

הידעת כי

עובדי המדינה

נהנים מהנחה ניכרת מדמי המנוי באמצעות בנק „יהב"

ראה מודעה בעמוד 19

הארץ

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למדעי החברה

מודיעים בזה על

יעוץ חובה לתלמידי שנה א' בשנת הלימודים תשל"ג

הייעוץ ייערך מיום א' 15.10.72 עד יום ה' 2.11.72

ההשתתפות בייעוץ — חובה!

למועמדים ששלמו שכר לימוד בשלחה „אגרת לתלמיד החדש". מועמדים חדשים שלא קבלו את האיגרת, יפנו למזכירות לעניני תלמידים, הפקולטה למדעי החברה, בנין לובין, חדר 202, גבעת־רם.

הבורסה מוסיפה לדהור

בשוקי ההון והכספים

מאת מרדכי צבי

על אף פגרת חול המועד, היציאות לחופשה ושעות המסחר המקוצרות, הוסיפה השבוע הבורסה לניירות ערך לפעול במלוא הקיטור. היקף העסקות גדל, שערי המניות המשיכו לטפס מעלה, וכל השיאים האפשריים נשברו.

מדד שערי המניות הגיע לרמה קרובה ל־285, כלומר ב־30 נקודות מעל לשיא שהושג באפריל השנה וגבוהה ב־100 נקודות מעל לשיא של 1965. לגבי המניות הבודדות היתה התמונה חדה יותר. ואילו היקף המחזורים היומיים מצביעים על העוצמה הכספית הפועלת עתה בשוק המניות (מיליוני ל"י):

יום	בבורסה	מחוץ לבורסה
א'	3.60	3.35
ב'	4.00	1.75
ג'	3.65	2.10
ד'	3.25	1.25
ה'	4.25	

משמע, שבשבוע שחלף נקשרו בין כתלי הבורסה ומחוצה לה עסקות בסך 30 מיליון ל"י בקירוב.

קומדיה של טעויות

אנשי הבורסה היו השבוע עדים אדישים לקומדיה של טעויות, שהיתה יכולה לשעשע אלמלא הלקח העגום שבה. אחד העתונים הכלכליים גילה את אמריקה: ליתר דיוק את כוונתה של כור לפנות לשוק האמריקאי לגיוס הון. לומר שכור רוצה לגייס הון, כאילו אמרת שסוחר מעניין בלקוחות. אלא שיעברו שנים עד שכור תיערך לקראת יציאתה לשוק האמריקאי, בגלל התנאים הקשים הנדרשים שם.

אלא שבאותה ידיעה סופר כי כור תשלם מדי שנה דיבידנד כפול, כדי להדביק את פיגורי העבר. מישהו מן הבורסה פנה למישהו מכור, קיבל תשובה תמוהה (אין במאזן הקרוב של כור שום הפרשה לדיבידנד) ולכן החולט לנקוט בגישה החביבה על ראשי הבורסה התל־אביבית: כאשר אתה בספק מוטב שתפסיק את המסחר. והמסחר במניות כור הופסק ליום אחד.

גם בכיוון זה לא גילו את אמריקה: שכן כור חייבת דיבידנד בשיעור 15% לשנה עבור שנים אלה: 66/67, 67/68, 68/89, 1969 (9 חדשים בגלל שינוי מועד המאזן), 70 ו־71. לפני חדשים אחדים נערכו בירורים עם ראשי כור (גם בעקבות פנייה לערכאה משפטית) ואז סוכם ותוכן הסיכום הועבר בכתב ונמצא בידי הבורסה. הוחלט אז לשלם דיבידנד עבור 66/67 ולהכריז דיבידנד עבור 67/68. שני הדברים בוצעו. כלומר לביצוע קרוב תשלום הדיבידנד עבור 67/68. כן התחייבה כור להפריש במאזן לשנת 1971, העומד להתפרסם בימים הקרובים, סכום שחייב לכסות את כל הדיבידנד משנים עברו ועד 1971, כולל שנה זו. והדבר נעשה. אין פרוש הדבר שכור תשלם מיד את כל הדיבידנד משנים עברו, אולם סביר להניח שהיא תעשה זאת בהדרגה בשנים הקרובות כדי לחסל את הפיגור.

כדאי להוסיף שהמתווכים במניה זו היו קטנים ולפחות לא נתנו אפשרות להפרחת שמועות.

אין קונים לנתיר

פחות שפר חלקו של הדולר נתי"ר. לאחר שירד בהדרגה עד לשער המינימום הנהוג בבורסה — 4.23 ל"י, לא נתקיימו אתמול כלל המסחר מחוסר קונים. ואילו הדולר השחור נסחר ברמה גבוהה מ־4.40 ל"י, תוך שוני בין גדל השטרות. למעשה היה זה שוק של מוכרים בימים האחרונים ואלה שרצו לקנות דולרים יכלו להרשות לעצמם לעמוד על המקח. גם הזהב ירד לרמה נמוכה מ־9,500 ל"י הקילו בגלל הירידה החדה בבורסות בחו"ל. אולם היקף המסחר היה מצומצם.

מדד שערי המניות בבורסה התל־אביבית
100 — 31.3.67

	28.9.72	27.9.72
מדד כללי	284.61	283.36
כספים וביטוח	219.05	218.05
מקרקעין	263.15	259.80
תעשייה ומסחר	452.42	454.24
חברות להשקעה	245.35	242.97
חברות נפט	230.60	226.68

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

28.9.72

מניות			
תעשייה, מסחר ושירותים			
חשמל (ש)	68	+0.5	69
אליאנס ב' (ש)	780		785
אלקו 1 (ש)	121.5		121
אלקו 2.5 (מ)	121	+0.5	121
אלקטרה 1 (ש)	285	+2	
אלקטרה 5 (ש)	294	+2.5	290
ארגמן (ש)	478		478
ארגמן (ב)	484	—1	483
ארגמן (ר"ב) (מ)	486	—2	485
אתא ב' (ש)	184		184.5
אתא ג' (ש)	185	+0.5	184.5
אתא משנה (ש)	175	+1	175
בית הרכב (מ)	84.5		84
דובק ר"מ (ב)	365		368
קרור 1 (ש)	465	—24.5	
קרור 10 (ש)	391	+3.5	390
כבלים (ב)	190	—0.5	190
סריב ר"מ (ב)	174.5	+1.5	173.5
ספנות (ש)	215		215
כימיקלים (ב)	66	+0.5	66
ל—אפי ר"מ (מ)	100	+0.5	100
מולר (ש)	215		210
מושהן ר"ב (ב)	351		
טבע (ש)	1180	—20	1120
טבע (מ)	1250		1150
פריציה ר"מ (ב)	128		127
מפעלי ניר (ב)	688		657
עסיס ב' (ש)	300	—4	
שמן ר"מ (מ)	139		137
העל ב' (ב)	340	+2	338
ערד (ש)	130	+1	130
בנקים וביטוח			
אוצר שלכון (ב)	171.5	+0.5	171
איה"ה (ב)	291		293
אוצר להעשיה (ב)	456		445
אי.די.בי ר"ג (ש)	232	+2	234.5
אי.די.בי. [illegible]	266.5	[illegible]	[illegible]
בנק אגוד (ב)	290	—3	287
[illegible] (ב)	[illegible]	[illegible]	[illegible]
אי' בריט' ר"ב (ב)	285.5	+0.5	286
אי' בריט' (ב)	274.5	+1.5	277
דיסקונט (ב)	500		
בנק להלואה ר"ב (ש)	99.5	—0.5	100
בנק המזרחי (ב)	169		170.5
פועלים (ב)	290	+1	292
פועלים ר"ב (ב)	305	+1	307
בנק כרמל (ב)	176.5	—2.5	
לאומי לגיל (ב)	340	+3	344
לאומי הרכוב (ש)	337.5	+3.5	331.5
משכ' בנין (ב)	180.5	+1.5	
סחר חוץ (ב)	368		
פ' תעשיה 8% (ש)	90	+0.5	90
פ' מכבי (ב)	233	+2	234
משכי כבי (ב)	192.5		192.5
כלל העשיה (ש)	204.5		201
מרכזיה ב' (ש)	261		
הכנה (ב)	199	+1	201
ריקבי —1. (ב)	197	+2	205
ריקבי —10. (ב)	117	+0.5	119
ספנות (ב)	216	—3	215
ספנות (ב)	221	—2	211
ספר ב' (ב)	205.5	—3.5	207
צור (מ)	159		159
מקרקעין ופיתוח			
אזורים (ש)	195	+0.5	195
אפריקה 1 (ב)	329	+9	
אפריקה 10 (ב)	284.5	+4.5	284.5
הכ' היכוב (ב)	229.5	+6.5	228.5
הב' יהישוב (מ)	231	+6.5	230.5
מכשי הדר (ש)	103.5	—1	104
ישרם (ש)	167		168.5
בי' ובניין (ש)	232	—0.5	235
נכסים והשקעה (ש)	228		229
מנורדין (ש)	183	—0.5	183
פרי אור (ש)	160		164
אגבי — יפי (מ)	124		126
נאות אביב (ש)	88	+2.5	87.5
ריאלקו (ש)	147		147
רסקו ר"ב (ש)	119		117.5
רסקו (ש)	87	+1.5	88

דלק ונפט			
דלק ב' (מ)	216	—3.5	214
דלק (ש)	190.5		191.5
ירדן א' (ש)	90	+2	91
חברות להשקעה			
אלגר (מ)	115	+2	117.5
אלרן (מ)	238	—0.5	241
פועלים (מ)	243		244
יצוא (מ)	100.5	+0.5	100
פז (מ)	119.5		118
אמפא א' (ש)	149	+4	151
דיסקונט (מ)	261		261
דיסקונט השקעות (ש)	244		243.5
עת (ש)	220	+2	221
לאומי (ש)	230	+2	234
סחר חוץ (ש)	115		114
מזרחי ב' (מ)	122	—1	123
פריזן ב' (ש)	אין מסחר		
כלל (ש)	178	+1	181
שוק חופשי			
גמפא (ש)	74.5	+1.5	75
לפידות (ש)—	157.5	+05	160
לפידות (מ)	175		
מניות בכורה			
אי.די.בי. (ש)	243.5	+0.5	244.5
אמישר (ש)	69.5		
7% בנק משכי לשיכון (מ)	157		159
6.5% כור (ש)	188	—2	185
7% צים (מ)	246		
מניות הנצמדות במטבע חוץ			
אתיקו א' (ב)	84.5		
8% אתיקו (מ)	110	+1	
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ב' (ש)	164		
6% פ' תעשיה גג (ש)	100		
6% פ' תעשיה גג 1 (ש)	100		
[illegible]	67	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
צמודות לדולר			
5% ווטא ים המלח (ש)	207.6		
5% אג"ה ים המלח (מ)	121	+0.6	
6% חשמל חטיבה ב' (ש)	131.9	+0.6	
חלפסון קלור מאיד 6.5% אג"ה (ש)	88.1		
הוללים 5	115.5		
הוללים 6	116.5	—0.8	
הוללים 7	119.6	—1.2	
הוללים 8	105.5		
הוללים 9	107.5	—0.3	
הוללים 10	105.4	—0.6	
הוללים 11	108.5	+0.4	
הוללים 13	109.4	+0.3	
הוללים 14	110.3	—0.5	
הוללים 15	106.7	+0.3	
הוללים 16	106	—1	
הוללים 17	105.7	—0.5	
הוללים 18	107.5		
הוללים 11 פדיון	106		
צמודות למדד			
קרן הדבית			
מלוה במהון 1967			
סדרה י"ב	176.6	+0.1	
סדרה כ"ג	175.5	+0.5	
סדרה י"ט	172	+0.6	
מלוה במהון 1968			
סדרה א'	154.5	—0.1	
סדרה ה'	152.2	—0.3	
סדרה ב"א	150.6		
מלוה במהון 1960			
סדרה א'	147.1	+0.5	
סדרה פ'	142.2		
סדרה מ"א	139.6		
מלוה קליטה 1962			
אינדקס 132.6	155.7	+0.3	
מלוה קליטה 1963			
אינדקס 132.6	220.8	+0.9	
מלוה קליטה 1964			
אינדקס 138.5	200.6	+0.2	
מלוה קליטה 1965			
אינדקס 110.1	181.7	+0.4	
מלוה קליטה 1966			
אינדקס 118.7	152.6	—0.1	

סיור השר בר־לב

6 מפעלי תעשיה נוספים מוקמים בכפרי הדרוזים

מאת יהודה אריאל סופר „הארץ"

ששה מפעלים בענפי תעשיה שונים, בהשקעה של 2.5 מיליון לירות, נמצאים בשלבי הקמה בכפרי הדרוזים ויועסקו בהם יותר מ־200 עובדים — נמסר אתמול לשר המסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב, בסיור שערך במפעלים בדליית אל־כרמל, בעיכבתן וביריקה. כן נמסר שבשנתיים האחרונות הוקמו בכפרים הדרוזים חמישה מפעלים בהשקעה של שמונה מיליון ל"י המעסיקים כ־700 עובדים.

בסיור בדליית אל־כרמל נמסר לשר, מתכננים הקמת מפעל מתכת גדול בהשקעה של ארבעה מיליון ל"י, שייצר צינורות לייצוא והוא יעסיק 90 עובדים, בעיקר חיילים דרוזים משוחררים.

זים משוחררים. בשם התאחדות התעשיינים ברך מר אלכס בעתון. נכח גם מנכ"ל ההתאחדות מר פלגי המכיר.

בירקה סייר מר בר־לב במפעל לקונסטרוקציות ברזל של האחים קדמאני. ולפני קיתמה הפרסיה לתצ־שיה בקרב הדרוזים ובמפעל גיבור.

בתשובה על [illegible] השר [illegible] התעשייה בארץ מייצרת רק 27 אחוז מהתוצר הלאומי לעומת 35—40 אחוז בארצות אחרות. „מבנה זה איננו בריא ויש להבריא את המשק בעיקר על ידי פיתוח תעשייה, תוך כדי ניצול כל המשאבים".

„טוב שהמקור הדרוזי נכנס בתנופה לפיתוח התעשיה. אני מכיר את הדרוזים מתפקידי הקודם והם אף פעם לא הסתפקו בקיים. כאפשר להיטגים, לרשות ולשכונים חדשים, דבר שיש ליישם בתעשיה כפי שהאחים קדמאני הוכיחו כאפשר לעשות" — אמר.

פועלי כסאות ישראל שובתים: לא קיבלו שכר אוגוסט

פועלי בית החרושת „כסאות ישראל" בשדרות נותרו ערב החג ללא כסף. המפעל השבות למן ה־1 בספטמבר, כמחאה על אי קבלת משכורת חודש אוגוסט. ערב ראש השנה קיבלו 130 העובדים הלוואה בסך 100 ל"י מקופת מועצת הפועלים הקבועית. מאז ועד היום לא זכו בתשלום נוסף כלשהו. בעלי המפעל טוענים כי אין בידיהם 300 אלף הל"י, שהם חייבים לפועלים. לעומת זאת, הודיעו השבוע המבעליקים כי תוך עשרה ימים יקבלו סיוע במשלתי שבעזרתו יוכלו לשלם את משכורות הפועלים. העובדים סירבו להיענות לבקשה ההנהלה לשוב לעבודה בעקבות הבטחה זו.

פרס: שרות הטלפונים — לא רע

מאת סופר „הארץ" בוזיפה

בהשוואה למדינות כאיטליה, צרפת או בריטניה, שירות הטלפונים בישראל איננו רע כל עיקר — אמר אתמול במסיבת עתונאים בחיפה שר־התחבורה והתקשורת, מר שמעון פרס.

הוא הסביר כי בכל יום מתנהלים בישראל 2.5 מיליון שיחות טלפון. האמינות של הציוד היא 98 אחוזים, אולם תקלות בהיקף של שני אחוזים מסתכמות ב־50,000 שיחות ליום ומכאן סיבות לאי שביעות־רצון.

מר פרס אמר כי ב־5—6 השנים הבאות יהיה צורך להתקין חצי מיליון טלפונים בארץ בהשקעה של 3 מיליארד ל"י. הוא הדגיש, כי במה שנוגע בשיחות עם חו"ל, השירות בישראל הוא טוב מאד וגם הרווחים מניחים את הדעת.

בעיות סכרת בנעורים בסימפוזיון בי"ל בארץ

מאת סופר „הארץ" לענייני בריאות

הסימפוזיון הבין־לאומי השני המוקדש לבעיות סכרת בנעורים, ייפתח ב־16 באוקטובר בבית־החולים בילינסון. יידונו הסיבות לסיבוכים אישפוז בבתי חולים של צעירים ומתבגרים חולי סכרת עם גילויה הראשונים של המחלה — כפי שפותחו במרכז לייעוץ בסכרת נעורים הפועל ליד בית־חולים זה.

הבהרה

את המסיבה בבית הסופר בעיר העתיקה בירושלים על ספרו של אליעזר ליבנה „המשבר בציונות הערבית" (הוצאת שוקן), עליה נמסר בטור ראיתי שמטעמי (26.9) ניהל מר אריה ליפשיץ, יו"ר אגודת הסופרים בירושלים.

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פדיון	מחיר שוק
צבר	255.6	243.6	243.6
ארז	141.1	134.5	134.5
איתן	121.04	—	118.09

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

אוניברסיטת בר־אילן

הציבור מוזמן לערב הערכה וזכרון

לזכרו של ברוך קורצווייל ז"ל

ראש המחלקה לספרות עברית ולספרות עולם

שיתקיים אי"ה ביום חמישי כ"ו בתשרי תשל"ג (5.10.72)
ב־8.00 בערב, באודיטוריום ע"ש שליפר בקרית האוניברסיטה.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

ישראל פלדמן ז"ל מפינסק

ההלויה תצא היום, יום ה' כ"א בתשרי תשל"ג, 29.9.72,
בשעה 12.15 מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5,
לבית העלמין האזורי בחולון.

המתאבלים: אשתו — אסתר
בנו — עמנואל וכלתו טליה
בתו — חנה וחתנו מנחם
הנכדים וכל בני המשפחה

המועצה המקומית קרית־ים

למר שרון וייץ

ולמשפחת וייץ הנכבדה

תנחומים על מות האב

יוסף וייץ ז"ל

בנימין אפרת ראש המועצה

אנו מודים לכל ידידינו ומכרינו על השתתפותם באבלנו הכבד במות אמנו, סבתנו, אחותנו ונינתנו

גרטה (מרגלית) איזינגר ז"ל

משפחות: איזינגר
ד"ר מדור

למשפחת נסרתי

השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד
על מותו הטרגי של

דוד נסרתי ז"ל

חברת אלקטרה (ישראל) בע"מ

למר יואל אונגר והמשפחה

תנחומינו הכנים במות האב

אליעזר אונגר ז"ל

הנהלת ועובדי
פ.י. היימן ושות' בע"מ

למר יואל אונגר והמשפחה

תנחומינו הכנים במות האב

אליעזר אונגר ז"ל

הנהלת ועובדי
ביח"ר ת"א, תמרוקי ישראל בע"מ

מועדון רוטרי נתניה

משתתף באבלו הכבד של ב"ל

שלמה גוטהילף וב"ב

במות הרעיה והאם היקרה

שלומית ז"ל

פעילי האגודה למען החייל בנתניה

חבריה והנהלתה

משתתפים בצערו העמוק של יו"ר

מר שלמה גוטהילף

על פטירת רעיתו

שלומית ז"ל

למר שלמה גוטהילף

יו"ר מועצת אגודתנו

ולכל בני המשפחה

השתתפותנו הכנה באבלכם
במות הרעיה והאם

שלומית גוטהילף ז"ל

„פרדס" אגודה קואופרטיבית של פרדסנים (נוסדה בשנת תר"ס) בע"מ

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת סירקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

פרקי היום בתנ"ך

המשנה היומית

הדלקת הנרות

תורנות בתי מרקחת

תורנות רופאים לפי המחוזות

תורנויות בתי חולים

הודעות

קבלנים

דירות

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

וילות ובתים

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

חדרים מרוהטים

דירות מרוהטות

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

ביקוש דירות

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 249985, 230521, 230401
המחירים: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

● לקונים רציניים דרושות להחוף דירות לקניה בתל-אביב צפון תל-אביב ורמת-אביב. לפנות: כאן נכסי דלא ניידי, אבן גבירול 68, קומה ג', חדר 206, תל-אביב, טלפון 263152, 203134/5 (410146) לאחר שעות העבודה).

● דרושה בת"א דירה 1½—2 חדרים בדמ"ם ובמצב טוב. 857420

● תייר מחפש להשכיר או בדמ"ם 2—3 חד'. 615065

[illegible]

מגרשים

[illegible]

משרדים

[illegible]

עסקים

[illegible]

אולמות

[illegible]

בתי מלאכה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

חניות

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

הכשרה לעבודה

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

מכוניות למכירה

[illegible]

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות: — 230401, 230521, 248905
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 ל״י למלה

[illegible]

● קונה כל חפצי בית משר מטים פריז׳ידרים רהיטים ט׳ לוויזיות 874387

מקררים

● פרטין גבר נאה, 35 מעונ׳ יין בהכרות עם בחורה צעי׳ רה ונאה בגיל 19—17 בעלת דעות חופשיות ואינטליגנט׳ טית ת.ד. 29132 ת״א

● השכרה — ביטוח — צביעה (בבית הלקוח) — תיקונים — קנית ומכירת חדשים ומשומשים „קרור פיי׳ נר״ משה׳ דיזנגוף 9. תל אביב 52751

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

מכונות כתיבה

● השאלה, מכירה ותיקונים. דיין שדרות רוטשילד 10. טל׳ 59046

[illegible]

מכונות גילוח

● אליאס מכירת ותיקונים מכל הסוגים עליה 19. 821870

צילומים

● להשכרת מצלמה פולארויד 4 ערשות לצלמו 841345 נ״ סים

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

טלוויזיה

[illegible]

שידוכים

[illegible]

ריקודים

● למדו לרקוד בביה״ס הד מעולה בארץ — לבחורות קור רס חנם. פרקטיקה פעמיים בשבוע. גב׳ ויסבורד. בר יהודה 185 ת״א

● תלמד לרקוד ב־3 שעורים אצל סבי. פרן קיוסת 26 — ת״א.

חוגים

[illegible]

תקלאות

[illegible]

רהיטים

[illegible]

חצים לקנות

[illegible]

דודי שמש וחשמל

[illegible]

תריסים

[illegible]

השכרת רכב

[illegible]

ביקוש רכב

[illegible]

מציעים למכירה

[illegible]

אופנועים וקטנועים

[illegible]

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 28 טל. 225251
הארץ: החבצלת 5 טל. 224245

תורנות רופאים לפי המקומות

ירושלים

● הזמנת רופאים במקרים דחופים מ-8 בערב עד לפני 7 בבוקר טלפון 101. בתחנת מד"א מרפאה ורופא לשירותים החופים מ-7 בערב עד לחצות — ביקור למשך ים רחוקים בלבד.

תורנויות בתי חולים

● הדסה (ילדים), בקור חולים (פנימית) — כירורגית — עיניים; שערי צדק (ילדים — נשים — כירורגיה — עיניים).

תורנות בתי מרקחת

● בית שבת: מעין הבריאות, קרית יובל. פרמי: רח' גולומב.

בתי כנסת

● בהיכל ישורון קולנ'ל, רח' דוד המלך 13. תפילת שחרית בשבת ב-10.00.

דירות

● קומה שלמה 5 חדרים ב-ינאי 6, טלפון 227676.

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● דירת 3 חדרים יפה, מאוד כבוה, הסקה ביתית.

וילות ובתים

קבלנים

שטיחים

בולים ומטבעות

אירועים ובידור

מספרות

סירות

שונות

נרשמו לנשואין

מי מצא?

שרותים

בתי-ספר ושיעורים

הלואות

טפטים

חיות בית

תנורי חמום

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

מכוניות

דירות 2-2½ חדרים

ביקוש דירות

חדרים מרוהטים

דירות בדמי מפתח

חנויות

משרדים

מחסנים

בתי מלאכה

אולמות

עסקים

דירות 1-1½ חדרים

דירות מרוהטות

ביקוש רכב

מציעים למכירה

הלבשה

טלויזיה

רהיטים

אופנועים וקטנועים

מכונות כביסה

בתי-ספר ושיעורים

נופש

שידוכים

שרותים

כלי נגינה

הודעות

ריקודים

חיות בית

הלוח הכפול חיפה והצפון

ידיעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931
הארץ: גורדון 20, טל. 661166

תורנות רופאים לפי המקומות

חיפה

● רופא תורן במד"א טל. 101

תורנות בתי מרקחת

תורנויות בתי חולים

דירות

וילות ובתים

קבלנים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

דירות 2-2½ חדרים

דירות 1-1½ חדרים

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

ביקוש דירות

מגרשים

חנויות

אולמות

עסקים

הצעות עבודה

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

● דרושה אשה לעבודות בית ושגחה על ילד בגיל הגן 4 שעות. טלפון 254020.

● דרושות כתבניות מעולות עברית ואנגלית (אפשרי גם חצי יום) טל. בערב 427752.

● פקידה כתבנית עברית דרושה למשרד להנה"ח אב' שירות קידום. ת.ד. 8005 יפו.

● דרוש מלמד (לאחר שרות צבאי) לדרום אוכסם בריה. טלפון 666378 בין 4-8 בערב 83774.

● דרושים לעבודה מיוחדת מסוגה בתנאי שכר טובים: צבית/ות בעלי נסיון; ב) צבעים צעירים; ג) עובדות מסגה ונסיון לעבודת דיוקן. לדירות הברוקים הר הכרמל טלפון 243262 שעות מ-10.00 בבוקר.

● דרוש למשרד בשכונה ההר הכרמל השכונה תנאי שכר השכבות לסניף. ת.ד. 43 חיפה (עבור ובות).

● להצטין דרוש צבעי בעל ניסיון בעבודות מהכבת הר' טובים מאד להתקשר לשכונת 04-511024.

● כפר ביאליק אגודה הוד לתיקות שיתופית בע"מ. במפעל חיפה מעונינים בסרק ש כוח סלונאי, הסמנה לבוא בכתב ת.ד. 91 ס. ביאליק. טל' 712185.

● פקידה מתחילה בוגרת לפקידות, דרושה לשל הבורי באיזור התעשיה בקרית ביאליק. גא לתת מכתב טלפונית 1111 אנו בכתב לת.ד. 10012 רק חיפה.

● לבוגרי צה"ל קידום מהיר והכנסה גבוהה בדמם פירות. התקשר להתרכזה 068566 טלפון.

● דרושה בכרמל מערבי עם אחראית לשבת בית משפחה, הסכה 14 אחה"צ ערב.

● למשוחררי/ות צה"ל, עבודה מעניינת במכירות — אזור/ פל' 666876 חיפה.

● דרוש קונדיטור. לפנות סימאריה הולנדיה. שד' החלוץ 35 נהריה. טלפון 1020.

● דרושה עוזרת לבית ולשני ילדים 11, 5 לשעות 16—10.00. טלפון 85535 די 5.00 בערב.

● לדוד גולדשמיט, רח' הר' 27, חיפה, דרוש בחור עם ידע באלקטרוניקה.

● למוסד לנוער בסביבות חיפה דרושים: מדריכים גורות ומבחנות במשרה מלאה, מבוגרים הוסעה לצבור עם נערים. אפשרות דיור ים. לפנות 04-931176.

● לבנק בחיפה דרושה חבר מנהל 16—15 לשעות 4-5 מ. 4707 חיפה.

● דרושה ברופאה ממפלה בן שנה וחצי בשעות 14.30—8 רצוי עם עבר בית טל' 232254.

● דרושים אנשי מכירות. העצמאות 53, קומה ב' 9 חיפה.

● דרושה נוחה ברפיבה שלם מסגל טלפון —

● דרוש פקיד מנוי עם נסי לשנות לחלקי חילוף לר בכתב לת.ד. 1264 חיפה.

● דרושה אישה כטבחת בבית ילדים בתנוקות ולעבודות בית 5 שעות ביום להתקשר 225719.

● לאלפנים בע"מ טל' 5282 דרושה פקידה בכי' בעלת ידיעה בהדפסה בריה ובאנגלית.

● החוף זהר, הרצל 23, מציע כל סוגי כוחי עבודות — 666068.

● דרושה פקידה מנוסה ואחראית לעבודה 13.00—19.00 — 04-640170.

● דרושים מבוגרים ורהבים מעולים לפנות 532509, ב' 16.00—8.00.

● דרושים! הפלאי מוסמך שוחה ומנהל אחזקה — מנהל חשבונות — מנהל אחזקה (דיזור) — פקידה בהנה"ח — ואחרים. "פרסום לכל" טלפון 060011, הרצל 16, ק"ב.

● דרושה הלמידה או מתפרת למכבסה במרכז הכרמל, תנאים טובים. טלפון 81314.

● מכונאי/ת צבא לימודי מקצוע מכניים הנך הורים במבורות. לבנות ל' ביום רא' בין בשעה 8—7 בבוקר הר' 36 (הכנה מתנתה).

● פטור/סית מהנדסה ורצלת בהפנוי המכנים הבטחה, יחד ולויים רווחים נאים טלפון 25050.

● דרושים נגרים לעבודות נקיון מיקום 6 בערב טלפון 664531, 081449.

● דרוש חיים למוסים תנאים טובים טלפון 660171.

● דרושה אשה לעבודות בית 12—15 + 2 ילדים גדולים טלפון 232806.

● למשרד הבנק בחיפה דרוש דה פרטית הכפר, יעצה מ' עבודה 16.00—8.00 טלפון 530017—04.

הכשרה לעבודה

● בשיטת משרד העבודה הר' מד/ בבוקר או בערב קבוצות כללית, מזכירות, הנהלת חשבונות, כתיבה בשכבה עברית, אנגלית — קורס חדש 10.10.72. ע"ש חרמש, הרצל 44.

ביקוש עבודה

● מקבלת עבודה הדפסה בעברית מאת הלקוח טלפון 712069.

● מטפלת ילדים אחראים ד מנוסה מחפשת משרה פל' 4/8606 לפנה"צ.

● מכונאי קשר — משוחרר צה"ל, מעוניין בהצעות עבודה, טלפון 239659.

● כתבניה עם נסיון מעוניינת בהדפסות ובניהול משרד, מנכ"ל 1962, עבלה 970, עם בבויתה 530416.

מכוניות

● אוריאל כהן, מובנה ורוחי מביא להיות והצעות, אלנבי 51 ובאולם התצוגה דרך העצמאות 1, טלפון 504, 404, 204, 304, 523363. הכנה, המכונית המוכיחה עם הכנה, סידור כנגנון לכל סוגים סוי. 504, 404, 204, 304, הובת הילר, ביח אוטומטי, מוכיח בנין ודיזל, גמר מכירה הזמנה 1972, 1973, הוספות ביעוצים.

● פולקסוואגן 1302, 1971 23,000 ק"מ, רדיו ואביזרים להתקשר 50188, לאחר שעה 12.30.

● התזמנות לייצוג ביבה, ארנן ברזל, מודל 68, מסם לשנה, טל. 661878.

● תיפושית 64 במצב מצוין, התזמנות + רדיו, טלפון 530914.

● תיפושית 64 אוברול + מסם שנה, 519116, בערב וב' שבת.

● מיניסייננור 63, במצב מצויין, כסם כוני 63, 7,500 ל"י, נהריה, טל' 921687.

● קונסטה 900 מודל 1965 צבע חרש טלפון 717747.

● אופל רקורד דהליקס או' טומט צבע מתפלי ידוע שמר רה להגליש 66.000 ק"מ, טל. 40-640133 אלי יחוקע פרס ל' שבתות.

● למכירה אופל קרש שנת ייצור 1968 טלפון 251533.

● פיגי 1961 במצב מצויין מסם + רדיו + צבע 7.000 ומ-52688.

● כאאב פרמי 1964 מנוע הרש, מצויינת, מ' 16.00 — 251191.

● נגדר כוכיתא מודל 1966 מצב טוב. טלפון 04/080080.

● רנפין 1958 מצב מיכני מצויין צבע ורדיו 220419.

● פיאט 124 ספיישל מודל 1968 16.000 ל"י, טלפון — 33636.

● כאאב 60 יד ראשונה במנע פורד 968006 בערב.

● פריגב 1000 63 מצב מצור יון, מסם לשנה + רדיו אה רי קיפוזן פיוב שישי אחר הצהרים 57340 ד"ר הלפרין.

● כאאב 65, מכונית אחרי שיפוץ, צבע חר, 30,000 — 11,000 04—622486.

● בהזדמנות היפושית 1969 במצב מצויין עם רדיו — 06466.

● קורטינה ספיישל 1970 ב' מצב מצויין לפנות טלפון 532800 אחרי שעה 7.30 בערב.

● סאונוס 17 אם 1972 מסח' די במצב מצוין לפנות טל' 251059 בשעה 7.30 בערב.

● הילמן מינקס 68 במצב מצויין טלפון 04—821503.

● ויקהול ויקטור 101 דה לוקס 66 עם רדיו 6 מקומות 11,500 ל"י, טל' 55459.

● ב.מ.ו. הסבבונית 61 במד צב מצויין, מסם רדיו טלפון 04—832473.

● לסמוך על עצמך, תגור את חנורות חכמיותת, הקים תגר דה למכה.

● "מגור", שרות עזרה וב' ירה: בדרכים, תמורת תש לים הדשעטי נמוך. חיפה, רח' תלאביב 5 טל. 525362.

● 70% מהנהגים המעורבים בתאונות נצלו מכוניות או מ' צעיה קצה הורות לחגורות הבטיחות, הגור אותה גם אתה.

● קובארו, מפיץ רשמי ל' חיפה והצפון רחוב אלנבי 3, מול כבר ההגנה, טלפון: 641910. ההרשמה ל-1973 נמ' שכת. קובארו — רק במכו' ניות אלנבי בע"מ.

● פולקסווגן מסחרית נמוכה שנת ייצור 72, 17.000 ק"מ, טל. 30697—067, גרמן אבר הם.

● פיאט 850 יד ראשונה טל. 5 244598.

● פרינץ 4, על הכביש משנת 1966, מסם לשנה, עמודה להגליש 5.500 ל"י טלפון: 528157.

● תיפושית 1200 — 1965, מנוע חרש, טל. 666083 מ' 7—4 אחה"צ.

● פיז'ו 404 1968, יד ראשו' נה למכירה מידית, טלפון: 251743.

● פולקסוואגן 411, מודל 69, יד ראשונה, 65000 ק"מ מצב חדש, טל. 712894.

● פולקסוואגן 1200 63 ב' מצב מצויין למכירה, טלפון: 246817.

● נ.ס.או. 1000, 1966 — 73,000 ק"מ, במצב מצוין, טל' 54511.

● רחשבו 1963, שנה מסם קלצ' רגיל, טל. 968521.

● טופיתא בסחרית 61 ב' מצב מכני מצויין, טלפון: 237039.

● לסכירה איזטה עם אפש' רות להלקים. טל. 737764.

● הנו'ר פרמי 1952, במצב טוב, רדיו + מסם, 1300 טל. 51354.

● רנו 4, מודל 70, 18,000 13.000 טל. 922246.

● וקסהול ויקטור 1960 ב' מצב מצויין, מסם ל-9 חו' דשים. טלפון 728251 בשעות העבודה או 221285 בערב.

● למכירה פולקסוגן 1970, קבוצה כפולה מסם שנה, מנוע חרש, בליסר אשר קרית-ביאליק, שכון עממי 6/2.

● פולקסווגן 411 70 46.000 ק"מ, 712926 לא בשבת.

● היפושית 1969 1500 או טומטית + רדיו מצב טוב 718180 17.500.

● למכירה נ.ס.או. 1000 מצב מצויין טלפון 588055.

● אופל רקורד קופה 1000 דה-ליקס אוטומטי 1970, מסם לשנה. יד ראשונה. טל. 716897 בלי כתובים.

● פיאט 850 קופה, 1969, מסם לשנה. 67.000 ק"מ, טל. 52350.

● קובה דדר 3 חדרים + חדר הלבשה. 90.000. טלפון 51500.

● מוריס 1000 ספיישיו 57, מנוע 1970 במצב מצויין, 23170.

● רנפין 1960 למכירה, מסם שנה, מצב טוב, טל. 711014 בערב.

● למכירה פאוונס 20 1965, 110.000 ק"מ טלפון 641272 84668.

● סימקה 1000 1970 יד רא' שונה, 16,250 אחה"צ, טל. 04—242137.

● פיאט 600 1964 אוברול + מסם שנה 7.000 ל"י, טל. 243461.

● פריומף 1968 יד ראשונה 100.000 ק"מ 5.800 ל"י, מסם לנ' חודשים. לפ' נות טלפון 52384.

● עזור! רדיו ופיופים בכרואי: למכוניות ההקנה מקצועית של מיטב תוצרת חוץ וישראל. חניה במקום. "רדיו אפריס" הדרות הכר מל 43 טלפון 662954.

● חלס 71 144 אוטומטי 130 ק"מ 85.000 42.000 טלפון: 530148 בשעות הערב.

● נ.ס.או. 1200 1970 + רדיו במצב מצויין טלפון: 712483.

● ווקסהול 1969 24.000 ק"מ אחרי חיים, קידוה יש אב"ש 5/73 + מסם לשנה.

● קורטינה 70 שנת מסם + רדיו. לפנות מ' 932704.

● ארנן למשאית עם סול' מה 6.20 מטר ללייננד חד בר כמעט חדש טלפון 718090.

● היפושית 1968, 1300 יד ראשונה 44.000 ק"מ טלפון 520347.

● הלו 145 ספיישיון מודל 70 מצב מצוין עם רדיו ל' רכל נסיעה לחו"ל. להתקשר 54531 נצרת.

● פריגן 1000 60 אחרי מסם במצב טוב 528750.

● בהזדמנות ב.מ.ו. 69 + רדיו מצויינת, 687892 8.00 — 18.00.

● פיאט 850 1969 + רדיו מיום ראשון בעבודה טלפון 538248 בבית 663158.

● שברולט סבי 2 נגבה 1964 במצב מצויין, 13.000 ל"י טל' 666516.

● למכירה נ.ס.או. 1000/69 13.500 אחרי שבת. 86943.

● פולקסוואגן לימוזין 64 + מסם לשנה + רדיו ב' מצב טוב, טלפון — 84967 250627.

● פולקסוואגן 71 במצב מצויין קבינה כפולה 16.000 טלפון 724964.

● בהזדמנות פולקסוואגן מס' חרית נמוכה 1970 במצב מצויין. 716335.

● לרגל נסיעה למכירה קורטינה אקס. אל 1972 ב' ערב 87164.

● פיאט סטורם ספיידר, 70 מצב מצויין 21.000 ק"מ + רדיו. טל' 526439 — 14.00 22.00.

● תיפושית מודל 1966 + רדיו. טלפון 528840.

● אופל רקורד 1957 4.600 מצב טוב + חצי אוברול + רדיו + דיפוזר. 530416.

● לארק מודל 61/62 במצב גדיר טלפון 710482.

● פולקסואגן לכל קבינה עם נגנון, רדיו מודל 71 ב' מצב מצויין. טל' 04-621957 אחה"צ.

● סאונוס 12 מסחרי 65 מנוע חדש, מסם לשנה, לתת קשר בשבת 643222.

● לארק 63 50.000 ק"מ + רדיו 50.000 ל"י, טלפון 721470 711411.

● טיבטאות 1000, שנה 1969 במצב מצוין, טל. 86625.

● למסיר התלמה תיפושית מודל 62, אחרי שיפוץ כללי מסם 9 חדשים. טל. 719686.

● פריומף הראלד נג נפתח 65, במצב מצוין. 04-80607.

● למכירה בהזדמנות משאית פלנו 70, ארגז ומחפר במצב חדש, צמיגים וכנוע הדשים, טל. 04-530622 04-224545.

● לרגל נסיעה למכירה 1968 גוסט 1000 מסח' רית, מסם לשנה רחבה — 25 ל"י. הזמנות שוועה.

● 1966 תיפושית מודל 68 1500 אחרי...

● בהזדמנות פולקסוואגן מס' חרי נמוך 1300 דגם 65 מנוע חדש 71 טלפון בעבודה — 520878 534682.

● סטנדרד אוטומר 220, עבודה. 04-920091.

● צ'מפיון צפון, גנאל חוה בפולקבינה 70, מסחרית סגו' רה 60. לכל המכוניות תער שמ. טל' 520531 מסחרית דה אחריות ל-3 חודשים או 5000 ק"מ. למכוניות מסח' ריות (דגם 2) ישנה אפשרות להארכת האחריות ל-3 הוד שים או 5000 ק"מ נוספים וכן ניתנת השתתפות של 80% בתיקונים.

● נ.ס.או. 1970 במצב מצוין, 81.000 ק"מ ארומה, טלפון 342168.

● כאאב מסחרי 65 אחרי אר' ברהול, במצב מצויין. 537606.

● לרגל נסיעה בהזדמנות פיאט 123 1971 + רדיו, יד ראשונה, 41,000 ק"מ, במצב מצויין. 04-922787.

● מנ'ו 404 יצור 1968 — 17,500 ל"י. טל' 924269.

● סימקה 70, מצב טוב, לפ' נות טלפון 843311/432.

● מיני מינור ספיישל 64, במצב טוב, טל. 535669.

● ב.מ.ה. 700 61 מסם לשנה. יד ראשונה 729438.

● פולקסוואגן 1968, מנוע 1500 מסם לשנה, ותוספות. 76222.

אופנועים וקטנועים

● אופנוע ב.ס.וו. מסם לשנה מצב מכני מצויין, בהזדמנות 412—5.

● ב.אס.אי. 64, 3.5 בים, מסם, 180000 במצב טוב.

● בהזדמנות, סירה לסמנוע 130 לירות בעבודה 720747 אלפסי אהרון.

● הונדה 70/68 במצב מצויין 027917 גרעון.

● ב.ס.א. 5.0 ב"ם מסם לש' נה במצב מצויין טלפון — 825636, יזהר.

● אס.אס. במצב מצויין. — טלפון 263652, לאחר 1—8.

● קטנוע הינקל אחרי מסם במצב מצויין טל. 04-234051.

● מילון 68, במצב מצויין + מסם (470). טלפון — 711847.

ביקוש רכב

● מעוניין בטוביתא 62—63, טלפון 727764, אברהם.

מציעים למכירה

● מעניק'ה ביתית תשמלית חרשת, טל. 532768, אחה"צ.

● מערכת סטריאו, קססות כוני + רדיו טלפון 243096.

מקררים

● מקררים, מכירה, החלפה והשכרה, החלוץ 13.

טלוויזיה

● מקלטי טלוויזיה משומ' שים לאחר שיפוץ במחירי הזדמנות, "מטרון", טלפון 640808, 641100.

● טלוויזיות תדיראן, הקנייה הסובה ביותר אצל המקרר בע"מ, רחוב הרצל 20, בית הקרנות, טלפון 668340.

רהיטים

● רהוט עתיק מעות עץ חדר אוכל, 530423, 4—8 בערב.

● הפתעת השנה בחיפה. ספה כפולה, שתי כורסאות ו שולחן סלוני — 1160 ל"י, שלו 20, הנביאים 20, חיפה, טלפון: 640338.

תנורי חמום

● "אוסקורנה", כעת הזמן הנכון לרכוש תנור חמום מר כזי אוסקורנה מאד תוצרת שוודית. סוכנות ראשית ובל' עדית לחיפה והצפון "חגיון הופמן", לבונטין 3, טלפון: 660963.

● מ. אמיתי סוכנויות, המכ' חר הגדול ביותר של תנורי חמום פרכוה, ואוגרי חום. מזגן בייה, מכירה, הרכבה, שזות. "תעמאות 58, טלפון: 666213.

● "גלידה 3 חדרים קומת קרקע גבוהה מטופחת, דופא בשכונת א' מול הקונסרבטוריון. טל' 4706.

בתי"ס לנהיגה

● דרוש מנהל מקצועי או מועמד לקורס הנ"ל כשותף לבי"ס קיים. השקעה קטנה. בערב 524006.

תערוכות

● גלריה גולדמן לאמנות. שדרות הנשיא 93, מציגה מטפטים של ג'ורג' בראק — פתוח בכל יום 10—13, 20—22 בשבת: 18—21.30.

בתי-ספר ושיעורים

● למד לבדר לעצמה בביתך. ב' שיטה חדישה וקצרה מכה ל' "מכון לבר מכוה". בהנהלה חרב ת.א. דוברובסקי, רחוב לפבוצר 62, טל. 663082.

חקלאות

● טופל פג 1967, אחרי שי' פוץ כללי 68000 ל"י, טלפון 041121360.

חיות בית

● למכירה גורי רועה זאב גזעים עם תעודות, לפנות — 641345.

חמום מרכזי

● חברת נורלית סקיונג מציעה התקנת חימום מרכזי בדירות ובבניינים בבניה. הצעה מיוחדת לקבלנים. נורלית העצמאות 51, טל. אשונגה, סוכנים בכל הארץ.

שידוכים

● שיטה מיוחדת להכרויות ולהתכתבויות "עמיה", ת.ד. 4019/מ, חיפה.

כלי נגינה

● דרושים אקורדיונים מש' בסים ויצא בסים, לוידי ב' כל מצב. טל. 666666.

● דרושים פסנתרים כשו' משים בכל מצב. טל. 526843.

● זוג תקליטים במבחר עק' במחירים 11, 10, 9 לירות. אבילאה, הנביאים 6.

● צלילים בביתך. סלון סט' ראו, מערכות סטריאופוניות מובחרות, סוכנות אקאי לצ' פון, רשקולים ריצ'ארד אלן גם להרכבה עצמית, חדש: רדיו קסט משוכלל עם אי/ אב/אזאב במחיר לביה. צלילים, סלון סטראו, רחוב הנגידים 54, קומה 4 טלפון: 538008.

● למד לנגן באורגן אלקט' רוני והנוח בשיטה המהי' בנית של אולפני כלי זמר רח' החלוץ 58.

● מערכת סטריאו — קראון + רדיו + מטיפון טייפ. טלפון: 008006.

שרותים

● ליסוד פרעשות בפנתות חדישות ובירי מוכחים ב' אזור חיפה ותלאביב טל. — 04—771440. בשעות 15—12.

● שפץ ביתך מא' ועד ה' בעזרת חיפושית. החלוץ 36 טלפון 081402.

שונות

● שיטה מהפכנית ומודרנית לניקוי ורחיצת נוצות ומו' לשמיכות וכרים במקום! — ייצור שמיכות פוך וכרים. "גלבוי", דרך הים 6, טלפון — 84104.

הלוח הכפול נתניה

קבלנים מציעים

● מולל בונה נתניה בונה למכירה דירות נהדרות עם כל התיכלולים בנתניה ומגד השרון. פרטים במשרד, רחוב הרצל 51, נתניה טלפונים 053-23934, 053-23068.

● לזוגות צעירים תרשמו ל' בית בשכון ירושלים תנאי רכישה נהדרים לפנות לחב' רת "ברדגורי" רח' שמר אל הנציב 5.

דירות למכירה

● בהזדמנות 3½ חדרים + תוספות כבר העצמאות טלפון 053-25785.

● אנגלו-סכסון-נתניה חביב לשרותך עסקי תווך — מק' צוענו פרוח ארוב — מיב מתב בביאגו מחיר — מוס' חיותנו מהודרת פתוח מ-8—18 אנגלו-סכסון סוכנות לנ' כסים בע"מ, כבר העצמאות 7, נתניה. טלפון: 053-28290.

● למכירה 2 חדרים וחול ח"ב, מנבש לבניה 053-1948.

● למכירה 3½ חדרים במאר אל הנציב 107,000 ל"י 053-28143.

● דירות לוקסוס 4 חדרים הרשה בנוקה מידית — 053-22107.

● דירות לוקסוס 3—4 חד' רים במרכז העיר נו מרכזי, טלפון, חניה, אנטנה מרכזית לטלויזיה, שמואל הנציב 5 טלפון 23487 ברד דורי.

● למכירה דירה הרשה ב' ברודצקי, 2 חדרים הול ומ' רפסת טלפון 053-23462.

● ברח' רזיאל החלה הרש' מה לבית מודרני דירות ל' קסום גן מרכזי חניה, אנט' נה מרכזית לטלוויזיה תנאים טובים לפנות לחברת "ברד דורי" רח' שמואל הנציב 5 טלפון 23487.

דירות מרוהטות

● מחפשת שותפה/ות לדירת 3 חדרים יפה בנתניה — 03-938110.

● דירת 3 חדרים חדשה מ' רוהטת להשכיר בנתניה — 053-00080.

דירות בשכר חודשי

● דירה — היכה עצמ — השכר את דירתך דרכנו ד' יוצאת נשכר אנגלו-סכסון — מוכנות לנכסים בע"מ, כבר העצמאות 7, נתניה טלפון: 053-28290.

ביקוש דירות

● ללקוחות אנגלו-סכסון מ' חו"ל דרושות פיד דירות קטנות 3—5 חדרים במרכז נתניה, עד קומה ג' — ב' הצעות לפנות עוד היום — אנגלו-סכסון סוכנות לנכסים בע"מ, כבר העצמאות 7, נת' ניה טלפון 053-28290 שעות משרד: 8—18 כל יום כולל יום ו'.

הצעות עבודה

● דרושה מניקוריסטית — מר כרת עם הופעה נאה, כשרון במכירות ורצון להדריך מש' כורת גבוהה. הפסרת היא הרגמה של טכהוה סרימה והי' פירה בתנה בנתניה. לפנות: אטפיסה, תמנה פרסוה נת' ניה, טלפון 24582.

● עובדת מטבח ומדריך לרי' שים לפוסר ילדים ע"י נת' ניה 053-24447, ת.ד. 2245.

מודעות

● כל סוגי מודעות לכל ה' עתונים ב"פרסום ארנון" — הרצל 7, נתניה, טל' 27961.

נופש

● מלון נדהמלר נתניה — טלפון 053-23913, כשר, נר' פש, הבראה וירח דבש בחד' רים מסוארים עם שרותים צמודים. בעונה מלא החל מ' 35 ל"י בחדרי חוף, פרס ל' רנים.

אירועים ובידור

● החוף הירוק מועדון לי' לה חדש ברמה אירופאית וה' ערב צביקה פיק דודו דותן ואילנה רוביגא. ריקודים ל' צלילי תזמורת הקצב "לה' קה הצעירים".

הלוח הכפול באר־שבע

שרותים

● "דליה" יבוא תרסיגות ד' כלים כנימריים צבעוניים, הר' כבה ע"י מומחים ההסתדרות 58 ליד בנק דיסקונט 6703.

טפטים

● מומחים להרכבת טפטים הקרות וקירות להדרכויים "דליה" ההסתדרות 58 6783.

טלוויזיה

● עד 1000 ל"י תקבל עבור מקלט ישן בתבנע החלפת טלוויזיה "בסלה איתני" הרצל 96 והבלפ"ת.

ביטוח

● כרטים וני לשים בים התיכון יוגרל בין מבוטחינו הבדלה סוכנות ביטוח — הפלמח 66 באר שבע.

● ביטוח דכל "הבונוס ה' כפול" של יובל ובל סוגי ב' ארמות הבדלה, הפלמ"ח 66 באר-שבע.

דירות

● דירות בנות 4 חדרים ב' תכנון ובניה ברמה גבוהה. החל מ-50,000 ל"י. לפנות: נווה באר-שבע, סטו "הור", 3102.

● באילת מבנה למכירה 90 מ"ר מחשה להגדלה 400 מ"ר. טלפון 059-3045, דוד.

● דירת 3 חדרים + מ"א, בקריה-תנח, טלפון 224521 059-5.00—2.45, רינה.

● בערד בהזדמנות במקום מרכזי 3 חדרים + מ"א + 2 מרפסות, 82 מ"ר, להתקשר טל' 057-97184, 04-922252 — ביום ראשון אחה"צ.

דירות בשכר חודשי

● בעומר קוטג' 4 חדרים וארונות קיר. טל. 057-3008 אחרי 17.00.

● להשכיר דירה 3 חדרים לפנות 057-2046.

ד. מרוהטות

● להשכרה מיידית דירת 3 חדרים ריקה מרוהטת ברח' רוגלה. טלפון 2872.

● דירות בשכ"ת מכל הגדלים ובכל השכונות. טל' 4470.

ביקוש דירות

● קונה דירות מכל הגדלים ובכל השכונות 4470 יונה.

ביקוש עבודה

● בחור צעיר עם רכב מסח' רי בעבודה לטלפן 057-6351.

מכוניות למכירה

● פולקסוואגן במצב מכני נה' לא, צבע חדש. 057-3515.

● אקספרס סוכנות פג'ו 201, 204, 304, 404, 504 מסחרית בדור בנגנון לבנים ספר שרות באיזור התעשיה 2993.

● "מגור" שרותי עזרה ו' גרירת דרכים תמורת תש' לום שנתי חד-פעמי נמוך באר שבע רח ההסתדרות 78 טל. 3059.

אשדוד

דירות למכירה

● דירות במקום היפה ב' יותר "ברובע ד'" להתקשר: אשבנר, טלפון 055-24392 — 055-22428 המשרד באתר ה' בניה.

דירות בשכר חודשי

● 4½ חדרים מפוארת ומי' מורים מול הים, מיידי ארו' נות + טלפון. לטלפן מ' 19.00, 055-22112.

הצעות עבודה

● דרושים למפעל חדש ב' אשדוד באופן דחוף 10 הופ' רות, מנהל עבודה שתי בחו' רות למכונות אוברלוק שני נהגציות 6 בחורות למיניש גזרן סופר מעולה לפנות 055-24521 אריאלה.

תרגיש כמו בבית

הידעת כי

בסטודנט באחד המוסדות להשכלה גבוהה אתה זכאי להנחה ניכרת מזמי המנוי שלך.

ראה מודעה בעמוד 19

הארץ

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

מודעות מתקבלות:

תל-אביב

"הלוח הכפול" — שד' רוטשילד 99 (פינת שינקין) טל. 248905, 230401, 230521;
אבן גבירול 66 טל. 263236—7
הארץ: מאז"ה 56 טל. 623311
ידיעות אחרונות: מקוה ישראל 12 טל. 621064
רח' מוזס 5 טל. 32269
בסניפי דחף דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות) אלנבי 123 א', בן יהודה 7.

ירושלים

ידיעות אחרונות הלל 28 טל. 225251
הארץ: החבצלת 5 טל. 7—224245
דחף: המלך ג'ורג' 19

חיפה

הארץ: נורדאו 20 טל. 64511
ידיעות אחרונות: הנביאים 28 טל. 67931
דחף: הרצל 11

באר-שבע

ידיעות אחרונות: החלוץ 80, טל. 3576
הארץ: סלת רחמים, בנין הוד, קק"ל 197 טל. 2042
דחף: ההסתדרות 78

בכל משרדי הפרסום וסניפי הארץ ידיעות אחרונות בישראל

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

דרוש
מהנדס ראשי

משימות:

* קידום והרחבת פעולות המחקר והפיתוח.
* תכנון לטווח ארוך של קו המוצרים.
* ארגון, הנהגה ומוטיבציה של הצוות ההנדסי.
* השתתפות בצוות הניהול של החברה.

נסיון וכישורים:

* נסיון של 10 שנים לפחות בהנדסת אלקטרוניקה, מזה לפחות 5 שנים בניהול צוות הנדסי בתעשיה.
* נסיון של 5 שנים לפחות בשטח מיכשור / ציוד בדיקה ומדידה וידע ומובהקות טכנית מעודכנים בשטח זה.
* שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.

תנאי תעסוקה:

ללא תקדים למועמד המתאים

מועמדים רציניים בלבד מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים למנהל הכללי, מונסאל, רח' טובים 6, חוף שמן, חיפה, ת.ד. 1496 סודיות מובטחת.

MONSEL a subsidiary of **Monsanto**

בית ליאל

מוסך רכב במטמיה
מחפש שותף מכונאי
בעל תעודת הסמכה
האיש המתאים יתקשר לטלפון 055-91568 בשעות 7.30—18.00.

מעונין לקנות וולוו 144
1970—71
לפנות טל. 446543
754457

ב"ה

בית המדרש לרבנים באמריקה
נוה שכטר ירושלים
(מאחורי מוזיאון ישראל)

שמיני עצרת
שמחת תורה

ערב שבת: 5.20 אחה"צ
שחרית בשבת: 8 בבוקר

— הציבור מוזמן —

עירית נהריה

המחלקה לחינוך ותרבות · בי"ס תיכון עיוני נהריה

לכל בוגרי בית"ס התיכון העיוני בנהריה במסגרת האירועים לשנת ה-25 למדינת ישראל — בנהריה ביולי 1973

יערך כנס 20 מחזורי בית הספר

כל בוגר/ת מתבקש/ת לשלוח בהקדם את כתובתו/ה הנוכחית לפי המען: בית הספר התיכון העיוני ת.ד. 27 נהריה.

בית הכנסת מוריה
רח' חורב 7, חיפה

חוג לתנ"ך
בכל יום ב',
החל ביום 2.10.72
בשעה 8 בערב
המרצה: מר אריה כרמל

חוג באנגלית לתנ"ך
בכל יום ג',
החל ביום 17.10.72
בשעה 8.30 בערב
המרצה: הרב סעדיה סגל

חוגי נוער
לכתות ח', ה'
בכל יום ב', בשעה 4 אחה"צ
לכתות ה', ט'
בכל יום ב', בשעה 6 בערב
לכתות י', י"א, י"ב
בכל יום ה', בשעה 7 בערב

חוג לבנות מצוה ובני מצוה
בכל יום ו', בשעה 4 אחה"צ

זמני תפלה
קבלת שבת: 5.15 אחה"צ
שחרית בשבת: 9.00 בבוקר

פרטים נוספים אצל הרב סגל טל. 252722
הציבור מוזמן
מסונף להנועה הקונסרבטיבית העולמית

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

מפנה את תשומת לב הציבור לעובדה כי פג תוקפן של כל תעודות הפוקד

במפקד האוכלוסין והדיור — 1972

מעתה יהיו בתוקף אך ורק תעודות הפוקד הרגילות של הלשכה.

עירית אילת

מכרז מס' 21/72 — סלילת כבישים ועבודות פתוח בשכונה ב'
מכרז מס' 22/72 — הסדר 4 צמתים
מכרז מס' 26/72 — הנחת קו מים בחוף אלמוג

המועד האחרון להגשת ההצעות נדחה מה-20.9.72 ל-10.10.72.

א. אזר ראש העיריה

הכל בכל בלוח
בלוח הכפול

רשות השידור

רק עוד היום
תוכלו לשלם את

אגרת הרדיו והטלויזיה

עם קנס בשיעור 40% · אולי לא הגיע אליך חשבון האגרה? · אולי שכחת? · בדוק עוד היום!

ביום א' שוב יגדל הקנס

מיום א' 1.10.72, יהיה הקנס 60% מסכום האגרה (על מי שלא ישלם עד אז...)
את האגרה תוכל לשלם בכל סניף של בנק הדואר ואל תשכח את תעודת הזהות!

האוניברסיטה העברית בירושלים
המרכז ללימודים קדם-אקדמיים
מודיע על

הרשמה לשנת הלימודים תשל"ג

שנת הלימודים במרכז תתחיל ב-3 מועדים:

★ נובמבר 1972 ★ מרץ 1973 ★ יולי 1973

ייקלטו תלמידים לקורסים של 4, 8, או 12 חודשים בהתאם לנתוניהם האישיים. המרכז יקלוט תלמידים בעלי תעודות גמר כמשלתיות, או תלמידים בחסר של עד 3 בחינות בגרות, וכן תלמידים בעלי תעודות בגרות מלאות הזקוקים ללימודי הכנה — לשיפור הישגיהם או להסבה ממגמה למגמה.

להרשמה לקורסים — חיילים משוחררים יפנו למחלקה להכוונת חיילים משוחררים של משרד הבטחון, תל-אביב, רח' אבן גבירול 10.

אחרים יירשמו באמצעות המשרד לקבלת תלמידים של האוניברסיטה העברית. ההרשמה לקורס נובמבר עד סוף ספטמבר 1972. להרשמה לקורס מרץ, הקורס יולי תבואנה הודעות נפרדות.

הודעה זו מכוונת את מועדי פתיחת הקורסים וכן את הקריטריונים לקליטת תלמידים כפי שהתפרסמו במדריך לתלמיד החדש לשנת תשל"ג.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכרז מס' מב/72/6

האוניברסיטה העברית בירושלים מעמידה למכירה

סירה עם קבינה

חומר הבנייה: ברזל. מידות: אורך 8.50 מטר רוחב 2.50 מטר. עומק 1.50 מטר. מנוע פנימי (INBOAT) דיזל ימי GM 40 כ"ס כולל הלפים. שנת ייצור: 1950 (ארה"ב). רשיון שייט בר תוקף עד 30.7.74.

א. בקשר לבדיקת הסירה, יש לפנות למר עמוס צופר, המעבדה לביולוגיה ימית, טלפון 2336 אילת.
ב. טפסים מיוחדים להגשת הצעות לקניה, הכוללים תנאי ההשתתפות במכרז, אפשר לקבל במשרד ועדת המכירות, חדר 6, ביתן 1/4, שכון האלף, קרית האוניברסיטה ירושלים בימים א'—ה' בין השעות 10—11 לפנה"צ או במשרד המעבדה לביולוגיה ימית עד ה-8.10.72.
ג. לכל הצעה יש לצרף המחאה בנקאית ע"ש האוניברסיטה העברית בגובה 5% מסכום ההצעה כערבות לקיום תנאי המכרז.
ד. תאריך גמר המכרז: ב' חשון תשל"ג (10.10.72) בשעה 11 לפנה"צ.
ה. אין ועדת המכירות מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

مكذا من الأصل

[هكذا من الأصل]

ארץ
חברה לבטוח בע"מ
המשרד הראשי: בית ארץ
רחוב יבנה 32, תל-אביב, טלפון 614431
סניף ירושלים, רחוב בן־יהודה 5, טלפון 233721
סניף חיפה, רחוב נתן 11, טלפון 668236

בניגוד להחלטת ועדת השרים לעניני כלכלה:

רק מי שרוכש דירה של משרד השיכון מקבל משכנתא מלאה בתנאים נוחים

גורמים אינטרסנטים רבי השפעה מונעים שינוי הנוהלים

מאת מרדכי צבי, סופרו הכלכלי של "הארץ"

משתכנים הזכאים לקבל הלוואות בתנאים מועדפים, בהם זוגות צעירים, מקבלים כמשכנתא מלאה רק אם רוכשים דירות הנבנות בשביל משרד השיכון על ידי חברות בניה שונות. בצורה זו מאלץ משרד השיכון אלפי משתכנים לרכוש דירות בתנאים קשים, ללא בחירה חפשית לפי תנאי השוק ולפי צרכיהם הפרטיים.

ב־21 במאי השנה החליטה ועדת השרים לעניני כלכלה את ההחלטה הבאה: „ההלואה מכספי אשראי מכוון תינתן בתנאים שווים לרכישת דירות מכל מקור שהוא (דירות בבניה צבורית, בניה פרטית ולרכישה מיד שניה) במסגרת התוכנית התקציבית המאושרת".

בהחלטה זו קבעה ועדת השרים לעניני כלכלה את העקרון כי יש להפריד בין תמיכה בזוגות צעירים או קבוצות משתכנים אחרות הזכאיות למימון מועדף (כלומר בריבית נמוכה ולמשך זמן רב), לבין צורת הבניה. פירושה המעשי של קביעה זו היא שיש לאפשר לכל משתכן לבחור את הדירה הנוחה לו, מבחינת גודל, מקום, מחיר וכו'.

בפועל מתנהלים הענינים בצורה שונה לחלוטין: לאחר שהמשתכן עבר שורה ארוכה של בירורים לקביעת זכאותו למימון מועדף, מתברר כי כמשכנתא של 40—50 אלף ל"י מקבלים רק אם מתקשרים בחוזה לרכישת דירה חדשה הנבנית בעבור משרד השיכון. מעטים המקרים של אלה שהצליחו לקבל משכנתא לרכישת דירה מיד שניה ותמיד היה היקף המשכנתא נמוך מזו הניתנת לרוכשי דירות חדשות. למעשה נהוג המשתכן לרצתם הנדירים של עובדי משרד השיכון המבהירים ברוב המקרים למשתכנים כי רק כמתקשר בחוזה עם חברות בניה שונות יקבל את המשכנתא.

כתוצאה ממדיניות זו נגרם למשתכנים נזק כפול: אין הם יכולים לנצל את התנאים הנוצרים בשוק הדירות, בעיקר אלו מיד שניה. בתקופה האחרונה חלה רגיעה מסויימת בשוק הדירות, במיוחד אלו הנחשבות לזולות. ואילו מחירי הדירות הנבנות עתה נמצאים בעליה בגלל התייקרות תשומות הבניה. תהליך זה יימשך ביתר שאת בעתיד, ללא קשר עם היקף הביקוש לדירות. מאחר שמחיר הדירות צמוד למדד הבניה, ייאלצו המשתכנים לשלם תוספות ניכרות למחיר המקורי.

חוגים הבקיאים במתרחש בענף הבניה טוענים, כי מדיניות משרד השיכון מוכתבת לא במעט על־ידי גורמים אינטרסנטים, רבי השפעה. אלה מתנגדים לשינויים שיאפשרו למשתכן בחירה חפשית על־ידי העמדת המימון לרשותו. לפי הנוהלים הקיימים מובטחים האינטרסים של גורמים אלה.

עולים מחירי פירות וירקות

מחירי קלמנטינות עלו ב־30% לעומת אשתקד

מאת אלעזר לוין, סופרו הכלכלי של "הארץ"

מחירי קלמנטינות בשוק עלו השנה ב־30% לעומת אשתקד. בבדיקה שעשיתי אתמול בחנויות בתל־אביב מצאתי, כי מוכרים קלמנטינות קטנות, המסווגות בדרך כלל כגודל ב' או א' לכל היותר (הגדולות הן מסוג אקסטרא ועדיין אינן בשוק) במחיר 1.30 ל"י לקילו לצרכן. אשתקד היה מחיר קלמנטינות מסוג א' 1 לירה לקילו לצרכן.

העלאת מחירי הקלמנטינות נוגדת את הודעת נציג מועצת ההדרים, מר פנחס אדלר („הארץ" 17 בספטמבר) לפיה לא יועלו מחירי פרי זה עד לסוף החגים. יצוין כי העלאת המחירים הניכרת הזו באה בתקופה של מחסור בפירות: עונת הענבים הולכת ומסתיימת, עונת ההדרים נפתחת, ואילו בשוק כמעט שאין להשיג פרי הדר מסוגים אחרים, פרט לביכורי אשכוליות באיכות בינונית.

התייקרו: מלפפונים

השבוע התייקרו גם מלפפונים בקופסאות, מ־1.25 ל־1.55 ל"י לקופסה. „במקרה" זהה שיעור ההעלאה ועיתויה אצל כל היצרנים בענף. נרשמה גם התייקרות הזוחלת בסוגים שונים של שימורים.

השבוע נרשמה גם התייקרות ניכרת במחירי ירקות שונים בשוק. בסופרמרקטים של האגודה הצרכנית עלה השבוע קילו עגבניות 1.40 ל"י, במקום 1.25 עד לשבוע שעבר; מחיר מלפפון בתוך קפץ מ־1.60 ל־2.30 ל"י; ועוד.

הנשיא ביקש - המארגנים דחו הפגנת החרדים

מאת גדעון אלון, כתב "הארץ" בירושלים

נשיא המדינה, מר זלמן שזר, זימן אתמול לביתו שלושה חרדים מראשי „הועדה להגנת כבוד נשיא המדינה" וביקשם לבטל את עצרת ההודיה עמו, שעמדה להתקיים אתמול אחה"צ ב־1000 תלמידי ישיבות.

נודע כי מר שזר נימק את בקשתו בכך, שבימים אלה של חול המועד סוכות ישנה עליה לרגל לירושלים ועל המשטרה — הסובלת ממחסור בכח אדם — יקשה להשליט סדר בהפגנת ההודיה.

כן נודע כי חוגים בכירים במשטרת ישראל פנו אל הנשיא וביקשוהו לשכנע את ראשי המפגינים לבטל את העצרת, כדי למנוע התנגשויות אתם.

ראשי הועדה נענו לבקשתו של מר שזר וביטלו את ההפגנה. הם מסרו אמש, כי ההפגנה תיערך אחרי החג.

שוחררו אברכים שנעצרו בהפגנות

(ע). — 22 אברכי ישיבה שהואשמו בהתקהלות בלתי חוקית ובתקיפת שוטרים בהפגנות האחרונות, שנערכו בשכונת מאה שערים בירושלים, שוחררו אתמול על ידי בית משפט השלום בבירה 17 מהעצורים שוחררו בערבות של 100 לירות כל אחד ו־5 עצורים אחרים שוחררו ללא תנאי.

שופט השלום, ד"ר משה שלגי, דחה את בקשת ב"כ התביעה פקד י. פרג, לעצור את הנאשמים עד תום ההליכים המשפטיים, וקבע כי אין שום מקום לעצרם.

יצויין, כי בין האברכים ששוחררו ושיועמדו בקרוב למשפט נמצאים חמישה תיירים מארה"ב, תייר מבריטניה, ותייר מברזיל.

תערוכת הפרחים בחולון הוארכה ביומיים

(ע). — כ־80 אלף איש כבר ביקרו בתערוכת הפרחים הבין־לאומית השמינית בחולון, ולאור מספר המבקרים הרב והפניות להאריך את התערוכה גם לאחר החג, החליטה ההנהלה להשאירה פתוחה גם ביום א' וב'.

לשם כך יגיעו לארץ היום במשלוחי דאר־אויר פרחים רבים לחידוש התצוגות. הפרחים מיובאים בעיקר מהולנד, איטליה, אפריקה והמזרח הרחוק. התערוכה תינעל ביום ב' בשבוע הבא בחצות.

פרס מבטיח: רכבת יעילה ומהירה יותר

מודה: המדינה הזניחה את הרכבות

מאת סופר "הארץ" בחיפה

„לצערי הזניחה המדינה את הרכבות" אמר אתמול בחיפה שר התחבורה מר שמעון פרס בהגיעו לעיר ברכבת מתל־אביב. מר פרס הודיע על שיפורים ברכבת בעתיד הקרוב.

מספר הרכבות בקו חיפה—תל־אביב יוגדל כבר בחורף זה מ־15 ל־18 בכל כיוון ורוצים להגיע בעתיד ל־20 רכבות ליום בכל כיוון. בשנה הבאה תוגדל מהירותן של רכבות הנוסעים בקו חיפה — תל־אביב מ־105 קמ"ש ל־130 קמ"ש לשעה כך שמשך הנסיעה בין שתי הערים יפחת מ־65 דקות ל־55 דקות. באוקטובר השנה ינהג פיקוח אוטומטי שבמשמעו אפשרות בלימה אוטומטית של רכבות בכל מקרה של תקלה במסילה.

בעברו לדבר על הובלת משאות אמר מר פרס כי תוך שבועות יוחל בהובלת פלט ברכבת מעזה צפונה. בשטח הובלת הדרים עדיין לא הושג הסכם עם המועצה לשיווק פרי הדר, אולם לעומת זאת הושג הסכם עם משרד המסחר והתעשיה על הגדלת חלקה של הרכבת בהובלת גרעיני תבואות מ־40 ל־60 אחוז מכל ההובלה בארץ. כן עומדת הרכבת להגדיל הובלת חמרי בנין לכן ציין השר כי אחד הענפים המבטיחים בהובלת משאות על־ידי הרכבת הוא ענף המכולות. ולשם כך יוקמו שני מסופים מיוחדים ליד התחנות בחיפה ובתל אביב.

סכסוך עבודה במפעל ברבור

מועצת פועלי עכו ועד פועלי ברבור לתעשיית תרסיסה ליד עכו, הכריזו אתמול סכסוך עבודה במפעל מאחר שהמו"מ על הסכם העבודה החדש עדיין לא נחתם. לדעת מזכיר מועצת פועלי עכו מר יצחק הזיה יש ההבה מכוונת.

פרס ראשון לווילן ישראלי בתחרות בג'נבה

הווילן הישראלי עתר ארד (27) זכה השבוע בפרס ראשון בקונגרס הדאקסקויזיון מוסיקאל דה ז'נבה. חבר השופטים העניק לו את הפרס פה אחד, דבר שאירע לאחרונה רק לפני 20 שנה. פרס שני לא ניתן.

פרס נוסף באותה תחרות קיבל ארד על ביצוע יצירה של הינדמית. לתחרות הווילה ניגשו 24 מתחרים, ביניהם שלושה ישראלים אשר זכו בבחירה איכית מיוחדת. עתר ארד שזכה בתחרות ילדי השנה בפרס קבני קונגרס המוסיקאלי פלש בלונדון, הוא בוגר האקדמיה הישראלית ה־מוסד לה קאפל מוסיקאל, שבחסות המלכה אליזבת בבלגיה.

כלל ופרט

יו"ר הכנסת, מר י. ישעיהו, קיבל אתמול בכנסת את נציגי פיקוחון ה־אהוד. הכרי פיקוחון זה, טנב במסכת, רב מקבלי הכנסת האותות: אות ההגנה, אות המשמר, אות ההתנדבות והתרות בצבא הבריטי) אות הקוממיות ו־אות סיני.

יצאו מישראל

חבר הכנסת יזהר הררי ואברהם ישר — למושב מועצת הפארלמנט ה־אירופי שייערך באמצע החודש הבא בשטרסבורג.

אסותא תל־אביב אלישע חיפה

נולדו 5:
חנה וויכס מלומד — בן.

נמשכת התנצחות קולק - פרוש

מאת גדעון אלון, סופר "הארץ" בירושלים

המחלוקת בין ראש עירית ירושלים טדי קולק לבין סגנו ח"כ מנחם פרוש בענין התבטאויותיו של מר קולק שלשום, גברה אתמול וקיבלה צביון של מריבה קשה בין חילונים ודתיים.

בעקבות מכתבו שלשום של ח"כ פרוש אל מר קולק, שבו תבע ממנו לחזור בו מדבריו החריפים על השכונות החרדיות מאה שערים ובתי אונגרין, שלח אתמול ראש העיריה מכתב תשובה אל ח"כ פרוש, בו נאמר בין השאר: „לא אתייחס לציטוטים שלך שכן הם הוצאו מהקשר שבו נאמרו הדברים בשיחתנו. אני מודע גם כן, אולם מכך שאתה כחבר בגוף המחוקק לא יצאת בגלוי נגד שימוש באלימות בקרב חוגים המקורבים אליך".

מר פרוש שלח למר קולק מכתב נוסף: „במכתבך התעלמת מהנושא העיקרי של התבטאותך החמורה „לשרוף את מאה שערים ובתי אונגרין. הסערה בציבור הולכת וגדלה".

ראש העיר מר קולק מסר לי אמש כי אינו מתכוון להמשיך בהתנצחות עם ח"כ פרוש: לא אחזור מדברי, כיוון שלא אמרתי דברים אלה.

12 נפצעו בתאונת דרכים בכביש אילת—שארם

(ע). 12 איש נפצעו, מהם שניים קשה, בתאונת דרכים בכביש אילת—אופירה (שארם) שאירעה אתמול. מכונית מסחרית התנגשה בסיבוב במכונית פרטית ליד המנזר ביר־סוחיר. שני הפצועים קשה ששמותיהם לא נמסרו לפרסום, נשארו לטיפול בבי"ח יוספטל באילת.

טבע בבריכת המשושים

(ע). — גוריאל לבטוב, תושב יפו, בן 24, טבע ביום ד' בבריכת המשושים במרכז רמת הגולן. גוריאל יצא עם קבוצת סטודנטים מאוניברסיטת ירושלים לטיול ברמת הגולן. אחר הצהריים התרחצו המטיילים בבריכה, ולפתע צלל למים ולא עלה עוד. צוללנים משו אותו מהמים, שעומקם 13 מטר.

300 ישישים מקרית מלאכי השתתפו אתמול בטיול מסורתי במסגרת המבצע להדרת פני זקן, שאורגן על־ידי המועצה המקומית. הישישים ביקרו באזור הר חברון ובירושלים והתפללו ליד הכותל המערבי.

דולצין:

נמכור את רסקו

מאת אלעזר לוין, סופרו הכלכלי של "הארץ"

עתה, כאשר רסקו רווחית, נוכל למכור אותה וזו ההזדמנות שלנו — אמר לי אתמול גזבר הסוכנות מר אריה דולצין. הוא הוסיף: „למצב זה חיכינו. עתה נוכל למכור את החברה בתנאים שיהיו טובים בשביל הסוכנות היהודית".

מר דולצין מסר, כי רווחי רסקו לשנת 1971/72 היו 7.7 מיליון ל"י. מצפים לגידול נוסף ברווח 1972/73. מחזור העבודות של רסקו השנה יהיה גדול ב־30% בהשוואה למחזור בשנת 1971/72. הוא מסר כי מצבה של רסקו ילך וישתפר. גזבר הסוכנות הדגיש כי ההחלטה הסופית על תנאי מכירת החברה היא בידי הסוכנות, שלה רוב מוחלט במניות החברה, ולא בידי גוף או איש אחר.

בתשובה על שאלה אישר מר דולצין, כי מר מרדכי אמיר מראשי קונצרן מאיר, פנה אליו במכתב וביקש פרטים על רסקו. תשובתו היתה כי בסוף החודש הבא יוצא המכרז הפנימי למכירת רסקו, ונוכח התעניינות קונצרן מאיר, ישלחו גם אליו פרטי המכרז.

שושנה ואהוד לב
מודיעים בשמחה על הולדת בנם
ישי
אח לנטע, נעמי והלל
ירושלים, רח' טשרניחובסקי 30

ברכותינו הלבביות שלוחות
למשפחת **ברר**
לנישואי הבן
יוסי עם שלומית
מזל טוב ורב נחת
"בנין לתלפיות"
קבלני בנין בת"ים

ב"ה
חדוה וצבי בוגר
מודיעים בשמחה על הולדת בן
אח ליובל וענבל
באר־שבע (28.9.72) כ' בתשרי תשל"ג

למרים ואהרן גולדשטין
ביום חתונת הזהב שלכם
תבורכו מקרב לבנו

המשפחה:
שולה אלון ובני ביתה
נחמה ומרדכי ברש ובני ביתם
זינה גולדשטין
נפתלי ובתיה גולדשטין ובני ביתם
אברהם ורות גולדשטין ובני ביתם
יהודה ויעל גולדשטין ובני ביתם

לאבינו וסבנו האהוב
ד"ר יעקב בן אליעזר **זילברשטיין**
(מחולון)
במלאות לך 85 שנים
עד 120
בבריאות ובנחת
נילדיך, נכדיך ונינך
בארץ ובחו"ל.

לבחירתך דירה
מתוך מבחר דירות "גן" המרווחות,
בגדלים ובמקומות שונים בפתח־תקוה.
מאות משפחות רכשו דירותיהן בחברת "גן"
שאל אותן לפי בחירתך, ומהן
תשמע על שביעות רצונן.
"העובדות הוכיחו - הדיירים יגידו:
דירה בחב' "גן" תקנה -
כשתגור בה מרוצה תהיה"
הלוואות לא צמודות עד 40,000 ל"י
ע"י משכנתא בנקאית רגילה בין 15,000 - 25,000 ל"י
והלוואה נוספת של חב' "גן" בסך 15,000 ל"י
"גן"
חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ
פתח־תקוה רח' חיים עוזר 20

TIME
October 2, 1972
LETTER-BOMBS FLOODING ISRAELI DIPLOMATIC OFFICES
להשיג בקיוסקים
סוכנות ברונפמן בע"מ

לישראל ילוביצקי
במלאת לך 50 שנה
עד מאה ועשרים
מאחלים: אשתך: חיה
הילדים: רבקה ושלמה
הנכדים: חגית ועידן

בירושלים
מפעל מנויים
לתיאטרון, מוסיקה, מחול
בשיטה מהפכנית
פרטים היום במוסף בעמ' 33

ללקוחותינו וידידינו
לשוחרי המוסיקה בישראל
למורי המוסיקה ותלמידיהם
שנה של צלילים ערבים
מאחלים:
אבילאה — אוניברסום למוסיקה (א. זבדי) חיפה, רח' הנביאים 6 טל. 663395
אבילאה — פסנתרים בע"מ (א. זבדי) חיפה, רח' שמריהו לוין 3 טל. 535825
ברשותנו מלאי חדש של כלי נגינה, תוים ותקליטים. הנכם מוזמנים לבקר.

נוף תלפיות
קנה היום את דירת העתיד
שכונת מגורים חדשה ומודרנית מתוכננת לכל פרטיה. שיא הבניה בבירה.
בניה משובחת, חניה מרוכזת, דשאים נירחבים.
בנינים בעלי 4 — 6 — 8 קומות. בכל בנין דירת פנטהאוז.
לכל דירה 3 כיווני אויר.
בכל דירה:
✶ 110 מ"ר ✶ 3½ חדרים והול ✶ ארונות פורמייקה
במטבח ✶ תריסנה צבעונית ✶ הסקה מרכזית ✶ חיבור לטלפון
✶ הכנה לטלביזיה
"נוף־תלפיות" — הפרויקט הגדול של עובדיה לוי בע"מ
בדרך בית לחם, פינת רח' רבקה, ירושלים.
בדבר פרטים נא לפנות:
עובדיה לוי ושות' בע"מ
רח' שמאי 8, ירושלים:
טלפונים: 225848, 228860
בשעות: 9—1 4—7

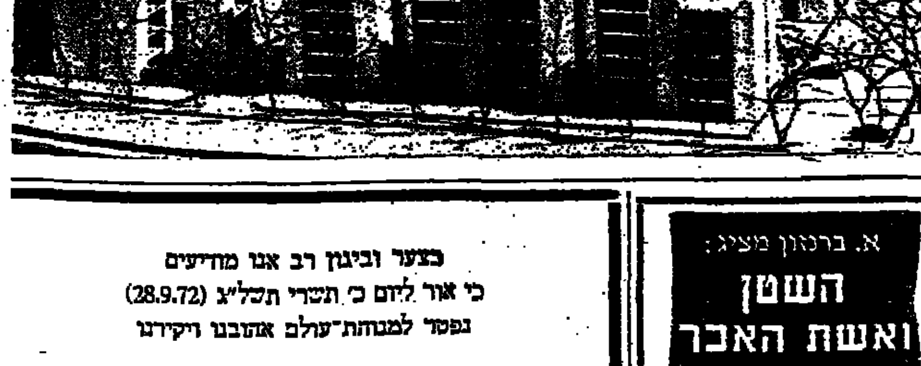

בצער וביגון רב אנו מודיעים
כי אור ליום כ' תשרי תשל"ג (28.9.72)
נפטר למנוחת־עולם אהובנו ויקירנו
פרופ' ד"ר צבי (הרשל) רודי
ז"ל
סופר ואיש־הגות
הלויה תצא היום, יום ששי, כ"א תשרי תשל"ג (29.9.72)
בשעה 12 בצהרים מבית הלויה ברחוב דפנה, תל־אביב,
לבית העלמין בחולון.
המשפחה האבלה

א. ברנזון מציג:
השטן ואשת האכר
הערב יום ששי 29.9
בבת־דור
בשעה 9.30

הלוח הכפול
עמודים: 5, 6, 7, 8, 9
20, 21, 22, 23, 24, 25
הכל בכל בלוח הכפול

הכי טוב בבית

בוא לבקר בגני צהלה
רובע חדש המוקם על גבעה נשאה
ליד צהלה
בנוסף לנוף מקסים תמצא
בגני צהלה
דירות רווחה בנות 4 חדרים
עם שרותים כפולים • מעלית • חמום מרכזי • חניה צמודה.
לרשות המשתכנים מרכז מסחרי וגן ילדים
המחיר לא צמוד למדד
וכן חנות בצהלה
א. יצחקי
חברה לבנין והשקעות בע"מ
המשרד: תל־אביב, בן־יהודה 74, טל. 236737

שרות חיתולים הביתה
לפנות לבתי־תולים
'אסותא' 'אלישע'
תל־אביב 245215
חיפה 87414

בירושלים
רשוי („מסט")
מ־7.30 עד 5 אחה"צ
בדיקות לפני קניה
וכל יתר השרותים
אצל
מ.מ.מ.
אזור התעשיה תלפיות
(מול משרד הרשוי)
טל: 39298

אחים אלעזר
הדקלים
חברה לבנין והשקעות בע"מ
בונים למכירה בצפון ת"א
מבחר דירות אקסקלוסיביות
2½, 3, 4, 5½ חדרים
ברח' יהודה המכבי 37
ברח' שמעון התרסי 23־25
ברח' ישעיהו 52־54.
כמו־כן מבחר דירות גג (פנטהאוז)
לפנות במשרד:
רחוב מצה ישראל 4 פינת ככר מסריק ת"א בין 08.00—13.00 ובין 16.00—19.00 טלפון 221531.

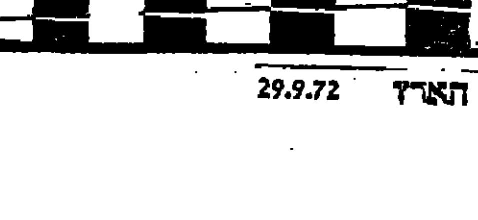

הארץ

יום שישי, כ"א בתשרי תשל"ג
29 בספטמבר 1972

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6, ת.ד. 273 חיפה: רחוב נורדוי 20 טלפון 8—661166, ת.ד. 5259

בתל־אביב: המערכת וההנהלה מזא"ה 56, ת.ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת.ד. 233, טלפון 611576, 623311. מח' הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311 ת.ד. 233, מס' מיקוד: 61000.

המו"ל: הוצאת עתון „הארץ" בע"מ. דפוס „הארץ" מזא"ה 56 ת"א

העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.

HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 623311

דרושה מיתקפה על הפשע

תופעות העבירות בתחום הפשיעה בארץ תוארו בסידרת מאמרים של דן כסלו שהאחרון בהם מתפרסם בעמוד זה. מסתבר כי מה שהוגד בימים האחרונים מעל דפי „הארץ" כראיותיו של פשע מאורגן לובש ממדים המחייבים להדאיג. רשת הברחת סמים מעבירה את סחורתה המסוכנת מהמזרח הרחוק דרך אילת ומרכזים אחרים בארץ לצריכה מקומית ולאירופה. כנופיות מאורגנות בעלות כוח אדם ואמצעים הגדלים והולכים פורשות את חסותן על ענפי פשיעה שונים כרצח, הימורים וזנות ועד גביה אלימה, שוק וכסף שחור. הקשר בין קבוצות פשע אלה מתהדק על בסיס של אינטרסים משותפים, ושיתוף פעולה זה מהדיר לזירת הפשיעה בארץ ממדים מסוכנים וחסרי תקדים.

המשטרה נמנעה עד כה מלהודות בקיומה של תופעה זאת במלוא היקפה. מאחורי טיעונים סכולאסטיים לגבי הגדרתו המדוייקת של מושג הפשע המאורגן מסתתרת הרתעותה של המשטרה מלהתייצב מול התופעה בכל חריפותה. לתגובה מעין זאת יש תקדימים. המשטרה האמריקאית התכחשה לתופעת הפשע המאורגן בארה"ב משך זמן רב עד שגזרות רבות כבר נזרעו ברחבי המדינה. אולם עם ההבדלים הבולטים בין היקף הפשיעה ואירגונה בארה"ב ובארץ, אין יהיה למשטרת ישראל להתנער זה כבר מהתכחשותה למימד חדש שלובשת הפשיעה המקומית. קיימים גורמים שונים המעכבים את המשטרה מלהיכנס למערכה זאת. בתנאים של מחסור באמצעים וכוח אדם נמנעת המשטרה מלהודות במצב שייתכן כי ייקשה עליה לטפל בו כראוי. הודאה מעין זאת עלולה להתפרש ככשלונה של המשטרה לנקוט אמצעי מניעה בעוד מועד. להודאה כזאת יש גם אספקט ציבורי ופוליטי חשוב: היא תגרור תגובה ציבורית נסערת ודרישה נמרצת לנקיטת אמצעים דראסטיים אשר, כאמור, חורגים אולי ממסגרת אפשרויותיה הנוכחיות.

אין לזלזל בקשייה של המשטרה. אין להמעיט גם ממשקל טענתה כי מלחמה בפשיעה היא מערכה חברתית וחינוכית מורכבת, לא רק משטרתית. אולם המשטרה והשר הממונה עליה אינם רשאים לקשור קשר של שתיקה לגבי תופעות אלה. אדרבא, אילו היתה המשטרה נרתמת למסע נמרץ ודינאמי בגילוייה החדשים של הפשיעה בארץ, היתה יכולה לגייס את דעת הקהל וגורמים ממלכתיים שונים למאבק משולב בה. נקל היה יותר למשטרה לתבוע ולהשיג — את האמצעים הנוספים הדרושים לה אילו היתה מתנה ליצירת האווירה המתאימה סביב תופעותיה המהותיות החדשות של הפשע בארץ, במקום להתריע עליו בחצי פה. אם תנהג כך המשטרה תזכה לכל התמיכה הראויה. כל עוד תבלע כבך, תיכאר לא לצורך בעבודת התגוננות בהוכחי מצב הקורא לספקנות של

סאדאת מעורר את המחבלים

נאומו של הנשיא סאדאת אתמול במלאות שנתיים למות נאצר היה נאום בלהכתי הרצב להבות אך באותה מידה לא נסכנה כל נסנות בה לשלום או להסדר כלשהו, אף לא פתרון חלקי ותקנת התעלה. לא זו בלבד אלא שסאדאת נמנע הפעם מלהזכיר הבונה הסדר שלום וקבע בפסקנות כי „מצרים דוחה פורמאלית עקבות כל סוג של יחסות או הסדר חלקי והיא ממשיכה בהכנותיה למערכה".

יש לזכור כי במצב הנוכחי החמור של פעילות חבלנית נגדנו יש משקל רבים להכרזות עויבות אף אם הן נאמרות בנוסח מתון, בעקיפין, ותוך הסתרת הכוונות האמיתיות. לפיכך קלושה הטענה כי אין לדון את סאדאת על פי נאומיו המיועדים רק לתצרוכת פנימית. איש לא העלה על דעתו שנשיא מצרים ינצל את עצרת הזכרון אתמול כדי לגנות את מעשי הפשע האחרונים של המחבלים. אך באותה מידה לא צפוי היה שסאדאת יתן לארגוני החבלה עידוד ויעיר בהם כ„ממשלה זמנית המייצגת את הישות הפלשתינאית" לפי הנוסחה האלג'ירית, על כל המשתמע מכך.

אף כי קריאתו לארגוני החבלה לכונן ממשלה זמנית שתוכר דיפלומאטית על־ידי מצרים נועדה בין היתר לטרפד את תכנית „הממלכה הערבית המאוחדת" של המלך חוסיין, נראה כי סאדאת מבקש להשתמש ביתר שאת בקלף הפלשתינאי, כלומר ארגוני החבלה. [illegible] יכולת צבאית והפתרון המדיני נוסח מצרים, מתכוון סאדאת לנצל את ארגוני החבלה לא רק לזרוע הצבאית היחידה הפועלת כיום נגד ישראל, אלא גם לגורם המדיני המחייב התייחסות מצד העולם, ומשלא למכביר. נוסף ללחצים המתהלב בפעילות המצרית [illegible] נגד ישראל.

סאדאת חזר ואישר אתמול כי לא חלה שום תזוזה ביחסים עם בריה"מ וכי החזרת השגרירים של שתי המדינות למקומות מושבם אינה מצביעה על הפשרה כלשהי בקיפאון הכורר ביחסי מוסקבה־קהיר. הוא הבהיר כי הכדור נמצא עתה בידי הקרמלין: תשובתה של בריה"מ על איגרתו האחרונה (בזה חודש ימים) תקבע את המשך היחסים. יחד עם זאת הקדים סאדאת תרופה לכבה טבע מגרצות, כי מידת יחסה הידידותי או העוין של מצרים כלפי מדינות העולם (ובכלל זה בריה"מ) תיקבע בהתאם למידת הסיוע של אותן מדינות להצלחת המערכה נגד ישראל. פירוש הדבר לגבי מוסקבה: המשך היחסים הידידותיים (המוקפאים לפי שעה) כוהבה תנותה של בריה"מ לתביעות המצריות.

אחרי ארבעים שנות איבה

כינון יחסים דיפלומאטיים בין טוקיו לפקינג, בעקבות ביקורו המוצלח של ראש ממשלת יפן בסין, יהיה ביטוי פורמאלי למגמה שחלה במפת המזרח הרחוק. המדובר בשיתוף פעולה בין [illegible] המתועשת ביותר באסיה (והשניה בעולם) לבין הארץ המאוכלסת ביותר בעולם — וקשה להפריז בהשלכות שיתוף זה, לטווח הארוך על מאזן הכוחות הגלובאלי.

אך גם לטווח קצר יותר צפויה השפעה ניכרת. היא [illegible] את הערך — גם אם לא תשנה כליל את האופי — של הזה הצבאי בין ארה"ב ליפן ביסיס המנגנון הצפוני של מערכת הביטחון המתמבכת, עד הוייטנאם. היא עשויה לדבוק [illegible] ליתר בעלות בריתה של ארה"ב במזרח הרחוק — ביניהן תאילנד והפיליפינים — ללכת בעקבות יפן.

מצד אחר, הידוק קשרי טוקיו־פקינג יעצב [illegible] מוסקבה להגיב ולהעמיק את השפעתה בדרום־מזרח אסיה.

לכך סיבות לרצונה של סין בהדוק הקשרים עם יפן: היא [illegible] את קצב תיעושה ומקווה להסתייע ביפן לא פחות מאשר ארה"ב. פקינג גם מבקשת להרתיע את ההתקרבות בין יפן לבריה"מ [illegible] זכתה באוצרי ובתוכניות השקעה יפניות, ביחוד לפיתוח [illegible] הטבע בסיביר. גם יתכן כי מאו־צה־טונג וצ'ו אן־לאי, אשר כבר בשנות השבעים שלהם, רוצים לגמור את העניין הבלתי גמור הגדול האחרון, לפני שהם מסתלקים מהבמה — וחיסול איבה של 40 שנה בין שני העמים הגדולים ביותר באסיה הוא ענין חשוב מאד הן ליפן הן לסין.

בהקשר זה מעניינים מאד [illegible] והחוף בהם פעולת לאחר [illegible] פקינג. ראש ממשלתה הקודם של יפן, אייסאקו סאטו שפרש [illegible] לגימלאות, ניסה בכל דרך [illegible] לקרב כינון יחסים תקינים עם [illegible] — אך לשווא. אבל תוך חודש מהיבחרו של ראש הממשלה [illegible] קאקואי טנאקה (מאותה מפלגה), נשלחה אליו הזמנה לבבית [illegible] בפקינג.

יתכן שהסיבה העיקרית היתה שבפקינג הושלמו תהליכים — [illegible] פרסונאליים ואידיאולוגיים — שאיפשרו פתיחה מבצע [illegible] התקרבות אל יפן. אך גם יתכן שסאטו היה ב„רשימה השחורה" של [illegible] בגלל תמיכתו בעצבאות האמריקאיות, בעוד שטנאקה [illegible] בגלל קשריו עם סין הלאומנית לטובת קשרים עם סין הקומוניסטית.

המלחמה בטרור: משימה ממלכתית

הממשלה צריכה לפעול במישרין נגד הטרוריסטים

מאת פולס

יש טוענים כי הממשלה, המתקשה לפתור את הבעיה כיצד להילחם בטרור הערבי שמחוץ לגבולות ישראל, מבקשת להסיח את דעת הקהל מנושא זה — שאין להכחיש את חשיבותו — לצבור „דחליל" של מחתרת שאם לא יצרה אותו במו ידיה, בכל מקום מנפחת היא ביודעין את סכנתו. למה נטפלת המשטרה אל עמיתי פגלין ואל אברהם הירשקוביץ?

למה היא מעוררת את הרושם כי בדעתה „לשבור" את הליגה להגנה יהודית? מצד אחר, מדוע נמנעת המשטרה מלעצור את הרב כהנא אחרי שעסקן אחר של הליגה אמר בפומבי ובפה מלא כי יד הליגה בהשגת נשק לצרכי מלחמה בטרור בחו"ל?

לא רק אנשי אופוזיציה חשים כי הממשלה עדיין לא גיבשה עמדה לגבי נושא המלחמה בטרור. היא מוכנה להטיל את האחריות על הטרור על מדינות ערביות, אישרה הפצצות מן האוויר על בסיסים של ארגוני חבלה שעל אדמת סוריה ולבנון, ואף הרחיקה לכת על ידי מתן אישור לפשיטה בעוצמה רבה לתוך לבנון. אך עדיין לא ברור אם מוכנה הממשלה ליזום פעולות גם נגד אותן קבוצות של טרוריסטים שגרמו למרחץ הדמים במינכן; להתנקשות בבדוק אופיר בבריסל ולרצח ד"ר צבי שחורי בלונדון.

מדבריהם של סגן ראש הממשלה, שר החוץ ושר המסחר והתעשיה מתברר, אמנם בדרגים שונים של פסקנות, כי אין לצפות לגמלות ובעצרות מן המערכה נגד הטרור בארצות שמחוץ למזרח התיכון. מצד אחר, קשה להניח כי הממשלה אינה מבחינה כי שתי הפעולות הצבאיות שלנו היו בעלות ערך מוגבל בלבד, ועדיין אין סיכוים כי הספיקו כדי להניע את הממשלות בביירות ובדמשק לנקוט יותר מצעדים הנחשבים על ידן כמתאימים כדי למנוע את ממשלת ישראל מלהמשיך בהגנות מלומות בקנה מידה כמו עד עתה או אף באופן נמרץ יותר.

★

אין תימה כי מר עזר ויצמן אינו מרוצה מהגישה הממשלתית. אם נכונה הסברה כי ניתן לשים קץ לטרור — גם לזה שבחוץ לארץ — על ידי מבצעים צבאיים נגד מדינות ערב השכנות, הרי יש מקום לשאול מדוע אין הממשלה מקבלת את עצותיו של מר ויצמן. ואם הממשלה חושבת כי גם היום מוטב שלא לספק למצרים תירוץ כדי להפר את הפסקת האש, ולכן היא מכוונת את כוח המחץ של הפעילות הצבאית נגד סוריה ולבנון בלבד — מדוע אינה נמנעת מלהאשים את ממשלת קהיר בחלק ניכר של האחריות לטירור הערבי שבאירופה?

כל זמן שהממשלה לא תגיע לכלל דעה כי אין להדביר את הטרור אלא על ידי מלחמה בטרוריסטים — כלומר אלה העוסקים ממש בפעולות טרוריסטיות בחו"ל ולא באלה הד עוסקים בפעולות־גיחה לאזורי הספר הצפוני שלנו — אלא גורסת גם היא כי ניתן לכפות על הממשלות הערביות שיבלמו את הטרור בכל דירדהיו, אין הבדל עקרוני בין תפיסתה לבין זו של עזר ויצמן. ואם מר אבן מבטיח כי ישראל לא תעשה פעולות בלתי־חוקיות, אבל יפסול (כפי שמותר לשער) פעולות צבאיות גדולות כפי שיושב ראש הנהלת חירות חוזה אותן, יהיה עליו לשכנע אותנו כי מה שעשה צה"ל מאז מינכן נגד סוריה ולבנון, מבטיח סוף הטרור בחו"ל. מי מוכן להאמין בכך?

יש יותר מספק אם נוכל להפוך את הממשלות הערביות לקבלני ישראל למען הפסקת הטרור הרצחני בחוץ לארץ. פעם חשבנו כי ממשלת לבנון תרצה ותוכל לרסן את הטרוריסטים. לא רק נושאי־נשק בלתי־סדירים בדרום לבנון אלא גם דווקא את אלה העוסקים בחטיפת מטוסים, אם נפרצין את כל מטוסי חברות התעופה הערביות המזדמנים בשעה נתונה בנמל התעופה של ביירות. מבצע נועז זה בוצע באופן מזהיר והשיג את כל יעדיו, אך התקפות טרוריסטים על מטוסים ישראליים ואחרים, שנועדו להגיע לישראל, לא פסקו. כל המכות הנאמנות שהנחתנו על ראשה של ירדן, לא הועילו, עד שהמלך חוסיין הרגיש את עצמו נאלץ להילחם בארגוני המחבלים על עצם קיומו וקיום המשטר ההאשמי.

אף היום אינני משתכנע כי אפשר לגלות דרך בה נוכל לכפות על הממשלות הערביות שישימו קץ לטרור ושאינה כרוכה בסיכון של חידוש המלחמה במלואה. מי שסבור כי ממילא לא יהיה מנוס מזה ושכיבוש ביירות, דמשק וקהיר יצלח כדי להכריח את הממשלות לבנון, סוריה ומצרים שיחתמו על שלום אתנו, פועל תוך הגיון אם יאחז בטרור הערבי באירופה כדי לדחוף את הממשלה למהלכים אשר יתכן שיובילו להתוצאות צבאיות אשר העולם עוד לא ראה כמותן באיזורנו.

אך אינני שותף לבטחון כי בצחורנות מסוג זה יקרבו אותנו לשלום, והאופטימיזם הגדול ביותר ביחס לעמדת וואשינגטון אינו מצדיק את ההנחה כי נוסיף ליהנות מתמיכתה אם צה"ל יתפוס את שלוש בירות ערב בהן מדובר.

★

את המלחמה בטרור אין לנהל בעקיפין. גם הדעה כי ללא בסיס טריטוריאלי מוגן במדינות ערב נגזר על הטרור להיעלם, אינה משכנעת במאה אחוזים. ברור שבסיסים אלה מועילים לאנשי הארגונים הטרוריסטיים, אך אין לבטל את האפשרות כי יוכלו להוסיף להתקיים גם אם יגורשו ממצרים, מסוריה ומלבנון.

ישנן ארצות ערביות נוספות, ישנן גם ארצות מוסלמיות שיתכן ולא ימנעו מהם כל סיוע, ויש מקום לשאול על איזה בסיס טריטוריאלי מתבססים הטרוריסטים הקרואטים הפעילים היום בשטוקהולם ומתור בסידניי. אירופה המערבית כולה עלולה היום לשמש בסיס לארגונים טרוריסטיים, וכל עוד ממשלותיה לא ייחלצו למערכה משותפת ונמרצת נגדם, אין תקוה כי נגע זה יבוער כליל.

למערכה זו עלינו לדרבן אותן, ועלינו להשתלב בה בעצמנו. זהו תפקיד מסוג חדש ויש להכשיר למילוי את הקרקע הן מבחינה מבצעית והן מבחינה פוליטית. קשיים מרובים נערמים על הדרך הזאת, ובאווירה הכללית השוררת עתה באירופה המערבית והצפונית, הם גדולים במיוחד. אך אם ממשלת פראנקו מוכנה להעמיד אנשי אוסטאשה קרואטים למשפט על חטיפת מטוס סקנדינבי, אין לומר נואש מן התקוה כי אם ניגש למערכה זו, היא תוכל להצליח בהדרגה. נדמה כי גם את הגרמנים אפשר יהיה לשכנע, על פי הנסיון המדכא של מינכן, שלא באמצעים משטרתיים בלבד ניתן יהיה לשים קץ לטירור הערבי, וכי יש צורך באמצעים מסוג אחר. אבל, התנאי הראשון לכך הוא שממשלת ישראל עצמה תשתכנע כי זוהי הדרך ואין זולתה.

★

הממשלה נגבעת להבהיר לעצמה כי בצורת הכלים הקיימים כיום ובמסגרות הנוכחית של תיחום סמכויות בין הכלים השונים, אין להתקדם. „עלינו להבין כי נפתחה מעין חזית ערבית רביעית נגדנו... חזית חוץ לארץ... ומכיוון שיהיה צורך להאם בין פעולות צבאיות ופעולות לא־צבאיות ובכלל יהיה הכרח בתיכנון אחיד שישלב את פעילותם של גורמים שונים הנועדים לשמש כלים למערכה זו נגד הטרור בחוץ לארץ, גם במזרח התיכון וגם מעבר לו... בצורך אולי לכונן מרכז של תיכנון ופיקוד שיהיה דומה למה שהבריטים יצרו במלחמת העולם השניה בשם "Special Operations Executive" כך היה כתוב במקום זה ב־27 בפברואר 1970. ואם כותבו לא הספיק לכך היות והיינו טרודים לפני שנתיים וחצי בבקעת הירדן ובתעלת סואץ היום אין מניעה מלהתפנות למשימה זו.

ההשקפה כי מלחמה בטרור אומרת מלחמה בטרוריסטים, היא גם דעתם של חוגי הליגה והקרובים לה. עד כאן אפשר להסכים להם, אך מעבר לכך אין בסיס להסכמה. אין לגרוס „חדש ימינו כקדם" בשביל פעולות פרטיזניות, ובשנת ה־25 לקיומה של מדינת ישראל אין לסבול התארגנויות לתכלית זו — אף לא לשם מלחמה נגד טרוריסטים ערביים. ממשלה שתעצום עין לגבי נסיונות כאלה, תזמין צרות למדינה. כלי נשק וחומרי נפץ בידיים פרטיות — זהו חזיון שבשום פנים אין להשלים עמו.

לשווא מנסים להרגיע אותנו כי אין לחשוש מכוונות טובות של פטריוטים. אין דוגמה בעולם שארגונים מיליטנטיים שנלחמו למען בטרות לאומיות, לא הפכו בכרוזת הזמן לבעיה של מדיניות הפנים. ישראל היתה מאושרת גם בכך שבשנת 1948 הוקם לנו צבא אחיד, ושמפקד ה„אצ"ל" לשעבר סלל בעצמו את הדרך להפיכת תנועתו למפלגה פרלמנטארית. כלום רוצים אנו לחזור אחורנית למה שהיה לפני כן?

המלחמה בטרור הערבי היא ענין של המדינה, הממשלה ומכשירי הכוח הממלכתיים — ולא של אחרים. אבל, חובה על הממשלה לנהל את המלחמה — מתוך איבחון נכון של האויב, תוך שידוד מערכות מבחינה ארגונית, על פי ריכוז של סמכויות הפיקוד בידים הכשרות לכך.

שלב חדש בהתארגנות

מאמר אחרון בסידרה המסכם את נסיבות הפשע המאורגן בישראל

מאת דן כסלו

בשכונה הכתבות הקודמות בסידרה זו ניסיתי לתאר את התפתחות המדאיגה שחלה בהתארגנות הפשיעה בארץ ב־18 החודשים האחרונים — מאז הסתיים הפירסום של

סידרת הכתבות הראשונה ב„הארץ" על הפשע המאורגן בישראל. לא כל התהליכים שתוארו במאמרים אלה התחילו ממש בתקופה זו. אך בשנתיים האחרונות נעשו תהליכים אלה ברורים יותר והגיעו לשלב המסכל היערכות חדשה ביצירת מסגרת של הפשע המאורגן הארצי.

לא קיים ולא יכול להיות קיים אירגון, אשר יכלול בתוכו את כל הפשיעה בארץ, או אפילו בעיר כמו תל־אביב. לא יתכן גם אירגון אחד השולט בכל עיסקי הפשע המאורגן. אפילו המאפיה האמריקאית מחולקת ל„משפחות" הקשורות זו לזו בצורה רופפת ולוחמות אחת בשניה לעיתים קרובות. ואילו מאפיה עצמה היא רק חלק מהפשע המאורגן בארצות הברית, ואולי אף לא החלק העיקרי.

בישראל קיימים כבר היום אירגונים — גדולים וקטנים, חזקים וחזקים פחות — בערים שונות, כולל בערים הגדולות וגם בערים קטנות, כמו חדרה, טבריה ועיר השדה. עדיין רחוקה הדרך לאיחוד כל האירגונים האלה (לרוב הם מבוססים על הקרקע של „משפחה" או חמולה), תחת גג אחד, דוגמת סינדיקט הפשע הארצי באמריקה.

משולש הפשע

אך באופן מופשט אפשר כבר לדבר על הסמכות המאחדת (ושוב בצורה רופפת של שיתוף פעולה באותם תחומים בהם קיים שיתוף אינטרסים) שלושה אירגונים עיקריים, השולטת בחלק ניכר של עסקי הפשע המאורגן בארץ:

★ „המאפיה" התל־אביבית. שיבוש בשם „מאפיה", אפילו במרכאות לאירגון זה יכול להראות יומרנית מדי. אך הכינוי מתבקש מעצמו, בגלל דימויו רב לא רק בתחומי העיסוק של האירגון (חסות, הימורים, כסף שחור וכו'), אלא גם בגלל הרקע החברתי, ההיסטורי והאירגוני שלו. קשה כאן, בכתבת הסיכום, לחזור על כל נקודות הדמיון האלה. בסידרה זו נזכר האירגון הזה רק דרך אגב, לאחר שעיקרו כנושא מרכזי לסידרת הכתבות הקודמת על פשע מאורגן שפורסמה ב„הארץ" לפני כשנה וחצי.

נקודת דמיון בולטת היא דמותו של „הסנדק", החשובה בגלל קשריו המרובים עם מוסדות שונים בתל־אביב ועם אישים מרכזיים בצמרת. קשרים אלה — לפעמים פוליטיים, ולפעמים אישיים, מבוססים לפעמים על טובות־הנאה ולפעמים על שילוב אינטרסים מוזר — הם בעלי חשיבות לאנשים באירגון „המשפחתי", המאטריארכלי והעיסקי.

ההירכב החשוב השני של הכוח הוא הכסף. במרכזו עומד איש אחר, שגם שמו ומעשיו הוזכרו בהרחבה בסידרה הקודמת ובסידרה זו רק בריפרוף. דרך ידיו זורם הכסף לעיסקי מועדוני לילה, הימורים, זנות. דבר מוזר אך אופייני: בשנתיים האחרונות ידע איש זה לקשור קשרים הדוקים למדי עם אנשים בקנה מידה כמו ג'ין סמאשר, ואפילו מאיר לאנסקי.

★ אירגון אחר, מוסתר יותר מהראשון, בולט פחות אך אולי חזק יותר, תואר בסידרה זו כ„כנופיית כרם התימנים". מזה שנים עוסקת הכנופיה בעיקר במסחר סמים, ותחום של „מאפיה התל־אביבית" לא היתה בו כל נגיעה. אגב — ראשי „המאפיה" התל־אביבית הרחיקו מהסמים מאותה סיבה שבגללה סירבו משך שנים „משפחות" רבות של המאפיה האמריקאית להיכנס לעיסקי הסמים. הגורמים הרשמיים המוכנים לסבול את החסות או את ההימורים ולמצוא הסברים לקיומם, לא יכולים שלא לפעול בחומרה נגד הסמים. האנשים במשטרה, בעיריה או במוסדות אחרים, המוכנים לשתף פעולה עם האיש החושד בקשרים להימורים או לחסות, ירתעו ללא ספק מסמים.

למרות כל זה, היו קיימים גם בעבר קשרים בין שני האירגונים. אלה הם קשרים פרסונליים — דרך אנשים השייכים לשני אירגונים, או הנמצאים על הגבול של השניים. אלה גם קשרים בעסקים משותפים, כמו הימורים או עיסקי שוק הכרמל.

אינטרס אחר שקישר את כנופית הכרם עם „המאפיה" התל־אביבית, היה צורך להגנה מפני מוסדות החוק או בסידורים שונים במוסדות, בשביל אנשי הכנופיה. במיקרים אלה היו המגעים מוסתרים מאוד, הבקשות לסיפול הועברו דרך אנשי הקשר ולגבי אישיות זו או אחרת, מוסד זה או אחר, הקשר לכנופית היה מטושטש לגמרי.

בתקופה האחרונה, עם העליה בכוחה של כנופית הכרם וירידת הכוח של „המאפיה" התל־אביבית, נעשו הקשרים מעט יותר גלויים, אולי בגלל הצורך בכוח המרתיע של כנופית הכרם, המגן על „המאפיה" מפני הלחץ של כנופיות צעירים, כמו כנופית בתיים ואחרות.

★ ולבסוף — האירגון הצרפתי. שלא כאירגונים אחרים, גדל האירגון הצרפתי בחו"ל ויובא ארצה כתוצר זר. תחילה נתקל בהתנגדות חריפה של האירגונים המקומיים וביחוד של האירגון הראשון. אך אינטרסים משותפים עם כנופית הסמים, ובמיוחד התארגנות לקראת הברחות הסמים בין־לאומיות, החליפו את המלחמה בשיתוף־פעולה מסויים. לנושא זה הוקדשו רוב הכתבות בסידרה זו ואין צורך לחזור אליו בהרחבה.

הקשרים בין שלושת האירגונים הם מסובכים מאוד. מושג כללי של הקשרים האלה ניסיתי להביא בתרשים המתפרסם כאן.

כדאי להתבונן בתרשים זה, למרות שאין בו כדי לשמח את ליבנו. הוא נותן מושג כללי לא רק על התארגנותו של העולם התחתון הישראלי. המפחיד בהתארגנות זו הוא רשימת העסקים המגוונים מאד הכלולים בה: חסות (פרוטקשן) שאתה קשור ענף הסחיטה כמו הצגות יזומות; הימורים, כסף שחור וגביה אלימה של חובות; זנות; שליטה בשווקים עירוניים; עסקי ספורט וטוטו; הברחות סחורות והברחות דולרים מזויפים; שוד מזויין ביוזמת „הבוסים"; אספקת סמים לשוק הפנימי, הכולל כ־40 אלף צרכנים; הברחות סמים כבדים כמו אופיום והירואין דרך ישראל והורדת חלק מהם גם לשוק הפנימי.

מאחורי רקימה זו מסתתרת אלימות ולפעמים — רצח. אך יש גם צד אחורי נוסף לעסקים אלה. זורם בהם כסף רב, שאיש אינו מסוגל עדיין לעמוד על היקפו. כבר היום מתחיל הכסף הזה לזרום לעסקים ליגאליים — ושוב לפי המתכונת הקלאסית: לעיסקי הבידור ולבניית בתי־מלון. כאשר הזרימה הזאת תהפוך לשיטה, יקבל הכסף משמעות חדשה של כוח עצום, הסוגר את מעגל הפשע המאורגן ומגן על העסקים הלא כשרים של האירגון.

דגש על סמים

קשה לחזות מתי יגיע לשלב מתקדם יותר של ההתפתחות, אולם דבר אחד ברור: אם לא יבוא מפנה דראסטי ביחס המוסדות הממונים על שמירת החוק בארץ, תהיה זאת התפתחות בלתי־נמנעת, כפי שבלתי־נמנעת היתה ההתפתחות של השנים האחרונות.

שתי נקודות עיקריות יש לציין בהתפתחות של אותן שנתיים אחרונות: כניסת סמים ובעיקר הברחות בין־לאומיות של הסמים לתחום הפשע המאורגן בישראל, ותחילת התפתחותו של האירגון התל־אביבי לאירגון כלל ארצי. ולשתי נקודות אלה סכנה משותפת: הסמים איפשרו את התפתחות האירגון ואת גידולו. ההיקף החדש של ההתארגנות איפשר את כניסתו של עולם הפשע הישראלי לשוק הבין־לאומי של הסמים.

מקום חשוב בהתארגנות חדשה

(הסוף בעמוד 18, טור 4)

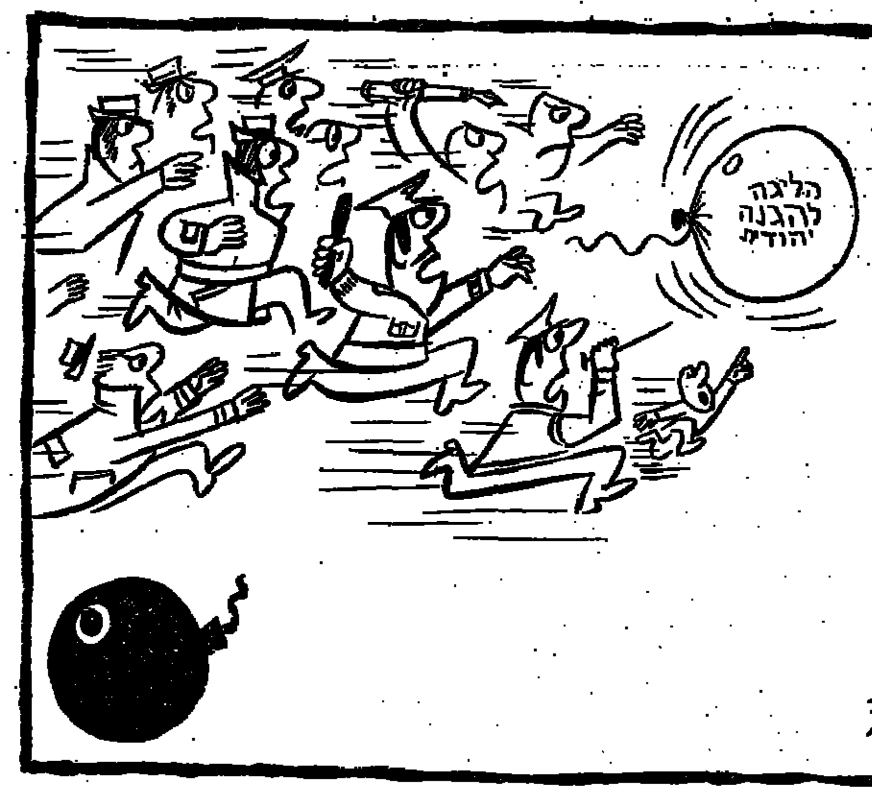

שילוב של כוח ומוות

יש להיזהר מפעולות חמומות־מוח במאבק לחיסול הטרור

מאת אמנון רובינשטיין

קשה לדון בטרור האנטי־ישראלי והאנטי־יהודי בדעה צלולה ובמוח קר. שבועות לאחר רצח אנשינו באולימפיאדה, עדיין אין אנו יכולים להשתחרר מכוך המאורע: מראה אנשינו הכבולים, ההולכים למחות במינכן — במינכן, מכל המקומות — כשהמשחקים מתחדשים ומסתיימים בטקס צהול, לא יימחק מהכרתנו. לא היה זה סתם רצח, לא סתם אובדן חיי אדם, אלא נגיעה בעצב מרכזי בתודעתנו היהודית. אין אנו יכולים לשכוח לא אותם, לא את קרבנות הטרור האחרים, לא את הצהלה הבהמית בקהיר, לא את ההתחסדות וה„נסיון להבין" את נפש הרוצחים מפיו של ה„ניו־סטייטסמן" ושאר דוברים של מה שמתיימר להיות שמאל חדש ואינו למעשה אלא כסות למצדיקי רצח.

ואף על פי כן ולמרות שקשה הדבר, חייבים אנו לדון בנושא בדעה צלולה. אין יועץ רע יותר לשאלת הטרור והמלחמה בו מאשר הדמעה שבגרון והאגרוף הקמוץ מזעם, דווקא משום שמדובר בחזית חדשה, ובענין של חיים ומוות חייבים אנו, כפי שנהגנו בעבר, לחשוב, לשקול, ולהחליט בשכל ובתבונה.

אני תומך בהטלת עונש מוות על מרצחי אזרחים — עונש שלא יבוצע אלא בנסיבות מיוחדות — לא בשל רגש נקמה ולא בשל סיפוק יצרי זעם אלא בשל שיקולים מפוכחים ומעשיים (אותם שיקולים שחייבו בעבר אי הטלת עונש כזה לגבי פעולותיהן של יחידות פלסתינאיות שנלחמו בגבולותינו). כל כוחנו הוא בשילוב של כוח ומוח. ואסור לנו להגרר לרגשות קיצוניים — נקמה קיצונית או החמצות קיצונית — לשבות את מדיניותנו.

★

הצרה העיקרית בענין מדיניותנו נגד הטרור היא, כי מדיניות כזו למעשה אינה קיימת. רק עתה דנה הממשלה בצורת הלחימה בטרור. עד כה, הסתפקנו בתגובה שלאחר המעשה, בפשיטה או בהפצצה שלאחר רצח. היעדרה של מדיניות זו חמור שבעתיים בשל העובדה, כי ניתן היה לצפות מראש את כיווני התפתחותו של הטרור האנטי־ישראלי. ניתן היה לראות כיצד ילך זה ויהיה לפרימיטיבי ואכזרי יותר. אין זו חכמה שלאחר המעשה.

לפני קרוב לחמש שנים כתבתי כי „המלחמה הקטנה (נגד ישראל) כוללת פגיעה בישראלים בחו"ל ויש מקום לסברה שבכל שיידחק הטרור בארצנו ויוכלו כאבציר כאן, יגברו מעשי החבלה במדינות חוץ. אין כל אמצעי הגנה שימנע פגיעה מסוג זה".

איני מזכיר דברים אלה אלא כדי להוכיח כי ניתן היה בקלות לצפות את ההתפתחות ולעסוק כבר אז בתכנון מדיני וצבאי שהיום נעשה באורח חפוז. כאשר נכתבו הדברים האמורים ודברים דומים להם וכאשר הבעתי החשש, כי „יבוא יום ויירצחו תיירים ישראלים ברחובות לונדון, פאריס ורומא", נדחו אלה על־ידי אישיות בטחונית בכירה כדברים בהלמא, והטרור כולו בוטל כ„מלחמה מסוג ב'". הצרה היא כי בינתיים נהרגו בו הרבה אנשים מסוג א'.

את הנעשה אין להשיב. אך נדמה לי, כי ענין זה מוכיח שוב את הצורך הדחוף בשינוי כל מערכת קבלת ההחלטות בענייני בטחון. הניתוק המוחלט בין הדרג הצבאי למדיני — כששר הבטחון משמש למעשה צנור מגע אחד ויחיד בין השניים — והעדר כל גוף שישלב תכנון צבאי בתכנון מדיני הוא בעוכרינו ואין לו צידוק. הגיעה העת לחשוב ברצינות על מבנה המערכה כולה.

★

עד שתיערך רוויזיה במערכת הזו, חייבים אנו לתת דעתנו על המלחמה בטרור. קל להשיא עצה לממשלה. קל להשתלהב מרעיונות של נקמה ושל טרור נגדי. קל „להתחמם". אך הממשלה עצמה מוגבלת בדרכי פעולתה על־ידי שלושה גורמים.

★ גורם ראשון הוא איסטרטגי. יציאת הסובייטים ממצרים — מעשה לא חזוי ולא צפוי — הוא מאורע בעל חשיבות עצומה לישראל והוא שינה מיסודו את כל מאזן הכוחות המדיני והצבאי באזורנו.

לישראל יש אינטרס עליון, המאפיל על כל נושאי הטרור, למנוע את חידוש הברית בין ברית־המועצות לבין הגדולה במדינות ערב ולעשות כל אשר לאל ידה כדי למנוע שיבת חילות סובייטיים לעמק הנילוס ולגדת התעלה. מצרים אמנם נושאת באחריות משפטית ומוסרית למעשי המרצחים — ובבוא היום תצטרך גם לתת את הדין על מעשיה — אך כל מהלומה צבאית גדולה שתהדוף את מצרים בחזרה לזרועות הדוב הרוסי תהיה מעשה חסר־אחריות מבחינת האינטרסים החיוניים ביותר של ישראל. מיגבלה איסטרטגית זו — אשר בראש ובראשונה מגבילה את יכולתנו להזקק לפעולות חיל האויר — חייבת להיות ניצבת בפני הממשלה ובפני כל ישראלי חושב.

★ מגבלה שניה נוגעת לפעילות ישראלית בארצות אירופה. אין צורך לומר, כי ממשלת ישראל אינה יכולה לפעול באמצעות שליחים רשמיים בקרב ארצות ידידותיות לנו. כל בר־דעת יסכים לכך. אך חשוב להדגיש גם, כי אסור שכום פעולה באירופה נגד הטרוריסטים תיעשה בידי ישראלים נושאי דרכון ישראלי, ורק מוקירים ושוטים יעלו על הדעת שימוש בנשק ישראלי לצרכים אלה. הסיבה לכך אינה רק משפטית־מוסרית, אלא גם מעשית. ישראלי שיתפס באירופה בפעולה של טרור נגדי, יתן תרוץ טוב ביותר בידי מדינות מסויימות, לסגור את שעריהן בפני ישראלים. הפגיעה על ישראלים, במוסדות ישראליים וחברות ישראליות עולה מכבר הרבה וגורמת כאב ראש רב למדינות אירופה, מהן מדינות קטנות בעלות חילות משטרה מצומצמים. אין פיתוי מסוכן יותר למדינות אירופה כאשר לומר לישראלים ולערבים כאחד: לכו לכם למזרח התיכון שלכם וסלקו עצמכם ואויביכם מאתנו. אני יכול לתאר לעצמי שהאדון פומפידו והאדון מאסמאן יקפצו על מעשה חבלה של ישראלי כמוצאי שלל רב, יטילו חובת הצטיידות בוויזה על ישראלים ואף עשויים לפגוע בזכויות נחיתה של מטוסי אל על. מה שנעשה עתה לערבים בגרמניה, עלול להיעשות לישראלים מחר, אם תסופק העילה המתאימה.

ההבדל בינינו לבין מדינות ערב הוא זה, כי ישראל תלויה הרבה יותר בקשרים עם אירופה וכי „סגירת" ארצות אירופה בפני ישראלים תגביר את בידודנו ותחושת המצור ותגשים, למעשה, את מטרת המחבלים.

★ מגבלה שלישית המוטלת עלינו היא, כי ישראל אינה יכולה — ואני מאמין כי רוב הישראלים גם אינם רוצים — לנקוט בשיטות של רצח אזרחים בהן נוקטות הכנופיות של „ספטמבר השחור" ודומיה. ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, דיברה כלבות ישראלים רבים כאשר אמרה, בעת ביקורה באנגליה, כי לא נסלח לערבים את העובדה כי אלצו את בנינו לאחוז בנשק ולהרוג בני אדם. אך בוודאי לא נסלח לעצמנו אם נגרר, בעקבות הקיצונים שבין המחבלים, לרדת לרמתם השפלה. אין פירוש הדבר כי אזרחים ערבים יכולים להיות חסינים מפעולותינו נגד הטרור. קביעת מפקדות חבלניות באזורים כפריים ועירוניים היא ההופכת את האזרחים המצויים בסביבה לקרבנות אפשריים. אך פעולה שתכליתה פגיעה באזרחים כיעד עיקרי תביאנו לאותה רמה בו פועלים המחבלים נגדנו.

★

בתוך מגבלות אלה עדיין נותר מרחב תמרון ניכר בו יכולה הממשלה לצאת לפעולות לחימה נגד הכנופיות הרצחניות. פעולות אלה חייבות להתרכז, קודם כל, באזורנו ואילו אותן פעולות שיש לעשותן בתוך מדינות אירופה אסור שיהיה לישראל או לישראלים חלק בהן.

תכליתן של פעולות באזורנו צריכה להיות לפגוע במחבלים ובמפקדיהם. רחוב בו שוכנת מפקדה של אחת הכנופיות או משרד הסברה צריך להיות רחוב שמסוכן לגור בו. מכונית שבה נוסע אחד ממפקדי הכנופיות חייבת להיות מכונית שסכנה צפויה לה. יתר על כן, לבנון, מצרים סוריה, וכל מדינה אחרת הנותנת חסות למחבלים, חייבת לשאת בנטל הכלכלי והפסיכולוגי של שמירה מתמדת בפני מעשה חבלה — חבלה בכבישים, בגשרים, בשדות, וביעדים אחרים שאינם קשורים באבידות אזרחיות. השגרה במדינות המארחות את המרצחים חייבת להתבטל ולאזרחיהן חייבים להיגרם קשיים יומיומיים ניכרים. מדינה הנותנת יד לטרור, לא יכולה לצפות לשלום ולשקט ולשאר סממנים של חיים נורמאליים. ניתן, עם מעט דמיון, לתרגם דברים כלליים אלה ללשון המעשים.

★

מדינת ישראל קמה וקיימת כדי שאנו, שלא כאבותינו, נהיה אדונים לגורלנו ושדם יהודי לא יהיה עוד הפקר. יש לנו הכוח לבצע זאת. יש לנו המוח לתכנן זאת.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תפנית סורית כלפי רוסיה

אבחנה בין המעורבות במצרים לבין התגבור לסוריה ✶ הסובייטים מזהירים את דמשק מפני ישראל בים ובאוויר

מאת דן מרגלית

הגלגל חוזר על עצמו: ב־1967 דירבנו הסורים את ארגוני המחב־לים לפעול נגד ישראל, צה"ל הגיב בפעולות צבאיות וברית־המועצות הזהירה, כי קרובה התקפה ישרא־לית רחבת ממדים. כך החל המהלך שהגיע לשיאו במלחמת ששת הימים. ב־1972 שוב, עומדת דמשק מאחורי ארגון פתח. אחרי הרצח במינכן הי־כה צה"ל בהפצצת סוריה. ברית־המועצות שוב הזהירה את הערבים מפני התקפה ישראלית וכל חילי הצבא הסורי הועמדו במצב הכן. הם חוששים ש„צה"ל עולה על דמשק".

בנקודה זו תם לעת עתה הדמיון בין 1967 לבין 1972. אז פרצה מלח־מה. בשלב הנוכחי אין איש חוזה אפשרות כזאת. ראש הממשלה גול־דה מאיר והשרים הבכירים מקב־לים מידע מעודכן על ההתפתחויות. יש גורמים הסבורים כי למרות הז־רימה המוגברת של הציוד הצבאי החדיש מברית־המועצות זה עדיין מהלך מוגבל, אם כי קשה להעריך היכן וכיצד יסתיים.

בלי הודעות משותפות

בירושלים נשמעה הטענה, כי מאז סס חיל האוויר כששה קיים השמי דמשק, ומאז הפילו טייסיו שלושה מטוסים סוריים, תיקנו ככברה מטוס רביעי — לא חל שינוי עקרוני אלא במותו ביחסי מוסקבה עם ממשלת הגנראל חאפז אל א־סאד. הרוסים לא עוזבו את סוריה, בה הם מחזיקים עתה כאלפיים מומ־חים. גם בעבר הם רצו לחתום על חוזה ידידות עם סוריה. רצונם הגיע לשיאו ערב הפיסגה האמריקאית־סוב־יטית במוסקבה, כאשר אסאד דחה את העט שהגיש לו המארשל גרצ'קו כדי לחתום על חוזה כזה.

כאשר גורמים מערביים שאלו מ־דוע, לדעת ישראל, סירבה עד כה סוריה להיענות לחיזורי ברית־המו־עצות, נהגו גורמים בירוש־לים להציג את דמשק כמציגית מקהיר. סוריה חששה מפני נוכחות צפופה של מומחים זרים על אדמ־תה. התפישה הלאומית ההיסטורית, אך הקיצונית והעקבית, של הבעת הסורי, עלתה בקנה אחד עם הסי־עון של דמשק, כי בכוחם של הער־בים להגשים את שאיפותיהם הלאו־מיות־פוליטיות ללא מעורבות ישירה של זרים.

חלק מהמומחים בישראל נה־גו לזלזל בסורים ולטעון, כי שאנטי־הקרב שלהם נגד ישראל מס־תיימת בקצה לשונם; אחרים השיבו, כי דמשק אמידה מקהיר. בכל פעם מהפעמים הבודדות שמטוסי צה"ל תקפו את סוריה — השיבה דמשק בשיגור מטוסי חיל האוויר שלה, למ־רות שהיא ידעה מה יהיו תוצאות הקרב האווירי. במסגרת תפישה זו נמצא בירושלים הסבר מדוע דחה עד כה אסאד את היד הסובייטית.

יציאת הרוסים ממצרים הוסיפה כ־מה היבטים לתמונה שהצטיירה. השמועות בארץ מספרות כי הנשיא אנואר סאדאת הגביל את ה־שימוש הסובייטי בנמליו. אמנם שג־רירי שתי המדינות חוזרים למוסק־בה ולקהיר, ואמנם אחד העתונים האמריקאיים פירסם ידיעה, שטרם אושרה, על הרחבת הפעילות הרוסית בנמלים המצריים, אולם בירושלים ממשיכים להחזיק בדעה שהמשבר המצרי־רוסי טרם חלף. מכאן שב־רית־המועצות מעוניינת עתה בשי־תוף־הים הסוריים יותר מבעבר. י־תכן שתהיה מעוניינת בהם גם בעתיד, כדי להפחית את תלותה בתחום זה במצ־רים.

מומחים היו השבוע ב־דעה, כי למרות מה שאירע בכב־רים מעוניינת ברית־המועצות בהמ־שך החדירה למדינות האיזור. סו־דאן, לוב, צפון תימן ומצרים בהנ־הגת סאדאת הסוגרת בפניה, על כן היא מוכנה להגדיל את המאמץ ב־סוריה.

חדירה זו נראית, לפחות בשלב ה־נוכחי, פחות מסוכנת מאשר החדירה הרוסית למצרים: בכבגים עם נא־צר וסאדאת נוצרה מעין אוירה של התחייבות סובייטית לסייע למצרים במלחמה נגד ישראל. החדירה הנו־כחית בסוריה, גם אם תעמיק מעבר למדים שסוריה וברית־המועצות מ־עוניינות בה, נעשית על בסיס הה־נחה, ששני הצדדים למדו מהנסיון במצרים: אין התחייבות סובייטית ממשית לפעול בצורה ישירה נגד ישראל, אם כי יש אפשרות כזאת; ואם גם תינתן התחייבות כזאת ל־אסאד — אמינותה מפוקפקת.

יותר מזה: הסורים מעולם לא הס־תפקו בהחלטת מועצת הבטחון 242 לה מגלים הסובייטים נאמנות רבה. ממילא קיים ספק על כמה הודעות משותפות המשבחות את „הפתרון ה־מדיני" במזרח־התיכון יוכלו מוסק־בה ודמשק לחתום.

כמה הפצצות העומק?

מתי היתה, איפוא, נקודת התפנית אצל הסורים? מתי נעצו לרפיון ל־הגביר את זרימת הסובייטים לדמ־שק? מתי הסכים אסאד להטות אוזן לא רק לגורמים הפרו־סובייטיים ב־ממשלתו אלא גם לקמאל ג'ונבלט ה־לבנוני, אשר כפי שמתברר ממלא תפקיד הולך וגדל בתחום זה בכל מדינות צפון־המזרח־התיכון?

בשבוע האחרון נשמעו בירושלים קולות אשר השוו את הפצצת צה"ל ששה קילומטרים מדמשק עם הפצ־צות העומק במצרים ב־1970. השא־לה המטרידה את הערבים איננה, כ־נראה, באיזה עומק טס צה"ל, אלא בעיקר עד כמה קרובים מטוסיו אל בירותיהם. יש עתה גורמים מדיניים הסבורים, כי המטוסים הישראליים שניראו לתושבי דמשק, ריככו במי־דה רבה את ההתנגדות הסורית להמ־שך החדירה הסובייטית לארץ זו.

הסובייטים — למודי נסיון העבר — החליטו לנצל הזדמנות זו כדי להז־היר את הסורים הנוטים ממילא ל־התרגש מפני התקפה ישראלית מא־סיבית.

לעניין הכוסים נוסף הסבר רוסי אחר שנועד ללבות את האש המד־נית: ברית־המועצות הזהירה את ה־סורים, כי פעולות צה"ל בלבנון ב־עת בהתמודדה לכיוון הסורי. הפעם נעצר צה"ל לפני הגבול, אולם מי ערב לסורים שייעצר גם בעתיד?

החשש כי הישראלים מתכוונים למעין „הפצצות עומק" בסוריה ע־לול היה לפרוד את אסאד לבקש הגנה סובייטית פעילה. חשש זה גם עלול להרגיע את חששותיו מפני הרוסים: למרות הקושי והמרירות ביחסים עם הרוסים — יאמר אסאד לעמו — היתה זו הנוכחות הסובי־טית שמילאה ב־1970 תפקיד חשוב בהפסקת הפצצות העומק הישרא־ליות בפרברי קהיר. ועוד נחמה ע־שוי אסאד למצוא לעצמו: אמנם ה־סיוע הסובייטי הוא כחיבוק הדוב, אולם הנסיון המצרי מלמד גם, כי אפשר להיחלץ ממנו. על אחת כמה וכמה אם מראש לא מניחים לרוסים להעמיק חדור כפי שאירע במצרים.

כימוש המאבק במרור

הממשלה ושריה השמיעו כמה ני־מוקים בקשר לעתיד המלחמה בט־רור. היתה נוסחת גולדה מאיר ש־היתה הסמכה שבנוסחאות, בכך שכ־ללה הבטחה ללחום במחבלים. לא היתה מצידה התחייבות כיצד ומתי, וגם לא התחייבות להגביל מלחמה זו. יש להניח כי הדיונים האחרונים בירושלים עסקו לא רק בדרכים למ־נוע מלחמה פרטיזנית של ישראלים פרטיים במחבלים.

בדיונים המעשיים בירושלים, ש־הם מפורסים מהצהרות של המנהי־גים, יש צורך לכלול את ההתפת־חויות בסוריה כחלק מן המערכה ב־טרור הערבי. יש בממשלה מי שזו־כר, כי הפצצות העומק במצרים זחלו ברגע של קפאון ואי־הכרעה במלח־מת ההתשה, שבאותו זמן לא נראה לה סוף; ויש הזוכרים, כי אם גם יש מצד ישראל היסוס, או איפוק בהעברת כובד המלחמה במחבלים לאירופה — הרי להפצצות־העומק בסוריה עלולות להיות תוצאות מר־חיקות־לכת מבחינת חידוש פעילותה של מוסקבה במזרח־התיכון.

כפי שרוסיה וסוריה „למדו לקח" מפרשת יציאת הסובייטים ממצרים עשויה גם ישראל ללמוד את הלקח על חלקה שלה ולחזור אל מה שה־ציע פעם שר הבטחון משה דיין לעצמו ולעמיתיו: ללכת בזהירות על „שביל הפילים" ולהאזין היטב ל־כל תנועה סובייטית, כדי לא לסבך את ישראל בעימות ישיר מול ה־סובייטים העלולים לזרום בקרוב ב־מספרים ניכרים לסוריה.

אולטימטום מהבית הלבן

ניכסון מסרב להתנות הסחר עם בריה"מ בביטול הכופר

מאת אליהו סלפטר

הדברים לא הוצגו, כמובן, בצורה אולטימטיבית. נשיא ארה"ב לא נהג לתת אולטימאטום כשהוא מדבר עם קבוצת יהודים, איסלקים או בר־שיים, בעיקר כשהם מקרב אוהדיו. ובני שיחו לא היו זקוקים לאולטי־מאטום כדי להבין את מה שנאמר.

אך מר ניכסון, שנפגש השבוע עם 32 מנהיגים יהודיים, לא השאיר ספק בשתי נקודות:

✶ הוא אינו מוכן להתנות את הרחבת הקשרים עם בריה"מ בביטול כופר התעודה מצד מוסקבה;

✶ קיים קשר, לפחות בתודעתו, בין האפשרות שניתנת לו להמשיך במדיניות ההפשרה כלפי הסובייטים לבין המשך התמיכה האמריקאית הברורה בישראל.

הנשיא אמר למנהיגים היהודיים שהוא מטפל באופן חשאי, באמצעות יועצו הד"ר קיסינג'ר ומיניסטר החוץ רוג'רס, בבעיית הכופר — הדרש שלא ללחוץ בעניין זה על־ידי צעדים ש־יכולים להביא לעימות גלוי בין בריה"מ לארצות־הברית, שכן ה־נשיא סבור שאם יתחדש העימות, לא יתנו הרוסים לצאת לאף יהודי.

ומיד אחרי זה הרחיב מר ניכסון את הדיבור על תמיכת ארה"ב בישראל הן בתחום הזימוש הן בתחום הבינ־לאומי. הוא הבטיח שהתמיכה תי־משך גם אחרי הבחירות: לא יכפו על ישראל הסדר מדיני בניגוד ל־רצונה והתחייבויות לבטחון ישראל הן התחייבויות „אישיות".

השאלה שבפני יהודי ארה"ב

הקשר בין הדברים היה ברור — וברורה גם השאלה הניצבת בפני מנהיגי יהדות אמריקה (וישראל אשר בדעותיה הם מתחשבים במידה כמעט מכריעה): האם לקבל את דרישת הנשיא ולוותר על מערכה טוטאלית בארה"ב נגד שיפור קשרי המסחר עם הסובייטים, או להמשיך ולהגביר את המאבק, גם במחיר של עימות עם הנשיא ניכסון שעלול לפגוע ביחסו כלפי ישראל?

אך לישראל וליהודי אמרי־קה יש עניין ממדרגה ראשונה שהדב־רים לא יעמדו, עד כמה שאפשר, בבריה"מ חד־משמעית.

ראשית מפני שפירוש הבריה, אם יורדים לסופה, להחליט אם לוותר על אינטרס של קיבוץ יהודי הנמצא ב־מצוקה — לטובת האינטרס של יש־ראל. וגם מנהיגים יהודיים (להוציא אנטי־ציונים) וגם ראשי מדינת יש־ראל תמיד נזהרו מלהביא את ה־דילמה למבחן גלוי — ולכל צד ני־מוקים טובים משלו.

ושנית, מפני שיתכן מאד שהלוחץ היהודי בעניין הכופר — ובעניין המשך התמיכה בישראל — יהיה יותר יעיל אם העימות המוחלט, עם הכופר. ועם מדיניות הסובייטית של הנשיא ניכ־סון, נשאר על הסף.

בבחן קודם את האינטרסים היש־ראליים: האפשרות שהממשל יפסיק לספק לנו נשק אם היהודים „יגרזו" את הנשיא, אינה סבירה. הנשיא עצ־מו אמר למנהיגים היהודיים שנפגשו אתו שהיציבות הנוכחית במזרח־התי־כון היא פרי חיזוקה של ישראל. אם כי אין להכחיש שלבית־הלבן הש־פעה מכרעת על מהירות ההענות לדרישות הישראליות ועל רוחב הלב בו מתפרשים תנאי האספקה — הן מבחינת סוגי הציוד המשופר והן מבחינת סדרי המימון.

גם אין להכחיש את המשקל המכ־ריע של הבית הלבן בקביעת מידת התמיכה המדינית האמריקאית ב־[...]ה הישראלית. אך, שוב, סילוק [...]צים הסובייטיים ממצרים הוכיח [...] אינטרסים הגלובאליים הישירים

הנרי קיסינג'ר

של ארה"ב נהנים לא מעט מפירות התמיכה הפוליטית בישראל.

לכן מבחינת האינטרס הישראלי ה־שיקול המכריע חייב להיות — האם יש לנו עניין בהפגת המתיחות ובשי־פור היחסים בין ארה"ב לבריה"מ או לא?

יש יסוד רב לסברה שקרירות מוס־קבה כלפי דרישותיו של נשיא מצ־רים נבעה מתוך הכרה בניגוד שבין הרפתקה חדשה במזה"ת לבין הסי־כויים ליהנות מפירות הפשרת היחסים עם אמריקה. מבחינה ישראלית אפ־שר איפוא לומר, במינימום של ציני־נות, שהרחבת הסחר האמריקאי־סוב־ייטי חייבת לשמש מעין בקרערבה להתנהגות טובה סובייטית במזרח־התיכון.

אך האינטרס של יהודי בריה"מ אינו בהכרח זהה עם האינטרס של מדינת ישראל. הידיעות על מידות כשלון יבולי החיטה בבריה"מ, מצד אחד, ועל התנאים הנוחים מאד (על חשבון משלם המסים האמריקאי) בהם תקבל בריה"מ את החיטה מארה"ב, מצד אחר, מחדדות את השאלה אם לא טועה הנשיא בחושבו שבגלל דרישה לביטול הכופר יוותרו הסוב־ייטים על עסקה כל כך חיונית וכל כך כדאית.

אפשר להניח שהשאלות ברוח זאת יתעוררו וילכו בארה"ב, שכן הידוק קשרי המסחר עם מוסקבה אינו ענין של עסקה חד־פעמית. הרוסים זקו־קים לא רק לחיטה אמריקאית אלא גם למוצרים תעשייתיים מתוחכמים ולמידע טכנולוגי. הם זקוקים לכל זה השנה, בשנה הבאה וגם בעוד שנתיים ושלוש.

מכאן שיהודי אמריקה (וישראל, במידה שהיהודים מבקשים את דע־תה) אינם חייבים לוותר על הדרי־שה לביטול הכופר כתנאי להטבות לסובייטים במסחר בין אמריקה ורוסיה. במקום להתייחס דווקא למה שמר ניכסון הגדיר ב־שלילה — לא ללחוץ בכיוון עימות עם בריה"מ — אפשר לבחון את מה שאמר בחיוב: שהוא פועל בנושא נגד הכופר. אם נשיא ארה"ב מבקש שהות לפעולה כזאת, ודאי חייבים לתת לו את השהות, בתקווה שמאמציו יצליחו.

מר ניכסון בוודאי רשאי לצפות מ־הרוסים שיגלו רצון טוב בנושא שחשוב לו כפי שאמר למנהיגים היהודיים.

הרוסים עושים רושם שהם רוצים בעסקות וגם בענין זה תיתכן עסקה. צריך לתת להם אפשרות לסגת מ־הכופר במינימום אבדן יוקרה.

לשמור על האופציה

אך כדי לשפר סיכויי ויתור סוב־ייטי ולשמור על האופציה לצעדים חריפים בעתיד חייבים יהודי אמריקה בשלושה דברים:

✶ להמשיך במאבק הציבורי ה־נמרץ בכופר, בלי להסיר את האפש־רות של התנגדות לאישור הקונגרס להטבות בהן רוצים הסובייטים.

✶ למנוע שבינתיים ישלם ארגון יהודי כלשהו את הכופר המוטל על אקדמאים המבקשים לעלות.

✶ להתכונן לאפשרות שהסובייטים יפרשו את עמדת הנשיא ניכסון לא כהזמנה למציאת פתרון אלא כאות שמותר להמשיך ואף להחמיר באמ־צעים נגד היהודים הרוצים לעלות — ובמקרה זה להיות מוכנים לפעול גם בניגוד למדיניות שיפור היחסים בין ארה"ב לבריה"מ.

כהנא רץ לכנסת

אי־אפשר להגשים חזון ללא כח והכח בא עם המפלגה

מאת מתי גולן

לפני תשעה חדשים כאשר ראיינ־תי את הרב כהנא, טען הרב כי אין לו שאיפות פוליטיות וכי לא ירדוף לכנסת. שלשום הודיע הרב כהנא במסיבת עתונאים על הפיכת הלי־גה למפלגה פוליטית.

כאן כן עתה מוקף הרב הלאו־מני בבני נוער, רובם מחו"ל, של־עברית שבפיהם גלויה מבטא אנגלי או רוסי בולט. מקבלים כרוזים, מד־ביקים מעטפות ומשתתפים בטלפון —פעילות המולה שהם כסם חיים לרב הצנום, החיוור מעט, הנהנה בנוהים אחריו — והם נוהגים בו — כמנהיג בל יעורער.

שאלתי: ובכן, הרב כהנא — מה נשתנה מאז ינואר? האם אתם הופ־כים להיות מושחתים, כפי שאתה עצמך הגדרת מפלגות פוליטיות?

כהנא: שני דברים השתנו. רא־שית — הלחץ והאיום מצד הממשלה לחסל את הליגה. מפלגה שיש לה מנדט בכנסת אי אפשר לחסל. שנית — נראה לי שבארץ הזאת, ואולי בכל ארץ, אי אפשר להגשים חזון ללא כח, והכח בא עם המפלגה.

ש: אבל בינואר אמרת לי שכו־חה של הליגה הוא בכך שאינה מפ־לגה?

כהנא: נכון. הייתי בדעה זו עד לפני חודש. אין ספק שמצד אחד נפסיד. אבל נרויח יותר ממה ש־נפסיד.

ש: אינך חושב שכמפלגה תהפכו לסתם עוד מפלגה קטנה בישראל?

כהנא: המפלגה הזאת לא תהיה כיתר המפלגות. באמת לא.

ש: כבר היו מפלגות אחרות ש־אמרו את אותם דברים וסופן שהפכו להיות כיתר המפלגות.

כהנא: נכון, נכון, אבל העובדה שהבטחות קודמות לא מומשו איננה ראיה לכך שגם הבטחתנו תופר. אנ־חנו מסוגלים להביא למפה הפולי־טית רוח חדשה.

פוליטיקאי ולא מהפכן

ובכל זאת — כבר היום אין הרב כהנא כתמול שלשום. כבר היום הוא מדבר יותר כפוליטיקאי מאשר כ־מהפכן העשוי ללא־פשרות. האם ניתן היה להעלות על הדעת לפני שנה, ואפילו חודש, כי הרב כהנא יביע חרטה על משלוחי הנשק ואף יבטיח כי לא יוסיף לעשות זאת? — רק הרצון העז להקים רשימה פוליטית יכול היה לאפשר לרב כהנא הלקאה עצמית כזאת. גם את ההצהרות על רצון הממשלה לחסל את הליגה יש לראות כנסיון להצדיק את הפיכתה למפלגה. וכל שאר הדיבורים על כך שאין אופוזיציה וההתקפה על מפלגות השלטון — כל אלה הם כבר נאומי בחירות לכנסת השמינית.

ש: איך אתה רואה את הליגה בישראל, כיום, על רקע פרשת מש־לוחי הנשק?

כהנא: אין לי שמץ ספק שדעת הקהל, בעניין הנשק, היא לצד הלי־גה. באופן כללי הצליחה הליגה לת־פוש עמדה, ביחוד בקרב הנוער. אין הרבה ארגונים בארץ שצומחים. יש הרבה שמדברים. בגלל זה אין או־פוזיציה ממשית בארץ. הליגה עש־תה גם בגלות והיא פועלת גם פה.

יהיו תוצאות פרשת הנשק כאשר יהיו, אני חושב שכבר השגנו משהו

הרב כהנא באזיקים

בכך שעוררנו את דעת הקהל לצורך בגישה חדשה למלחמה בטרור הער־בי. (ממהר להדגיש): זאת על אף שלא התכוונו לכך. אנחנו באמת רצינו מיד להשקיט את זה. אבל ש־הצד השני לא הסכים. ובכן, הם הפסידו והם יפסידו, כי הם הטו־עים.

ש: אתה הודית בפומבי שאתה אחראי למשלוחי הנשק. מדוע עצרה המשטרה את פאגלין ולא עצרה אותך?

כהנא: ייתכן שהמשטרה לא רצ־תה להעמיד את דעת הקהל במבחן. ייתכן גם שקיוו, כי אם לא יעצרו אותנו נשתף איתם פעולה.

השיחה עם דיין

ש: מדוע נסית להשתיק את זה ומדוע התחלת בכלל בעניין של מש־לוחי הנשק?

כהנא: אנחנו ביקשנו להשתיק את זה לפני פרסום הפרשה. כארבעה ימים לפני מעצרו של פאגלין [...] לאחר שהרשקוביץ נעצר. זה היה כך: הרשקוביץ נעצר ביום ה', ה־14 בספטמבר. ביום שישי היתה הב־נה שהוא לא ייצא ומשהו מתבשל. ביום א' צלצלתי אל שר הבטחון מר משה דיין. הוא ענה לי כך: אני מוכן לדבר אתך על הכל, אבל אני לא מוכן לשבת איתך על שום דבר עד שתבטיח לי שלא תתערב בשט־חים ולא בערבים — זה לא העסק שלך. את זאת הוא אמר באנגלית כשהוא משזר בתוך זה מילה שאינה מתאימה לדפוס.

ש: מדוע צלצלת לדיין? ענין זה הרי אינו בתחום סמכויותיו.

כהנא: כיוון שידעתי שענין ה־נשק תלוי בענין ביעבריו. חוץ מזה ידעתי שלדיין יש הרבה מה לומר גם בפרשת הנשק.

ש: ואתה לא הסכמת להצעת דיין?

כהנא: בהחלט שלא. יש לי הז־כות המלאה לפעול בכל שטח ות־חום, כמובן במסגרת החוק. ואני לא פוחד מדיין. באמת שלא.

ש: שבוע לאחר מעצר הרשקו־ביץ הודעתם שאתם אחראים לפר־שת הנשק והוספתם כי עשיתם ט־עות. מה היתה הטעות?

הממשלה אינה מוכנה להבין

כהנא: אני לא מתחרט לשניה אחת על מה שעשתה הליגה. לא זו היתה הטעות. הטעות היתה בכך שנתקלנו בממשלה שאינה מוכנה ל־הבין שיש צורך בארגון כזה למל־חמה בטרור הערבי.

ש: אתה באמת חשבת שהממ־שלה תתמוך בארגון כזה?

כהנא: אני חשבתי שהממשלה תהיה מוכנה לקבל את אנשינו ול־אמנם ולציידם — לא פה, כי אם בחוץ לארץ. ואם לא זה — שהיא לפחות תעלים עין מהנעשה.

ש: ניסית לברר מראש מה תהיה תגובת הממשלה?

כהנא: כן, אני ישבתי עם קצין בכיר בשרותי הבטחון. הוא אמר שהם לא יתמכו בנו.

ש: אם כך אז לא היה לך כבר כל יסוד לצפות שהממשלה כן תת־מוך בכם?

כהנא: נכון.

ש: מדוע המשכת?

כהנא: משתי סיבות. ראשית כי־וון שיש צורך בארגון כזה, כי ה־בעיה חרגה מתחומי ישראל, זו בעיה יהודית, וברור לי שהממשלה לא תגיב. שנית — ידעתי שאפילו אם ייכשל העניין הרי פרסומו יהווה דחיפה לממשלה לפעול. כי הציבור בישראל שואל כיום: אם לא זו ה־דרך לפעול נגד המחבלים, אז מהי הדרך? — הממשלה תהיה חייבת לתת עכשיו תשובה לשאלה זו.

ש: אתה עדיין חושב שיש צורך בארגון מן הסוג שרציתם להקים?

כהנא: אני משתומם שלא הקימו ארגון כזה לפני שלוש שנים. אני חושב שיש הכרח בארגון כזה לא רק נגד ערבים. יש אנטישמיות מ־סוכנת מאד בעולם, למשל בארגנ־טינה. לדעתי אם היה קיים ארגון כזה ב־1923, שהיה מחסל את היט־לר — כמה תועלת היתה צומחת מזה וכמה אנשים היו עדיין בין ה־חיים? אני מאמין, כי מדינת יש־ראל משמשת כאפוטרופוס של ה־עולם היהודי. אם המדינה דורשת, בצדק, כספי מן היהודי בשיקגו ובכל מקום אחר — אז תמורה זאת חייבת להגן המדינה על אותם יהודים.

ש: הודעת שתפסיקו בפעולתכם, מדוע אם כן המשכתם?

כהנא: אנחנו נפסיק פעולות מסוג זה מן הארץ, אבל לא [...] גרמניה, מאנגליה ומארה"ב. טעות שלנו היתה שחשבנו, גם אם הממשלה אינה מוכ[נה] לעזור לנו היא לפחות תע[לים] עין. זו היתה טעות.

אני לא באתי לכאן להפר [...] אני חשבתי שיש יהודים טובים פקחים בממשלה המבינים שזו דרך. כפיתי לכך שיגנו את [...] שיגו, זה בסדר, אבל יעלימו [...] משהו מסוג ימין דוחה ויד [...] מקרבת. זה לא קרה, ואת [...] טעותנו. אבל בעצם הצורך [...] כזה לא היתה טעות. בהחלט [...]

ש: מה תעשו עכשיו?

כהנא: אני מחכה שיבואו [...] אותי. ברור לי שיעשו זאת. [...] אני לא מפסיד מזה. הם [...] דים. אבל האמת, באמת — [...] על בזבוז הזמן והכחות על [...] קים בין יהודים ליהודים.

ארוויח ממעצרי

ש: מה תעשה אם יעצרו אות[ך]?

כהנא: אני אשב.

ש: אני מתרשם שאתה רוצה שיעצרו אותך.

כהנא: תראה, אני מוכרח ל[...] את הארץ ביום א' הקרוב. מחכ[ה] עבודה חשובה מאד בניו־יורק. רושם שלך מוטעה. אני מנ[...] שאף פעם לא היית בבית־כלא. בהחלט לא נעים. וזה בוגד[...] אם בכל זאת יעצרו אותי אז לא [...] סה על העובדה שאני ארוויח [...] אבל אני מוכן לוותר על רווחים אלה.

ש: היתה ידיעה שארבעה גזי נשק הוברחו לפני שנתפס מישי. האם זה נכון?

כהנא: אין תגובה.

ש: באיזה אופן הייתם קש[ורים] עם הברחת הנשק?

כהנא: אני לא חושב שהגיע הזמן לפרט. העיקר שמכל [...] התברר שקיים תיסכול עמוק, [...] רק אצלנו, בכל הנוגע למלחמ[ה] בטרור הערבי. בגלל מחדלי [...] שלה עלול ליפול קרבן יהודי ב[לוס] אנג'לס. אם שר המשטרה מ[...] אתנו בחוסר אחריות אז אני [...] בע, כי חוסר האחריות הוא [של] הממשלה.

ש: מה לדעתך צריכה הממ[שלה] לעשות?

כהנא: היא צריכה להקים [...] סודי ומקצועי ממיטב הבחורים [...] נשק ומחסנים בכל בירה בעולם [...] יש פעילות חבלנית. חברי [...] כזה צריכים להילחם באכזריות [...] הטרוריסטים ונגד מוסדות ע[...] של מדינות הנותנות למחבלי[ם] סיוע ומחסה.

ש: לוא בוצעו הפעולות ע[...] מציע, מה לדעתך היו התוצ[אות]?

כהנא: אדם קרוב לעצמו ו[...] ראשי מדינות ערביות, שגר[...] קונסולים ואחרים ידעו שהם [...] משמשים מטרה — אני מניח [...] יפסיקו את התמיכה שהם נ[ותנים] למחבלים. ואולי לא. אולם גם [...] זה לא יקרה הרי לפחות יונקתו [...] הם אותן מהלומות שהם מכ[ים] עלינו. המצב היום הוא שבגוש [...] סכנה לאנשינו גורם גם בבחו[...]

ש: אמרת קודם שהליגה לא [...] על־אותר בענין זה מהארץ אלא [...] חוץ־לארץ. באיזו צורה? מה הת[...]

כהנא: אני מנבא ואת באמר[...] תנאי בארה"ב, התנאי הוא איבר בשום מקום על נשק. [...] כך אומר מה אני מניח שהליגה [...] שה.

אנחנו עובדים על ארגון שיפעל בדיוק בדרך שהממ[שלה] היתה צריכה לפעול.

את השאלה הבאה הפניתי לנ[...] הליגה יוסף שנידר: האם מתארגנים בעולם לקראת מ[...] נגד הטרור הערבי?

שניידר (מהלבס): שמע, ח[...] קיימת גם לפעולות נגד הטרור. אנחנו מתכוננים — על כך יש [...] מעשינו. אני לא חושב שכדאי [ל]דבר על כך עכשיו. העולם [...] על פעולותינו למען יהודי בר[ית] המועצות. אני חושב שגם בענין מלחמה בטרור יוודע לעולם ב[...] צורה נפעל.

כהנא: אפשר לסכם זאת במ[שפט] אחד: יש צורך בארגון אכזרי וב[...] טלי כזה. יהיה טרור נגדי — [...] אני בטוח.

ש: בשיחות קודמות הוכרת [...] מחברי הממשלה כבולשביקים, הם?

כהנא: מה זה בולשביק? — אדם עם מוח של רודן שאינו [יכול] לסבול אופוזיציה. יש לך מה [...] חוג הנמצא בשלטון כבר 50 ש[נה] אותם אנשים. לורד אקטון אמר [...] שכוח אבסולוטי משחית באופן א[ב]סולוטי. זה כלל גדול בפוליטי[קה] בארץ הזאת, כל פעם שהיתה [אופו]זיציה היה השלטון מוכן לפ[...] נגדם עד הסוף.

ש: למשל?

כהנא: הסזונה. אלטלנה. מע[צרו] של פאגלין פתח מחדש את פצע השנאה הזאת. עכשיו הם חוששים מאתנו מבחינה פוליטית. הם יוד[עים] כי יש לנו תמיכה רחבה בקרב עולים מאמריקה ורוסיה.

ש: הממשלה תמיד סבלה או[פו]זיציה הפועלת במסגרת החוק. א[ב]ל אתה, הרב כהנא, מדבר על [כוו]נות טובות. אתה גם מרבה לצ[טט] פתגמים ואימרות כך שודאי ידוע לך האימרה שהדרך לגיהנום רצו[פה] כוונות טובות.

כהנא: אם הממשלה לא רוצה [פע]ולות ופרשיות כאלה, אז שהם ע[צ]מם יפעלו. כי אם זה לא יבוא מהם ולא יבוא מהליגה — זה יבוא מ[...] מישהו אחר.

ש: יש הרי די אמצעים במסגר[ת] החוק, כמו הפגנות, עצומות וכו' כדי להניע את הממשלה לפעול. מדוע אינך משתמש ומסתפק בדר[...] כים אלה?

כהנא (במרירות): לא, לא. מ[ה] אתה מדבר? — תשמע, אדוני, [...] כאן אדישות מדהימה של הציבור והדוגמה הטובה ביותר לכך היתה החלטת הגב' מאיר להחזיר את יעקב שמשון שפירא לממשלה. בימנו לא היה אפילו מעלה על דעתו לעשות דבר כזה. השלטון יודע זאת ולכן הם מצפים להיות בשלטון עוד כאלה שנה.

ש: היו לך באיזה שלב מחשבה לפעול במסגרת תנועת החרות?

כהנא: לא. קיימת אכזבה גדולה מתנועת החרות. היא אשמה, כמו כל מפלגה אחרת, בכך שאין אופו־זיציה ראויה לשמה בארץ.

ש: כמה מנדטים אתה מקווה ל[...] קבל בבחירות?

כהנא (בהומור): אנחנו מקווים ל־120 מנדטים. (ברצינות): שנקבל מנדט אחד זה ברור.

שרביט המודיעין לזעירא

ראש אגף המודיעין החדש נחשב לנץ בגישתו

מאת זאב שיף

אחת מעמדות המפתח והחשובות ביותר בצמרת השלטון הי־שראלי היא ללא ספק תפקידו של ראש המודיעין הצבאי. קולו של ראש אגף המודיעין נשמע יותר — אם כי לרוב מאחורי הקלעים — מקולותיהם של כל שאר אלופי צה"ל. אם כי מבחינת ההיררכיה נחשב ראש אגף המטה הכללי (אג"ם) לס־גן אחרי הרמטכ"ל, סבורני כי עמדו־תיו ודעותיו של אמ"ן נשמעות יותר בצמרת השלטון. בשנות החמישים ובתחילת שנות השישים נחשב אגף המודיעין עקב כשיכותו למוסד ל־מודיעין ובטחון, אך מאז מלחמת ששת הימים ברור, כי הוא מתחרה על הבכורה בין שרותי המודיעין. התפנית אירעה בתוקף נסיבות שו־נות בזמנו של האלוף אהרון יריב, שעמד בראש אמ"ן כתשע שנים ואשר היה האיש שמאחורי הקלעים בהרבה נושאים צבאיים ומדיניים של ישראל. עתה מעביר האלוף יריב את שרביט המודיעין הצבאי לאלוף אלי זעירא ששב לאחרונה מוואשינ־גטון, שם מילא את תפקיד נספח צה"ל בארה"ב וקנדה.

סבורני כי בגלל משקלו הסגולי של התפקיד, חשובות ומעניינות גם דעו־תיו של האלוף זעירא ולא רק כישו־ריו ונסיונו. בבואו לדווח לממשלה, לועדת השרים לענייני בטחון ולו־עדת החוץ והבטחון של הכנסת, אין הוא יכול להתמקד רק בציון עובדות והערכות טכניות. כך גם בפגישותיו עם אישים זרים רמי מעלה המובאים אל ראש אמ"ן כדי לשמוע מפיו את הערכת המצב הבטחוני של ישר־אל.

אם ננסה לאתר את הנקודות החו־שובות בהשקפת עולמו של זעירא, דומני כי הגורם הבולט היא גישתו הצבאית־אסטרטגית המובהקת לבעי־יותיה של ישראל. נראה לי כי הוא חיל האסטרטג יותר מאשר מדינאי במדים. ידידיו מעידים עליו, כי ב־גישתו הצבאית־מדינית הוא יכול להתחשב לנץ. לא נץ הנוצים שעקר־ת המוצא שלהם ל„גשית לאומנית, אלא נץ בעל שיקולים אסטרטגיים ער־רים. צמרת השלטון שתזדקק לעצ־תו ושרותיו תמצא בו אדם בעל די־עות ברורות, שאינו פוסח על הסעי־פים ואינו משמיע לכל אחד מה שהוא חפץ לשמוע.

הרקע המודיעיני של זעירא אינו עולה על תשע שנים. גם הוא, כי־ריב, בא למודיעין מפיקוד על יחי־

האלוף אלי זעירא

דות שדה קרביות ומתפקידי מטה מבצעיים. לעובדה זו חשיבות לא רק מבחינת הרוטאציה אלא משום שכך מבינים טוב יותר מספקי הידי־עות ומגישי השרותים את צרכיהן של היחידות הלוחמות.

סימני הדרך הבולטים בקאריירה של זעירא הם: הגדוד הראשון של הפלמ"ח; ראש לשכתו של דיין כר־מטכ"ל בזמן פעולות התגמול 1954־1955; ראש ענף המבצעים במטכ"ל בזמן מלחמת סיני 1956; שליחות בחו"ל; מפקד חטיבת צנחנים ואחרי כן ראש מחלקת המבצעים במטכ"ל.

למודיעין בא זעירא ב־1963. הטלו עליו מיד תפקידים מודיעיניים מקצו־עיים מובהקים. [...] כי עתה הצ־טרף לקהיליית המודיעין, עם משימה מקצועית כזו. בתפקידו זה נשאר עד כשנה אחרי מלחמת ששת הימים ואז מונה לעוזרו של ראש האגף. ניתן לומר, כי זעירא שייך לאותה קבוצה קטנה שהכינה את תשתית האיסוף והמחקר של המודיעין לק־ראת המלחמה.

דומני כי הכנה טובה לתפקידו כראש המודיעין שימשו שליחויותיו של זעירא לחו"ל. אלה נשאו אופי מדיני מובהק, אם כי התפקיד היה צבאי. השליחות האחרונה היתה ב־ואשינגטון כנספח צה"ל. זעירא נכ־נס לתפקידו בארה"ב בעיצומה של מלחמת ההתשה ובדיוק כאשר החל מבצע ההפצצות הישראליות בלב מצ־רים. היתה זו אחת התקופות המ־סובכות ביחסי ישראל — ארה"ב. ארה"ב סיפקה אמנם נשק רב יותר מאשר אי־פעם לישראל, אך אספקה זו היתה כרוכה בקשיים ובוויכו־חים רבים. בהיותו בתפקיד זה הוענקה לו גם דרגת האלוף והובטח לו שעם שובו יועמד כראש אגף המודיעין. כנספח צה"ל זכה זעירא להיות בוואשינגטון בתקופה בה חלה התפנית בסיוע הצבאי האמריקאי לישראל, שבאה רק עם תום מלחמת ההתשה.

מיקורוי במודיעין צופים עתה לר־אות מה יהיו דגשיו של זעירא כאשר יעמוד בראש האגף, באיזה תחומים ימשיך את מסורת קודמו והיכן ינסה לחדש. מגעיו עם הציבור יתבטאו בכך שהוא מקבל את אחריות המטה על הקשרים עם העתונות וענייני ההסברה של צה"ל. יש לקוות, כי התקופה שעשה בארה"ב, ושבה היו לו קשרים ענפים עם העתונות האמ־ריקאית, תקרב אותו לאלה הסבו־רים, כי יש לפתוח יותר את צה"ל לעתונות ולציבור.

גם בעלי שמיעה מצויינת...

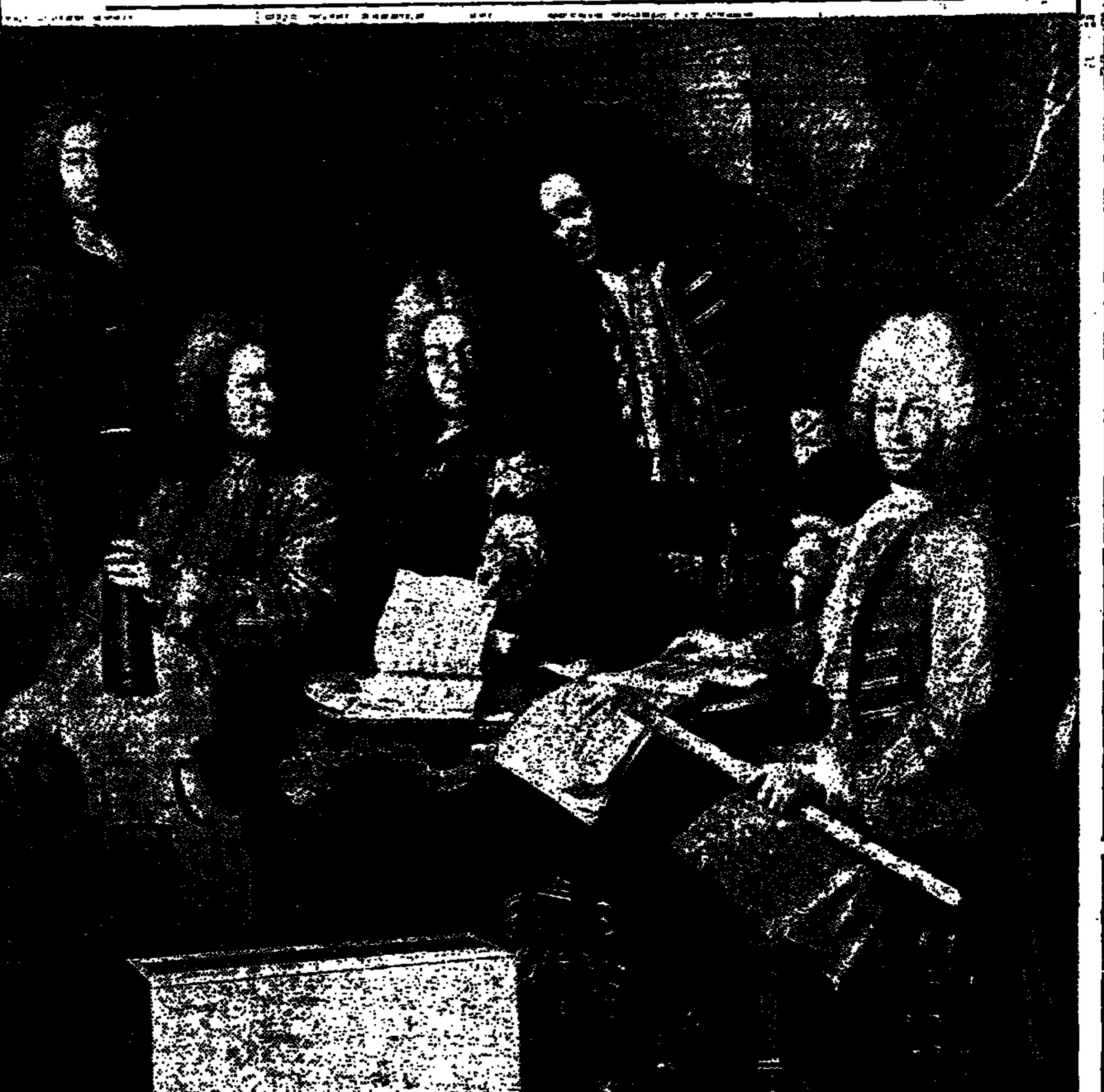

לא יופרעו מהמזגן SILENTAIR

כשהמזגן השקט סיילנטאייר פועל—
אפשר לחבר סימפוניה,
או לעבור על חשבונות מס הכנסה,
או סתם לישון במנוחה.
כי ה„סיילנטאייר"
הוא מזגן המתחשב בסביבה.
נוסף לפעולתו השקטה,
מצטיין סיילנטאייר
בעוד יתרונות בלעדיים:
* ניצב על הריצפה כרהיט בעיצוב נאה.
* התקנתו יכולה להיעשות
גם ללא פריצת קיר.

מיזוג אויר אלקטרה — בכל שיטה לכל מידה

אלקטרה

שרות נאמן שעמד במבחן

שיפרין־נעמן

למען המוסר והאמת

תגובה למאמרו של פרופ' טלמון „הכוח יענה את הכל?"

מאת פרופ' בנימין אופנהיימר

מאמרו של פרופ' יעקב טלמון „הכח יענה את הכל?" („הארץ", גליון ערב ראש השנה) הוא קריאת תגר מיליטנטית של מי שמכנה עצ־מו בעל גישה ליברלית, על אנשי ארץ ישראל השלמה, על מדיניותה של ממשלת ישראל ועל הציונות ה־אקטיביסטית על כל גוניה. יש לז־כור כי רק בזכות נצחונו של הזרם האקטיביסטי הגענו לעצמאות מדי־נית ולמידה סבירה של עצמה צב־אית שבה, לדעת הכל, תלוי קיומנו.

טלמון מנמק את גישתו בארגומנ־טציה כפולה: במערכת טיעונים מו־סריים ובטענות ריאליות. מן הבחינה המוסרית הוא מתנגד עקרונית ל־כיבושים וטוען בתוקף כי מחובתנו להעניק לפלשתינאים את זכות ה־הגדרה הלאומית, היינו לוותר לטו־בת מדינתם לעתיד, על אותם חל־קים של ארץ ישראל המערבית אשר נוספו במלחמת ששת הימים. לטוע־נים שאינו עקבי, שכן מדוע יזכו להגדרה לאומית רק ערביי שכם, חברון ויריחו ולא ערביי יפו, נצרת וכפרי הגליל, ומדוע חייבים אנו להחזיר רק את חברון, שכם ובית־אל ולא את יפו, לוד ורמלה — ל־אלה הוא משיב: אז היינו נתונים במלחמה של קיומנו; מלחמה זו בתחילתה עם התקומה הראשונה; מאז חלפה סכנת השמדה. על סמך פסק הלכה מופלא ומוזר זה מותח טלמון בין תקופות היסטוריות ומו־ציא מסקנות פוליטיות!

במערכת הטענות השניה מבקש טלמון לקרב את עמדתו לתחום הסי־ביות הריאלית שכן בצורת שפע דוגמאות, רלוונטיות ובלתי־רלוונ־טיות, במספר שעשוי להמם ולהד־הים את הקורא, הוא מבקש ללמוד על הסכנות הרובצות בפתחון של המבנה הדמוגרפי של ישראל שלא־חר מלחמת ששת הימים: מי כמוהו יודע כי אין אנלוגיה של ממש ב־היסטוריה הן בשל התוקיות הדיא־לקטית העגומה במציאות ההיסטורית הן בשל ריבוי הגורמים המעצבים אותה!

מיוון המודרנית אשר בשל טעמים דמוגרפיים נאלצה לוותר על חופי אסיה הקטנה שהיו עריסת התרבות היוונית הקדומה, הוא מותח קו ל־איטליה שהפסידה לצרפת את ניצה, סבויה, קורסיקה ותוניס, והוא מגיע עד להיסטוריה הפולנית הגרמנית־צרפתית (אלזס־לורין) ואירלנד, ו־לא נחה דעתו עד שלא הזכיר את נפוליאון ואת ביסמרק וקונגרס וינה ואת מלחמת וייטנאם. מה. כל זה מלווה בעשרות ציטטות מפי מדי־נאים, גנרלים והוגים מכל קצוי עולם.

ואתה תמה: מה ענין שמיטה ל־הר סיני; מה ענין ביסמרק ונפו־ליאון וקונגרס וינה ומלחמת וייט־נאם לשאלת היחסים בינינו לבין ערביי ארץ ישראל? האם באנו כ־כובשים מעבר לים? האם יצאנו למלחמה על כבוש ארץ זו או אחר־ת, או על עצם קיומנו? האם ה־יחסים בינינו לבין ערביי ארץ יש־ראל דומים במשהו לשהיות ההו־דיות שערכו הפולנים והאוקראינים זה בזה? האם מכאן ראשים או מחו־ייבים אנו ללמוד כי יחסינו עם ער־ביי ארץ ישראל מוכרחים להסתבך במעגל הקסמים הבלתי פוסק של מרד ודיכוי, של אלימות נגד אלי־מות? ומדוע לא הזכיר עמים המ־סוגלים להיות יחד כגון הפלמים ו־הוולונים והעמים החיים בשוייץ?

ללא ניתוח העובדות

משונה הדבר כי היסטוריון כ־טלמון פוסק הלכה דיטרמיניסטית ב־מקרה קונקרטי זה מבלי להתייחס אל הנתונים הממשיים. לאורך. כל

(סוף בעמ' 14 טור 3)

סופרי הארץ מדווחים על השפעות הטרור באירופה

גרמניה: חומרה כלפי ערבים חשודים

מאת צ'ארלס ריצ'י

הגנה מיוחדת לרכוש יהודי ולמשרדים

בון

מאז רצח מינכן הטילו הממשלה רמנית ושלטונות המדינות אמצ־ בטחון קפדניים על כל שדות תעופה, תחנות מעבר גבול, נמ־ ם, נציגויות זרות, מיניסטריונים ניני ממשלה, כדי למנוע התקפות ידות של טרוריסטים.

כמה מהמיניסטריונים בבון, בעי־ מיניסטריון הפנים, נראים כמב־ ים קודרים הנתונים במצור, כו־ ם בתריסי אנטי משטרה חמו־ ים וכלי רכב משוריינים. למיניס־ ים ולאישים הפרלמנטריים הושו־ ם הוכבד משמר מיוחד.

אמצעי בטחון מיוחדים ננקטו לגבי רכוש יהודי, כגון בתי עסקים, רדים, בכות ארגונים ומרכזים ילתיים, בעיקר במערב גרמניה, מבורג, דיסלדורף, פראנקפורט ו־ נכן. רכוש פרטי ואישים יהודיים ינם נתונים תחת שמירה מיוחדת, א אם כוון נגדם איום התקפה ציפי.

הקהילה היהודית, וכן עובדי מכ־ זה ועובדי המיניסטריונים של ה־ ינות הועמדו על המשמר לגבי כנה במכתבים ובחבילות ממולכ־ ם. עד כה לא נתקבלו כל חבילות בהדינה זו. אין כל אמצעי ירות לגבי ישראלים המבקרים ב־ ניה המערבית, אף כי על „אישים שובים מאד" מוצבת אוטומטית ירה מיוחדת.

אמצעי הזהירות המחמירים, שהם תחום אחריותם של מדינות הרפוב־ קה הפדרלית, פחות או יותר הם זידים בכל גרמניה המערבית. עם ת מוליכים שלטונות המשטרה ירות המדינות על מידת אמצעי בטחון, בהתאם להערכתם הם את צרכים המקומיים.

שמירה על השגרירות בבון

בון מושפעת מאד מתקנות הבטחון השות, וזאת בשל משרדי הממש־ והנציגויות הזרות הנמצאים בה. ת המיבצע בשגרירות ישראל ב־ ון שהרס את חלונותיה ורק בנס נפגע איש מאנשי הסגל נחשבת גרירות הישראלית על ידי המש־ ה כאחד המקומות הבטוחים ביותר ירה. מערכת אזעקה מקשרת את נין למטה המשטרה.

בשנים האחרונות נעשו שיפורים ביים, למרות שהמשטרה ממליצה שינויים נוספים, כגון התקנתם תריסים משוריינים בחלונות וה־ בקרה טלוויזיוני, כמנו יסרקו למות טלוויזיה את סביבות השג־ רות.

ביום עומדים שני שוטרים חמו־ ים בפתח השגרירות, לעתים הם בלים תגבורת. סולקה גדר פלס־ יק גבוהה כדי לאפשר פיקוח טוב תר. גם הותקנה תאורה.

מפקד המשטרה המקומית אינו מר־ א תועלת רבה בנוכחותם של שוט־ ם חמושים. „הם יהיו מטרות נוחות טרוריסטים", הוא אומר. בהמשך ש־ ם הוא קרא להנהיג בעיר רשת מכוניות סיור, שתוכל להתוח ת מסביב לשגרירות הישראלית גרירויות אחרות במקרה של אז־ קה. הוא אמר שהמשטרה איננה כולה לספק כל הגנה כפני חבילות פץ הנשלחות לשגרירות או לבתי שראלים, אך לדעתו עומד ממילא הסגל הישראלי על המשמר.

השגרירות הישראלית והקונ־ סוליה הישראלית נמצאות בש־ מירה מתמדת. משרדה של חברת ה־ נסיעות הישראלית בפראנקפורט נש־ מר כבר מזה שנים.

בעיות לגבי המגורשים הערבים

מאז מינכן נהגו שלטונות גרמניה המערבית בחומרה כלפי ערבים ח־ ריסטים לא היו ברורים בשיטותיהם. הוא אמר שאין הוא רוצה „שגרמניה תיראה כמדינת משטרה, אך אל לה להיראות כבית קברות. במקרים כא־ לו אין לגלות רגישות יתר בהפעלת אמצעי משטרה קפדניים".

בצפון ריין־ואסטפאליה גורשו כ־50 ערבים מאז מינכן. דובר בדיסל־ דורף אמר שמספר זה יגדל במידה ניכרת בעתיד הקרוב. עד עתה היו רוב הערבים שגורשו בעיקר פוש־ עים ואנשים חסרי תעודות. גם כאן

ב־21 בספטמבר הודיעו הממשלה ו־ משרדי הפנים של המדינות על בדי־ קות בטחוניות מחולטות בשדות הת־ עופה. הבדיקות יחולו על אנשים ועל מטען. עתה חייבים הנוסעים לז־ הות את מטענם שנאסף ליד המ־ טוס, לפני שהוא מועלה עליו. כל מטען בלתי מזוהה נלקח לבדיקה.

אין ביקורת דרכונים והגירה מיו־ חדת על ישראלים, על אף האיומים של פעולות תגמול קיצוניות נגד ע־ רבים ורכוש ערבי. דובר מיניסטריון

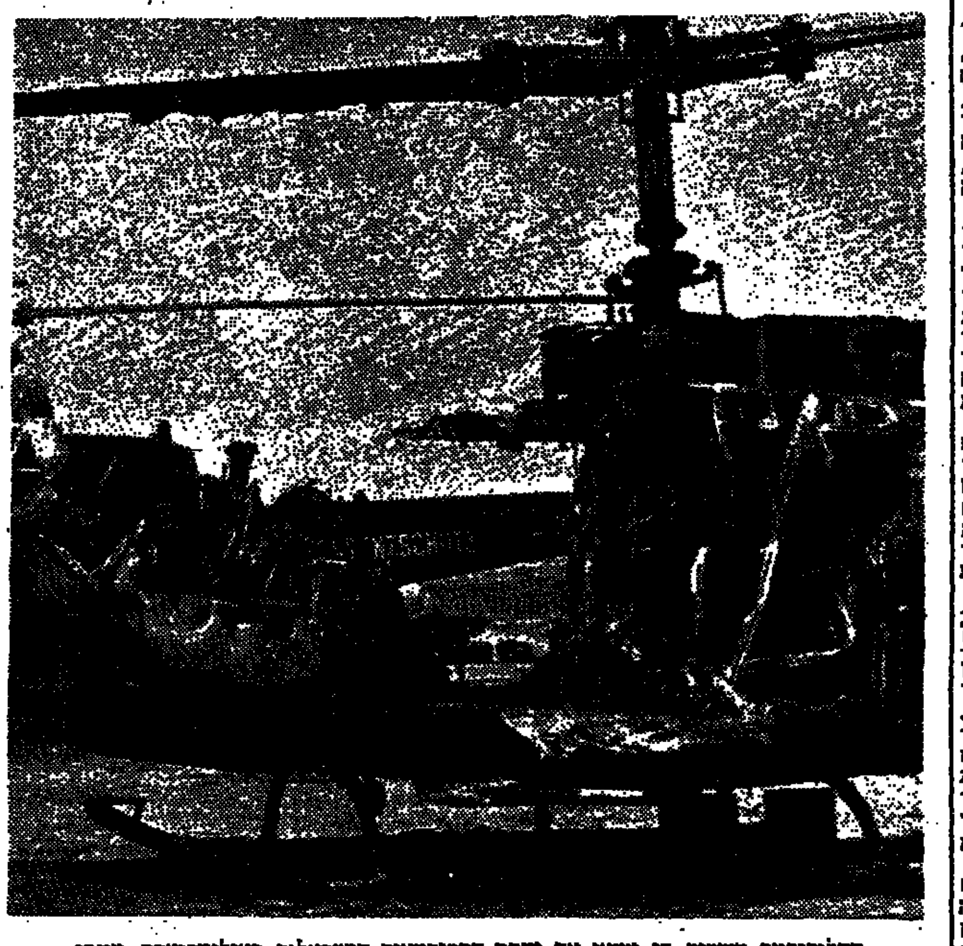

ההליקופטר השרוף בו נמצאו את גופות הספורטאים הישראלים באולימפיאדה מינכן. בעקבות הרצח ננקטים אמצעי בטחון בחמחון והגבלות על פלשתינאים

הפנים במינכן אמר שהבדיקות הח־ דשות בשדות התעופה יחולו, כמובן, גם על הישראלים. לגבי העובדה ש־ הרצח בלוד נעשה בידי יפנים ולא בי־ די ערבים, אמר הדובר שגרמניה המ־ ערבית, כארצות אחרות, החליפה מי־ דע על אישים וקבוצות חשודים ו־ הרכיבה רשימות חשודים.

לדעת חוגי הממשלה בגרמניה המ־ ערבית מהווים הרצח במינכן והתק־ נקשות בבריסל הרצח בלונדון תחי־ לתו של גל טרור נגד מטרות רבות באירופה. לגבי גרמניה היה הרצח במינכן שיאן של פעולות טרוריסטיות רבות נגד קווי התעופה, רכוש ישראלי ויהודי, ואין לשכוח את המשת הרי־ [illegible]

ניתנה הגנה מיוחדת לרכוש יהודי ולמשרדים כמו בבאדן־וירטמברג בר־ דקת המשטרה בהבלגות את העדר־ תיה על האוכלוסיה הערבית.

חסימת פירצה בברלין

בברלין המערבית מתעתדים ה־ שלטונות להטיל פיקוח מיוחד על מה שהיה עד עתה בגדר פירצה. ... כה יכלו ערבים, כמו אחרים, ... לברלין המערבית מהמזרחית ה־ ...דיקות. באמצעות הרכבת התח־ תית המחברת בין חלקי העיר. דבר ... גרם דאגה, בעיקר בשל קווי התעופה בין מזרח גרמניה וער־ בות במזרח התיכון ובגלל בואם של ערבים מבונה ברלין.

שודים, הן לגבי הרוצים להיכנס למ־ דינה הן לגבי הגרים בה. הגירוש הוא ענינן של 11 מדינות הרפובליקה. קשה להשיג מספרים מעודכנים על מספר הגירושים, אך מעריכים שכ־100—700 איש כבר עזבו את הארץ. דובר במינכן אמר לי שכמה מאות ערבים כבר גורשו מבאוואריה מאז רצח מינכן. ביניהם לא רק אנשים החשודים מבחינה פוליטית, אלא אף אלמנטים עברייניים ואנשים שנכנסו לארץ בדרך בלתי־חוקית.

למשל, ב־23 בספטמבר נאסרו תש־ עה ערבים כסיכון בטחוני והועלו למטוס למצרים שנסע לקהיר. לכמה מאותם ערבים יש נשים גרמניות והן חייבות להישאר בגרמניה. הדו־ בר אמר: זה קשה, אך גם הסדר

איטליה: כוננות למעשי חבלה

ל"ספטמבר השחור" השפעה על תנועות המרי

מאת חולדה ליברנומה

רומא

משטרת איטליה שומרת על המש־ מר נגד אפשרות שישנו מעשי חבלה באיטליה — אמר לי ד"ר מאלבאלה מנהל המשרד הפוליטי של משטרת רומא. מסיבות מובנות סרב להיכנס לפרטים.

חוגי השגרירות הישראלית מאש־ רים את דברי מאלבאלה. ואומנם ה־ בא לשגרירות ישראל יוכח באמצעי שמירה חמורים יותר, הנוסע לארץ מנמלי־התעופה של רומא ומילאנו חייב בחיפושים מדוקדקים בחפציו ועל גופו, כפי שעד לפני חודש נה־ גה רק אל־על; כל מי שביקש להיכ־ נס לאולם ישיבות הוועידה הבין פרלמנטרית (רומא 21.9—29.9), בה משתתפת משלחת ישראלית גדולה, נתקל בקשיים מטעמי בטחון שקשה מאוד לזכור דוגמתם בוועידה בין־ לאומית, באיטליה. המשמרות סביב בית הפרלמנט, בו מתקיימת הועי־ דה, באולמיו ומסדרונותיו, הוגברו ב־ מידה בולטת ואין לדעת מספרם של שוטרי חרש. כן הדבר במלון בו מת־ גוררים חברי המשלחת הישראלית.

הועידה נפתחה למחרת הרצחו של ד"ר עמי שחורי ז"ל, הנספח החק־ לאי לחקלאות בשגרירות בלונדון. רושם הדבר הורגש במסדרונות הוע־ ידה. נודע שהדואר האיטלקי אחז באמצעים מיוחדים ובמשרד הדואר המרכזי ברומא מועסקים מומחים על בדיקת מכתבים וחבילות חשודות, שנועדו למוסדות ישראלים ויהודיים וכנראה גם לכתובותיהם של אישים יהודיים.

משמרות צעירים יהודיים

נוכח תופעות אנטישמיות חוזרות ונשנות, נקבעו משמרות של צעירים יהודים סביב בתי קהילת רומא ובית הכנסת הגדול.

עירנותה של משטרת איטליה, ה־ מורגשת בעיקר ברומא ובמרכזים מסוימים בהם קיים קיבוץ גדול של סטודנטים ערבים (ובראשם פאורג'יה, פירנצה, בולוניה, פאדובה ומילאנו) קיימת רק מאז נכשל ב־16 באוגוסט הנסיון לפוצץ מטוס אל־על, באמצ־ עות פטיפון ובו חומר נפץ. מקרה זה וכן רצח מינכן פקחו את עיני השלטונות, שעד אז נטו לראות נחמה בדרישות הישראליות.

המבוכה הפקידותית המסורבלת של משטרות איטליה החלה לגעת ובב־ דקת זהותם של הסטודנטים הערבים (ויש כועסים גם של חלק מהישרא־ לים) הרבים השוהים באיטליה לרגל לימודיהם ושל צעירים המשתמשים באיצטלת לימודים כמסווה לפעילות אחרת. בדיקות אלה כבר עוררו בא־ חרונה את מחאת ארגון־הגג של הס־ טודנטים הערבים בפאורג'יה ושל ידי־ דיהם מהימין והשמאל הקיצוני האי־ טלקי.

קשה לדון על יעילות האמצעים של המשטרה לעיקוב אחרי פעילות אורחים ערבים, כי לחוגי הימין ה־ קיצוני, הנוטה עתה לערבים, יש חסידים במשטרה, וגם משטרת אי־ טליה איננה נמנית עם היעילות שב־ משטרות אירופה. כן קיים חשש ששם עבור רושמם הקשה של מאורעות מינכן ומקרה מטוס אל־על, יחזרו משטרות איטליה למסלול פעילותן הרגיל, גם כדי לא לפגוע בהתיני ארצות ערביות שאיטליה מעוניינת לקיים עמן קשרים ידידותיים.

עירנות המשטרה המורגשת בקר־ בת השגרירויות הישראלית, הגרמנית ושל מדינות ערב במסדרונות הוע־ ידה הבין־פרלמנטארית, בנמלי הת־ עופה, בחוגי הסטודנטים, בדואר, אינה חורגת מתחומים מצומצמים. כאוה אלפי התיירים, הממלאים בי־ מי סתיו גשום אלה עד לאפס מקום את בתי המלונות הגדולים בערי אי־ טליה, שאננים ומספרם הגדול הוא אינו מקל על המשטרה את העקיבה אחרי תיירים ערבים, בעיקר כשהמ־ דובר באלה שאינם משתכנים בבתי מלון החייבים בהרשמת לקוחותיהם.

האיש הפשוט שקוע בבעיותיה ה־ כלכליות הסבוכות של מולדתו ובבע־ יית הטרור ספק אם מדאיגה אותו יותר מאשר המצב במזרח התיכון בכללו. לא כן בחוגים הפוליטיים, היודעים מה רבה חשיבות איטליה בתכניות פעילות אנשי „ספטמבר הש־ חור", מה רבה השפעת פעילות ארגון זה על תנועות המרי האיטלקיות מבית.

אך החשש מפני פעילות חבלנית באיטליה המורגש יפה במשרד הפ־ נים, במשטרות הערים הגדולות ורו־ מא בראשן, בחוגי הדיפלומאטים, בקהילות היהודיות טרם מצאו ביטוי בתקנות לאשרות כניסה מעודכנות כפי שנהגה גרמניה־המערבית.

אנגליה: החמרת אמצעי הבטחון

ההחלטה הנחושה: להמשיך בעסקים כרגיל

מאת אלף שם

לונדון

„עסקים כרגיל" — הסיסמה של לונדון בזמן ההפצצות הגרמניות ב־ מלחמת העולם השניה, יכולה לתאר את המצב בשגרירות הישראלית ב־ לונדון. ב־20 בספטמבר אחר הצהרים (התפוצצות המעטפה הממולכדת אירעה יום קודם לכן) החלו העניינים לשוב למסלולם הרגיל. בבוקר היום שלמחרת לא היה מסוגל אדם מקרי להבחין שאירע דבר מה. מזה זמן מה היו אמצעי הבטחון בשגרירות חמורים, הם הוגברו לאחר הרצי־ חות בלוד ובמינכן.

מובן שאמצעי הזהירות המיוחדים אינם נראים לעין הצופה. מנכ"ל מש־ רד האוצר אגמון ביקר בשגרירות בדרך הרגילה. מקום מושבו של אבא אבן בדורצסטר היה אמור להיות סוד, אך הימצאותו שם הודלפה ל־ עתונים, קרוב לוודאי על־ידי מישהו מסגל המלון. כל עתונאי שרצה בכך לא התקשה לגלות את זמן צאתו.

אין לשכוח שמעטפת הנפץ היתה רק האחרונה בסדרת פיצוצים, הצתות וידיות שכוונו נגד מטרות ישראליות ויהודיות בלונדון, בלי להזכיר את [illegible] ומעשי פיצוציהם של ה־ [illegible] הערבים נגד אותם.

השגרירות הישראלית בלונדון הפ־ גינה קור רוח ראוי להערצה ועצבים חזקים, שכל בריטי מסורתי בעל עמידה איתנה היה מתגאה בהם. אנ־ שי הסגל המקומיים לא היו שונים מבחינה זאת מהישראלים. ברגע ש־ אירעה ההתפוצצות, החלה השגרירות לטלפן לשגרירויות ישראליות אחרות באירופה כדי להזהירן; ואת העובדה שאיש לא נפגע ממעטפות הנפץ אשר נשלחו לרוב השגרירויות האח־ רות, יש לזקוף במידת מה לזכותן של אזהרות אלה. מובן שהצער היה עמוק. עמי שחורי השתייך לחוג ה־ מצומצם הנקרא „המשפחתי" של עובדי השגרירות, והיה אהוב על כולם. אך ההחלטה הנחושה להמשיך לנהוג כתמיד שלטה בקרב הכל, בשגרירות.

יחסי ציבור

המיבצע הביא לפעולה אינטנסיבית בתחום הדיפלומטיה וביחסי־ציבור, בדיוק בזמן המשבר הגדול ביותר. אנשי כל עתון ותחנת טלוויזיה ברי־ טיים הרים, נכנסו ללא הרף לשג־ רירות כדי לקבל חדשות, תמונות, פרשנויות ואינפורמציה. הן השגריר הן יועץ העתונות שלא מכבר הגיע, אלי [illegible]

שניהם הדגישו שתי נקודות חשו־ בות: הטרוריסטים לעולם לא יצ־ ליחו לזעזע את יציבותה והחלטתה הנחושה של המדינה היהודית; ה־ ממשלות הערביות, כולל מצרים, אחראיות למעשי הטרור. נקודה זאת עדיין חייבת להיקלט במידה כלשהי בבריטניה.

סגל השגרירות מטפל בעבודה הרבה שנצברה בשל יום הכיפור ו־ הפסקת העבודה המוחלטת בעקבות מעטפת הנפץ. חזרה לחיים הרגילים.

פעולה בצנעה

אמצעי הבטחון סביב מטרות מו־ סדות ישראליות אחרות, כולל מוסדות ו־ אישים ישראלים ויהודים, נעשו ב־ צנעה. השגרירות נבנתה כבית גדול, לא כמבצר. יש גבולות למה שאפשר להשיג, וזאת כאשר נמצאים כאן עשרות אלפי ערבים המתכללים ה־ ערביים קשורים עם קבוצות טרור שמאלניות אחרות — אירים, יפנים, גרמנים ובריטים. בין הבריטים מספר רב למדי של יהודים.

אולם האנשים העשויים להיפגע מקבלים ברוח פילוסופית את הסיכון. בעבר הם מקווים שאמצעים ישרא־ ליים ובין־לאומיים יטפלו בשורשי הבעיה. כפי שנהגו לומר פה בתקופת הבליץ: „כולנו בקו החזית".

עד כמה שיכולתי לוודא, לא קיצרו מבקרים ישראלים את שהותם, אף כי לפחות אחד מהם אמר לי, שאין הוא מרגיש נוח כשעובדים ומבקרים ער־ בים כה רבים נמצאים בבתי־המלון.

עד כמה שאפשר לאמוד את השפעת המאורעות האחרונים על זרם התיי־ רים מאנגליה לישראל, היתה השפעה שולית מאד. הרצח בלוד הביא ל־ כמה ביטולי נסיעות פה ושם. עד כה אין עדות לכך שמערכת המחור החדשה הביאה שינוי של ממש.

בינתיים חלפה העונה של התיירים היהודים ואפשר יהיה להיווכח בהש־ פעות כאשר יוחילו להזמין מקומות לשנה הבאה. עד עתה אין כל סי־ מנים [illegible] חודש או בחודשיים הבאים. התחושה הכללית בה נתקלתי היא שהישרא־ לים שולטים בעצבים.

תגובת הציבור האנגלי

בקרב הציבור האנגלי יש מידה רבה של רוגז ותיסכול, על שהערבים מרשים לעצמם יותר מדי ויוצאים פטורים מעונש. ביום בו התפוצצה המעטפה הממולכדת, נוכחתי בוויכו־ ח ארצית של אנשי־מפתח בשלטון המקומי, כלומר פוליטיקאים מקו־ מיים משתי המפלגות להם נודע מש־ קל במפלגותיהם. הם חשו שיש צורך בעמדה נוקשה, אך פיקפקו אם זה אפשרי לביצוע. הם ראו זאת כמובן מאליו שישראל הגלום חזרה בתוקפה וראו הצדקה לכך.

סקנדינאוויה: רגישות ותחושת חזית

שומר אישי לשגריר בשוודיה

מאת אליהו זהבי

קופנהאגן

מה נשתנה מאז מינכן? שאלתי בכיר בשגרירות ישראל בקופנהא־ גן. הוא ענה: לא נשתנה דבר. היינו בכוננות מתמדת גם לפני מינכן. אך קיבלנו תוספת הגנה מן המשטרה המקומית. אולם עיקר ה־ עול הבטחוני מוטל על הישראלים שתפקידם לאבטח את בנין השגרי־ רות.

לפני מינכן ניצבו אנשי המש־ טרה ליד השגרירות הכחולים ב„ווקי־ טוקי" (מכשירי־קשר ניידים), המשם יש להם התרמקלעים פיננים. שומ־ רים גם על בית השגריר הישרא־ לי.

בשוודיה מלווה כבר שנתיים שומר־ראש אישי את השגריר כ. הארץ. קיים תאום פעולה בין מש־ טרות סקנדינביה והמלוכה ידע ב־ יהם לאבטחת מתקנים ישראלים. המאובטחים ביותר הם, כמובן אל־ על. כמעט ללא התעתבות על עזרה בן הנמל. מאז חטיפת מטוס אל על בשנת 1969, שוכללו שיטות האבטחות של מטוסי ומשרדי אל על. הם כיום דוגמא לאנשי בט־ חון ישראליים וגם לידידים ה־ מקבלים את עצת אל על ביחס לאבטחת תעופה אזרחית.

התארגנות בקהילות היהודיות

בעת השגרירויות ואל על עשו את המכל עליהם גם לפני מינכן, שונה המצב במוסדות ישראליים נוספים: לשכות תיירות, משרדים כלכליים (המועצה לשיווק פרי הדר, אגרקסקו וכו').

מוסדות אלו מאורגנים לקראת ה־ אפשרות כי ייעשו יעד להתקפת ח־ בלנים. במשרד המועצה לשיווק פרי הדר בסקנדינביה נעולה הדלת. אין פותחים אלא כאשר יודע כי המדפק בדלת. קיימת הוראה המו־ רה לא לפתוח דואר בלתי מזוהה.

נירה מקוב, צבריה המודה בת 30, אם לשני ילדים, אשה נציג המועצה לשיווק פרי הדר בסקנדי־ נביה, אמרה לי: בעלי נמצא תכו־ פות בנסיעות ואינו לן בבית. גם הילד בגן הילדים מגלה מבוכה בעת שאת בנו של שגריר ישראל מלווה שומר במגים, ואילו לבני אין כל לווי משטרתי. האם, נירה, הייכה לשמש לבנה גם אם גם שומר. הילד הזה עצבו בקיפה לעומת בנו של השגריר.

ביתם של משפחת מקוב מצוי ליד אחת מפרברי קופנהאגן. וילה בו־ דדת. נירה מקוב לוחצת עתה כי יחליפו את מקום מגוריהם. יותר בטוח לגור במרכז העיר בדירה ב־ בית מגורים.

אישור מהוהוי למגורים

משפחת מקוב שכרה את ביתם לפני כשתי שנים, בטרם יצאה הו־ ראה של קצין בטחון ישראלי, ה־ אוסר שכירת וילה לנציגים ישרא־ ליים רשמיים. למעלה משנה אין נציג ישראלי רשאי להחליט בעצמו היכן יגור. דירת המגורים חייבת לקבל את אישורו של איש בטחון ישראלי.

עיקר העול על שמירת נציגים ישראלים הבאים לקונגרסים שו־ נים, מוטל על אנשי המשטרה ה־ מקומית. כאשר ביקרה בסקנדינוויה לא מכבר משלחת של סוכני נסי־ עות ישראליים, נתקבלה הוראה ל־ גור את המשלחת בבתי מלון צד־ דים, כדי שלא יהוו מטרה. שתים נוהגים בשיטה הפוכה.

בקופנהאגן יהיה השבוע קונגרס עולמי של רופאים העוסקים במזונד רפואי, בין 1,200 הרופאים הבאים לקונגרס זה נציגה משלחת ישרא־ לית. משטרת קופנהאגן קיבלה על עצמה להגן על כל המשלחות ה־ „בעייתיות" של הקונגרס.

חוגי המשטרה סיפרו לי, כי מר־ בית אנשי שגרירויות מדינות ערב פנו בבקשה לקבל הגנה. על שגריר לוב בקופנהאגן נפלה בהלה מיד לאחר מינכן. השגריר ובני משפחתו עזבו את ביתם.

בואו למזנון יום ראשון המפורסם של מלון שרתון

תהנו מסעודה כיד המלך במזנון המלא כל טוב, ומיד לאחר מכן — ובמחיר כולל — תבלו במרבד הקסמים, שם יופיעו:

* צדוק סביר — הבדרן — החקיין
* לאה לוטן — זמרת
* חיים בנאי — מנחה
* האסים — תזמורת הריקודים של מרבד הקסמים

מחיר כולל 35.00 ל"י (כולל מיסים)

מלון שרתון-תל אביב
Sheraton-Tel Aviv Hotel
SHERATON HOTELS AND MOTOR INNS, A WORLDWIDE SERVICE OF ITT

כל יום רביעי בשעה 5 אחה"צ הצגת אופנה מעולה והוכנית מרבד הקסמים המלאה. כל יום שבת בשעה 5 תה מנחה, ריקודים והתכנית המלאה של מרבד הקסמים. 10 ל"י לאיש (כולל מיסים)

שגרירות גרמניה

מודיעה על הקרנת הגירסה הקולנועית

חתונת פיגרו

אופרה מאת מוצרט

בניצוחו של HANS SCHMIDT-ISSERSTEDT
ובבימויו של Prof. R. LIEBERMAN

באולם ביתנו - בחיפה - הדר

ביום חמישי 5.10.72, וביום שני 9.10.72
בשעות 4 אחה"צ וב־7.30 בערב

מכירת כרטיסים: „נובה", רח' הרצל 34—32, חיפה — הדר

— דמי כניסה — 1 ל"י —

הרבנות הראשית והמועצה הדתית לתל־אביב—יפו

ציבור תושבי תל־אביב—יפו מוזמן בזה

להקפות שמחת תורה

שתתקיימנה אי"ה במוצאי החג, כ"ב בתשרי תשל"ג (30.9.72), בשעה 7.45 בדיוק.

ברחבת כיכר מלכי ישראל

ישתתפו בהקפות:
חזנים, זמרים, מקהלות ותזמורת מורחבת

דברי ברכה:
הרבנים הראשיים לת"א־יפו שליט"א, ראש העיר וראש המועצה הדתית.

הגבאים מתבקשים להביא עמם ספרי תורה * נושאי הספרים יעלו לבמה.

אוניברסיטת הנגב

מודיעה

על פתיחת מכינה במקצועות מתימטיקה, פיסיקה

לקראת בחינות המיון במדעי הטכנולוגיה שיתקיימו באוגוסט 1973

המכינה נפתחת ביום ד' — 1.11.72 ונמשכת השנה הנוכחית. רשאים להירשם בעלי תעודות בגרות בכל מגמה שהיא. מקצועות הלימוד: — מתימטיקה ופיסיקה

הלימודים יתקיימו פעמיים בשבוע בין השעות 17.00 עד 21.00 בכל מקצוע ארבע שעות בשבוע.

שכר לימוד: —.225 ל"י לכל מקצוע.

דמי הרשמה: —.25 ל"י

אפשר להרשם למקצוע אחד בלבד.

ההרשמה: — פרטים וטפסי הרשמה ניתן לקבל במזכירות הרישום למכינות, אוניברסיטת הנגב, ת.ד. 2053 באר־שבע, או אישית, בחדר 25, מלון צין־גדי (לשעבר) טל. 4404(057) או 2209(057).

מכרז 2/72

המועצה המקומית גני־תקוה מכריזה על קבלת הצעות להזלפת מגרשים בתחום שיפוטה.

את ההצעות יש להגיש על טפסים מיוחדים שאפשר לקבל במזכי־ רות המועצה תמורת —.15 ל"י שלא יוחזרו למשתתף במכרז.

את ההצעה יש להכניס במעטפה סגורה לתיבת המכרזים במזכירות המועצה בשעות המשרדיות לא יאוחר מיום ד' 25.10.72 (י"ח חשון תשל"ג) עד שעה 12.00 ולציין עבור מכרז מס' 2/72.

על בעל ההצעה להשליש בידי מזכיר המועצה ערבות או צ'ק בנקאי בשיעור של 10% מסכום ההצעה.

המועצה המקומית גני־תקוה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

י"ח תשרי תשל"ג 26.9.72

פרץ כהן, ראש המועצה המקומית

קהל נכבד,

ביום ראשון, הראשון באוקטובר 1972, יתמזגו
בנק לסחר חוץ בע"מ
ובנק ליצוא בע"מ
בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

לרגל העברת העסקים לבנק החדש
יהיו משרדי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ,
על כל סניפיו, סגורים לקהל
ביום ראשון 1.10.1972

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
the first international bank of israel ltd.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מורי צלח ג'מיל בעל המופת

מאת **משה גרטנר**

מורי צלח ג'מיל התפרנס, כהרבה מבני עדתו, מצורפות — מקצוע שירש מאבותיו. לפעמים שלח יד גם במסחר זעיר. היה מכובד על היהודים והישמעאלים יחד. היה ישר בעסקיו וכן בעל מופת. חלה מישהו, בפרט יהודי, הלה המורי „קמיע" על צוארו של החולה והלה הבריא. הוא השתמש גם בסממנים שונים שהכין מעשבים שונים — כל זאת מבלי לקחת תשלום. אם מישהו התחכם והביא משהו לאשתו כתודה בעד הריפוי, שלח בחזרה לשולח.

כשהייתי ילד — מספר שלמה בידני — שלח אותי אבי אל המורי ללמוד אצלו תורה ותפילה. אמרתי לאבא שהמורי אמר לי ללמוד בעל פה שליש מספר תהילים. בזכות זה אנצל מכל רע. איך זה אפשר — שאלתי את אבא. ענה לי אבי ש„אם תדבק אליו, תדע".

בליל הושענא רבה אמר מורי צלח ג'מיל לשלמה הקטן: אספר לך מעשה ממנו תלמד גדולתו של בורא העולם.

בידני, בספרו זאת לי, אימץ את כח זכרונו השתדל לדייק ככל האפשר, כפי ששמע מפי המורי.

המורי הלך פעם בעסקיו, כדרכו, מכפר לכפר והגיע לכפר גדול. כמימים ימימה נכנס בראשונה לשייך. הן מפני הכבוד והן משום שהוא היה „נותן עבודה" גדול. לנשותיו ולנשי ביתו תכשיטים רבים לתקן וכן חדשים לעשות.

השייך קיבלו במקצת דאגה. שריף מחצרמות בא לכפר. הוא ידוע כקדוש והמכשף. כמו כל אנשי חצרמות גם הוא שונא ישראל מובהק. הוא הכריז שאם בזמן שהותו בכפר יבוא יהודי, הוא ישרוף אותו על־ידי כישוף.

השייך הציע לכסות את ראשו של המורי ב„מזאשה" — כפייה תימנית — שהמכשף לא יכיר שהוא יהודי. המורי סירב. הוא ביקש מהשייך להגיד לשריף שבביתו יהודי היודע גם הוא לערוך „מופתים". יבוא השריף ו„נראה כוחו של מי יפה". השריף בא. הסתכל בבוז על היהודי גם לא בירכו בשלום.

בעל־הבית, השייך, ציווה למשרתיו והם הכניסו קפה בכוסות על טס כסף, מעשה ידי המורי בבקורו הקודם אצל השייך.

השריף־המכשף הושיט בראשונה את ידו אל הטס. לפני שנגע בכוס, אמר המורי „שם" והכוסות קפצו למעלה ונדבקו אל התקרה מבלי שטיפת קפה נשפכה. אמר לו המורי: אם תוריד אותן מבלי לגעת בהן בידיך, כוחך יפה מכוחי. השריף אמר שיעשה זאת אחרי שיחזור מ... אצלנו קוראים לזה שירותים.

המזמור רצה להפתיע את המסובים על־ידי כישוף הפתנה. הוא חזר, הוציא מכיסו לאט־לאט חוטים ארוכים, לחש לחש־כישוף והחוטים הפכו בידיו לנחשים לתדהמת הנוכחים. כהרף עין ירק המורי על הנחשים והפך אותם בחזרה לחוטים. השריף ניסה את כוחו. מלמל ומלמל עד שפניו הוריקו ממאמץ והחוטים נשארו חוטים בתוספת הרוק של המורי.

השייך רצה להפיג את הכבוד ואמר: מה יהיה עם הכוסות, רוצים לשתות קפה. ניסה הכ... להורידם בהבל פיו ולא הצליח. רוב בושה הוציא שיבריה החל להשתולל. אמר המורי אז הפ... „ויהי נועם..." ומעשה ידינו כוננ... ישר והפוך והשריף הרשע ק... שיתוק — הוא נשאר לעמוד, שהשבירייה בידו, כבול עץ.

ומה סופו של הרשע — שא... בידני: המורי לא אמר ואני מ... השתוממות לא שאלתי. אולי עומד עד היום הזה. ואולי הת... עליו המורי והשריף חזר לא... זה לא חשוב. העיקר הרי הוא המופת.

חופה של קני קלצ'ניקוב

מאת **חביב כנען**

מתיישבי ארגמן חולמים על הקמת עיר במקום

תחת חופה המורכבת על קני רובי קלצ'ניקוב, ניצבו לאור זרקורים ד־הבוקות המצלמות, יהושע שיבר בן ה־23 בעל מבנה גוף אתלטי, זקנקן בלונדי ובלורית מגודלת, ורות גודרדצר בת 20 שגובהה הגיע עד לחזהו של החתן.

המקום: המושב השיתופי ארגמן, בבקעת הירדן, המרוחק 2 ק"מ מן הירדן ו־40 ק"מ משכם. החתן שלבש חליפת בד־ הצבר עני־ בה, דמה להפליא לפיטר יוסטינוב; הכלה, עולה חדשה מניו־ג'רסי לב־ שה שמלה צחורה ארוכת שובל. ליד עמדו הורי החתן (אביו עורך־ דין בחיפה) והורי הכלה, זוג מסורתיים, וקרובים. עמדו שם עשרות אורחים, אך השושבינים העיקריים היו אנשי המושב שהקשיש שבהם טרם מלאו לו 28, ורעיותיהם שרובן כרסן בין שיניהן.

מול הרי שומרון הקודרים, בין כפרים ערבים השרויים באפלה, חגג המושב בן 15 החודשים, את חתונת זוג החברים החמישי שלו (מתוך 8 הזוגות בבקום) ואת הולדתו של עמית, הילד הראשון של המושב, בנם של גבי פרסר המוזיקאי יוצא ארגנטינה וצפורה הצברית. האורות שדלקו בכל מבני המושב והפנסים לאורך הגדר, היו ניגוד מרנין לרקע הדדום של האזור שהפך מאז מלחמת ששת הימים מ„גיפסליק" ל„בקעת הירדן".

האורחים שבאו באוטובוסים מחיפה ומתל־אביב, והרבבים שבאו מירושלים דרך יריחו, נתקבלו על־ידי המתיישבים. החתן, יהושע שיבר, שירת בנח"ל מוצנח, ממנה בתפקיד על כשירת ההשקיה. גודרדצר רותי שעלתה לישראל כדי ללמוד ביולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, התארחה לפני חודש במושב, הכירה את הענק הבלונדי והזיכרונות הולידה אהבה ממבט ראשון. כעבור שבוע טלפנה להוריה בניו־ג'רסי כי מצאה על גדת הירדן את בחיר לבה וביקשה את הסכמתם להינשא לו.

בתגובה טלפנו רוזאלק וסאמי גורודצר לד"ר עמנואל שיבר ולרעיתו אלי, כי הם אורזים את מזוודותיהם ומתכוננים לבוא לחתונת בתם עם יהושע. בשיחה השניה נקבע מועד החתונה; ההכנות נעשו בקצב אמריקאי שבקושי הותיר זמן להדפיס את ההזמנות לחתונה. יחד עם הורי רות הסבתא, באו עוד קרובים מאמריקה, יחד עשרה איש.

נרגשת מכולם היתה הסבתה של הכלה שרה לוין, יוצאת גרודנה. דמעות עמדו בעיניה כשעקבה אחרי הטכס שהיה כה שונה ממה שהורגלה בעשרות שנות חייה ברוסיה ובארצות הברית.

ריקודים בנוסח המתיישבים הראשונים

אחרי שניפץ החתן את הכוס, יצאו הנוכחים בריקודים לצלילי אקורדיון שהוגברו ברמקול. מעטים נתנו דעתם על הכיבוד שהוכן על ידי המושבניקים הצעירים. מעגלים הורכבו והתפרקו ונשמעו השירים שאינם נשמעים עוד בעיר. כך רקדו ראשוני גדרה וראש פינה, דגניה ונהלל, בהתלהבות, עד כלות הכוחות.

יהושע ורות מקרבים את חלומם של מתישבי ארגמן להגדיל מספרם. בעוד חודשים אחדים יתווספו תינוקות אחדים וגם מבין משתתפי האולפן במושב שבאו בעיקר מדרום אמריקה ומדרום אפריקה, יש המגלים רצון להתיישב בארגמן.

המושב שנוסד על ידי חניכי בית"ר מתפרנס על 400 דונם גידולי ירק: עגבניות, מלפפונים, חצילים, בצל. תוצרתו זוכה לשבחים בשווקים. לאחרונה קיבל המושב לרשותו 25 דונם של כסף תמרים נסיוני מגזע עיראקי ועיני המתישבים נשואות בציפיה לתוצאות הניסוי שלפי כל הסימנים יוכתר בהצלחה. בשלב בניה נמצאים שני לולי ענק בהם יאוכלסו 10,000 תרנגולי־הודו.

כיוון שבין המתנדבים להצטרף למושב, נמצאים בעלי השכלה גבוהה נבדקת תכנית להקים מפעל למוצרי אלקטרוניקה. בארגמן — הנקרא על שמם של אלוף־משנה אריק רגב ז"ל ורס"ן גד מנלה ז"ל שנפלו בקרבת המקום בשעת מרדף אחרי מסתננים מירדן — אין מדברים על פוליטיקה והוא פתוח לכל יהודי.

יחסי שכנות מצויינים

המתישבים הצליחו לקשור קשרי שכנות מצויינים עם הכפרים בסביבה, שצעיריהם נוהגים לבקר בארגמן ועוקבים בעניין אחרי ההתפתחות. תכופות בא פלח המבקש עזרה בתיקון כלי הקלאי; באים לבקש את עזרת החובשת והמבקשים באמצעות הטלפון של המושב להזעיק רופא. אחד הצריפים במושב משמש גם „מראפעי", בית הארחה בו לוגמים המושבניקים ואורחיהם ספלי קפה ומגלגלים שיחה על שדה, תבואה, גשם ומשק חי. המתיישבים הם אורחים מקובלים בכפרים. אך בכל הפגישות נמנעים מלגעת בנושאים מדיניים. הצדדים יודעים כי ויכוחים פוליטיים ישבשו את יחסי השכנות הטובים.

שכם שבמשך עשרות שנים לא ראתה יהודים מטיילים בחוצותיה, התרגלה למראה קבוצות החברה להגנת הטבע, המטיילים בעיר במסגרת המחזורים הלומדים בבית ספר שדה שבארגמן. לטיילים הצעירים מסעדות האהובות עליהם בשכם.

מחצית החברים שומרי מסורת, אך קיימת סובלנות במקום. בשבת אין מעשנים באולם האוכל וסגור הקיוסק של המושב המשרת עוברי־דרך. אולם לא איכפת לדתיים שעמיתיהם יסעו בשבת, ישחקו כדור־סל וינהגו כאוות נפשם.

לילה ללא ירח. האוטובוסים והמכוניות עזבו את שערי המושב אחרי הנשף. על פני 40 הקילומטרים שבין ארגמן לשכם היו האורות היחידים בהר, אורותיהם של מחנות צה"ל. האורות בבקעה, היו אורותיהם של הישובים היהודים שהתבחלו בה. בארגמן המשיך האקורדיון להשמיע לחנים לתוך הלילה, דממה הייתה בכפרים הערבים. גם שכם והחווהיה היו שוממים. רק בתחנת הדלק ניהלו מספר ערבים שיחה על ספלי קפה.

אומר גבי פרסר שנסע אתנו לתל־אביב כדי לטפל בשיווק החצילים של המושב: חלומנו לראות עיר עברית קמה בסביבה זאת. אנו בטוחים שאלפי צעירים שאינם רוצים בחיי כפר, יהנהו לחיות בעיר שתקום כאן. בעלותנו על כביש נתניה המלא תנועה האורות אמר גבי: לא יעבור זמן רב, וגם דרכי הבקעה יהפכו חיים כאלה.

אורחים מבקרים בארגמן

למען המוסר והאמת

(סוף מעמ' 12)

המאמר אין ניתוח רציני ומעמיק של העובדות הקונקרטיות כפי שהתפתחו כאן באזור זה במשך חמש השנים האחרונות. אף זאת: אינו אומר דבר מלבד תביעתו לנסיגה: למי „נחזיר" שטחים אלה — לחוסיין, לערפאת או לד"ר הצבש? אינו בודק את השאלה המכרעת: היש מקום לשתי מדינות בארץ ישראל המערבית? איזה מנהיג פלשתינאי מוכן לקבל מידנו מדינונת כפי שהוא רוצה? גדולה מזו, לא תמצא שם כל התיחסות אל שאלת חצי האי סיני ורמת הגולן שלגביהם הבעיה הדמוגרפית אינה קיימת כלל. טלמון לא טרח להביא דוגמא אחת אשר תאיר מאספקט היסטורי את תביעתו להחזרת סיני ורמת הגולן. האם מן היושר האינטלקטואלי הוא להגניב שאלה גדולה זו בין שולי הדברים ובין העומס והמהומה של „הקבלות"?

דרך פולמוסו של טלמון

אבל קשה לדבר על גופן של השאלות הפוליטיות הקונקרטיות מבלי שנטה אוזן לדרך פולמוסו ולצורת כתיבתו של טלמון: נקודת המוצא הפולמוסית היא התבטאויות מסוימות של עזר ויצמן על זכותנו למלחמה יזומה לשם מימוש זכויותינו ההיסטוריות או לשם תיקון עיוותים פוליטיים־גיאוגרפיים, וכדומה. מבחינה ספרותית כתוב המאמר כפירוש היסטוריוסופי ארוך על כל משפט ומשפט שיצא מפי עזר ויצמן, כעין פירוש רש"י על צור — בהבדל „קטן" אחד: שנה שרש"י הקדוש ביקש לחבב את התורה על ישראל, משתדל טלמון לעורר סלידה ושאט נפש מדברי ויצמן בלב כל מי אשר רוח בו.

טלמון מוטרד בעיקר מן העובדה שויצמן אינו תופעה בודדת, אלא בתמימותו הוא אך הביע בגילוי לב [illegible] פובליציסטים מסויימים הדוגלים בשלמות המולדת. מגמתו האמיתית של טלמון לחשוף את פרצופם המוסרי ואת טיבם האמיתי של חוגים אלה — תהיה שייכותם המפלגתית אשר תהיה. כיצד? מצד אחד הוא משבר את אוזן השומע בהבאת „אסוציאציות מבעיתות" לדברי ויצמן מן המלון הנאצי. ויצמן מדבר על אינטרסים לאומיים, על התוויית גבולות לפי האינטרסים הלאומיים ההיסטוריים לטווח ארוך, על מלחמה יזומה וכדומה, ומהן האסוציאציות? „הנה היטלר השולט על גרמניה בסיסמה של שלמות היסטורית אחת. ein Volk, ein Reich, ein Führer. ושם על דגלו „מירב הסיכויים וחופש הפעולה: Lebensraum שנועד למתוח את ה־ Drang nach Osten עד לקצה הגבול האפשרי"*.

דרך ההדבקה

תחילה לא האמנתי למראה עיני כשקראתי דברים אלה: כאילו שיש צד שווה איזה שהוא בין הסיטואציה שלנו לבין זו בה כבש היטלר את השלטון; כאילו שיש נגיעה כלשהי בין התנהגותנו כלפי שכנינו הערביים לבין רצחנותם של הנאצים. לוא אדם סתם היה מעלה אסוציאציות כאלה הייתי סבור שאינו שפוי בדעתו. שונה הדבר לגבי היסטוריון כטלמון: הוא יודע וצר כי ויצמן נמנה עם אלה התובעים זכויות אזרח מלאות לכל ערבי הרוצה לחיות כאזרח נאמן במדינת ישראל. ואם הוא מסמיך דבריו של איש כזה לדברי הנאצים הרי אותו כוונתו: להשמיץ ולהשליך שיקוצים. מי שמעלה „אנלוגיות" מתועבות ומבחילות כאלה עוסק בהסתה ציבורית, ואין לו זכות לדבר בשם המוסר, אף אם הוא מציג לראות את רגישותו המוסרית.

האמצעי „הספרותי" השני בו יוצר טלמון בהבל פיו השקפת עולם אחידה מתנליחית, בעלת רציפות פנימית, של הדוגלים בשלמות המולדת היא דרך ההדבקה: הוא נוטל טלאי מכאן וטלאי משם, הצהרת ספורדית מפי פלוני ומשפט מפי אלמוני, והנה לפניך השקפת עולם שאינה שונה במאומה מן הריאקציה הפשיסטית הגרועה ביותר.

להלן כמה משפטים מפי טלמון. בדברו על „פובליציסט נודע" הוא אומר: „בן לילה (הוא) הפך למשורר התקופה האמפריאלית, למעריץ כובשים היודעים את יעודם, והוא לועג לרקבון של המערב המנוון, המפקיר ללא יריב קיסרויות עצומות, ציבור של שנודרים, כפי שהיה מכבה את העם היושב בציון, היה לפתע לנושא חיוניות העוברת על גדותיה, חוק לעצמו, נבדל ונפרד במנטליות, ברגשות, במחשבות, כמוסר שלו מכל ילודי אשה אחרים". הוא ואחרים כמוהו מרבים להרביץ אותו סוג של תורת הגיאופוליטיקה שהיתה לתורת חיים לגדולי הנבלים בהיסטוריה, הסוג הרואה בפוליטיקה הבין־לאומית... מערכות יחסי כח ללא כל זיקה למוסר. מרביצי תורה זו אצלנו משתמשים בדימוי כיבוש דמשק וקהיר... כל גישתם... מתארת את הפוליטיקה, וביחוד את תחום היחסים בין העמים, כמפגש אויבים המבקשים איש את נפש רעהו, ואת האחדות הלאומית כאחוות לוחמים הקיימת בזכות האויב האורב להרוג אותנו והנו משכימים להורגו".

הרישא של הפיסקה הנ"ל מרמזת בצורה קריקטוריסטית על פרק מספרו המצויין של אליעזר ליבנה „ישראל ומשבר הציוויליזציה המערבית" (הוצאת שוקן, ירושלים־תל־אביב, עמ' 13—22, 23—38). לדעתי זה אחד הספרים המזהירים המכיל ניתוח היסטורי, סוציולוגי ופוליטי מבריק של מדינת ישראל דהאידנא ושל מצבו של עם ישראל בתקופתנו. אין בו שמץ כביסוס חדש לציונות — ביסוס העומד על המציאות היהודית של שנות השבעים.

בפרק האמור כותב ליבנה על יחודה המוסרי של תרבות ישראל, על תודעת השליחות שלה ועל ההבדל התהומי בין חוקיותה האימננטית לבין זו של תרבות המערב, המצויה בתהליכי שקיעה וניוון. הוא מביע תיזה רבת ענין על היחס בין תרבות ישראל ותרבות המערב, וממשיך בשרטוט דמותה הפנימית של חברה ישראלית הבנויה לפי עקרונות המוסר היהודי. ייתכן שיבואו ויחלקו על גישתו; מכל מקום היא ראויה לדיון מתוך כובד ראש. טענתו של טלמון כי ליבנה מעלה את ישראל כמעבר לחוקיות המוסרית של ילודי אשה היא הטעיה. כל הקורא את דברי ליבנה יכול להיווכח מה זדוני הסילוף וההעזות שמתחייב בו טלמון בדיבורו היהיר המזלזל ומבזה את זולתו.

סיני והישובים הגיאוהיסטוריים

וכאן אנו מגיעים לתורת הגיאופוליטיקה שמרביץ ליבנה „אחרים" מאז מלחמת ששת הימים. לא קראתי ניתוחים שנונים ומזהירים כניתוחיו של ליבנה. הוא הראשון שהבין את החשיבות האסטרטגית של ישיבתנו על התעלה. מיד אחרי מלחמת ששת הימים הוא טען כי ישיבתנו שם היא הבלם הרציני ביותר להתפשטות האימפריאליזם הסובייטי. הוא האחרים עמד על החשיבות אסטרטגית המכרעת שנודעה לשליטתנו הצבאית בעומק סיני. הוא הבחין לראשונה כי מצרים היא לרוסים לרצץ וכי ברבות הימים הם ייאלצו להתקפל — בתנאי שנמשיך לשבת על קו התעלה.

היסטוריונים ואנשי „מציאות" לעגו לטיעונים „פנטסטיים" אלה בבהילותם לדרוש נסיגה; בהיסטוריה הם צעקו: „הזמן עובד נגדנו". אפילו פקידי הסטייט־דיפרטמנט המשוכחים נשתכנעו רק זמן רב לאחר מכן מאמיתותו של ניתוח זה וברכו בלבם על עקשנותה „חוסר גמישותה" של ישראל אחרי שביקשו במשך שלוש שנים להדיחה לנסיגה טוטלית תמורת סמרטוט נייר.

אין ספק בלבי כי למאמריו המפוכחים של ליבנה היתה השפעה על שיקוליהם של מדינאינו. היש בינינו איש בר דעת המפקפק בלגיטימיות השיקולים הגיאו־היסטוריים והלוגיסטיים אשר חיזקו את החלטתנו להתבצר בקו התעלה — ואני מקווה כי נעמוד בעקשנות על כך, כי התעלה תיעשה לגבול קבע בינינו לבין מצרים, למרות דיבורים של שרים על נכונות לנסיגה חלקית. ואני שואל את הפרופ' טלמון: מה הפסול המוסרי במימוש שיקולים גיאו־היסטוריים ולוגיסטיים כאשר מדובר על הגנה, על חייהם של אזרחי המדינה ועל יצירת בלם נגד האימפריאליזם הסובייטי? ומה גם שמימוש זה אינו כרוך ביציאה למלחמה אלא מונע מלחמה! כבוא טלמון ידע את השפה המסורתית שעלינו לדבר עם הרוסים למען יואילו להרפות מהידיהם האימפריאליסטית לאזורנו?

לפני כשנה התקיים באוניברסיטת תל־אביב סימפוזיון שהיה מוקדש לחדירה הסובייטית לאזורנו. השתתפו בו גדולי המומחים בתחום זה. התפלאתי לשמוע כי איש מבין ההיסטוריונים, הסוציולוגים המומחים ליחסים בין־לאומיים, לא חלק על הגישה שהתכבה אצלנו על ידי ליבנה. כולם התנבאו פה אחד „בשמם של גדולי הנבלים בהיסטוריה" — אם מותר להשתמש בלשונו של טלמון — ורמזו לישראל להתעקש בישיבתה על קו התעלה.

* ההדגשות שלי (ב.א.)

(מאבר ראשון)

עולם הריהוט עובר לפלסטיק

מבצר... תחנת רכבת... לונה פרק... בית חרושת... דימיונו של הילד ירקיע שחקים עם המערכת המודולרית החדשה של גולן.

מערכת פלסטית זו המעוצבת בקוים מודרניים מוגשת לילד בצבעים עליזים ומגוונים.

יחידות המערכת יכולות לשמש כסא, שולחן, ארגז־צעצועים ומה לא? המערכת מיוצרת מחומר פלסטי קשיח העמיד בפני "פגעי החבר'ה", חום, רטיבות, דהייה וחומרי ניקוי. והעיקר — המחיר שווה לכל ילד.

"גולן" עיצוב וריהוט

תצוגה מרכזית:

תל־אביב - רח' הארבעה 6, טל. 268251 • ירושלים - רח' הלני המלכה 9, טל. 222612 • חיפה - רח' הרצל 11, טל. 662377

מוצרי תכן בע"מ: ירושלים - טל. 28746 • חיפה - טל. 660911 • באר־שבע - טל. 2731

המפעל: קבוץ שער הגולן, ד.נ. עמק הירדן, טל. 067-50402

דרוש מחסן

בשטח של 120 מ"ר בערך

בשכירות או רכישה

בסביבת רחוב קרן היסוד ירושלים

רצוי קומת קרקע או קרקע.

נא לשלוח הצעות לת.ד. 2270, ירושלים ולציין על גבי המעטפה „מחסן", או להתקשר לטלפון: 02—224341

המפעל להכשרת ילדי ישראל

הזמנה לאספת הנהלה מיוחדת אשר תתקיים ביום א' 22.10.72 בשעה 19.00 בביתה של הגב' רותה פריאר בשכונת קטמון ברחוב רחל אמנו 33 ירושלים.

על סדר היום: דיון והחלטה בעניין הכנסת שינויים בתקנון האגודה.

אם אתה מחפש...

דירה טובה

בסביבה טובה

בוא לגור בנוה־דן

שכונת הפאר של תל־אביב

באזור וילות מקסים ורוגע, בשיכון דן תל־אביב, מוקמים עתה 5 בנייני פאר בני 6 קומות כ"א

- מרווח של 16 מטר בין הבנינים (הסטנדרט 6—8 מטר).
- סטנדרט בניה גבוה 2—3 מרפסות גדולות בכל דירה.
- מגרש חניה צמוד לכל דירה.
- שטח פנים הדירה גדול במיוחד.
- שיא הפאר והשלמות, פרט לא חסר.

— 3½ חדרים 116 מ"ר

— 4 חדרים 130 מ"ר

— 4½ חדרים 147 מ"ר

לפרטים נוספים

בירנבוים מיכלסון ושות'

תל־אביב, אבן־גבירול 46, טל' 268625

שבעה למותו של

ע. ג. חורון

(עדיה גור)

ההיסטוריון דברי ימי כנען

ממניחי היסודות של ההשקפה הכנענית

ע. ג. חורון סיכם את ממצאי המחקר של ימינו בבלשנות משוה, בארכיאולוגיה, בהסטוריה והעלה מתהום הנשיה את העבר העברי הקדום —

את אחדותה של ארץ הקדם ותרבותה העברית והקדם־עברית — ביהודה ובשומרון כבמואב עמון ואדום, בערי הצידונים המעטירות כבנסיכויות ארם — כולם דוברי עברית ואברים מאברי העולם העברי האחד, עוד דורות על דורות לפני תקופת דוד שלמה וחירם, בטרם התפוררות עם הארץ לעדות ודתות כיהדות, כנצרות וכאיסלם.

בספרו "ארץ הקדם" חשף ע. ג. חורון את פרצופו של מיתוס הכזב החשוך של הפן־ערבאות, העמיד כנגדו את חזון הפדרציה העברית, והתוה את גבולות העתיד על פי קוי־היסוד של דברי ימי ארץ הקדם בעברה המרהיב, ערש כל תרבות ימינו.

על מותו ללא עת

בטרם השלים את פעלו

אבלים חבריו

הכנענים

ברית־הקדם והשלום העברי

א' — בתוקף הנסיבות, הצבאיות המדיניות, זוכה שיגיעו הדברים לידי שילוב־עובר־לסיפוח בכל „גבולות הבטחון" של ישראל, על אוכלוסייתם. בסופו של דבר תתגבש כאן, אם בכוונה תחילה ואם מכורח המציאות, חברה לאומית־ארצית כוללת.

ב' — שלב סבכי שני עשוי לבוא בצורת ברית־כנען — המושתתת על ישראל רבתי, הלבנון המרוני, הר־הדרוזים, בצירוף כל גורם מקומי הבעוניין בשלום וקדמה.

ג' — ברית־כנען, אשר תרכז את מיטב כוחה והתקדמותה של ארץ־הקדם — יש לצפות שהיא תמשוך אליה את שאר יושבי הארץ המדוכאים מבית ומחוץ, ותעורר לכונן ביחד את ברית־הקדם בארץ כולה.

ברית הקדם — זהו החלופה, האלטרנטיבה העברית כנגד מזימותיה של הפאן־ערביות, המחניקה כל התפתחות לאומית מודרנית, כופה על העמים משטר ביניימי נחשל, ופותחת פתח להשתלטות אימפריאליזמים זרים.

כינונה של ברית־הקדם ישחרר מן הפאן־ערביות לא את ארץ־הקדם בלבד, כי אם יעזור לשחרור, פיתוח וקדמה גם בארצות אפריקה ואסיה השכנות.

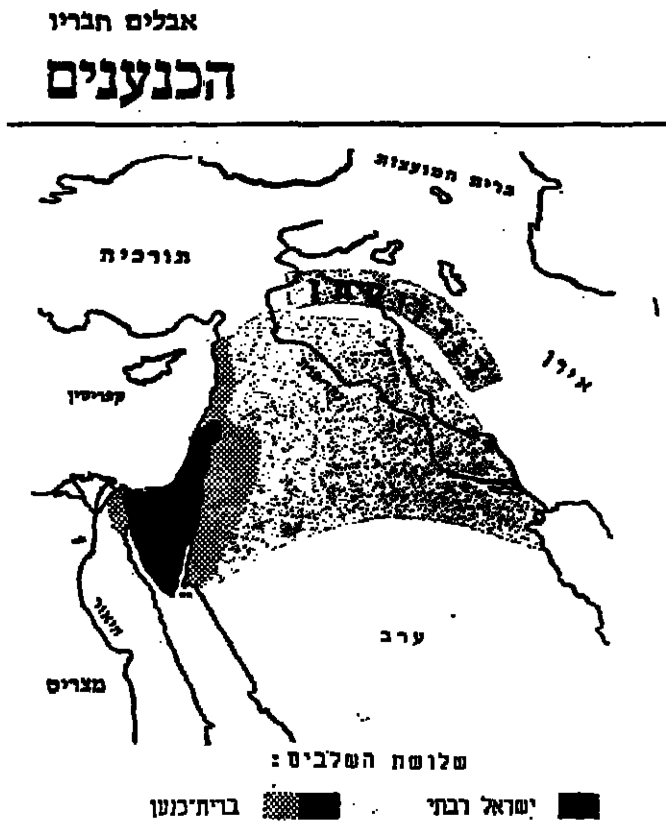

תמ. 107 — מישראל רבתי, דרך ברית־כנען, עד ברית־הקדם

מתוך "ארץ הקדם" — מדריך הסטורי ומדיני למזרח הקרוב — ע. ג. חורון — הוצ' הרמון — ת.ד. 22194 תל־אביב.

מתי גולן

דת ומדינה בישראל: מילון שימושי

אונטרמן איסר יהודה, הרב הראשי לישראל: מהפכה גדולה התחוללה בנפשו ו־אישיותו של הרב אונטרמן מאז נבחר לרב ראשי בשנת 1964. עד לאותה עת היה רבה הראשי של תל אביב, מסתפק במועט ושמח בחלקו. עמל רב נאלצו להשקיע אישי ופסקני דת לשכנעו לנטוש את הכהונה בתל אביב כדי לזכות בכהונה הרבנית הרמה ביותר במדינה. ראשי המפצירים אז הם ראשי מתנגדיו היום: הרב הראשי נסים וכל אנשי צמרת המפד"ל. למען האמת העובדתית ראוי לציין, כי המפצירים היום להגבלת גיל הרבנים הראשיים לא היססו לפנות אל הרב אונטרמן, שכבר אז היה בשנותיו השמונים. לבסוף נעתר הרב אונטרמן. הוא התיצב לבחירה נגד מועמד פופולרי, צעיר, מלא מרץ ודינמי: הרב הראשי לצה"ל שלמה גורן. למרות שעמדו מאחוריו המכונות המפלגתיות של מפא"י והמפד"ל, הצליח הרב אונטרמן לגבור על יריבו בהפרש של שלושה קולות בלבד. אז נחשב הדבר לנצחון גדול לרב גורן.

בשנות כהונתו הראשונות כרב ראשי היה הרב אונטרמן מקובל על כל החוגים והשכבות. הוא נחשב לרב מתון וליברלי, המוכן תמיד לעשות כל מאמץ אישי הלכתי כדי לגשר על פערים ולמנוע שנאת חינם.

כל זה השתנה כאשר התברר לרב אונטרמן שהמפד"ל והמערך מתכונים להחליפו ברב גורן. בתחילה אמנם הודיע הרב הראשי, כי לא יציג את מועמדותו לתקופת כהונה נוספת. לאחר מכן שינה דעתו וכדי

א. י. אונטרמן   ש. גורן

לסכל את החלפתו התחבר אל החוגים הקיצוניים ביותר במועצת הרבנות הראשית ובבית הדין הגדול בירושלים, שהיו עד אז מתנגדיו החריפים ביותר. בתוך כך הוא אף אימץ את השקפות תומכיו הקיצוניים בבעיות חברה הלכה. בשנה האחרונה הוא אינו חוסך כל מאמץ כדי להרבות פילוג ומבוכה ברבנות למען המטרה האחת והיחידה: אי־קיום הבחירות לרבנות הראשית. הוא הפך מוקד־משיכה לחוגים הקיצוניים ביותר, שאינם חפצים ביקרו אלא משתמשים בו למטרותיהם.

איגוד למען היהדות: נוסד בארצות הברית בשנים האחרונות מקרב חסידי האדמו"ר מלובאביץ' ו־דתיים קיצוניים אחרים בהנהגת [illegible]. איגוד זה שם לו למטרה ל[illegible] ישראל בכל ענין דתי הנוגע על ה־פרק. פעילות רבה [illegible] האיגוד בשאלת מיהו יהודי, פרשת הממזרים ונישואין אזרחיים. לר־שות אנשי האיגוד תקציב עצום — יש המעריכים אותו במיליון ל"י לשנה — הבא מכספי תורמים דתיים בארצות הברית. התקציב מנוצל ל־משלוח אלפי מכתבים ורשומים ל־עסקני דת, רבנים, ראשי השלטון ועיתונאים. בתיאום עם קבוצת חב"ד בארץ מפרסם האיגוד גם מודעות ענק בעתונות, שנועדו להפעלת לחץ בעיקר על אנשי המפד"ל. עסקנים דתיים יודעים לספר שפעילי אותו איגוד אינם בוחלים גם באיומים ל־מיניהם.

בג"צ: בית הדין הגבוה ל־צדק היווה בבה לחיכוכים ברבנות הראשית וסביבה מאז כינון המדינה. לאחר הבחירות לרבנות הראשית בתל א־ביב הגישו שני תושבי העיר עתירה לבג"צ נגד בחירת הרב גורן בטע־נה של קנוניה מפלגתית. קבע הב־בג"צ: „אם מפלגת העבודה קובעת שיש לה אינטרס שרב פלוני ייבחר לכהונה, הרי זה לגיטימי". לאחר בחירת הרב נסים כרב ראשי ב־1964 הוגשה עתירה לביטול הבחי־רה בנימוקים שונים. אחד הנימו־קים התקבל והכנסת נאלצה לחו־קק חוק תשריר שבזכותו נשאר ה־רב נסים בכהונתו.

באחרונה נהיה הבג"צ בשלום ה־אחרון של החוגים המתנגדים ב־בשלה קיום הבחירות לרבנות. ע־תירה ראשונה בכיוון זה זכתה ל־אוזן קשבת אצל השופטים, שמצאו פגמים מסויימים בהליכי הכנת הב־חירות. אולם עתירות נוספות של אותם חוגים נידחו.

חוגים דתיים רחבים, קיצוניים ו־מתונים, מאמינים באמת ובתמים כי שופטי בית הדין הגבוה לצדק עוי־ינים את הרבנות. הם מצביעים על שורה של פסקי דין המאשרים זאת, לדעתם. גם אם יש מקום להשגה על כמה מהחלטות הבג"צ, המתעלמות מן האינטרס הציבורי שבקיום הב־חירות בהקדם, בודאי שאין מקום לקבל דעה מרחיקת־לכת כזאת.

גורן שלמה: הרב הראשי לתל אביב יפו. אישיות כ־לאה ניגודים ותהידות. כל בצריציו הרבים הרואים בו את הגדול מכולם, מתיצבים מתנג־דים רבים לא פחות הרואים בו רו־דף המוכן לעשות כמעט הכל ל־מען פרסומת ופופולריות. בדרך חיד יתן למצוא סימוכין לשתי הדעות.

בהיותו הרב הראשי לצה"ל הר־חיב את הרבנות הצבאית ל־ממדי אימפריה שהוא היה שליטה הבלעדי ובאמצעותה רכש לו פר־סום לאומי. אולם במקביל פעל הרב גורן רבות להאדרת קרן התורה ב־צה"ל ובעם ותמיד ייזכר לטובה על פעולותיו לביצור [illegible] והבאת חל־לים לקבר ישראל.

מלחמת ששת הימים מצאה את הרב גורן מוכן ומזומן. הוא דאג לכך שצילומיו [illegible] יהיו דודות ברבים. באותה תקופה נתג־לה כבעל חוש מפותח מאד לדרא־מה, ולשיאו הגיע כאשר עלה בחג השבועות של 1967 אל פיסגת הר־סיני והחל בכתיבת ספר תורה על [illegible] שהביא עמו — [illegible] שופר ה־[illegible].

לאחר שביצר את יכולתו ופרסומו ברבנות הצבאית נשא הרב גורן את עיניו לרבנות הראשית. אמנם הב־חירות ב־1964 לא הביאו לו את הכהונה המיוחלת, אולם דיכהו ב־נצחון גדול כאשר זכה ב־57 קולות חברי הגוף הבוחר, מול 60 הקולות שזכה להן מועמד המפד"ל הרב אונטרמן. לאחר מכן הובטח לו על־ידי המפד"ל, כי יזכה בתמיכתם ל־רשת את הרב אונטרמן אם יסכים לכהן תחילה כרבה הראשי של תל אביב־יפו. לאחר היסוסים רבים נע־תר הרב גורן.

בבחירות שנערכו ביום 7.6.68 ל־כהונת הרב הראשי לתל אביב־יפו נאלץ הרב הצבאי הראשי לשעבר לטעום מן המרור שהעניק ארבע שנים לפני כן לרב אונטרמן. בבחירות אלה היה הרב גורן מועמד המפלגות ומולו התיצב רב השכונות הרב ידידיה פרנקל. התוצאות היו מפתיעות: 46 קולות לרב גורן לעומת 41 קולות לרב פרנקל, שלא נהנה מגיבוי מפ־לגתי כלשהו.

כאן החלה הפרשה המכוערת של האחזותו בכהונתו בצה"ל. הוא סירב להיכנס לתפקידו הנבחר, אד־לם גם להתפטר ממנו לא אבה. וכך נותרה תל אביב־יפו ללא רב ראשי אשכנזי במשך כשלוש שנים, עד ש־הוחר הרב גורן, כי אם לא ייכנס לתפקידו בתל אביב לא תתמוך בו המפד"ל להכתרת הרב הראשי. רק אז נתרצה הרב גורן, מה גם שהו־בטח לו, כי ייבחר לרב ראשי ל־ישראל בהקדם.

לפני כשנתיים החלה הארץ לס־ער בגלל פרשת האח והאחות לנגר שהוגדרו על־ידי בית־דין רבני כ־ממזרים. הרב גורן חיבר חוות דעת ארוכה ומנומקת שבמסקנתה היתה, כי יש לטהר את האח והאחות מ־ממזרות. פרשה זו ופרשת גיורה של הלן זיידמן הביאה את ראשי המערך והמפד"ל לידי מסקנה, כי כדי למנוע קרע בעם יש להכתיר ל־אלתר את הרב גורן כרבה הראשי של המדינה. הכרה זו חדרה, בדר־גות תוקף שונות, לרוב שכבות ה־ציבור. התקוה היא שעם היבחרו כרב ראשי לישראל יביא לאיחוד ל־בבות. אותה תקוה עצמה משמשת כשמן על מדורת ההתנגדות לרב גורן מצד החוגים החרדיים הקיצו־ניים.

גיור: בעית הגיור החריפה והלכה בעיקר בעקבות העליה הגוברת מ־ברית המועצות. המקרים הרבים של נישואי תערובת בעליה זו הצריכו פתרונות בהירים, הולמים. לצורך זה הוקם בית דין לגיור בוינה, ת־חנתם של העולים, במגמה לשרת את הנזקקים עוד לפני בואם לישראל.

בעקבות ידיעות שהגיעו מוינה על הרכב בית הדין והליכיו מינתה מועצת הרבנות הראשית ועדת חקי־רה שיצאה לוינה כדי לבדוק את הידיעות. הועדה חזרה עם חוות־דעת שלילית ביותר. המועצה לא הסתפקה בביטול בית הדין הזה, אלא הכריזה על כמה עשרות גיו־רים שנערכו בוינה כבטלים. בעק־בות הסערה שקמה בארץ גוירו העו־לים פעם נוספת בהליכים מזורזים.

[illegible] הליכי הגיור מקור לרוגז ותסכול במשך שנים: כמעט כל מי שבא במגע עם [illegible] לספר על תלאות, מבוכים מכשילים ו[illegible]. [illegible] אלה מצאו אוזן קשבת אצל הרב הראשי נסים, שהציע לפני כשלוש שנים הקמת בית דין מיוחד לגיור. הכוונה היתה: שבית הדין הזה יר־כב מרבנים המתאימים לתפקיד זה מבחינת השכלתם ושאר־רוחם. כוונה נוספת היתה להחיש הלי־כי הגיור ש„נתקעו" בבתי הדין האחרים, העמוסים לעייפה בבעיות אישות אחרות. שר הדתות הד"ר ורהפטיג הודיע מיד על הסכ־

ז. ורהפטיג   ב. בורקים

מתו להצעה. מועצת הרבנות הרא־שית אימצה גם היא את ההצעה. למרות ההסכמה הכללית לא יצא הדבר אל הפועל עד היום.

דת ומדינה: נושא המעו־רר מחלוקת בין דתיים ל־חילוניים — ביניהם וביניהם לבין עצמם. בניגוד לדעה המקובלת אין שאלת ההפרדה בין דת ומדינה מטרידה רק חילוניים. מבחינת הרצון להפריד בין השניים אין הבדל בין קיצונים חילוניים ובין קיצונים דתיים — אם כי מ־סיבות שונות בתכלית. הקיצוניים בן המחנה החילוני סבורים שההפ־רדה תהיה ערובה לזכויות אזרח, חופש המצפון ושחרור אזרחי המדינה מכפיית חוקי הלכה השייכים לימי הביניים. הדתיים הקיצוניים ל־עומתם רוצים בהפרדה כדי להשתח־רר מאפוטרופסות של עסקני דת ו־מהשפעות חילוניות העלולות להו־ביל לפשרות על עיקרים עליהם, ל־פי דעתם, אין מקום לפשרה.

בין שני הקצוות מצוי רוב ה־ציבור הישראלי, הרוצה במה ש־מתחיל להראות כשיטה בלתי־אפ־שרית: המשך החיים בצוותא של דת ומדינה תוך התאמת חוקי הלכה ארכאיים למציאות של המאה ה־20. אנשי מחנה זה סבורים, כי ה־מדינה לא תהיה יהודית ללא זיקה מעשית אל הדת היהודית. אולם עם זאת [illegible] מחנה זה נבוחו לסור־בת הקיצוניים, בגלל קנאותם של רבנים, שאינם מסוגלים להבחין בין קוצו של יוד ובין המסורת הגדו־לה של אחדות האומה. כיום נמצא הבכיר בידי הרבנים שמדינת ישר־אל עומדת בהלם צורכיהם כעל ל־דת. אי לפתות בדרגה אחת עבה. השאלה אם תהיה הפרדה בין הדת היהודית ובין מדינת ישראל תלויה במידת יכולתם ורצונם של רבנים אלה להתאים את חוקי ההלכה ל־זמננו.

היכל שלמה: מבנה מפו־אר זה, הניצב בליבה של ירושלים, ראוי להיקרא היכל רק בשל חיצוניותו ולא בשל תכנו. אפשר לומר, כי פני ההיכל כפני הרבנות. במקום לשמש בית ועד לחכמים ומקור חכמה ו־תורה, הפך ההיכל מוקד של קנ־וניה וחיכוכים. בבנין זה נעשו כל העיסקות שלדבר אין להן עם תורה וכבודה. עד היום הזה מתהדהדים בין כתלי ההיכל צעקות ועלבונות של מסיחים חברי מועצת הרבנות הרא־שית אלה לאלה.

כיום משמש ההיכל מבצור של הרב אונטרמן, לאחר שהרב הרא־שי נסים החליט להדיר רגליו ממנו ולנהל את ענייניו מבית השרד שלו.

ועדת הבחירות לרבנות: מונתה על־ידי שר הדתות בתוקף הסמכות שהוענקה לו בחוק הבחירות שאושר בכנסת לפני כמה חודשים. מורכבת מנציגי הרבנות והממשלה. בראשה הועמדה, ספק אם בצדק, אישיות פו־ליטית מובהקת ברמתו של חה"כ מרדכי סורקיס (המערך). מיום ש־מונתה החלה הועדה לפעול במרץ כדי לקיים את הבחירות בהקדם ה־אפשרי. כאשר תמה תקופת כהונתה של הרבנות בסוף יולי השנה, ביקש מר סורקיס הארכה לתקופה נוספת של שלושה שבועות בלבד, מתוך שהניח כי תקופה זו תספיק כדי ל־קיים את הבחירות.

לאחר שאישרה הכנסת את הא־רכה הוגשה עתירה לבג"צ שהתיי־חסה לכמה מן הליכי הבחירות ותק־נותיהן. הבג"צ חייב את הועדה ל־התייעץ עם מועצת הרבנות הרא־שית על הרכב הרבנים בגוף הבוחר. אולם לאחר שגורמים קיצוניים ב־מועצה ניצלו החלטה זו כדי לחבל בבחירות, המשיכה הועדה בהליכים תוך כוונה לאישור של כך מן הבג"צ.

זבל"א: זה בוחר לו אחד וזה בוחר לו אחר. שיטת בוררות זו התפתחה מאז ברבנות, עקב הריב המת־מיד בין שני הרבנים הראשיים. כמ־עט כל בעיה קשה מסתיימת בבחי־רת ועדה לפי שיטה זו המנציחה, כמובן, את הבעיה. באחרונה הוגו כך לגבי החלטת הבג"צ שחייבה את מועצת הרבנות לחוות דעתה על הרכב הרבנים בגוף הבוחר לרבנות. ואמנם, הועדה נכשלה במשימתה.

חוק הבחירות לרבנות: משמש דוגמא מאלפת לגל־גולו של חוק שבסיסו אינו אוביקטיבי אלא נועד לש־רת מטרות פרסונליות. מתוך הנחה שהוכחה כבלתי מבוססת, כי הרב אונטרמן יפרוש מכהונתו, נקבעה עבורו בחוק כהונה חדשה וחסרת תוכן של נשיא כבוד של מועצת הרבנות הראשית. מצד שני בוטלה הגבלת הגיל של רבנים ראשיים ה־מכהנים כנשיאי בית הדין הגדול, זאת כדי לאפשר לרב נסים להמ־שיך בכהונה זו לאחר בחירתו ל־תקופת כהונה נוספת. ביטול זה ה־שיג את ההיפך ממה שהתכוונו לו יוזמיו, בכך שאיפשר לרב אונטרמן לכהן כנשיא בית הדין — לראשונה מאז נבחר כרב ראשי.

לעומת זאת נגדרה מן החוק הג־בלת גילם של הרבנים הראשיים. ביסודו של דבר זהו חוק מסגרת המסמיך את שר הדתות למלאו ב־תוכן באמצעות תקנות. מכל חוקי הבחירות שהוצעו לפני כן הרי חוק זה, שאושר, הוא הגרוע מכולם.

חליצה: חוק קדום מן התורה [illegible] באחי בעלה המנוח לפני שתוכל ל־הינשא לאחר, אם אין לה בנים. ה־טכס עצמו הוא משפיל וכולל („תיאו־רטית") חליצת נעלו של הגיס וירקה בפניו. הסיבה המקורית לכך היא שב־ימי קדם ראו בעין רעה האלמנה המ־בקשת להימנע מלהינשא לאחי בע־לה. אולם בנוסף לכך ידועים מקרים בהם סירב אחי הבעל להעניק את החליצה והאלמנה נאלצה להמשיך בחיי בדידות. במקרים אחרים ש־משה החליצה כמקור לסחיטה, כא־שר אחיו של הבעל המת דרש תמו־רת מתן החליצה סכומי כסף נכב־דים.

טולדאנו הרב יעקב ז"ל: היה שר הדתות בממשלת בן גוריון לאחר שהמפד"ל פרשה ממנה. עורר עליו את זעם כל העסקנות הדתית בהסכי־מו לקבל כהונה זו שהם פרשו מ־מנה. היה זה המקרה היחיד בתול־דות המדינה שאישיות דתית שלא מטעם המפד"ל כיהנה בתפקיד שר הדתות. הרב טולדאנו ז"ל הסכים להצעת בן גוריון בנקמה על שה־מפד"ל לא תמכה בו לכהונת הרב הראשי לישראל.

ישיבה: בחלקן פוע־לים גורמים קנאים וקיצוניים המפתחים את רעיון עליו־נותה של הדת על המדינה. למרות שהם נתמכים על־ידי המדי־נה ומשוחררים מכבה חובת אזר־חיות, אין חלק מבחורי הישיבות נרתעים מליבוי יצרים נגד כל מי שאינו קרוב לדעותיהם ואמונותיהם — ואלה כוללים דתיים ולא־דתיים כאחד. אולם קיצונים אלה מהווים את המיעוט. רוב בחורי הישיבה עוסקים על למודם ומאמינים בכנות ובאמונה שלמה כי הם שומרים על גחלת הדת היהודית.

כהן וגרושה: חוק קדום הגורם לטרגדיות ולתופעות שליליות הקשורות בעקיפ־תו. החוק נוצר כדי לשמור על טוהר הכהנים ששימשו בבית המקדש. מאז חורבן הבית עברו אל־פי שנים, אולם החוק נשמר בקהי־לות ישראל, אם כי שונו בינתיים שמות משפחה רבים והיום לא ניתן עוד לומר בודאות מי שייך לגזע הכהנים.

הדרך הפופולרית ביותר לעקיפת החוק היא נישואי קפריסין, או ני־שואין פרטיים בפני עורך דין. ה־מקרה הבולט של היזקקות לנישו־אים בחוץ־לארץ היה של שופט בית המשפט העליון חיים כהן, שנשא את בתו של נשיא בית המשפט העליון, שהיתה גרושה בנישואין אזרחיים ב־קפריסין.

ליברלים עצמאיים: ב־עזרתה האדיבה של ראש הממשלה נהפכו הליברלים העצמאיים לנושאי הדגל של הנהגת נישואין וגירושין אזרחיים לפסולי חיתון. את הצעת החוק ב־עניין זה הגיש לכנסת [illegible] חה"כ גדעון האוזנר לפני יותר משנה ה[illegible]. אולם רק כאשר הובאה ה־הצעה לקריאה טרומית לפני כמה חודשים נזעקה ראש הממשלה ואיי־מה במשבר ממשלתי ובהוצאת הלי־ברלים העצמאיים מן הקואליציה. למרות האיומים הגיש מר האוזנר את הצעתו, אולם ברגע האחרון נ־מנע משבר בכך שהסכים לדחיית ה־הצבעה עליה. כאשר התבקשה נשי־אות הכנסת לקבוע מועד להצבעה, השתמש המערך ברוב שלו בנשי־אות כדי לדחות את ההצבעה עד ל־אחר פגרת הקיץ של הכנסת. עתה לא ברור אם לאחר הפגרה ינקוט המערך בתמרון דומה, או שיסכים לקיום ההצבעה לאלתר כדי לגרום לבחירות מוקדמות.

מאיר גולדה: בצד אמונ־תה הגדולה והכנה של ה־גב' מאיר בצורך בהמשך הדו־קיום בין דת ומדינה, כואבת וזועמת ראש הממשלה על תופעות הממזרים, כהן וגרושה ו־גיור. עם שאינה חדלה לייסר את הרבנים על קוצר ראותם, אין היא מוכנה להפריד את הדת מן המדי־נה. היא משקפת את דעת רוב העם בכך שמצד אחד אינה יכולה להש־לים עם תופעות בלתי הגיוניות, או־לם מצד שני היא רואה בדת המסו־רתית את היסוד לקיומה של מדינת ישראל כמדינת היהודים. הויכוח הפוליטי של המשך השותפות עם המפד"ל הוא משני לאמונתה זו.

בהשליכה יהבה על בחירת הרב גורן מאמינה היא כי לכשייבחר כ־

י. טולידאנו   ג. מאיר

רב ראשי, יעשה למען תיקון העוו־לות בתחום דיני האישות. אמונה זו מנחה אותה בכל מהלכיה. היא אמ־רה כמה פעמים, כי לא תסכים ל־שינויים כלשהם עד שיתקיימו הב־חירות לרבנות. אולם זהו הקו ה־אחרון, כך יש להניח. אם יכזיב ה־רב גורן את ציפיותיה תהיה הגב' מאיר מוכנה, אם גם בכאב לב, ל־תמוך לפחות בחוק נישואין אזר־חיים לפסולי חיתון.

מיהו יהודי: תשובת הדתיים, על כל חוגיהם וזרמיהם, היא פשוטה וחד־משמעית: יהודי הוא מי ש־נולד לאם יהודיה או מי שנתגייר בהתאם להלכה. לחילוניים תשובות שונות, בהתאם למידת המגוונות של השקפותיהם, החל מתוספת האב ל־קריטריון של האם וכלה בדעה, כי יהודי הוא כל מי שטוען, כי הוא חש עצמו יהודי. לגבי גיור דורש הרוב החילוני הכרה רשמית גם ב־גיור רפורמי.

שאלה זו אינה חדשה והסעירה את המדינה פעמים רבות בעבר. ב־שעתו ביקש ראש הממשלה דוד בן גוריון את חוות דעתם של עשרות אנשי רוח ודת בסוגייה זו. לשיאה הגיעה הפרשה בעת חקיקת חוק ה־שבות. לאחר משא ומתן בין שר המשפטים דאז מר יעקב שמשון שפירא לשר הפנים דאז, המנוח משה חיים שפירא, נתקבלה נוסחה לפיה יהודי הוא מי שעבר תהליך של גיור. האם גיור רק לפי ההל־כה? שר המשפטים פירש זאת פי־[illegible] חברי המפד"ל שהתקשו להצביע ב־עד [illegible] הפנים: „ההצבעה היא בעד החוק ולא בעד הפרשנות".

ההכרעה הסופית בענין נפלה ב־בית המשפט העליון שקבע ברורות, כי גם גיור רפורמי תקף לפי חוק זה. התפתחות זו עוררה סערה ב־חוגים דתיים בכל העולם, שדרשו מן המפד"ל להציע את שינוי החוק, ו־אם לא תתקבל ההצעה — לפרוש מן הממשלה. המפד"ל הצליחה ל־התחמק מדרישות אלה, אולם היא נאלצה להתמודד עם הבעיה כאשר הוגשה הצעת תיקון לפני כמה חוד־שים על־ידי חה"כ שלמה לורנץ מ־אגודת ישראל. לאחר דיונים רצופים בהשמצות הדדיות הוחלט, בהסכמת ראש הממשלה, כי המפד"ל תימנע בהצבעה. סגן שר החינוך ד"ר אבנר שאקי היה היחיד שהפר את המש־מעת הסיעתית והצביע בעד הצעת לורנץ. על מעשהו זה הוא נענש ב־סילוקו מכהונתו כסגן־שר.

הימנעות המפד"ל בהצבעה על ה־צעת לורנץ היתה כרוכה בהתחיי־בות להעמיד את השינוי כתנאי בל־יעבור להצטרפות המפלגה לקואלי־ציה הממשלתית הבאה.

ממזרים: בניגוד לדעה הנפוצה, ממזר אינו בן שנולד לאשה לא־נשואה. ממזר הוא ילד שנולד לאשה נשואה מגבר שאינו בעלה. ההלכה היא מאד חד־משמעית והזכויות ל־גבי גורלו של ילד כזה. הוא רשאי לשאת לאשה רק ממזרת או גיורת. לגבי ממזרת הדין הוא קשה עוד יותר. אם נולדים לה צאצאים הרי שהם ממזרים „עד דור עשירי". יל־דיו של ממזר מאשה שאינה ממזרת אינם נחשבים כממזרים.

מעטות הפרשיות שהסעירו את ה־מדינה כפרשת הממזרות בביטול של האח והאחות חנוך ומרים לנגר. על־בונם נגע אל עצמותם של רוב אז־רחי המדינה. חנוך, רב־סמל קבע בצה"ל, ומרים — יוצאת צבא ומקי־רה. שניהם צעירים, בני דעת תאים. לשניהם נודע על ממזרותם, כביכול, כאשר באו להירשם לנישואין. כל העלבון בא להם מכיוון שגרושיה של אמם מבעלה הראשון לא הוכרו על־ידי הרבנים כתקפים, ולפיכך ה־

י. נסים   א.י. קוק

את והאחות, שנולדו לאם מבעלה ה־שני — נחשבים על־ידי הרבנים כממזרים. יותר מחמש שנים עברו מאז הוגד לשניים, כי לא יותר להם להקים משפחה בישראל עם בחירי ליבם. מאז עברו שבעה מדורי גיהי־נום, שעדיין לא נסתיימו, כשכל אזרח בר־דעת שואל: ואפילו הח־טא האם — מדוע ייענשו הילדים התמימים מכל פשע?

הרבנים מסתמכים על נימוק של הרתעה, לאמור: אם תדע האשה, כי בניה ייענשו על בגידתה ב־בעלה היא תירתע מלעשות זאת. אולם אפילו היה נימוק זה הגיוני לפני אלפי שנים, הרי בודאי שאין לו כל צידוק בעידן הגלולה ושאר אמצעי המניעה. תשובת הדתיים: מצטערים. זוהי ההלכה, והלכה אי־אפשר לשנות.

הרבה אזרחים מוכנים לקבל הרבה תשובות כדי לא לגרום לעימות עם הדת. אולם לא תשובה כזאת. ב־נתיים נרדמה הפרשה מתוך תקוה שהרב גורן, לכשייבחר כרב ראשי, ימצא דרך להסיר עלבון מעל האח והאחות.

לפי שעה לא הצליח הרב נסים בנסיונותיו להקים בית־דין שידון מחדש בעניין האח והאחות על סמך עדויות חדשות שנתגלו. פרשה זו הצליחה לפלג את הרבנות ולהוסיף במחלוקת ריב ומדון. אין ספק שהפרשה תצוף מחדש במלוא חומרתה אם לא יימצא לה פתרון — או אם לא יתקיימו הבחירות לרבנות.

מערך: עד כה הלך גוש זה ב־תלם שהתוותה ראש הממשלה ב־ענייני דת ורבנות — למרות חילוקי הדעות הקטביים בין השותפים ומו־רת־הרוח ההולכת וגוברת בתוך כל מרכיבי הגוש. בקיע ראשון באחדות המסגרתית נוצר כאשר הוליכו מו־סדות מפ"ם להצביע בעד הצעת האוזנר לנישואין וגירושין אזרחיים — אפילו במחיר משבר ממשלתי ו־פרוק המערך.

מצבה של מפ"ם בגוש הוא ה־קשה ביותר. ענייני דת ורבנות מ־עמידים מפלגה זו בקונפליקט מת־מיד בין אינטרסים של שותפות ב־מערך ובקואליציה ובין עקרונות ה־מפלגה. פער עמוק במיוחד קיים בין החברים מן השורה, הנוקטים קו אנטי־קלריקלי פעיל ובין המנהיגות המסבה לשולחן אחד עם המפד"ל. הצלחתה של המנהיגות ההיסטורית לתמרן את דחיית ההצבעה על הצעת האוזנר לא מנעה את העימות, אלא רק דחתה אותו.

מפד"ל: המפלגה היותר מסוכסכת במדינה. ככל שהולך וקרב מועד הבחירות לועידה הופך כל נושא ל־אמצעי ניגוח בין הסיעות השונות הלוחמות ביניהן על הגדלת השפע־תן במפלגה. באוירה זו קשה ל־מפד"ל לנהל דיונים ענייניים על נו־שאים המחייבים נקיטת עמדה ברו־רה דווקא מצד מפלגה זו.

למרות האפוטרופסות הפוליטית של המפד"ל על הרבנות המוצהרת הדתיות אין המפלגה — ביחוד בצו־רתה הנוכחית — שליטה על פעולות הרבנות ובודאי לא בתי הדין הרב־ניים. בעניינים רבים שהסעירו את דעת הקהל לא היתה דעת המפד"ל נוחה מהרבנות, אולם כמפלגה דתית היא נאלצה להגן עליה. עינם הפ־קוחה של אגודת ישראל ופועלי אגו־דת ישראל על המתרחש בזירה הד־תית תורמת תרומה נכבדה לשיקולי מפלגה זו.

מאז מותו של מנהיג המפלגה משה שפירא ז"ל לא קמה במפד"ל אישיות שתתפוש את מקומו. אין להניח שהועידה הקרובה תצמיח מ־תוכה מנהיג מוכר ומקובל על הכל, שיוכל ללכד את שורות המפלגה. מצב זה מנוצל היטב על־ידי רבנים וחוגים דתיים היודעים לשחק בין הסיעות היריבות המבקשות את ת־מיכתם.

נשואין וגרושין אזר־חיים: [illegible] שבל אורח הרוצה ב־כך, יש לאפשר לו רישום אזרחי של נישואין וגרושין, ב־יחוד לאור התחיקה המכירה בזכות של „ידועה בציבור כאשתו"! מקרים שונים של פגיעות בזכויות האדם הנובעות מהלכות הממזרות וכהן ו־גרושה — שקיבלו את הכינוי הכו־לל של פסולי חיתון — הניעו את המפלגה הליברלית העצמאית לה־ביא לכנסת הצעה פשרה יותר. לפי הצעה זו שהובאה על־ידי חה"כ גדעון האוזנר, יוכלו להינשא ולהתגרש בטכס אזרחי רק אלה שהרבנות מ־סרבת להשיאם. בכך רצתה לסייע לפ־תור את בעיית הממזרים ולחסל אחת ולתמיד את תופעת נישואי קפריסין והנישואין הפרטיים.

למרות שהבינו, כי מבחינתם מ־הווה הצעה זו הרע במיעוטו, התנ־גדו לה הדתיים בראותם בה צעד ראשון להנהגת נישואין וגרושין אזרחיים לכל. ברור, כי לו נערכה ההצבעה בכנסת על הצעת האוזנר היא היתה מורדת מעל סדר־היום ברוב ניכר. מכיוון שההצבעה נדח־תה, ממשיכה הצעה לרחף בחלל הכנסת ובחלל הפוליטי של מפלגת העבודה. אם לשפוט על־פי הלך ה־רוחות השורר היום בציבור ובמפ־לגות, עלולה הצעה זו להיות הרא־שונה שתפרוץ את חומת הסטטוס קוו.

נסים יצחק: הרב הראשי ל־ישראל. נבחר כיורשו של הרב עוזיאל ב־1955 כמועמד פשרה של המפד"ל, שהתנגדה לבחירתו של ה־רב יעקב משה טולידאנו, שהיה אז רבה הראשי של תל אביב־יפו.

הרב נסים הוסמך לרבנות, אולם לא כיהן מעולם כרב. למרות זאת הוא נחשב לגדול ובקיא בתורה ו־בהלכה. לשעת אחרים הרואים בו אדם פיקח וחריף ביותר, סבורים מתנגדיו כי הוא שאפתן. כפוסק ה־לכה גילה בכמה מקרים ליברליות ובמקרים אחרים קיצוניות.

מיד לאחר שנבחר לכהונתו ניהל מסע התקרבות אל חילוניים, כולל קיבוצים, ובכך עורר עליו את זעם עסקני המפד"ל. הוא התיר תפילה בצוותא של גברים ונשים בקיבוצים, אולם לא הסכים להכרה בעדת „בני ישראל" (עולים מהודו) כיהודים.

למרות שנבחר כמועמד המפד"ל עומדת כל תקופת כהונתו בסימן ההתנגשויות עם מפלגה זו, על רקע רצונו ומעשיו לצמצום השפעתה של המפלגה ברבנות. כך סירב להיש־מע לשר הדתות ומנע את הזמנת השר לישיבות הרבנות הראשית. מ־עולם לא חתם הרב נסים על קריאה לציבור הדתי להצביע עבור המפ־ד"ל.

באחרונה חלה התקרבות בין הרב נסים למפד"ל על רקע האינטרס ה־משותף לבחור את הרב גורן במקו־מו של הרב אונטרמן. למרות ש־הרב נסים היה אדריכל בחירתו של הרב אונטרמן ב־1964 לא הצליחו שני הרבנים הראשיים לקיים שיתוף פעולה ביניהם. בשנתיים האחרונות הגיעו יחסיהם לשפל, הם לא דיב־רו זה עם זה.

תחילתו של הקרע נוצרה בפרשת „מרבק", שהתרחשה כמה שבועות לאחר הבחירות ב־1964. הרב אונ־טרמן, שהמשיך לכהן כרבה הראשי של תל אביב, צידד בדרישת רבני העיר כי רק שחיטה מקומית תוכר כשחיטה כשרה. הרב נסים התנגד לגישה זו בתוקף. לבסוף נאלץ הרב נסים להיכנע, אולם הודיע כי [illegible] לא יעסוק בעריכות כשרות. וכך הוא נוהג עד היום.

בפרשת הממזרים עשה הרב נסים מאמצים בלתי־פוסקים להקים בית דין שידון מחדש בעניינם של האח והאחות. הוא עמד בתוקף נגד ה־נסיון להחזיר את הענין אל בית הדין הגדול, שחבריו הם, לדעתו, ב־עלי דעה קדומה שלילית נגד האח והאחות.

כיום אין ספק שהרב נסים ייבחר לתקופת כהונה נוספת. יריביו טו־ענים, כי דבר זה הובטח לו על־ידי המערך והמפד"ל בתמורה על מא־מציו לפתרון בעיית הממזרים. אך לם יותר מתקבל על הדעת, כי מא־מציו היו פרי מחשבה ואמונה ש־תובטח גם מחוסר מועמד נגדי מת־אים.

סטטוס קוו: הבסיס עליו הוקמה השותפות ההיסטורית בין מפא"י על כל גלגוליה ובין המפד"ל בממשלה וב־שאר המוסדות הפוליטיים. בהיותו הסכם עקרוני כללי, היה נתון הסטטוס קוו במשך השנים לפירושים שונים, שגרמו למשברים ולכמעט־משברים. כך למשל התעורר ויכוח ציבורי גדול סביב השאלה אם הפעלת ה־טלוויזיה בשבת נוגדת את הסטטוס־קוו, עד שבא שופט ביהמ"ש העליון שבהכרעתו שיחרר את הצדדים ה־ניצים משימות חוזיות.

הסכם המנציח מצב קיים — לא תמיד הוא לברכה. שינויי עתים, ד־עות ואורחות חיים אינם סובלים ל־אורך זמן הגבלות קפואות. מכאן משבר הטלוויזיה והנישואין האזר־חיים מצד אחד ופרשת מי הוא יהו־די מצד שני. עד כה הצליח ההס־כם לשמור על השותפות ולהעבירה על פני המשברים השונים ללא נז־קים ניכרים. לכך סייע בעיקר ה־מצב הבטחוני הרציף שבמהלכו ה־יו מחשבות הציבור והמפלגות נתו־נות לענייני מלחמה ושלום. ככל ש־תימשך הפסקת האש יופנו מחש־בות הציבור ביתר שאת אל עוולות שהסטטוס קוו גורמן. התפתחות כזאת תשנה לא רק את יחסי המדינה עם הדת, אלא גם מערך הכוחות וה־שותפויות הפוליטיות במדינה.

פסולי חיתון: השם הכו־לל שניתן על רקע הצעת חה"כ גדעון האוזנר לממז־רים, כהן וגרושה ושאר אנ־שים שהרבנות מסרבת להשיאם מ־טעמי הלכה (ראה ממזרים, כהן וגרושה).

קוק אברהם יצחק: הרב הראשי לארץ ישראל ב־שנות העשרים ומחצית ה־שלושים. נחשב לגדול שב־כל הרבנים הראשיים עד היום. גדו־לתו התבטאה הן בידענותו וחכמתו המופלגים, הן בעממיותו וכשרונו הטבעי לקרב לבבות.

הוא נבחר כרב ראשי בשנת 1921, שנתיים לאחר עלייתו ארצה מלונ־דון. החוגים הקיצוניים קיבלו את בחירתו בברוזי מחאה ובצווי חר־מות. הוא היה הוגה הרעיון — ש־בוצע שנים רבות לאחר מותו — של הקמת בית דין גדול בירושלים שישמע ערעורים של החלטות בתי הדין המחוזיים.

בשתי משימותיו הגדולות ביותר נכשל הרב קוק. בגלל התנגדות רוב החוגים החרדיים בארץ לא הצליח להפוך את הרבנות הראשית לסנ־הדרין חדשה. הוא גם נכשל, שלא באשמתו, במאבקו להעמדת הרבנות מעל המפלגות. בתשובה ליסוד של הרבנות הוא אמר, כי השפעת דבר ה' מוכרחה להיות מתפשטת על כל החיים, „בלי לתת לציבור לחשוב כי הרבנות היא רק נחלתה של אי־זו מפלגה מיוחדת". ב־14 שנות כהונתו היה נאלץ לחזות בתהליך הפיכתה של הרבנות למעוזה של מפלגת המזרחי — הפועל המזרחי.

רבנות ראשית: הוקמה בשנת 1921 על־ידי הרב א"י קוק. כמו הרב גורן ה־יום נחשב גם הרב קוק על־ידי החוגים הקיצוניים כליברל מ־סוכן. אותם חוגים הכריזו על יום כינון הרבנות כיום תענית. בתקופ־תה הראשונה ראו רבים, ובראשם הרב קוק, את הרבנות הראשית כ־יסוד שממנו תקום הסנהדרין.

כמעט מיומה הראשון של המדי־נה נהפכה הרבנות לזירה לחילוקי דעות ומריבות בינה ובין המפד"ל מצד אחד ובין שני הרבנים הרא־שיים מצד שני. המבחן הרציני ה־ראשון של הרבנות היה בפרשת גיוס בנות לצה"ל. המפד"ל הגיעה בעניין זה להסכם עם מפא"י. ראשי ישיבות ורבנים לחצו על הרב ה־ראשי הרצוג לתבוע מן המפד"ל לעזוב את הממשלה. לבסוף הסת־פק הרב הרצוג בפשרה, לפיה לא תבע דבר מן המפד"ל, אולם גם לא סמך ידיו על ההסדר.

הגוף העליון לרבנות הראשית ומנהל אותה הוא מועצת הרבנות הראשית. גוף זה מורכב מ־12 חברים המחולקים ביניהם שווה בשווה על בסיס עדתי: ששה רבנים אשכנזים וששה רבנים ספרדים ובני עדות ה־מזרח. מכיוון שהמינויים למועצה הם ביסודם פוליטיים, לא ייפלא שחלק מחבריה אינו נמנה על גדולי תו־רה. לא ייפלא גם מדוע עניינים אי־נם נחתכים בהכרח לגופו של ענין, אלא מתוך שיקולים צדדיים של שייכות מפלגתית או תמיכה ברב ראשי זה או אחר.

החיכוכים והקנוניות ברבנות ה־ראשית גרמו לירידת קרנה בציבור הדתי והחילוני כאחד. בחירת רבנים ראשיים והכרעות שונות שימשו נו־שא לעתירות לבג"צ ולמלחמות פנ־מיות. מסמכותה של הרבנות הרא־

ש. לורנץ   י. ש. שפירא

שית כפוסקת עליונה בענייני הלכה כמעט ולא נותר שיור. אפילו מסמ־כות הרבנים כנשיאי בית הדין ה־גדול לא נותר הרבה. עובדה זו הומחשה כאשר הרב הראשי נסים לא הצליח להרכיב בית דין שידון מחדש בפרשת הממזרים, פשוט מפ־ני שכל הדיינים אליהם פנה סרבו לקבל את מרותו.

שפירא, יעקב שמשון: עד להתפטרותו מן הממש־לה היה שר המשפטים וה־ממונה מטעם המערך על ענייני הדת והיחסים עם המפד"ל. בתפקידו זה נהנה מאמונה המלאה של ראש הממשלה, שלא מעבירה במהלכיו וקיבלה את כל עצותיו. כמה מהלכים אלה יצרו עובדות, שבגללן מותר לכולנו להצטער על היד החפשית שניתנה לו.

הבולטות בשגיאותיו של שר ה־משפטים היו קשורות בחוקים. הראשון היה חוק השבות. הנוסח העכשוי של החוק הוא יציר כפיו של מר שפירא. נוסח זה קובע, כי יהודי הוא בן לאם יהודיה או מי שנתגייר, בלי לקבוע כיצד נתגייר. עירפול זה גורם לחיכוכים אין קץ בתוך המחנה הדתי ובין מחנה זה ובין הציבור החילוני.

החוק השני הוא חוק הבחירות. בלי לבדוק אם הרב אונטרמן אמ־נם מתכוון לפרוש מכהונתו, הכין השר שפירא עבורו בחוק כהונה סמלית וחסרת תוכן. כן בוטלה ב־סעיף אחר הגבלת גילם של נשיאי בית הדין הגדול. הכוונה היתה אמנם לאפשר את המשך כהונתו של הרב נסים בתפקיד זה, אולם מר שפירא לא נתן דעתו על כך שה־ביטול יחול אוטומטית גם על הרב אונטרמן. כך, בגלל פזיזותו של מר שפירא זכה הרב אונטרמן ב־היסח הדעת בכהונה נוספת, בלי לפרוש מן המירוץ לכהונת הרב הראשי.

בהיותו חותר תמיד לפשרות היה מר שפירא מוצא מנוחת ידיו יצ־רי כלאיים שלא פתרו דבר ואף הגבירו את המבוכה. הרבה מן ה־מרירות שהצטברה בשנות כהונתו בתחום הדת והרבנות יש לזקוף ל־חובתו.

לאחרונה חזר מר שפירא לתפקי־דו.

תפילה: כל אחד לפי אמו־נותיו ודעותיו, זהו הדבר שאנו זקוקים לו ביותר ב־ימים אלה. תפילה שיש־כילו מנהיגינו מכל החוגים לנווט את ספינת הדת והמדינה בנתיבים שלא יובילו אל שרטון. תפילה שלא יתירו המנהיגים החילונים מציאות בה מונעים חוקי ימי ב־ניים מאנשים להקים משפחות עם בחירי ליבם. תפילה שיבינו המנהי־גים הדתיים את שינויי העתים ומי־לאם ליבם לשנות באומץ לב את הדרוש שינוי.

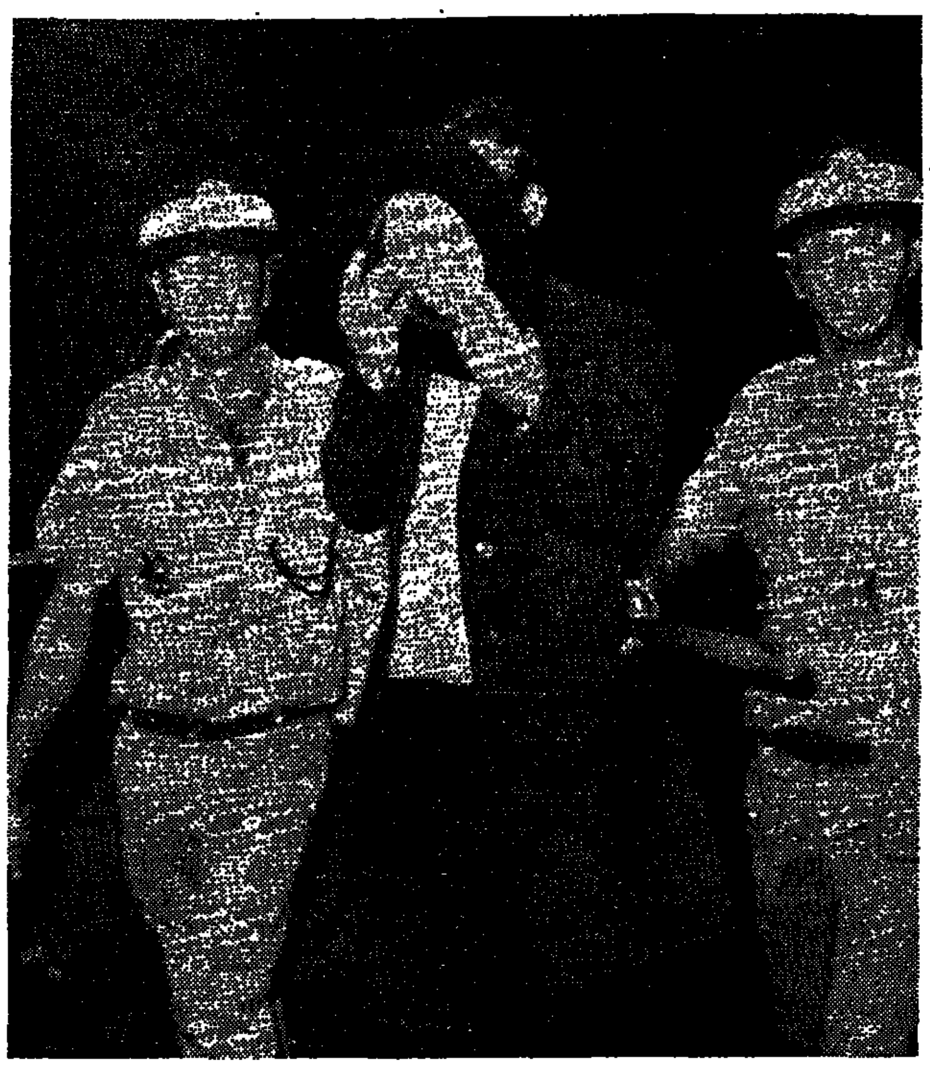
מפגין דתי שנעצר בהפגנה שנערכה בכיכר השבת מועלה לניידת המשטרה

מנועי סימנס
מושלמים
עד לפרט האחרון!
SIEMENS
לדוגמא:
מיסבים אטומים.

מנועי סימנס הסטנדרטיים
טובים מן הסטנדרט!
י. ציגלר - מ. שרון • אלקטרופלסט בע"מ
תל־אביב • רח' צידלסון 4 • טל.: 447241-3 טלקס 33322
בנציגים בלעדיים של סימנס אנרגי אנו מציעים
את כל מגוון ציוד המובחר.
פרסום בלנקן

هكذا من الأمل

האמן כהיסטוריון וכמוכיח־בשער

תרבות וספרות

בספרו האחרון „אוגוסט 1914" [1], שנועד להיות פרק ראשון בסדרה מקפת של רומאנים היסטוריים מן העת החדשה, נטל על עצמו סולז'ניצין משימה היאה לבן־נפילים: לעצב מחדש את תודעתם ההיסטורית של בני האומה הרוסית. לשם כך הוא חוזר אל העבר הלא־רחוק ונכנס להאיר ולהחיות בכוח המלה את השנים הגורליות שקדמו למהפכת האוקטובר הגדולה. כשם שטולסטוי פרש ב„מלחמה ושלום" את תמונת רוסיה בתקופת מלחמות־נפוליאון, שהתחוללו כ־15 שנה לפני היוולדו (וסולז'ניצין מודע היטב להקבלה זו שבינו ובין מחברו של „אפוס־הענקים"!), כך שואף גם סולז'ניצין להתמודד עם הבעיות שהעסיקו את מולדתו בשנות מלחמת־העולם הראשונה ולהסיק מהן מסקנות מחייבות ומרחיקות־לכת. בכוונתו לבחון בתורה מדוקדק, עצמאי ואובייקטיבי ככל האפשר את התהליכים המדיניים, הצבאיים, התרבותיים והכלכליים שקדמו למהפכה, ולשפוט אותם על־פי קריטריונים פילוסופיים־מוסריים משלו, המשוחררים מן הדוגמטיות הקפואה המחייבת את כותבי־הרשומות הרשמיים של בריה"מ. כדרכו, ניגש סולז'ניצין אל מלאכתו במלוא כובד־הראש ותחושת־האחריות, כשהוא שוקד למלא באמונה את שלושת התפקידים שהטיל על עצמו: היסטוריון, שופט מוסרי, ואמן האשליה הספרותית. אלא שדומה כי שלושה אלו לא תמיד דרים יפה בכפיפה אחת.

עדיין מוקדם, על סמך „אוגוסט 1914" לבדו, לדון בהפיסתו ההיסטורית של סולז'ניצין. עלילת הרומאן — המקיפה ימים ספורים בלבד — מתרכזת סביב המפלה הצבאית שהנחילו הגרמנים לצבא הצאר בקרב טאננברג, כלומר עניינו בשלבים הראשונים של מלחמת־העולם הראשונה. הכרכים הבאים עתידים להרחיב את היריעה ולעסוק בהתרחשויות שאירעו כתוצאה מאותה מפלה. אך כבר בשלב זה ניתן לראות להיכן מובילים הדברים. סולז'ניצין מנסה לערער את התמונה ההיסטורית המקובלת בבריה"מ, שלפיה היתה מהפכת אוקטובר תוצאה הכרחית (ו־חיובית) של תהליכים חברתיים ששורשיהם נעוצים עמוק בדברי־הימים של האומה. תמונה מסולפת זו — אליבא דסולז'ניצין — היא פרי מחקריהם הקיקיוניים של היסטוריונים־מטעם העובדים בשירותם של פקידי־מפלגה צרי־אופק; אלו אטומים לערכיו השורשיים של העם ולמסורתו עתיקת־היומין, המעניקה עומק וממד של נצחיות לקיומו. ואילו סולז'ניצין — אין לך דבר היקר יותר ללבו מאותה מסורת, והוא שוקד לטפחה ברוח הסלאבופילים בני המאה הי"ט ולהחזיר לבני עמו את תחושת ההמשכיות וההזדהות עם היסטוריה ארוכה ועם תרבות־חיים ייחודית ואותנטית, שממנה נעקרו בזדון. סולז'ניצין שואף לעורר לחיים את האדם הרוסי החבוי אי־שם בעמקי נשמתו של האזרח הסובייטי. כמו הסלאבופילים, שעיקרי תורתם שאובים היו מן ההיסטוריוסופיה של הרומאנטיקאים הגרמנים (למשל, מחיבורו הידוע של הרדר „רעיונות לפילוסופיה של ההיסטוריה האנושית"), תופס גם סולז'ניצין את ההיסטוריה כתהליך אירראציונאלי שאין בכוח התבונה האנושית לתפסו ולכפות עליו מהלכים שרירותיים הנגזרים מפלפולי־הגיון (נוסח קארל מארכס, למשל). כמו הסלאבופילים, ער הוא לסוד רחשיהם של תהליכי צמיחה הדרגתיים, אורגאניים, ונחרד מן הסער ההרסני של המהפכה, המשליכה את חוקיה השרירותיים, השכלתניים, בכוח־הזרוע, תוך עיוות וסירוס כוחות־החיים הטמירים של העם. הארסטוקרטיה, המלומד התמהוני, משמש שופר לרעיונותיו של המחבר ומרעיף את לקחו באוזני שני הסטודנטים הבאים ליטול עצה מפיו: „ההיסטוריה היא אי־ראציונאלית, בחורים, לה מארג אורגאני משלה, בלתי נתפס לעינינו... ההיסטוריה עולה וצומחת כעץ חי. השכל מגרזן את ההיסטוריה, בעזרת השכל לא תגדלו אותה. ואם תרצו, ההיסטוריה — נהר, לה חוקי זרימה, מעקל, מערבל משלה. אבל באים חכמים וטוענים שהיא — אגם מרקיב, ויש להעבירה לבור אחר, טוב יותר, אלא יש לבחור את המקום המתאים ושם לחפור את התעלה. אבל אי אפשר לעצור נהר, כפי שאי אפשר לעצור גם זרם, תעצור מורת והכבר אין זרם. ואילו לנו מציעים לפצל לאלפי פיצולים. רציפות הדורות, המוסדות, המסורת, המנהגים — כל זה אינו אלא רציפות הורס" (עמ' 347). סולז'ניצין מאמין באמונה שלמה, כי כבר בימי שלטונו המושחת של הצאר ניקולאי השני החלו להסתמן ברוסיה תהליכים חברתיים וכלכליים חיוביים, שהיו מובילים בדרך של אבולוציה לתיקונים ברוח הקידמה והצדק. אותם ימים החל מתבלט ברוסיה טיפוס חדש של בני מעמד האינטליגנציה — בעיקר מהנדסים ואגרונומים — שהיו חדורי תורות־עשייה. השקיעו את מרצם בפיתוח כלכלי אינטנסיבי ובדאגה לביסוסה החמרי של המדינה הנחשלת, במטרה להיטיב את מצבם של המוני העם. המהפכה היא שעתידה לשים קץ אכזרי לאותה תנופה של בנייה ופיתוח, כפי שחוזה זאת ב„אוגוסט 1914" המהנדס היהודי איליה איסאקוביץ': „הנה מצד זה — המאה השחורה! מהצד השני — המאה האדומה! ובאמצע... עשרה אנשי מעשה עומדים לסלול דרך — ולא ניתן להם!... יימחצו! ידרסו אותם!" (עמ' 489). המהפכה לא היתה, איפוא, כורח היסטורי לדעת סולז'ניצין, אלא שגיאה טראגית של קבוצת חמומי־מוח שנסחפו בזרמן של תיאוריות קיצוניות מופשטות ומנותקות מן החיים, ולא חשו כלל, כי בלהט הזרם עתידים הם להשחית כל חלקה טובה שזה אך החלה מתלבלבת בחברה הרוסית העשוקה.

כאמור, עדיין אין „אוגוסט 1914" עוסק במהפכה עצמה; אולם מדרך עיצובם של המאורעות המתוארים בו ניתן להסיק, כי סולז'ניצין רואה בכשלונם המחפיר של צבאות הצאר במלחמת־העולם הראשונה את אחת הסיבות המרכזיות להתפוררותה הפנימית של המדינה — התפוררות שנוצלה מאוחר יותר בידי המהפכנים ואיפשרה להם לתפוס את השלטון. התיאור המדוקדק, עד לאחרון הפרטים הטסטראטגיים, של התבוסה ליד טאננברג משמש לסולז'ניצין, בין השאר, כאמצעי לחשיפת אשמתם של הגנראלים הרוסיים חדלי־המעש, המוצגים ברובם המכריע כקאריירי־סטים קטני־מוחין שאינם מבינים כלל את גודל האחריות המוטלת עליהם. ביסודו של תיאור ביקורתי זה מונחת תפיסה היסטוריוסופית הבת־פלמסת בגלוי (אף כי לא במפורש) עם ההיסטוריוסופיה הפאטאליסטית של טולסטוי, כפי שבאה לידי ביטוי ב„מלחמה ושלום". על־פי תפיסתו של טולסטוי, „אלו אשר ניסו להבין את המהלך הכללי של העניינים וביקשו להשתתף בו השתתפות של הקרבה עצמית וגבורה, היו חסרי התועלת ביותר בחברה" [2]. טולסטוי מתאמץ להפריך את האשליה, כי בכוחו של אדם בודד — ויהיה זה נפוליאון בכבודו ובעצמו — לקבוע את מהלך המאורעות או אף להשפיע עליהם: המבקש לעשות מעשי־גבורה אך יחטיא את מטרתו. בסופו של דבר משחררת ההיסטוריוסופיה של טולסטוי את היחיד מתחושת־האחריות ומן הצורך לפעול, כפי שמעיר גם סר ישעיהו ברלין במסתו המבריקה „הקיפוד והשועל". כוחו של הפרט מגילא בטל ומבוטל אל נוכח הסטיכיה הסמויה של אירועי ההיסטוריה, וגדולתו של קוטוזוב טמונה דווקא באפאטיה המבונה שלו. סולז'ניצין, לעומת זאת, מבסס את שיטתו המוסרית על ההנחה, כי על כל לוחם בודד מוטל מלוא כובד האחריות לגורלה של מולדתו, וכי על כל לוחם לפעול בהתאם לכך.

אף כי שני הסופרים מאוחדים בדעתם לגבי אופיה האירראציונאלי של ההיסטוריה, רחוק סולז'ניצין מלהתפס לפאטאליזם של קודמו הגדול. בעל „אוגוסט 1914" דן ברותחין את קציני־צבא הצאר דווקא משום שמיעטו לפעול ומשום שניסו להתחמק מכל אחריות; ובניגוד לאותם חדלי־אישים היסטוריים שהכשילו את המערכה, יוצר סולז'ניצין דמות פיקטיבית של איש־מופת פעלתן, פאטריוטי ומוסרי־לעילא, דמותו של הגיבור המרכזי, הפולקובניק וורוטינצב. וורוטינצב משמש ברומאן כעין אבן־בוחן נורמאטיבית, על־פי מעשיו והנהגותיו אמור הקורא לשפוט את כל שאר הדמויות ולהבחין ללא היסוס בין טוב לרע. וורוטינצב פועל כמו היה גורל המערכה נתון בידיו שלו וטורח ללא ליאות לתקן שוב ושוב את אשר קילקלו קצינים גבוהים ממנו; וורוטינצב משליך נפשו מנגד ודוהר ממרכז פיקוד אחד למשנהו כדי לבדוק במו עיניו את המצב כהוייתו, שכן אינו סומך על הדעותיהם הכוזבות של גנראלים פחדנים, המבקשים לטשטש את מחדליהם ולהאדיר את שמם, בעוד חייליהם נעזבים לכל רוח; וורוטינצב אינו מסתפק במילוי פקודות — הוא מטיל על עצמו משימות קשות ומסוכנות ומשקיע את כל ישותו בביצוען; וורוטינצב אינו נרתע מפני איש ואף מעז פנים כנגד חברי המועצה העליונה של הצבא, שאותם הוא מבקש לעמת — לשווא, כמובן — עם האמת המרה, במאמץ נואש להציל את אשר עוד ניתן להציל. וורוטינצב הוא התגלמותה של אותה רוח גבורה והקרבה עצמית שטולסטוי הקל ראש בערכה. הלקח שאותו מבקש סולז'ניצין לשנן לקוראיו באמצעים פשטניים אלו הוא ברור:

אלכסנדר סולז'ניצין

אילו היו כולם כמו וורוטינצב הגיבור, היו פני ההיסטוריה שונים לחלוטין.

המוסר־עידון זה של הרטוריקה הספרותית אופייני בכלל לחולשתו המרכזית של „אוגוסט 1914" — דלות המירקם האמנותי. המאמץ לשכנע את הקורא בכל מחיר יוצא בהפסדה של האמת הפנימית של היצירה. דמויותיו הרדודות של הרומאן גזורות כולן על־פי התבניות המבוטות של הריאליזם הסוציאליסטי הסובייטי, וזאת למרות מגמותיו הרעיוניות האנטי־סובייטיות של סולז'ניצין. הנפשות הפועלות אינן יצורי אנוש, בשר־ודם, כל אחת מהן היא התגלמות חד־ממדית של איזו נוסחה סכמאטית: הגנראל השחצן, הגיבור האידיאליסט, הסטודנט המתלבט בחיפושיו אחרי־האמת, המהפכן הקנאי־מתוך־נאיביות, איש־המעש המעוגן־היטב־במסורת. כמה מן האפיונים שנוקט סולז'ניצין כדי לעורר אהדה או סלידה כלפי דמות זו או אחרת ממש מצליחים להפתיע בבאנאליות הזולה שלהם: לא די בכך שוורוטינצב עשוי ללא חת ומסור בלב ונפש למולדת — הוא ניחן גם בנועם־מראה וב„גוף־מוצק, אבל קל ומהודק". הגנראל ז'ילינסקי לעומתו, לא די בכך שהוא קאריריסט נטול־מצפון, שחצן וגס־רוח, סולז'ניצין מעניק לו גם „פנים מכורכמים, מהודרים בשפם נכרי" וליתר בטחון אף טורח לדווח לנו, כי ז'ילינסקי זה היה נזקק לעתים קרובות מדי לבית־השימוש. כמו בנדושים שברומאנים הסנטימנטאליסטיים, הלבן מבהיק בלובנו, השחור אפל כלילה, למורכבות ההוויה האנושית אין אף זכר, ולסופר נחסכות עקב כך הרבה־הרבה בעיות.

אמנם סולז'ניצין בהחלט מגנה לטפל בחומר שלו גם כסופר ולא כהיסטוריון גרידא. הוא יודע, מן הסתם, כי רק קסמה של האשליה הספרותית עשוי להשקיע את שפע הפרטים, שאסף בעמל כה רב, מכלל מקריותם הסתמית ולהופכם ממשיים יותר מן המציאות העובדתית: הלוא גם הגנראל קוטוזוב, גיבור קרב בורודינו, חי בתודעת האומה הרוסית לא כפי ש„היה באמת", אלא כפי שעיצבו טולסטוי ב„מלחמה ושלום" — הגם שטולסטוי היה נאמן לכלל של „מיטב השיר כזבו" ולא דיקדק כמלוא השערה באשר לפרטי אישיותו של קוטוזוב ההיסטורי. אולם דומה שהלהט של חוקר דברי־הימים והמגמתיות הרעיונית גברו הפעם על האמן שבסולז'ניצין. אין הוא מצליח ליצור אינטגראציה בין הצרכים האמנותיים של יצירתו ובין העניין שיש לו בעובדות היסטוריות וברעיונות דידאקטיים. על כך מעידים גם אותם פרקים „צדדיים" שנוספו לרומאן, אשר מודפסים, לפי הוראות המחבר, באותיות שונות מאלו שבהן נדפס גוף־הספר. „תוספות" אלו מתחלקות לשני סוגים: מחד גיסא — פרקים אינפורמאטיביים־דוקומנטאריים, קטעי סיכום יבשים של המאורעות הצבאיים, בצד קטעי עתונות מאותם ימים; מאידך גיסא — קטעי „מונטאז' צילומי" מנוסחים כעין תסריט, המבוססים על אפקטים ויזואליים מקוטעים וכתובים במקצב שירי כמעט. בדרך זו של ארגון החומר מתבלטת מגמת ההפרדה בין „היסטוריה" ובין „אמנות": לאחר שהולעט הקורא במנה מרוכזת של אינפורמאציה עובדתית, הוא מקבל, לשם שיווי־משקל, מנה מזוקקת של „אמנות", ואין רשות נוגעת בחברתה.

מבחינה זו מתבקשת שוב השוואה עם „מלחמה ושלום". טולסטוי מצטיין לא פחות מסולז'ניצין בפרטי־הפרטים של ההיסטוריה ובלקחים הפילוסופיים־המוסריים שניתן להפיק ממנה; גם בלהט הדידאקטי שלו אין טולסטוי נופל מסולז'ניצין. אולם בעל „מלחמה ושלום" הוא קודם־כל אמן הבורא עולמות במאמר, ולא לשווא אמר עליו תומאס מאן, כי יצירתו משולה לתופעת־טבע. אין דבר אנושי שיהיה זר לטולסטוי. בכוחו לראות ולהאיר מבפנים את התופעות הרבגוניות והמנוגדות ביותר. בעולמו יש מקום לכול, ומשום כך מלאות יצירותיו סתירות כמו החיים עצמם. טולסטוי מתפעל בגלוי מגיבורו פלאטון קאראטייב, משום ש„חייו לא היתה בעיניו עצמו משמעות כלחיים נבדלים; משמעותם היתה כמשמעות של חלק מן השלם" [3]; טולסטוי אינו מאמין בכוחו של הפרט, בחופש רצונו ובאחריותו בתוך שטף המאורעות ההיסטוריים. ועם כל זאת אין כמוהו לעיצוב ייחודה הבלתי־חוזר של האנרגיה החיה המפעמת כל אחת מדמויותיו. הן חיות את חייהן ותכופות אף שוכחות להתחשב בכוונותיו הדידאקטיות של יוצרן. גיבורי „מלחמה ושלום" אינם נבלעים בגלי ההתרחשויות ההיסטוריות. למרבה הפאראדוכס קורה הדבר דווקא לגיבוריו של סולז'ניצין, המטיף לאחריות אישית ולפעילות הנובעת מבחירה חפשית. לאורך כל היצירה מתקשה הקורא אף להבחין בין עשרות הדמויות; שרבות מהן נבדלות זו מזו רק בשמותיהן, וגם הבולטות שבהן נעדרות קיום אוטונומי שמחוץ לכוונותיו המגמתיות — האצילות כשעצמן — של המחבר.

★

בנאום שהכין סולז'ניצין לקראת טכס חלוקת פרס נובל (כידוע, נמנעה ממנו הנסיעה לסטוקהולם, והנאום פורסם לראשונה רק עתה) הוא אומר בין השאר: „הספרות היא נסיון מצטבר מדור לדור. בכך היא הופכת לזכרונה החי של האומה. בתוך הספרות אוצרת האומה את ההיסטוריה האבודה שלה בדרך שאינה ניתנת לסילוף". מתוך הכרה זו ומתוך תחושה עמוקה של שליחות, נוצר גם „אוגוסט 1914". אך נראה לי שסולז'ניצין היה מתקרב יותר להשגת מטרתו אילו היה מוותר פה־ושם על ההיסטוריה ודואג קצת יותר לספרות. כמה וכמה דפים יפים — כמו אלו המוקדשים למתחולל בנפשו של הגנראל סאמסונוב לפני התאבדותו או תיאור טכס הקבורה המאולתר שעורכים חיילים רוסיים על אדמת האויב למפקדם שנפל — מצליחים להאיר את ההתרחשויות מתוך הבלטת הייחוד התוויתי שבסיטואציה אנושית חד־פעמית. הם ממחישים את הדופק הפנימי של ההיסטוריה יותר מאלף עובדות אסטראטגיות מייגעות המבלבלות על הקורא הנבוך את דעתו. מה חבל שדפים יפים מעין אלו כה מעטים ב„אוגוסט 1914".

1) אלכסנדר סולז'ניצין: „אוגוסט 1914". תרגם מרוסית י. סערוני. עם עובד, 1972.

2) ל. נ. טולסטוי, „מלחמה ושלום". מרוסית: לאה גולדברג. ספריה פועלים 1958. כרך ד' עמ' 314.

3) „מלחמה ושלום", כרך ד' עמ' 342.

ראובן בן־יוסף

ביום הולדת

ביום הלדה שלא כמעשה יום יום
אני מוריד תריסים, ודק הספר
זורח. הדף הריק של ימים עברו
יבואו, אמי שנשאה אותי אל אויר
עברה ולא תבוא, ובוא אבי
שנשא ורדי ברכה יבוא בים
יצוק כמצבה, ואשתי שנשאה לי
נשאת ביתמות היפי עם נפשי
מעל הכתב, בחלל החיים, אל עבר
היום שיזרח כמעשה הלדת.

★

יש לך עט? בקשי יש לי ומן
אבל אנסה: השם, אין בעיה. המצב
מן פלוס שתים, הכתבת, אנחנו עומדים
לעבר, ובמקצוע אני עומד
בספר ששפה את פני העולם
והשבר, לו יהי מאה, אלף, אפס
2, אף בני כקפיץ בתפסו כדור,
וכסב בתי במחול תחולל הארץ.

★

בכל ימי חלדו מוצק הגוף
מן השמה, היד סוררת עד כאב
על שת קט קשה והתינוק בוכה,
למחר יעיף פניו בקרב, ידו
תחליק על רך ילדה כבר לא רכה,
ועוד יקשה הגוף מן האהבה,
יפלש גבר אל עלמה נכנעת באון
הנקרא מקור כל חי. אף החיים
מרפים את ידי השב השת עם אשתו
כמו נשמות במרפסת כתאפלה,
ושתוקקו לפרץ מתוך רכות
הגוף הכבד מתשוקה, עד שישק לה
לילה טוב על מצחה המקמט,
ותפרח הנשמה מבקיעי הגוף המת.

חיים פסח

מסתכלים בקנקן

מכתב מלונדון

קצת מבושם בניחוח שאנל 5, שבו רוססו האולמות לכבוד ערב הפתיחה, אני עובר בין כילון למותני קוסמטיקה משנת 1694, שעל כתף ימין, ובין אמבט־תרסיסה מיוחד לגברת, עשוי בצורת מגף, שמשמאלו — שניים מבין 2,000 המוצגים בתערוכה „הכלים", שנערכה בבריטיש, והיתה מוקדשת לנושא „טיפוח גוף הגבר והאשה מהמאה ה־16 ועד ימינו".

בכרזת הפרסומת מוסבר למבקרים, כי „האדם הוא היצור היחיד הדואג לקשט את עצמו, דאגה שהביאה לשיפור היופי האישי, אך גם חשפה את כמוני רעות־רוח שלו". ואכן, שני ספרים שיצאו לאחרונה — „ההיסטוריה, על בגדיה, תכשיטיה" [illegible] מאת ס.ג. קאניגנטון, „סיפורן הנהדר של שיניים תותבות" של ב. הספורד — וגם תערוכה זו עצמה מוכיחים כנכונה זו הוכחה ניצחת. הנה, למשל, „הפיראמידה", חיהוד־ניך מן המאה ה־18, המראה גברת ישובה על כסא, כשהכפר על ראש הכלים במפל בהתרוממה המתנשאת עד התקרה, ובצידו — מערכת שלמה של סיכות ותיבת עבודות, מגיבי הפשוטאים והוטיים, ונוזל קוסמטי בקנקן, עם ההמכבה אליזבת הראשונה (הבהקון: חלבון של שתי ביצים טריות עם אבקת הקליפות, להרתיח היטב עם קומץ גרגירי פרג).

בחדר הבא — ריהוט של אדון אתה, בן המאה ה־16, שנפל כראש סולם ובת כטוקה, שאורכו היה למעלה משני מטרים, נתבך לו בין רגליו; וכן המגף שהיה לובש ג'ורג' הרביעי, והתיק מחאלס לגבר המוצלח, הכולל גם כימקות ומברשה לטיפול בשפם. וכל זה מזכיר שאנגליה היא מולדתו האמיתית של הדאנדי (ברומל, ביירון, ויילד, דיזראלי — הדאנדי של אל־יום), הלוא הוא הטיפוס השובב של הג'נטלמן בהיסטוריה הבריטית, שידידו הקרוב ביותר היה המיד הראי.

כאן עקבות ואיזו אפטיביות גנובת־הלב מגלים כלי־מלחמה אלה של הקרב הנצחי המכיבג של טיפוח הגוף והרצחי! ובאמת, מי יכול להאמין אותו צ'ארלס מוסכרי סקר־משיר, שבגיל שישים לא יכול היה עוד לשאת את הטורח של לבישת בגדיו ופשיטתם יום אחר יום, ובחר להתאבד?

שקר החן

אך ישנו, כמובן, סוג אחר של „קוסמטיקה", נעים ומשכנע יותר, הוא הטיפול שהעניקו אמנים ומשוררים לנשים הנערצות עליהן, זה שעשה את בלגה „איזאבל" קובה דה פורסאל לדונה איזאבל היפה של גויה, ואת בתו של פולקו די פורטינארי הפלורנטינאי לביאטריס, „בבואת האלוהי בעולמנו".

סוג טיפול זה לא היה אך גם ליפיפיותה של אנגליה ב־400 השנים האחרונות, אשר אלפי תרויים נכתבו לכבודן, ושדיוקנותיהן הוצגו בתערוכה „בכסת היופי" בגלריית הפורטרטים הלאומית, בין זרי ורדים וספות קטיפה רכות.

„אלה המציגות את יפיה בביתה", כתבה בחוברת הגברת הואיס בספרה „האמנות שביופי" (1878), „אשה בהבזה רבים הציבור, ווחי עבירה פליליה על כל חוק של כלכלה מודגית. להיות יפה כשבע להיראות בציבור..." ובאמת, ברור שכל אחת מן הגברות המצוירות כאן נזהרה שלא לעבור על החוק הזה.

נשים יפות היו חלק כתפארת חצר־המלכות, ואת יופיין הציגו בכבודה האצולה, במיטבי הסוסים שבאסקוט, במסיבות של צייד־שועלים או בטיולי חם אי במרכבה בהייד פארק. המשוררים, אשר זכרו אולי את גורלם המר של הומירוס וסטסיכורוס, שהעזו להשמיץ את הלנה ונענשו בעיוורון (פאידרוס, 243), לא חסכו בביטויי הערצה ליופיין „השמימי" של גבירותיהם. כל זה היה טוב ויפה עד לאותו משהו מלכותי שבו, מסוכבנת ביופיה האלוהי, קתלינה פילגשו של צ'ארלס השני לרכוב על ענן מלאכותי, כאחת האלות, וכשנתתה במרכז האולם, בין חבית תבד וחזיר־בר מכולא, נסו בבהלה גם מעריציה הנלהבים ביותר.

(„תראי את זאת", אומרת נערה העומדת ליד חברתה, „זהו התברה של שייקספיר". ואף בענין כ־בונה בתשומת־לב, „כמו הצד האחורי של אוטובוס...").

אני עובר על פני הרזונות מבדפורד, שלכבודה כתב דאן „ארוך בגיב על כל ענף" (גברת צנומה, מין שחיף בעצם, עם אף ארוך וחד) והאסיה סטאגלי, שעליה מספר הרכילאי הזקן ג'ון אוברי, ש„היה לה צור חוק וטוב" (נערה בשרנית עם עיני־עגל), וכבר מגיע לתקופת צ'ארלס השני [illegible] קטיפה שחורה, קלסתר של פיה, שיער שנפרע בזהירות, עפעפים כבדים. המשוררים אינם מספרים עוד בשבחי צניעותן. הפילגשים התמסרות בתחילות לחוק אה

טוויגי, 1972 — לידי האמילטון, 1972

„ובכן זהו, הגברת השחורה" המפורסמה של הסוניטות? בסך־הכול...").

נשי האצילים כמיטותיהן: עידן הדמוקראטיה.

צ'ארלס השני התאהב בנל גווין, מוכרת התפוזים בשוק הלונדוני „קובנט גארדן", שהיתה לשחקנית, ובמשך שנים נסלח לה משחקה הגרוע בזכות פניה היפים, ועשה אותה לפילגשו הבכירה (מה פתאום נזכרתי בתחרות האחרונה למלכת היופי, שראיתי בטלביזיה, ובאותן אמאזונות של „החזית לשחרור האשה" שעמדו בחוץ ונופפו באבר־רופים?). מאה שנה אחריה מופיעה מי שהיתה, ללא ספק, הפילגש הידועה ביותר בהיסטוריה האנגלית — לידי האמילטון, אשתו של סיר ויליאם ופילגשו של נלסון — „איזו יפיפיה", כתב עליה בהתלהבות גיתה ב„מסע באיטליה" שלו, „היא מגלה כל תנוחה אפשרית של הגוף, כל הבעה שניתן להעלות על הדעת... למי שמתבונן בה נדמה שהוא חולם...". אמה האמילטון היתה האשה האנגליה המצוירת ביותר עד זמנה, לפני עידן הצלמה הסלבריטית. הצייר ג'ורג' רומני, ש„עשה" אותה (ואולי נכון יותר לומר שהיא „עשתה" אותו, כי אלמלא לידי האמילטון, מי היה זוכר היום את האמן הבינוני הזה?) צייר אותה כמירנדה מן „הסופה", כמדיאה, ואפילו באירוניה, כנזירה הטווה בפלך. יפיה ופרסומה של פשוטת־עם זו, ש„נדחקה" למעמד הגבוה, עוררו את חמתן של בנות האצולה. כך, ולא בלי שמץ ארס, מספרת לידי הולאנד ביומנה, שראתה פעם את אמה האמילטון בסטודיו של רומני כשעמד לצייר אותה בדמות גיסמה הבל: „לצורך זה נטל מבעלה, סיר ויליאם, אגרטל אטרוסקי יקר ערך, שעליו [illegible] אמה על ראשה; „אל תרעדי", קראה אמה לסיר ויליאם במבטא הפרובינציאלי שלה, „אני לא ישבור תיעציץ שלך"...

הכל יופי

כמו הנשים האלגאנטיות של בוטיצ'לי או הנערות הגבות של רובנס, כך גם הגברות האלה, מסתבר, מייצגות את האידיאל הנשי של זמנו. אך מה, לבעצם, למהר על צדתן כל הנשים עצמן? כמעט ולא כלום.

גומבריך, בספרו „אמנות ואשליה", מציע לקורא לנסות ולפרוס באצבע את היקף פניו המתגלים לו בבקר על הראי בחדר־האמבטיה. העניין יוכיח שבבואת הפרצוף שבראי תמיד קטנה בחצי מהקוטר האמיתי של פני המסתכל. שום צייר, אם כן, הוא אומר, אינו יכול לטעון להיות „חיקוי של הטבע". גם בפסים אלה, בנות 400 שנה, שבי־הבזבנות, כה זוו אם לא השתקפויות אשליה במסגרת, ומטאפורות של יופי.

ובעניין אחר

כילינהר, שאהבתו משתפכת אל האוקיטוס, הזמין פסל לקשט את אדמותיו בעצים יצוקים ממתכת. — והדרהכה, השב הבילינהר, פעם עוד תגיע כיפה אדומה, תבוא ללקט פרחים של פח.

שושנה הלוי

בתים ב„מחנה יהודה" בירושלים

בתוך עשרים ושלוש שנים — 1860—1883 — הוקמו בירושלים תשע שכונות יהודיות מחוץ לחומה, מהן שש בדרך העולה משער יפו מערבה. לשכונה העשירית, „מחנה יהודה", שעתידה היתה לקום בשנת 1888, קדם בית בודד, שלא היה לו כל קשר עם בני השכונה ושבמשך שנים כספר היה הקיבוצי בהנב יפו היהודי במקום גבוה זה, שממנו נשקף הנוף הנרחב של ירושלים וסביבותיה. הוי בית־אבנים מאשכבי בן קומתיים; בכל קומה שישה חדרים עם תקרה מקומרת. בקומה השנייה — תקראות כפרברות כקלעונות־ברזל מעשה־אמן. עבוי הקירות יוצאות־אשר בגבור, ועבוי הכוניות בין החדרים, יותר מחצי מטר — פיזה מגדלה כאמד גב ביתב התם. בבניית לבית, שני עמודים, אחד מימין ואחד משמאל, ועליהם מוצבים פני אריות. [illegible] מאחורי הבית היה גן גדול ובפוזרם בעצי־הפרי ובעצי־הנוי, שלו, ששימש מקום־מרגוע [illegible] לרבים מידידי דיירי־הבית. בה שוד כבנו היום הם שני עצי־פרש ועוזבה גדולה.

בבית זה התגורר לפנים הקונסול הבריטי, מר נואל טמפל מור, שישב בירושלים משנת 1863 — שנת פיטוריו של הקונסול ג'יימס פין — עד שנת 1890. לבור היותה משפחה מרובת ילדים, ולנוחותם נבנתה בצדו השמאלי של הגן ארוחה לסוסים ולחמורים — אמצעי־התחבורה של אז. לאחרונה זו אין היום זכר. הבית שימש מקום־מגורים גם לקונסולים הבריטיים הבאים אחרי נואל טמפל מור, עד מלחמת־העולם הראשונה. עם הכיבוש הבריטי, הוסבה הקומה התחתונה ל„משטרת מחנה יהודה" ובקומה השנייה מתגוררת משפחת הקצין מורתי ז"ל.

כאמור, היתה התנהרות גדולה בין יהודי ירושלים לבניין ולהרחבת גבולות העיר מחוץ לחומה מאז שנת 1860. יעקב פרוטיגר, נוצרי פרוטסטאנטי ממוצא גרמני, עלה משווייץ ויסד את „בנק פרוטיגר ושות'". בשעתו קנה קרקעות במקומות שונים מחוץ לעיר העתיקה. בהשפעתם של יוסף נבון ביי ושלום קונסטרום, שותפו של פרוטיגר בעסקי המסחר, הסכים זה האחרון לכונן הקמת שכונה על האדמה שהיתה לו בקרבת הבית הבודד. שכונה זו נקראה אחר־כך „מחנה יהודה", על שם אחיו של יוסף נבון ביי, שנפטר בדמי ימיו. כל דירה היתה בת שני חדרים, [illegible] לפי רשימה (הכתובה בצד־פניה), נרשמו בתוך החדש ספטמבר 1887, שלושים השמות הבתים לשתי שורות הבתים שעתידות היו להיבנות זו מאחורי זו בצד הימני של רחוב יפו (כשבאים מן העיר). כעבור שנה, בסוף שנת 1888 כבר עמדו על תלן הבתים דירות. בין הרשומים ברשימה הנ"ל, אנו מוצאים את הרב הראשי ר' רפאל מאיר פאניז'ל, הרב אליהו נבון ובנו יוסף ביי, ר' שלום קונסטרום, ר' ישראל דוב פרומקין, עורך „החבצלת", מר אפרים כהן, המורים יצחק גושצינסקי ואחרים. אחדים מהם רכשו שתי דירות צמודות. דירתו הכפולה של ר' שלום קונסטרום הפכה בראשית ימיה של השכונה לבית שהכיל פרבים אלה.

בשנת 1891, כאשר אלפים מפליטי רוסיה הגיעו ארצה בעירום ובחוסר־כל, נוסדה באנגליה חברה לעזרת יהודים נרדפים "Society for Relief of Persecuted Jews". חבריה היו יהודים ולא־יהודים. שליח החברה, מר רוברט [illegible], הגיע לירושלים כדי לארגן את העזרה. הבנקאי שלו היה פרוטיגר, ואצלו נתמנה לו ר' שלום קונסטרום. ר' שלום עלה ארצה מפינסק בשנת 1858, כשהוא בן שלושים־ושש. בירושלים למד את מלאכת הפחחות ומכאן נקרא „ר' שלום בלעכער". בהיותו צעיר נמרץ ומוכשר למד מהר שפות רבות — לאדינו, ערבית, גרמנית, צרפתית ואנגלית. [illegible] התרשם ממנו מאוד, ומכיון כי ר' שלום היה גם בעל אמצעים, הציע לו לעמוד לימינו בהגשת עזרה לעולים הנצרכים. ר' שלום נענה מייד להצעה, התמסר לו בלבו ובנפש. גם שרה אשתו ודבקה בתו עזרו על ידו. שני החדרים בביתו הופרשו לתמחוי. בימי שני וחמישי ניתן כאן אוכל חינם לשבעים איש, וכדי לשמור על הסדר — הוצב בכניסה שומר כושי גבוה. במשך שנים היה בית זה ב„מחנה יהודה" מפורסם בכל העיר.

משפחת קונסטרום עבדה במסירות־נפש בהגשת העזרה לתושבים הרעבים, שלא על־מנת לקבל פרס. כעבור שלוש שנים, שלח להם מר [illegible] — כאות הוקרה למסירותם — מערכת סכו"ם עשויה כסף. אולם ר' שלום מיאן לקבלה, באומרו שמצווה נזדמנה לו, לא ימירנה בממון. כעבור שלושה חדשים הגיע לקונסול הבריטי בירושלים, מר ג'והן דיקסון, מכתב של החברה באנגליה, כאות־כבוד תעודה לר' שלום קונסטרום, בצדה האחד של המגילה היה הכתוב:

"Presented by the Society for Relief of Persecuted Jews to Mr. Shalom Konstorum, Jaffa (Jerusalem) in recognition of the value of his voluntary unwearied and self-sacrificing labours in carrying out their operatoin for relief of destitute Jews in the years 1891 — 1892 — 1893."

ובצדה השני היה חרות בעברית: „אשרי משכיל אל דל".

★

בית אחר ב„מחנה יהודה", שנתפרסם בשעתו ועודנו עומד על תילו, הוא בית השעונים בן ארבע הקומות, ששעון־השמש שעליו נבנה כדי לכוון את השעה לתפילה ול„קריאת שמע" עם הנץ החמה כוותיקין. מייסד הבית ר' שמואל לוי, שעלה מאמסטרדם וגר תחילה ב„נחלת שבעה", בעיר העתיקה וב„מאה שערים". כשראה ר"ש לוי בסבלם של העולים החדשים, בייחוד בימים הראשונים לבואם, עד שמצאו להם מקום־מגורים, קנה מכספו דירה אחת ב„מחנה־יהודה" והקים עליה עוד שלוש קומות, שאותן הקדיש לבית־כנסת בשם „הורי חמו" ול„הכנסת־אורחים"; גם מקוה כשרה עשה שם. מעל לקומה הרביעית היתה עוד קומה צרה יותר, כעין צריח, שלכל רחבו תלוי היה שלט באותיות מאירות־עיניים: „בן פורת יוסף". מי שזכה לעלות לקומה זו, נעצרה נשימתו מהוד המראה שנגלה לעיניו. אולם בשנות תש"א, כתוצאה מקצר חשמלי, נשרפה קומה זו כליל.

בראש הקומה הרביעית, שבה נמצא בית־הכנסת „הורי חמו", התקין ר"ש לוי יחד עם המומחים היהודים לשעוני־שמש ר' משה שפירא, עורכם של הבן ר' משה אליהו והתבאל תפילינסקי, את המערכה הגדולה של שעון־השמש על קשת [illegible], כשבמערכה תקוע כוס הנצלו במדויק על הספרות הרבות מעל לשני קצות הקשת ההפוכה. קבע שני שעונים רגילים בשביל החודק שבהם השכים נהתרה — אחד מהם הורה את השעה האירופית, השני את שעת הערבית — (בבקר אירופית היא שתים־עשרה ערבית). היום השעונים משוו [illegible] הוצא ונמסר לשמירה [illegible] גבונו של ר"ש לוי.

שוני הקומות התחתונות, שב„הכנסת אורחים" היה בהן [illegible] לינה לחמישים אורחים, [illegible] רק השלטים העבקים, [illegible] פעמים רבות, עדיין [illegible] את חזית הבית. שניים משלטים הכריזו לאמור: „בית־הכנסת [illegible] להתפללים בותיקין נוסד [illegible] מחנה־יהודה בירושלים [illegible]" ו„הכנסת־אורחים הגדול תפארת ירושלים, נוסד בשנת התרס"ח". זה יוצא שהבית נוסד בשנת תרס[illegible] אולם מתוך מכתב־המלצה שניתן [illegible] מייסד מטעם גדולי הרבנים בירושלים ביום ב' אדר ראשון תרס"ח [illegible] ברור שהבית הוקם שנים אחדות קודם־לכן. וזה לשון המכתב:

„המוסד הכנסת־אורחים הגדול [illegible] ארת ציון וירושלים, ובית־ה[illegible] הורי חמו לתורה ולתפילה, [illegible] נתייסדו בעיר קדשנו... בשנים האחרונות האלה, אשר ההגירה לארץ הקדושה התחזקה מאוד הלוך וגדול מיום ליום, [illegible] בנחיצות יסוד הבית הכנסת אורחים לטובת העניים הבאים לפה [illegible], מען ימצאו כוח לכף־רגלם בבואם לארץ ולהינפש מעמל הדרך, אשר יתודו להם מקום מנוחה [illegible]... ביותר מצא לו הרצון מקום גדול ורחב אצל האיש [illegible], העסקן הציבורי הר' שמ[ואל] לוי [illegible]. והאיש הזה, מיום דרכו כף־רגליו על אדמת עיר קדשנו תו"ב, הקדיש את כל [illegible] רעיונותיו לדאוג תמיד אך ורק [ל]טובת הכלל. ומשליך את נפשו [illegible], ואיננו חס על [illegible] כספו, [illegible] ותופש מקום חשוב ונכבד בכל [דבר] טוב ומועיל. וכבר זכה וזיכה את רבים בעניינים קדושים גדולים נחוצים, העולים והורחים מיום ל[יום] לתפארת ציון וירושלים. האיש הזה הלך ובנה חצר גדול ויפה, במקום היותר גבוה אשר בירושלים, המקום [illegible] מאד באוירו הצח והמבריא, [illegible] הדרים מרווחים מלאים אורה [illegible] למשיבת נפש, ועשה בו [illegible] ושלישים, ומעלה כולם בנה בית־מדרש יפה ונהדר [ל]תורה ולתפילה, וגם מקוה כשרה [illegible] שם.

„הבניין הזה בנוי לתפילות [illegible] טעם הדעת ומצוין הוא במראהו [illegible] הפנימי והחיצוני [illegible] באמת הוא מתנוסס לתהילה ולתפארת על מרום עיר קדשנו תו"ב. ואת הבית הזה הקדיש הר"ש הנ"ל קודש [illegible] לשם „הכנסת־אורחים הגדול תפארת ציון וירושלים ובהבית הורי חמו" [illegible] כל חפצו לשכלל ולפאר [illegible] רומם את המפעל הקדוש הזה [עד] מדרגה היותר עליונה, שיהי ראוי [ל]קבל את האורחים והחדשים [illegible] (בסבר פנים יפות) בלי שום פרוד והבדל בין עני לעשיר, [illegible] האורחים אשר יתודו שם יפיקו רצון [illegible] (על צד היותר טוב) [illegible] באופן שירגישו את עצמם כאילו הם נמצאים באחד המלונים היותר יפים ומפוארים אשר באירופה, בשירות נכונה ומדויקת, וגם [illegible] כעין זמן קבוע, [illegible] בלי שום פרס כלל, עד אשר ירצו וימצאו מנוחה איש איש לפי רוחו... אבל... כדי לבסס את הרעיון הגדול הזה... [illegible] הוא לכתת רגליו לנדוד ולנוע למרחקים, לבקש עזרה מאוהבי הנדיבים בעם [illegible] יוכל לברך על המוגמר... מצוה גדולה שאחינו יקרבו את האיש היקר [illegible]

(הסוף בעמוד 17, טור 6)

בית שעון־השמש ב„מחנה יהודה"

ד"ר אריה מנצ'ר

יאנוש קורצ'אק ביומניו

מאורעות בכירים בהיסטוריה, הנודעים בחילם של עמים או של ציבורי בני־אדם יש בכוחם להעלות בודדים מאלמוניותם או להשכיח מלב אנשים שזכו לפנים להערכה ולהוקרה. הסיבה לכך נצצה בהתנהגות ובגילויי אופיים ובצפונם של אלה ואלה בשעת המבחן הקשה, בעתות המהפכה והמינוי־ערכין בחיי התרבות ובצורות המשטר המדיני — הדוגמאות לכך בתולדות העמים מרובות.

אף דברי־ימי עמנו אינם חסרים הופעות היסטוריות כאלה. בכל התקופות ירדו בודדים לדרגה של שפלות אנושית ולאומית ואחרים התעלו לרמה מצפונית, רוחנית ומוסרית גבוהה ביותר. ואם כך היה הדבר במשך אלפי שנות קיומנו, הרי העריך התבלט פי כמה וכמה בימי השואה. רשאים אנו להתגאות בכך שלא רבים, יחסית, היו גילויי איבוד צלם־אלוהים במעשי האדם היהודי בתנאי הגיטו והמחנות, והתופעות של דמויות חיוביות לא מעטות במסיבות נוראות אלה. אחד הבולטים שבהם, בקרב יהדות פולין, היה הרופא־המחנך ד"ר הנריק גולדשמיט, הידוע בכינויו הספרותי: יאנוש קורצ'אק.

עשירה מאוד היא ספרות־ההערכה של קורצ'אק, כרופא וכמנהל בית־יתומים בוארשה, שבו דאג לכל פרטי־הפרטים במוסד ולמפתה של כל ילד וילד, והתעניין בחייו של כל חניך לאחר עזבו את המוסד. הגיע לרמה אנושית־חינוכית נעלה במעלליו בשנות השואה, שנסתיימה לגבו ולגבי עובדי המוסד וחניכיו בראשית אוגוסט 1942 בהישלחם למחנה־השמדה. מקיפה ביותר היא הביבליוגרפיה העברית של האיש ופעלו, על תורתו החינוכית־החברתית ועל יחסו אל חניכיו היתומים. זה לא כבר יצא לאור ספר מאלף ומעניין ביותר בנושא זה [1]. [illegible] רבים המיוחדים האיזור הרב של שמו, ובעשיה, הגיעו בקבצים שונים. פרשה בעלת משמעות מוסרית מיוחדת היא התנהגותו של קורצ'אק בגיטו וארשה. עד עתה למדנו על פרשה זו ועל דרכו האחרונה של האיש, בעיקר מספריהם של הנה מורדקוביץ־אולצ'אקובה [2] ושל משה זרטל [3] ומתוך מבואו המצוין של אלקושי לספרו (שם, עמ' 49—57). כעת מונח לפנינו תרגומו העברי של יומן הגיטו, שנכתב בידי קורצ'אק עצמו בשפה הפולנית [4]. הרשומות (עמ' 73—174), מבחר התעודות (עמ' 175—192) ובמיוחד המבוא מאת העורך של יצחק פרלים, „הפרק האחרון", קורצ'אק בגיטו ורשה, מאפשרים לנו ללמוד ממקור ראשון על אישיותו, דעותיו ופעולותיו בגיטו בכל יום ועל דאגתו הרצופה לכל ילד וילד ולציבור היהודי כולו. לאחר גלגולים רבים הגיע היומן המקורי ארצה, ומכוחו של „בית לוחמי הגיטאות, ע"ש יצחק קצנלסון", הוציאו בצורה נאה ובעריכה מדעית־ספרותית נאותה.

לפי המבוא, הגה קורצ'אק את רעיון היומן כבר שנים אחדות לפני המלחמה, „שכן התחשב בכל מלה כתובה והרבה לרשום, היותה לו הערכה לכל תעודה ומסורת" (עמ' 10, ב'). הוא אף ידע, כי „עצמותו, מורכבה היא ספרות הזכרונות. האמן או המרגן, המדינאי או המנהיג נכנסים לחייהם, כשהם נושאים את כלאה שאיפותיהם היומרניות: את הרגישויות העזים, התוקפניים הנרי־חותים — הציפות התיה של המעלה, מטפסים הם ועולים, נוחרים על מכשולים, מרחיבים את היקף ההשפעה... ואחר־כך הצייפות בלבד, אחר־כך צער־צער, בעקשנות, בכיוון אחד. שנבחר תחילה...". פתיחה זו לחלקו הראשון של היומן (עמ' 75) היא גם פתיחה נאותה לעולם־מחשבותיו של הכותב בימים שקדמו לחייו בגיטו ובתקופה שמותו בו. כל האוטוביוגראפיה שלו מכוונת, כביכול, „לבחינה, לניתוח, על־מנת לבאות להבין ולהתות מחדש על מאורעות הימים וגורל האדם" (המבוא, עמ' 11—12), וברגע של חשבון־הנפש של חוויותיו מימי הילדות ועד לזקנתו, הוא אומר על עצמו: „מוח חוקר לי, ולא מוח ממציא. לחקור כדי לדעת? לא. לחקור כדי למצוא, להגיע אל הקרקעית? אף זה לא. אין את כי־אם לחקור, כדי לשאול ולהוסיף לשאול. אני מגיש שאלות לאנשים (לתינוקות, לזקנים), לעובדות, למאורעות, לגורלות..." (היומן, עמ' 156).

בשנות ה־20 וה־30 היה עדיין קורצ'אק איש התרבות הפולנית המובהק, דאג לבגודה של ארצו. אף נודע, כי לא עד את הסלאבי בניגוד להוראות שלטונות הכיבוש הנאציים בשנת 1939 („הייתי קצין פולני"), אך לא מתוך רגש גאווה יהודי־לאומית, שכן רווק היה מכל הכרה יהודית. בכל־זאת ניתן להבחין, בארבע השנים שלפני המלחמה, במשבר רעיוני קשה שעבר עליו נוכח אכזבתו מתקוותיו לעתיד טוב יותר בארצה. שני ביקוריו בארץ־ישראל בשנות ה־30 קירבוהו למפעל בנייה. „הוא נלכד ב„יופייה המופלא" של הארץ ומצא בה משהו מציפיותיו לחידוש הגואל של האדם, הוא הלך והתקרב להכרעה" (עמ' 15). אבל, „התקרבותו לחיים יהודיים ולזהות מהווה פרשה מעניינת הראויה לעיון ביחוד". רעיון זה, במבוא, הוא

יאנוש קורצ'אק

מאלף ומפורט, ובפרק קובע מחברו, כי „סולידריות זו של ק' עם אחיו הוא אחד הקווים האופייניים לו בתקופת הגיטו" (עמ' 41—45). התקרבות זו מתבטאת אף בבנייתו אל התפילה, ופרלים רואה צורך להוסיף, כי „אין זו לרוב תפילה הלקוחה מפולחן כלשהו" (עמ' 53).

אך מבטי הוא, כי במיוחד נגע ללבו של קורצ'אק גורל חניכיו בשבתם בגיטו. זמן קצר לפני הגירוש, ביום 22.7.1942, הוא זועק: „לכל גבול. אך מוסר־הנושא הנהוג אין גבול לו... לירוק ולהתפלל. הדבר שוקל אני רעיון זה בעתי. יהודיה מנו — עיבנת־חבל — עופרת קשורה לרגליים" (עמ' 162). אולם „עיבה" אחרת, לא משלו, נקשרה מסביב לצוארם של דרי בית־היתומים, שגורשו למקום שממנו לא שב איש, ובראש מסע הילדים האומללים הלך קורצ'אק והמחנכת המסורה סטפה וילצ'ינסקה.

היומן עצמו אינו מסוג היומנים הרגילים והמקובלים, שבהם רושם הכותב פרטים רבים ככל האפשר, החשובים ובלתי־חשובים, כרוניקה בלוין, הוא מעין [illegible] מתוך סביבתו ומתוך ש[illegible] לו.[5] יומנו של ק' הוא מסוג אחר. הפרטים האקטואליים, עניני דיומא — „כיצד היה הדבר בעבר", לפי הגדרתו הידועה של ראנקה — הם מועטים יחסית, ולפעמים ברמזים בלבד או נזכרים בשם כשואל, דוגמת „הרובע האומלל" הוא הגיטו (עמ' 162). כל עיקרו של היומן הוא ברישום הגיגיו הפילוסופיים של הרושם, המאפשרים להתבונן בלבו, בעולם רגשותיו. לדעתו, „הזכרונות תלויים בחוויה שלנו כיום. בהעלותנו זכרונות, אנו משקרים בבלי־דעת. הדבר ברור, ואינני אומר זאת אלא לכבוד הקורא הפרימיטיבי ביותר..." (עמ' 105). הוא בטוח, „שאין היומן כתוב לקורא. כלום אפשר להבין זכרונות של האר, חיים נכריים?..." (עמ' 149). אמנם כן הוא בבן הרבר, שהרי „יש בחוצות המלות כטסרסים כגואלים [illegible] על־גבי המדרכה. אנשים נצגים לעבור למדרכה השנייה או מסבים ראשם, כדי שלא לראות... אולם כשמדובר בבעיות... אסור לכתוב כך... לעניני מליונים במולבן של מאות שנים. הפעם עליו להישיר מבט..." (עמ' 151). קורצ'אק [illegible] לבו ביותר פרטים על עצמו [illegible] „מתנת למיתה בקבוק וודקה. [illegible]" (עמ' 29, 107). הוא [illegible] ומתבונן [illegible] לדוב (עמ' 181—182). היה נפקה, שלא רצה לראות בן עולבי, לא, לכל היותר, בקראושה או בקראקוב (עמ' 95). בעיני החניכים [illegible] היה ידוע בכינוי „הדוקטור הזקן", שהיה „נותן סוכריות, מספר מעשיות, עונה על שאלות..." (עמ' 104). על חיי הילדים בגיטו אנו קוראים פרטים נוגעים ללב. המצה יקלים פנו אל הכומר, ראש בית הכנסיה של כל הקדושים, בבקשה „להעניק לנו ברוב טובו רשות לבקר כמה פעמים בגן שליד הכנסייה... מתגעגעים אנו לקצת אוויר ירוק. רוצים אנו להכיר את הטבע ולהתיידד עמו..." (עמ' 118, ההערה בעמ' 201).

קורצ'אק הפעיל לעקוב אחר כמרומותיהם של הילדים, רגשותיהם ומשחקיהם, דאג לטקילותם ותכונתם, ומכאן [illegible] את בית־היתומים: „לולא הבית הזה, לא הייתי יודע כי ישנם בעולם אנשים ישרים, שאינם גנבים. לא הייתי יודע שאפשר לדבר אמת, לא הייתי יודע, שישנם בעולם חוקים צודקים" (עמ' 131). נראה כי אין תעודה טובה למוסד ולמחנך יותר מן דברים כאלה. רעיון קשה עלה במוחו של ק': „ימים רבים לאחר המלחמה לא יוכלו בני אדם להישיר מבט איש בעיני רעהו, בלי שיקראו בהן את השאלה: כיצד קרה הדבר, שאתה חי, שנשארת בכל אלה? מה עשית..." (עמ' 139). ואמנם לא פעם נשמעה שאלה אלמה זו...

הספר הוא תרומה חשובה [illegible] הקופה הנשואה [illegible] היהודי, [illegible]. הוא מעיד על תכונותיו [illegible] של יאנוש קורצ'אק [illegible] בעל האופי המוצק והלב הרגיש, [illegible]

1) גדליה אלקושי: „יאנוש קורצ'אק בעברית", ביבליוגראפיה מוערת בצירוף מבוא. בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק כצנלסון, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשל"ב; 257 עמ'.

2) „חיי יאנוש קורצ'אק" בצירוף דברי הערכה וזכרונות של ידידיו בישראל. הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשכ"א, 224 עמ'.

3) „במחיצתו של יאנוש קורצ'אק", מהדורה שלישית מורחבת. ספריית פועלים מרחביה, [1972], 88 עמ'.

4) „מן הגיטו (1939—1942)", תירגם מפולנית צבי ארד. בית לוחמי הגיטאות, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשל"ב, 216 עמ'.

5) דוגמאות לכך יוכלו לשמש „יומן גיטו ורשה" מאת אדם צ'רניאקוב, יד ושם, תשכ"ט ו„פנקסו של המורה ביהודיה" מאת אברהם לוין, בית לוחמי הגיטאות, תשכ"ט.

6) ראה עקיבא (ארנסט) סימון „פסטלוצי וקורצ'אק, חלוצים לחינוך סוציאלי", [illegible]

העורך: אברהם יבין

אהרן בן עזר / ספרי דורות קודמים

בקץ הימים לחיים הזה

„גלות, קידוש־השם, משיח... זה שלושה שהם אחד, לתכלית אחת, לכוונה אחת... איך נאמר שם באיזה מקום? — הוט המשולש... לא במהרה ינתק! לא במהרה! לעולם, לעולם... שלושה אלה הם תומכים זה את זה, מסייעים זה לזה, שלא תהא להם גאולה לעולם... — — — גלות, גלות... איך הם אוהבים אותה האיך הם מחזיקים בה! היא קדושה, אהובה, אינטימית, קרובה כל־כך ללב, קרובה יותר מירושלים, יהודית יותר מירושלים, שורשית יותר, רוחנית יותר." (ח. הזז: הדרשה. אבנים רותחות (סיפורים). עם עובד, תשי"ז. עמ' 234).

דבריו אלה של יודקה ב„הדרשה" מאפיינים גם את היסוד האידיאי במחזה המורכב מאוד הדו־משמעי של הזז „בקץ הימים". המחזה סובב על שני צירים מרכזיים: גלות וגאולה. הזז קובע עמדה דו־משמעית עמוקה כלפי שניהם: הוא בעד הגלות, ונגדה, הוא בעד הגאולה, ונגדה. ומכאן גם עמדתו הדו־משמעית כלפי הציונות והגאולה אשר בהפכה המעמדית, כלומר כלפי הסוציאליזם. גם כאן כובשים בכל חריפותם ואימי תוהם הניגודים לחיוב ולשלילה.

„לחטוא, להגדיל עוונות עד לשמים, לירד עד תהום, עד המדרגה התחתונה — זאת תורת הגאולה. לאהוב את החטא — זה עכשיו צורך השעה, זה קידוש השם! — — — איסור בגאולה כהיתר בשיעבוד. נהפוך את החטא לצדקה, את היצר־הרע לכהן קודש וטהור!" (בקץ הימים. עמ' 49—50) — אלה דברי גיבורו השבתאי של הזז, יוחפא, המבקש להמחיש את מצב הגאולה על־ידי חיים שמעבר לטוב ולרע, על־ידי פריצת גדרים שהיא התרכזה ל„נס" שבמצב הגאולה. הזז ירד לעומקה של השקפת־העולם השבתאית, כפי שהוארה גם מצדה האידיאי ההיסטורי במסתו הידועה של פרופ' גרשם שלום „מצוה הבאה בעבירה" (כנסת, ספר ב', תרצ"ז, 1937) ובשני כרכי ספרו המונומנטאלי: „שבתי צבי והתנועה השבתאית בימי חייו" (עם עובד, תשי"ז).

לדברי שלום, כל זמן שהמשיחיות היתה משאלה ותקוה בלבבות, ורחוקה מהגשמתה, לא הורגש בחריפות המתח הקיים בין עולם הגאולה לעולם שבטרם־גאולה. בספר „רעיא מהימנא" שבזוהר אנו מוצאים, כי „יש גילוי תורה הבא מצד 'עץ החיים' ויש גילוי הבא מצד 'עץ הדעת טוב ורע'. בימי הגלות — גילוי התורה כולה הוא מעץ הדעת, ומכיוון שיש בו טוב ורע, יש בה היתר ואיסור, טהרה וטומאה, פסול וכשר, והיא קיימת על דיני ההלכה ומסורת החכמים, שהיא תורה שבעל־פה. אבל בימי הגאולה תתגלה התורה בבחינת עץ־החיים, וכל ההבחנות התדלנה להתקיים" („שבתי צבי והתנועה השבתאית בימי חייו", עמ' 10). בחינתה האוטופית של התורה אינה נעדרת עוקץ מהפכני. ביטוי נוסף למגמות הללו מצוי ב„תורת השמיטות" ובצמד המושגים „תורה דאצילות" ו„תורה דבריאה" המופיעים ב„תיקוני זוהר" וב„רעיא מהימנא". התורה האמיתית, שהיא נסתרת בגלות, היא „תורה דאצילות", וסופה לבטל את קודמתה, „תורה דבריאה". בעולם האצילות אין זיווגים אסורים. „לעילא לית ערווה" כתוב ב„תיקוני זוהר". וכן הרעיון כי לעתיד לבוא יבוטלו איסורי עריות. בדור שלפני שבתי צבי כבשה את הלבבות קבלת האר"י המיוסדת על מיתוס הגאולה והתיקון, העלאת הניצוצות מבין הקליפות. „הגאולה אינה עוד שחרור משעבוד־מלכויות בלבד, אלא זה שינוי־יסוד בלב הבריאה כולה" („מצוה הבאה בעבירה"). ההתנודדות בין גלות וגאולה, העומדת ביסוד התנועה השבתאית, אינה הסעיפה עם שלום בידי קוטב רמאים, אלא ביטוי היסטורי לתקוות לאמונה ולאידיאולוגיה, שמילאו את רוח העם בדור ההוא ובדורות הקודמים לו, אשר השפעתו במיוחד מן הזעזוע של גירוש ספרד. עם האכזבה על המרת הדת של המשיח וחוסר־הצלחתו לגאול את העם במישור המציאותי המדיני, נהפכה המשיחיות לניהיליסטית, ו„הרגשת החירות החדשה, שהוכחשה ונתאכזבה בשטח הפוליטי וההיסטורי, ביקשה לה ביטוי בשטח המוסרי" (שם). ובאה הפסיכולוגיה של השבתאות הקיצונית, על כללה הפאראדוכסי האנטוני כאחד: „מי שתוכו כברו אינו בגדר 'מאמין דתי'. קודש נעשה חול וחול נעשה לקודש". מכאן הרעיונות השבתאיים על „ביטולה של תורה, זהו קיומה", על קדושת החטא התיקון שב„עבירה לשמה". שבתי צבי נכשל במישור ההיסטורי, אך צעדו המהפכני היה בכך, שמימש את מצב הגאולה בתחום המוסרי והדתי, בהכריזו כי העידן החדש של הגאולה כבר הגיע והיא ראשאים אנו להיות על־פיו. ה„נסים" שחולל, כדי לבסס את תוקף משיחיותו, היו בכך שהתורה היתר לחיות על־פי בחינתה האוטופית, הפאראדיזית, זו שמעבר־לטוב־ולרע, של התורה, בלא איסור. כדוגמת ביטול צום ט' באב ומנהגים אחרים.

ביוחפא אנו מוצאים את כל עיקרה של ההשקפה השבתאית המשיחית הזאת, ולא רק בהשקפתו הדתית אלא גם בחיי אישותו שלו. באולק, אשתו, הוא רואה את הגלות, וביוחה, אהבתו — את הגאולה. הגאולה היא התחלה חדשה והרס העבר: „חייבים אנו לשכוח, לשכוח, לשכוח! לעקור את העבר מן השורש, לעקור ולהרוס. מה שהיה היה ואיננו", — הוא אומר ליוחה. ועוד: „נשכח! נשכח הכול. נהרוס ונשכח. נטהר עצמנו מחרפת הגלות!" (עמ' 118/119); „שאין הגאולה משתלמת אלא לפי חורבן והרס שבה... שהחטא לגאולה כשאור לעיסה, בחינת 'השוכן אתם בתוך טומאותם'... עד בוא היובל הגדול, וייפתח שער החמשים ונצא לחירות עולם! ביום ההוא יבוקש עוון ישראל — ואיננו. הזדונות ייעשו כזכויות, והפשעים והחטאים — כמצוות". (עמ' 125).

אולק אומרת בפירוש על עצמה: „את כל הגאולה נטל (יוחפא) לעצמו, כל שכר טוב לו הוא, וכל מידת־הדין עלי היא נהפכת! אני איני ראויה... איני קיימת... בטלה כגלות זו שנעזבה והיא עוברת מן העולם..." (עמ' 131). ואילו ליוחה יש ספקות לגבי הרס העבר ואפשרותה של ההתחלה החדשה שהיא גם שיבה מאוחרת, שיבה למצב הפאראדיזי שבטרם חטא הנפילה בגלות, שיבה הרומזת עתה על מצב של גאולה שמעבר לטוב־ולרע; היא אומרת ליוחפא: „אי אפשר להרוס, יקירי. קלה היא לבנות וקשה להרוס, אי אפשר בשום פנים שבעולם. כה שנעשה — עשוי, ולא יישכח ולא יבטל לעולם". (עמ' 118).

סופן של אולק ויוחה מעיד על טיבן. אולק, שיוחפא זנח אותה, מאבדת עצמה לדעת ומתבטלת ממש כשם שהגלות נשרפת תכמורת באש. יוחה יוצאת לזנות ומסתלקת ממש כשם שהגאולה המשיחית השבתאית נסתלקה דרכה. אבל סופה של יוחה אורב לפתחה של כל גאולה משיחית שמנסה להחזיר את האדם והחברה למצב הפאראדיזי אשר לפני ההבחנה בין טוב לרע. הכרזה על מצב של חופש מוסרי מבלי שיחול בה־בשעה בעולם ובאדם אותו „שינוי־יסוד בלב הבריאה", שינוי אכסיסטנציאלי או מטאפיסי — הכרזה כמו זו מביאה לשחיתות ולטומאה חסרות כל ערך רוחני. הלוא כך, בשעשנה הזנותי, מתפרצת יוחה בוידוי אחרון לפני יוחפא (היושב, במערכה האחרונה, בבית־ההקדש):

„טוב. תשמח הגאולה במעשיה! אכזרית, עזמת־נפש וקשות־לב, השמחה לה! אני לכל העולם כולו, למשיח בעצמו ובכבודו, אומר זאת: אכזרית, מרשעת, שופכת דמים ושטופה בזימה כמוני, כמוני אני!... לא איכפת לי. הכל ריק, ריק הכל!" (עמ' 214)

האכזבה מן התשועה הדתית בחיים שהוכרז עליהם שהם כביכול חיים על־פי חוקיות הגאולה — מביאה לאותה הרגשת ריק קיומי, לניהיליזם. וכבר עמד גם על כך פרופ' גרשם שלום במסתו „מצוה הבאה בעבירה", באמרו כי „משבר היהדות בדורות שלאחר פתיחת הגיטו הוכן כבר מבפנים, בפינות נעלמות של הנפש היהודית ובקודש־הקודשים של תורת הסוד והקבלה עצמה", וכן כי „יש שהתפתחות דיאלקטית ברורה המובילה מהאמונה בשבתאי צבי לניהיליזמוס הדתי של השבתאות הפראנקאית. לתורה המזעזעת את נפש היהדות עד היסוד שב„ביטולה של תורה זהו קיומה", ומהניהיליזמוס למדה דתית המיוסדת על מקורות הדת עצמם אל עולמה החדש של ההשכלה".

„'השולחן הערוך' של עולם החירות עדיין לא נכתב" (עמ' 95) אומר יוחפא בויכוחו עם הרב, אביה של יוחה. מה עתיד להיות צביונו של עולם החירות החדש, עולם הגאולה? ר' למלין מרקל אומר: „לכך לבשנו אלפיים שנה, לכך סבלנו גלות, רדיפות וגזירות רעות ויסורים וקידוש־השם, שסוף נבוא ונעשה איזו מדינה... מדינה! כולי האי — ומדינה... אה, השגה של גוי!" (עמ' 70). כלומר, הגאולה היא הכרחית, אבל המדינה היא גימוד של הגאולה, מעשה של גויים, אינה כדאית אם היא תוצאתה היחידה של ההתעוררות המשיחית. הרעיון הלאומי, גם הציונות ומדינת ישראל, אינם עומדים בשום יחס לתקוות של „שינוי־יסוד בלב הבריאה", ומצד שני, אם אין לרעיון המשיחי ולתנועה המשיחית בסיס ריאלי, אם אינם לוקחים חלק בתוך ההיסטוריה, הם מסתלפים ונעשים ניהיליסטיים, זנותיים ושואפי כליון עצמי. זו עמדתו הדו־משמעית של הזז כלפי הגאולה.

הרב, אביה של יוחה, הוא שומרה של הגלות וכנגן על השקפת־עולמה. הוא שרואה את הגלות יהודית יותר מירושלים, שורשית יותר. ויוחפא מטיח בו: „את הכול יקבלו על עצמם: רדיפות, גזירות רעות, שיעבוד מלכויות וכל שיעבודים שבעולם, ולרבות האמונה בביאת המשיח, ובלבד שיתמהמה לבוא, ובלבד שלא ייגאלו..." (עמ' 93). עיקרה של הגלות עומד על אי־הרצון להיגאל, אותה ערמה יהודית פיקחית שאינה מאמינה כלל באפשרותה של גאולה על־טבעית, אבל נאחזת בה בגאולה זו כדי להימנע מכל עשייה וכדי לשמר את הקיים.

עמדתו של הרב היא עמדה יהודית־תורנית־מוסרית. הוא מרגיש כי בלב שינוי־הערכין המשיחי של יוחפא מפעפע ניהיליזם. אבל גם ביתו של הרב מעורער מבפנים. בתו נסחפת אחר הבטחותיו של יוחפא.

תחילה מנסה יוחפא, בשיאה של ההתעוררות השבתאית בעירו, לסחוף אחריו את כל אנשי העיר אל „השולחן הערוך" של עולם החירות שהוכרז מעתה. ומתרחשים בעיר דברים מוזרים שבפריצת גדרים. החופש המוסרי מתקבל כ„נס" וכהוכחה לימות משיח. שיאו של המאבק בא במערכה השנייה, בוויכוח של יוחפא עם הרב. אבל כאשר יוחפא מנסה להגשים בחייו את אמונתו החדשה, לגרש את אולק ולשאת את יוחה, הוא נופל. הרב אומר: „הרי לכם גאולתכם! ראיתם?... הפקרות. פריקת עול! חילול השם!... מעשה שטן. הוא! השטן מסעה אתכם! גאולה בלא אמונה ובלא התורה הקדושה; משיח בלא הקדוש־ברוך־הוא! להיכן אתה הולכים ולהיכן תגיעו? — חס ושלום, לכליה ולסמיון!" (עמ' 145).

אנשי העיר מחרימים ומנדים את יוחפא והוא יושב עם העניים בבית ההקדש. עתה כורת יוחפא ברית עם השטן. הימים הם ימי פרעות ת"ח ות"ט, בקהילות חורבות, מגפה, שפירה וקולרה. יוחפא יושב בבית ההקדש, בתוך פרולטאריון של עניים, פליטים ובעלי־מומים וכותב: „עמך ישראל אינו רוצה בגאולה! עמך ישראל מבעט בגאולה! כלומר ומשוקע ושקוע בגלות... אתה הוא שגרמת לנו! אתה אלוה צאן־הטריפה, אלוהי גלויות עקורות ומטולטלות מגוי אל גוי ומדור לדור!" (עמ' 154). מה הגאולה מביאה לגימוד ולאבדן, כך גם הגלות. אין בה בגלות מחסה, משום שאין אפשרות לברוח מן ההיסטוריה, ולכן מוכרחים להרוס את הגלות כדי לגאול את העם. עתה מתברר מדוע באה הגאולה הכרחית. ויוחפא כותב איגרת כליה על הגלות. „קטיגוריה של כל הקבצנים צווחת, של כל בעלי־מומין ומחזר על הפתחים וכל איש מצוק ובנו משפחה! — הפסקנו את הגלות והיא בטלה ומבוטלת. — ארור אשר ישב בה... — אתם העניים והאביונים, המיוגעים והמדוכאים, בשברי־הלב ושפלי־הרוח, בכם ראויה הגאולה ליעשות!" (עמ' 188־193). יוחפא מסית את הקבצנים לצאת ולשרוף את הקהילה: „צאו ופשטו בעיר! אל תניחו עליהם כפושטי־יד — כליסטים! החריבו אותם!... גולו את ממונם הבזוי! גולו את הכול!" (עמ' 194): „[illegible]... בראש־כולכם! בלהבות אש! [illegible] אש השמימה!... נעשה את כל הגולה כמדורה של אש!" (עמ' 201).

הקבצנים, הגנבים, העניים ובעלי־המומים נשמעים ליוחפא ומפקירים את חומות הגלות בקנאה, ברשעות, באמונה ובשנאה. אך גם אלה. המחריבים את העולם הישן מסיבות מעמדיות וכלכליות, לא יצליחו לבנות עולם חדש. „גאולה" סוציאלית זו, מהפכה מעמדית זו, נידונה עוד יותר מקודמתה, הגאולה הדתית והלאומית — להסתלף, להסתאב ולזנות.

חזו בעיני הזז הדילמה האמיתית: לגלות אין קיום. חורבנה הוא חורבן היהדות. הגאולה הדתית, המשיחית, מביאה לניהיליזם. הגאולה הלאומית אינה אלא גימוד של התקווה המשיחית. ואילו הגאולה שבמהפכה העולמית המעמדית אינה אלא חורבן הגלות והיהדות בידי כחו אלים ושעני המצא לו בעלי־ברית גם בתוכה. „חרבה הגלות! הגלות שרופה באש!" (עמ' 220) אומר יואל רוסם בסוף המחזה. סוף־סוף הכריזו את היהדות להתנער בגלותה, אבל חורבן הגלות היה גם חורבנה של היהדות. מה שבא לאחר־מכן, מדינה, אינו אלא „השגה של גוי" בכך שונה השקפתו של הזז מזו של גרשם שלום. שלום רואה ביהדות וגם בציונות דיאלקטיקה של רציפות ומרד, שאין לקבוע באופן דוגמטי מה תהא צורתה הסופית. ואילו בעיני הזז חורבנה של יהדות הגולה, על כל מגרעותיה וקיומה שנעשה בלתי־אפשרי, הוא גם חורבנה של היהדות האמיתית האחרונה. כל מה שבא אחר־כך, אפילו ירושלים, כבר איננו יהודי.

חיים הזז: בקץ הימים. מחזה בשלוש מערכות. כתבים. ספר שביעי. הוצאת „עם עובד", תל־אביב, תשי"ז, 1950. ספריה „לדורי". 221 עמ'.

רן שחורי

סדנת ההדפס

ביתן האמנים, תל־אביב

לשם מה קיימת אגודת ציירים? האם היא שריד מגזן של הגילדה הקדומה, שרק בעלי־מקצוע מוסמכים רשאים להיות חבריה ולעסוק ולהתפרנס מאומנות? האם היא איגוד מקצועי? או קבוצת אמנים הדוגלת ברעיון ובסגנון מסוימים? נראה, שאף אחד מסימני־הכר אלה אינם חלים על אגודת הציירים הישראלית, החוגגת בימים אלה 50 שנה לקיומה. באגודה כ־900 חברים, המייצגים קשת רחבה ביותר של גישות ורמות איכות, אך אמנים רבים וטובים אינם חברים בה — אם משום שלא רצו להצטרף אליה, ואם משום שלא נתקבלו כחברים בה, בשל קני־המידה המעורפלים של ועדות הקבלה ושיקולים פוליטיים וחשבונות אישיים. לעומת זאת, קשה להגדיר כאמנים פעילים חלק נכבד מחברי האגודה, המהווה גוף גדול, חסר־פרצוף, שכל נסיון לבדקו מבחינת הרמה המקצועית יש לה תוצאות המוהות.

מה תפקידה של אגודת ציירים בחברה הדמוקראטית, המקנה את הזכות לכל אחד ליצור ולהציג? לדעתי, עליה למתוק מתוקתה את סימני־ההכר האחרונים המגוחכים של ה„גילדה", לפתוח את שעריה לפני כל מי שרוצה להיות חבר בה ולחדול מלעסוק בכל מה שקשור בארגון תערוכות הנוגע בקני־מידה איכותיים. על האגודה לדאוג לתנאי פעילות נוחים יותר לחבריה, להיאבק על הורדת מחיריהם של החומרים והציוד הדרושים לאמן, ולהפעיל לחץ על ראשי הממסד בכל התחומים, העשויים לשפר את תנאי יצירתו של הפרט העתידים להרבות את צרכני האומנות.

צעד ראשון, צנוע עד מאוד, נעשה בכיוון זה. במחסן דחוס ואפל פועלת זה שנים מספר „סדנת ההדפס", שמשתתפים בה כמניין חברים. תערוכתם הנוכחית מעידה על עבודת־הכנה ממושכת והשתלמות על טכניקות ההדפסה. הקבוצה אינה אחידה ברמתה ובסגנונה, וכל אחד מחבריה תורם לתחומי־הביטוי הנראים לו. אצל חלק מהמשתתפים מתבטאת ההתלהבות מההדפס בשאיפה לדחוס לדף הקטן את כל האפקטים האפשריים. דן קריגר, בדפים עמוסים לעייפה, ורוני רעיוני וגד אולמן קרובים במידת־מה לרוח ה„פופ". מרשימה הסדרה של אולמן, שהיא מיתוח שני מוטיבים — הטלפון המעגל המודפס האלקטרוני — המעסיקים אותו זה זמן רב. הנוסח החדש מתומצת ותמציתי יותר ומכאן עוצמתו הצורנית ההבעתית. הפתעה נעימה הם הדפים הליריים, השקופים והמעודנים של גייל ולצמן. חנה לרנר ואסתר פרידארד עוסקות בתחום הקרוב לציור־השמן שלהן, כשהמערך הצבעוני והאלמנטים הצורניים הם כעין חיקוי למירקמים שנוצרו באמצעות המכחול על הבד. הדפים עמוסים במרכיבים נאראטיביים וגולשים לסנטימנטליות. שאר המשתתפים מציגים עבודות, שניכרת בהן היכולת הטכנית, אך הן חסרות בדרך־כלל מימד נוסף.

על האגודה להמשיך בדרך זו ולהציג את עניין פיתוח הסדנאות כאתגר ראשוני לפעילותה. לא כל אמן יכול להקים סטודיו משוכלל ולרכוש ציוד יקר ומתוחכם. האגודה חייבת להעמיד לרשות חבריה סדנאות, שניתן יהיה לעסוק בהן בפעולת נסיונית מורכבת, מהדפסים ועד לעבודה בעזרת מחשבים ומסרטות.

גייל ולצמן: תחריט

„פלובר במצרים"

„פלובר במצרים" (הוצ' „בודלי הד"), המתורגם וערוך בידי פרנסיס סטיגמילר, הוא ספר רב־עניין. סטיגמילר השתמש בכל החומר המצוי על פלובר, כדי להציג בפני הקורא את ספור של הסופר למצרים: מכתבים, יומנים ויומניו של ידידו מקסים די קאמפ. את אלה תירגם לאנגלית והוסיף עליהם את הערותיו רבות־הערך.

פלובר היה בן עשרים ושבע כשיצא למצרים, לפי הצעת מקסים די קאמפ. הוא היה גבר נרומאני באה מאוד, שמחלה מיסתורית מנעה בעדו להמשיך בלימודיו. את כל זמנו רצה להקדיש לקריאה ולכתיבה. הוא חלם על חיבור יצירות מופת, אך נמנע מלפרסם. כבר אז כתב כמה סיפורים כמו „נובמבר" ו„זכרונותיו של משוגע". את כתיבתו באותה תקופה מאפיינת ליריות לא־מגומשמעת, דמיונה צבעו הכל בדימויים מורבידיים, לא־אכזבו לא ידע שבעה. הוא ביקש להידמות לוירגיליוס, דנטה ושייקספיר. אולם פלובר היה בנו של רופא פרובינציאלי, זעיר־בורגני. היתה לו נטיה ברורה להתבוננות מדויקת ולמגוחך. דבקותו באמו ואהבתו הנעזרה לאשה נשואה דחוהו לוורעותיו, של פריצות. הפריצות הקסימו אותו והוא נסע בעקבותיהן לבתי־הבושת של קאהיר והנילוס העליון. עד 1931 שנת מותה של אחייניתו לא הותרו עובדות אלה לפרסום.

והנה, אחת ההצלחות הגדולות של הביקורת המודרנית גלומה בכך שחשפה את סודות חייו של פלובר לפני הציבור הרחב. הרבה שאלות מעוררים חייו: האם היה הומוסקסואל? האם מת מסיפיליס? העובדות מצביעות על כך, שהמסע למצרים היה מסע־תענוגות מיני. מאחר יותר ויותר פלובר על המין ועל כל פעילות אחרת למען האמנות. כמו הנרי ג'יימס ופרוסט האמין, כי האמנות היא הביטוי המתמיד היחיד של האישיות: לקח זה לימדוהו הספינקס והפירמידות. אולם עד לאותו זמן היה צעיר תיוני, ומפרשי הסירות המלווים המוזרים השיטוה במעלה הנילוס כשהפאנורמה של העבר הרחוק נפרשת לפניו על גדות הנהר בלחיית סקסים מתוים, עושים ועינויים דמחלות.

בתים ב„מחנה יהודה"

(סוף מעמוד 16)

הנבבר שי הגיל, ולהיות בעורונו... כעונית הביל (הבית דין) הנוהג־מים בברכה, יום ב' אחד תרס"ח לפיק מפעהיק ירושלים ת"ו, הנאום משה בחום הוולצעשטיין... צבי פסח פראנק... הרב שלמה סלאנט, הרב הראשי [illegible] בית כמאור זה, שבו החזיקה ה־[illegible] סבת תרפ"ב (1922) בית זה נושם עתה את נשימותיו האחרונות ואין איש זוכר לו חסד נעוריו.

*

עוד בית בעל עבר נמצא ב„מחנה־יהודה". בכניסה לשכונה, מול המשטרה, עומד בית־אבנים גדול, מוקף חומה, הנושא עליו עדיין את סמל האימפריה העותמנית. בימי התורכים שימש בית־חולים עירוני. עתה הוא משכן ללשכת הבריאות המחוזית. היו ימים שבהם ההולכה אגדה בירושלים, שבבית הזה שוכנים בו שדים ורוחות, ושומר נפשו ירחק ממנו. משנשאלו על כך העובדים בלשכה, הרימו גבותיהם בפליאה: „שדים?, רוחות?, לא שמענו על כך דבר". משנשאלו ישישים בירושלים, נתעוותו פניהם הגנה לא הוציאו מפיהם. התגובות אלה עוררו בנו סקרנות, וככל שהרבינו בשאלות, כן גברו הפליאות. לא נמצא איש שיכול לשפוך אור על מקור האגדה הזאת ומהנבה. לבסוף נמצא המפתח בסיפור מסמר־שיער: בניין זה לא נשלם במשך שנים רבות. [illegible] הגבי ברמה סטאפורד־ווסטר מצפה נורא זה: את הבית התחילו לבנות בערך בשנת 1882 כביתם לעתיד של זוג צעיר שעמד להתחתן. החתן היה בן יחיד למשפחה ערבית קאתולית לאטינית, שגרה בקרבת המושבה האמריקנית בירושלים. ממש לפני הנישואים הוא נפטר. אמה של הנבי הסתר נבוה בסקס התלויה, שבה נתפסו ההורים השכולים להיסטוריה בלתי־מרוסנת. האבלים התאספו בחדר שבו נשען הנפטר על כיסא, כשאריסתו היפה והצעירה הובאה אליו, מקושטת־הוד בתכשיטים ובפרחים ולבושה שמלת־משי רקומה חוטי זהב וכסף והינומת הכלולות על פניה. צעקות ה„לו־לו־לו" גברו בפי האבלים האורחים והאם רקדה את הריקוד המסורתי הנרקד לפני חתן וכלה, כשבכל אחת מידיה נר דולק. „זו חובתי לריקוד חורה ואמרת, האורחים ענו לעומתה: „כן. זו חובתך", כשנגמרה לריקוד, קרעה מעליה את בגדיה, זעקה זעקת מוות איומה וחספה את ההינומה מעל פני הכלה. אחר־כך הושמה הגוויה בתוך ארון־מתים וההלוויה התחילה. אמה של הנבי הוסטר חזרה הביתה מזועזעת ממראה עיניה. המבנה הצער בצורה כה אכזרית, כבראה קירבה את קצה של הגם, שכן זמן קצר לאחר־מכן הלכה לעולמה. הבית לא הושלם ועמד בשממונו שנים רבות כמצבה חיה לטראגדיה האיומה.

„הדרקון"

יבגני זמיאטין התפרסם בזמנו בסיפורו האוטופי „אנחנו", המאוכלס באנשים ממוספרים, בעיניים סוריאליסטיים ובהתחלות של מרד בחברה ששולט בה עריץ המכונה „המטיב". עתה יצא באמריקה קובץ סיפוריו „הדרקון" (הוצ' „גולבץ'"), שאופיו שונה תכלית שינוי מזה של הרומאן. סיפורי „הדרקון" מעמידים את זמיאטין בשורה אחת עם הסאטיריקנים הרוסיים הגדולים, למן גוגול ועד לבולגאקוב. סיפוריו של זמיאטין מבריקים, וכתור ההבר שלעולם לא היה המערב שומע עליו אילולא השפיעה נוסחה צרפתית של „אנחנו" על ג'ורג' אורוול והניעתהו לכתוב את ספרו „1984". כמבוא לסיפורי „הדרקון" מובא מכתב מאת זמיאטין אל סטאלין, שבו הוא מבקש רשות לנסוע לחוץ־לארץ. לאחר שקיבל היתר־יציאה, בעזרתו של גורקי, יצא לפאריס ושם עשה את שנות־חייו האחרונות. הוא התחיל לכתוב רומאן על אטילה מלך ההונים, לא הספיק לסיימו ומת אלמוני [illegible]. („אנקאונטר")

התקלה תוקנה (א)

העובדה נכונה. גם אני שומע קורא כלשון הזה שעליו מקשה ה־ואל. השאלה היא, אם אמנם יש קלה' בביטוי זה — או שמא יש אן יותר מתקלה אחת.

טור הלשון

השאלה הראשונה נוגעת לעצם שם 'תקלה', אבל ממילא יש קשר טוי כולו. במשך זמן לא־כבעט קשו לתקן את המשקל של לשון 'תקלה', ומורי לשון, מהדירי טקסים וכו' עמדו על כך, שהצורה אויה היא 'תקלה' בתי"ו שואית על משקל 'צוחה'. המצב מסתבך עד כך: בעלי לשון מענו, שאין ן משקל זה, ואלו בציבור אין צוא כיום אדם — פרט למהדרין המהדרין — שיאמר כן. כל כקום אני מכה את אוזני שומע אני 'קלה' בתי"ו פתוחה (ואחריה דגש) על משקל: בקשה. כלומר: תהום ורה בין התיאוריה המשקלית ובין מציאות של השימוש החי בלשון. נעמיק מעט יותר. לא נראה שיש ק, כי אכן 'תקלה' ראויה מעיקן שתבוא במשקל 'צוחה', 'דרשה' ר. מצד האטימולוגיה אין לגלות בה, מדוע תבוא מלה זו במשקל גוש — כענין 'בקשה'. המשקל אוי בתיאוריה המשקלית הוא אפוא משקל בשווא ובלא דגש.

אלא כאן — כמו במקרים אחרים לא כל שיקול היפה להכרעה וצאת טקסט קדמון הוא יפה ב־רח לפסק לגבי לשון ימינו. האור־מנוסים יכולים להיות קרובים, האנ־סלים מאותו בית אוצר את כלי שק הארגומנטיביים. אבל התוצאה צויה להיות שונה. אין אנו כב־עים כאן, כה הצורה הראויה הדפסת טקסט קדמון כשרים — לא אם כיום שיבוש הוא לומר 'תקלה' בפתח־דגש.

אם נעביד את השאלה בצורה זו, מה שנע כוחו של איסור. אין בעינו שיבוש שנולד בימינו בפי בריות המשבשים מתוך אי־ידיעה, לא לפנינו מחלוקת עתיקה. קריאה ניקודים עתיקים ובמסורות קריאה מצא גם זה וגם זה. כאמור: מצד הגיון המשקלי הצורה 'תקלה' בתי"ו שואית היא עיקר. אבל לידה משקל השני קדומה היא — ובמסחים להולדות המסורות יוכלו לגלות, כאימתי נוהגים כן.

כבר רמזנו מקודם, כי שני הביטויים שבכותרתנו יש להם נגיעה גם לעצם השאלה של המשקל. נפרש את הדברים. יש מעבר סימנטי מפורש ממשמעה הראשון של המלה 'תקלה' ועד למשמעה בימינו. מעבר זה בקרב אותנו לצד ניגוד משמעי ל'תקנה'. 'תקלה' היא בעיקר כשול שנתקלים בו, המשבש את סדרי העולם וכו'. אבל המשמע הזה כתירתב והולך. ממילא נוצר ניגוד: 'תקלה' — מצב שיש בו שיבוש; דבר הגורם שיבוש — ולעומת זה 'תקנה'. יש כאן מקרה של ציפות סימנטי מכאן ושל קירבה פונטית מקרית. שהרי אל לנו לשכוח, כי לשון 'תקלה' יש בו שניים מבין שלושת עיצורי השורש של 'תקנה'.

ממילא אפשר: יש אמנם סבירות רבה, שהמשקל הכפולי היה 'תקי'לה' בתי"ו שואית, אבל נדמה כי בידינו לעקוב יפה אחרי ההתפתחות שקירבה לבין 'תקלה' אל לשון 'תקנה'. זה האחרון לשון נפוץ ומקובל, ואין פלא שתלה התקרבות כל משקלים, ו'תקלה' נולד בו ביבול בצלם 'תקנה'.

אילו היינו עדים להופעה כזאת בימינו, ספק רב אם היינו מצווים לעקור ולאסור, ויזהכן שהיינו נדים להתיר שימוש על סמך הדינמיקה הלשונית החיה של ימינו. ככל שכן, כשהמדובר בהופעה שהיא בגדר מחלוקת עתיקה. איני יודע, עד כמה בקיעה למשל האקדמיה להכריע. כשקבלה באחד מבילותיה את הבנית 'תקלה' בתי"ו ובדגש — אף בלא לציין אפשרות של משקל אלטרנטיבי. בין כך ובין כך, מלחמה לכפן 'תקלה' בתי"ו שואית דחקה נראית היום בלתי־כדאית. אין כל סתירה בין אמרנו כי 'תקלה' בשווא היא הצורה שיש לה ציפיה היסטורית־משקלית ובין אמרנו, כי כיום הצורה 'תקלה' בפתח־דגש היא כשרה בתחולה.

בכותרתנו היו שני ביטויים — ולעת עתה עסקנו באחד בלבד. באחד נעסוק ברשימתנו הבאה.

משה גושן־גוטשטיין

עורך המדור עונה על שאלות קוראים בבעיות לשון שיש בהן עניין לכלל. את השאלות יש להפנות למדור „טור הלשון". מערכת „הארץ", ת"ד 233, תל־אביב.

ספרים חדשים

מקור

אגרות הרמב"ם — המקור הערבי והתרגום לעברית, תרגם, ביאר והכין לדפוס יוסף בכה"ר דוד קאפח. הוצ' מוסד הרב קוק, קע"ב עמ'.

תורה לשמה בהשגת רבי חיים מוולוזין ובמחשבת הדור — מאת נחום לאם. מחקר על תופעה יהודית כמציאות והיא „תלמוד תורה". הוצ' מוסד הרב קוק, 241 עמ'.

תורה שבעל פה — הרצאות בכינוס הארצי הארבעה־עשר לתורה שבעל־פה בעריכת יצחק רפאל. הוצ' מוסד הרב קוק, קס"ד עמ'.

על הקיום היהודי בזמן הזה — מסה פילוסופית מאת נתן רוטנשטרייך. דיון בבעיות של מציאות העם היהודי בדור זה על שלושה מסלולים: זיקתו של הדור למורשת העבר היהודי; מציאת הדור על בחינותיה התרבותיות, הכלכליות והנפשיות; נסיון לראות מהי את הציונות כעיון שתולל את היהודי היהירי במציאותו של העם היהודי בדורות האחרונים. הוצ' ספריית פועלים, 182 עמ'.

הביאוגרפיה של ארצנו — מאת אפרים אורני ואלישע אפרת. ספר יסוד בידיעת הארץ. הוצ' אחיאסף, 445 עמ'.

שירים — מאת יוכבד בת מרים. מהדורה שניה. הוצ' ספרית פועלים. 292 עמ'.

זה קרה בבית־הבראה — אשיזורות וסיפורים מאת שלום גבער לי. התרשמויותיו של מדריך והכנות בבית־הבראה. הוצ' „נבא". 128 עמ'.

מרכבות של ישראלים באמריקה — סיפורים ומדריך שימושי מאת שלום גבעולי. בעקבות מסע הרצאות לבנ"ע הכנסית. הוצ' „תמר". 140 עמ'.

תרגום

שירי אהבה יפניים — אנתולוגיה של שירים יפניים קלאסיים בתרגומו של אוריאל עפבא. מהדורה סירחרת. הוצ' מחברות לספרות בשיתוף עם א. לוין אפשטיין. 87 עמ'.

אזכרה לפרופ' ב. קורצווייל

בליל שבת ה־29.9.72, בשעה 8.45, תיערך בביתנו „מילואי", בתל־אביב אזכרה לפרופ' ברוך קורצווייל ז"ל. מר גרשום שוקן, עורך „הארץ", ופרופ' הלל ברזל יעריכו את ביקורתו והגותו. המנחה: ד"ר יעקב הורוביץ.

גילוי המצבה של דב (בוריס) גאפונוב

אגודת הסופרים מודיעה: ביום רביעי כ"ו בתשרי תשל"ג (4.10.72), יעלו מוקירי זכרו של דב גאפונוב ז"ל אל קברו בבית העלמין שבקרית שאול. מתכנסים ליד שער בית העלמין בשעה 1.15 בצהריים.

יורם ברונובסקי

דפי יומן

13.8.72

הביבליופיליה היא אולי המטופשת שבאהבות או בתחביבים. היא מגונה ולא סתם חסרת־תועלת, אלא בפירוש מזיקה.

„אוהב־ספרים" הוא בדרך־כלל הקורא הגרוע ביותר. בעצם, בכלל לא מעניין אותו מה שכתוב בספר, כל מה שאיכפת לו זה סיב הכריכה, שנת ההוצאה, מידת נדירותו של הספר, וכו'. אהבת־ספרים או שגעון־לספרים (ביבליופיליה מתפתחת בקלות לביבליומאניה) גרועה הרבה יותר מבולאות, למשל — כי היא מהווה עיוות תפקידו של הספר. היחס הנכון אל ספר הוא כמו אל שיחה. „אנו קוראים הרבה ספרים מפני שאיננו יכולים להכיר מספיק אנשים" — זוהי ההגדרה הנכונה (של ת.ס. אליוט) לגבי תפקידם של ספרים. הביבליופיליה הופכת את הספר לדבר מת, מחזירה אותו להויה של כרך דפי נייר, הויה עלובה, שהיחס הנכון אל הספר (כאל שיחה עם אדם) מנסה לשחרר ממנה.

הרכושנות השטנית שבביבליופיליה, השעבוד שהיא כופה... איום, איום. אנאטול פראנס הקדיש לביבליופילים דפים רבים ומבודחים, אבל כשחושבים על אהבת־ספרים ברצינות, מוכרחים לגנות אותה.

למה אני כותב את כל זה? כי הוצאתי היום הרבה כסף — שהיה מיועד למשהו אחר — על מהדורה יפה של כתבי קיקרו, שלושים וארבעה כרכונים בכריכת־עור, לאסופות על צרפתית, הוצאה פאריסית של סוף המאה השמונה־עשרה, מן הימים שבהם ידעו לעשות מספר חפץ חזק ובלתי־כלה. העיקר שאני צריך, יש לי כבר מזמן בבית, את הכרכים הללו רק אלטף ואריח ולא ארבה לקרוא בהם. אני יושב מול עריסת הנייר והיריעות הזאת ומקונן על עצמי ועל הכסף האבוד. לא הצלחתי לשלוט בעצמי, קניתי את זה. אני כמאניאק מסכן ועלוב.

16.8.72

כיון שכל מה שאני מרגיש (Association of Sensibility) עתיד בין כך ובין כך להיות מבוטא — אם בכלל — במלים, ואת המלים מעוררות הכי טוב מלים (למשל אני קורא במילון כרך ר—ת ואני נתקל במלה „שלגי" ואני רואה בברור שהיא במרכז של הרגשותי ביום הכסים ההם, אף שהיא עצמה לא נקרתה לי וכו') או לא חשוב בכלל איזה ספר קוראים או עיונו או מילון — אני צוחקתי לכמה אנשים שאין להם היאראכיה הם מביטים על כל הספרים באותה עין.

ואני עצמי קורא באותו עניין את ה„מדריך לכתבי הוליווד" ואת „הסיפורים הזמים הכהאליים" של ויטגנשטיין. באותו עניין. גו. מלים.

20.8.72

ידי גרוטובסקי, הבמאי המופלא, מנהל „תיאטרון־המעבדה" של ורוצלאב, אומר בהרצאה, שהודפסה ב„ניו־יורק טיימס":

„בחיים הבעיה הראשית היא איך להצטייד בנשק. באמנות הבעיה הראשית — איך לפרוק את הנשק".

לא שאני אוהב את כל ההבדלות הללו בין החיים והאמנות — אבל כמה זה נכון! אם אתה מנסה לפרוק את הנשק בחיים — הסוף שלך מר. אם אתה מנסה להצטייד בנשק, להתעטות שיריון, באמנות — אתה רכאי וסופך להתגלות.

אמנם אם אתה חזק מספיק, אם אתה מאוד חזק, אתה יכול להתפרק את הנשק גם בחיים —

אבל כדי להיות חזק, אתה צריך להצטייד בנשק וכו' מעגל־קסמים.

26.8.72

האמבסטיה — כנות. תרמיתיה, מגבלותיה, קשייה.

ומצד אחר: הצורך במיסתורין כסם־חיים.

פעם, לפני כארבע־חמש שנים, כתבתי שיר בשם „משל", המתאר בו עץ־אגס שלפתע החלו לגמול עליו תפוחים (בחירת העצים עמדה באיזה קשר לזהות שלי בסביבה, אולי משהו כמו עץ האורן ועץ הדקל בשירו של היינה), הבית האחרון היה:

כך אנו. הוא לא צבע
עליו גמול בבוא העת
לא הצבעים שהתכסינו
הם צבעינו של אמת.

ואמנם הייתי פעם להלוסין לצד המיסתורין, בקטגורסת אחר הייתי אפילו אומר: לצד הצביעות („...לא הצבעים שהתכסינו"). יכולתי לשאת „שבחי הצביעות".

היום — האמבסטיה — כנות וחיות והתאמה של הלשון לצורכיה. כנות — כשרון או יכולת אובייקטיבית?

27.8.72

ההתחלה של „הקאברסיטים" למרדיקובסקי, בתרגומו הנפלא של א.א. קבק:

„לאהוב את האדמה אסור. חייב אדם לאהוב רק את הדברים הרוחניים, ואני איני יכולה. אחותי צרמיטיסקי חביבה עלי מכל דבר בעולם. כל הימים שהייתי שוהה שם לא ידעתי אפילו כה רבה אהבתי אליה. וכיון שעקרתי משם, גבור בגעגועי עליה עד כלות הנפש."

אסור — כלומר — להיות קשורים למשהו וכו', כמו שאומרים הפילוסופים.

„ואני איני יכול"
— למשל דף הנייר הזה, לעולם לא אנתק ממנו —
חיי איתם כה טובים
אינם כה רעים
אינם — מצד אחר — בינוניים
„ואני איני יכול"
קוזי אותי במוגרים.

באוקטובר לא נהיה פה, נהיה בארצות חוץ, מה שמכונה „חוץ־לארץ" — שם נהיה, רחוקים מהחדר הזה, מהספרים הללו שהם לבי בית — לאהוב את האדמה אסור, את הספרים אסור, את הנופים אסור.

אליעזר ליבנה

ישראל ומשבר הציוויליזציה המערבית

ניתוח הבעיות שהמחבר מציג בספר הוא מזהיר ואובייקטיבי. (פרופ' אליצור)

אחד הגילויים ההגותיים, המרעננים הרב משמעותיים במחשבת הזמן וברוחב ההיסטורי. (אברהם בלאט — הצופה)

לא ידוע לי על ספר בהיר וחריף אבחנות, מקיף ומרחיב ראות יותר מספר זה. ישראל ומשבר הציוויליזציה המערבית הוא ספר תורת הציונות של ימינו. (משה שמיר — מעריב)

גם אלה שאינם מסכימים עם דיעותיו של אליעזר ליבנה ילמדו הרבה מספר זה. (פרופ' ליברמן — ג'רוזלם פוסט)

ספרו של א. ליבנה צריך להכלל בין הספרים המומלצים לקריאה, לעיון וללימוד. הספר כובש בכח הניתוח שבו, בלהט המוסרי וביכולת הביטוי. (משה גולדשטיין — זאת הארץ)

ש הוצאת שוקן / ירושלים ותל־אביב

KRAYN — קריין

הוגו (HUGO) קריין הצייר היהודי־גרמני, היה מן הידועים של דור הציירים המבטיח של תחילת המאה. הנציח את חיי הכרך דאז — השיכורים, העניים ואת האדם הפשוט ברחוב.

נפטר בשנת 1919 בברלין ממגפת הגריפה הספרדית והוא אז רק בן 34 שנים.

• • •

אנו מודיעים למתעניינים שהצלחנו להמציא מספר ליטוגרפיות התגומות, מסדרת השיכורים (1915) ותחריטים (RADIERUNG)

כל העבודות בטיב מעולה

רוז Rooz

גלריה לאמנות

סמטת בית השואבה 1 (פינת אלנבי 94)

תל־אביב, טל. 613924

שעות עבודה: 9.30—13.00, 16.30—19.00

מיטב ציירי ישראל

ספרית־פועלים

ספרים חדשים

באד שולברג

מקלט 5

רומאן מרתק של התרחשויות פוליטיות ביבשת אמריקה הדרומית. קנוניות מדיניות, אהבות, ארוטיקה במחנה הסגר לנרדפים פוליטיים וכו'. המחבר הוא סופר מפורסם שזכה בפרסים על ספריו ותסריטיו.

צביה בן־שלום

הוא ברח מהבית

ציורים: יחזקאל קמחי

סיפורו של [illegible], שברח מהבית משום שהוריו לא יכלו למלא אחר כל דרישותיו (המוגזמות), והכרתו עם העולם שמחוץ לבית ההורים החמים. הספר זכה ב„פרס יציב". מיועד לבני כתות ה—ח.

מסדה

הוצאת מסדה בע"מ

ספרים חדשים

מלקחי מהפכת 1905 ברוסיה - אברהם יסעור

צמיחתו של הבולשביזם

חקר יחסיהם ההדדיים של לנין ובוגדאנוב. ניתוח מצבן של השיטות המנשביקית והבולשביקית ערב המהפכה. הספר הוא תרומה להכרת העבר הטרום־מהפכני של שנות 1900—1917 על סערת הרעיונות ומיגוון הזרמים האידיאולוגיים. בספר רשימה ביבליוגרפית מפורטת המייחדת מקום רב לכתבי בוגדאנוב.

הכתה הפתוחה - הרברט ר. קול

נסיון להצגת שיטת חנוך חדשה השונה מהשיטה המקובלת הנהוגה כיום בבתי־הספר. הספר מתבסס על נסיונות של מורים ומחנכים הן בשיטה הישנה והן בשיטה החדשה. ספר המיועד למורים, להורים ולכל מי שמגלה ענין בשאלות חברה וחנוך בתקופתנו.

אלול בלו חדש של שיר - ישראל אפרת

ספר שירים חדש של ישראל אפרת, משורר מעניין ביחוד ובעל הישגים גבוהים בתחום הפילוסופיה והמסה. הספר יצא לאור בספרית „מקור" בשיתוף עם אגודת הסופרים.

שופט עייף וגזר־דינו - יהודה האזרחי

אחד עשר סיפורים המתרחשים במטווה אוירתם וברקמה העדינה של מאורעותיהם הדמיוניים. הסיפורים הם בלתי מציאותיים כביכול, אבל בוראים יחדיו, על פי הגיונם האכזרי של עולם החלומות, מציאות חדשה מוזרה ואמיתית יותר.

הספר זכה בפרס אקו"ם לספרות.

עם שירים ועם סיפורים - רבקה גורפיין

מסות בקורת בנושאי ספרות ימינו והקלאסיקה העולמית. בספר מאמרים על שירים מאת נתן זך, לאה גולדברג, דליה רביקוביץ ועוד ועל סיפורים מאת איבסן, דבורה בארון, עמוס עוז ואחרים.

חידושי האלקטרוניקה -

הופיע הספר הרביעי בסדרת חידושי האלקטרוניקה ספריה פופולרית לנוער.

נושא הספר המחשב האלקטרוני (ב).

هكذا من الأصل

مكذا من الأصل

השגים דלים לשחמטאינו בסקופליה

שחמט
מאת משה צ׳רניאק

עם סיום התחרויות המוקדמות הבי־נלאומי ישראל את השתתפותה בגמר ב׳ והיא תלחם על המקומות 17—32 בדירוג האולימפי. לא לכך ציפינו. נוכח רבוי קבוצות הלשות והרי־חבה בתי הגמר ל־16 גבהרות (במ־קום 12 באולימפיאדה הקודמת) נוצר סיכוי לא כמוכל שקבוצתנו תצפיל לגמר א׳. הגם שהרכב הבית שלנו היה הפעם הלש לעומת האולימפיא־דות לוגאנו 1968 וזיגן 1970.

אך שחקנינו החטיאו את המטרה ובמקום הבירוק הצפוי עם ספרד על זכות עליה לגמר א׳ היינו עדים ל־כאבק... לשביה על מקום בגמר ב׳ עם פורטוגל ואירלנד, שהיו בעבר „ספקי נקודות באמנים״ של תחרי־

איננו. קשה להשתחרר מן הרושם שכמעט בכל מפגש צברה קבוצתנו חצי נקודה פחות מן הצפוי.

עם זאת, אין להתעלם משתי סי־בות העלולות להשפיע לרעה על שחקנינו: היעדרו של בלייכן וה־מצב הבטחוני המדאיג. אגב, בתחום זה נעשו ביוגוסלביה סדרי בטחון קפדניים. בתחנה הרכבת בסקופליה נתקבלה קבוצתנו בפרחים... ומיד הוסעה במכונית משטרה אל קמפוס האולימפיאדה.

זה רק נסתיימה התחרות המוקד־מת ויש עוד מקום להתאוששות. זה אמור לא רק לגבי גלר, הסובל כבר־את ממשבר חמור, אלא גם ביחס ל־שני הלוחות הראשונים. כגן וקריידמן הרגילו אותנו בשתי האולימפיאדות האחרונות להישגים טובים. הפעם אין משחקם משביע רצון. קלדור ובלשן, הם שהצילו לפי שעה את כבוד ה־קבוצה. פרידמן, למעשה טרם הת־חיל לשחק.

תוצאות סופיות ב־8 הבתים (שתי הקבוצות הראשונות בכל בית עלו לגמר א׳, השלישית והרביעית — לגמר ב׳, וכדומה).

בית א׳: בריה״מ 22, דנמרק 15, בלגיה 14, קובה 13, פינלנד 11½, רפ. דומיניקנית 6, לוכסמבורג 2½. הבית היחידי בן 7 קבוצות בלבד.

בית ב׳: יוגוסלביה 22½, שוויץ 19, פרו 19, אנגליה 18½, ברזיל 15½, יפן 8, פודיה 5, קפריסין 3½.

בית ג׳: הונגריה 23½, פולין 22, ברזיל 20, אינדונזיה 15½, סקוטלנד 11½, בוליביה 8, מרוקו 6½, לבנון 5.

בית ד׳: גרמניה מערבית 25, אר־גנטינה 18½, איסלנד 17½, יון 14, ניו זילנד 13½, מכסיקו 11, צרפת 10½, גרנסי 2.

טבלת בית ה׳

		1	2	3	4	5	6	7	8	סה״כ
1	הונג־קונג	●	3½	1	0	0	½	0	½	5½
2	מאלזיה	½	●	1	½	0	0	0	1	3
3	אירלנד	3	3	●	1½	0	1	2½	1½	12½
4	מונגוליה	4	3½	2½	●	½	2	1½	3½	17½
5	ציפיה	4	4	4	3½	●	3	3	2	23½
6	ישראל	3½	4	3	2	1	●	1½	2	17
7	ספרד	4	4	1½	2½	1	2½	●	4	19½
8	פורטוגל	3½	3	2½	½	2	2	0	●	13½

בית ו׳: גרמניה מזרחית 23½, שוד־דיה 20, קנדה 18, איטליה 17, וולס 11½, טורקיה 10, סינגפור 9, מלטה 3.

בית ז׳: בולגריה 20½, הולנד 20, אלבניה 19½, קולומביה 16, אוס־טרליה 16, פורטו־ריקו 10½, עירק 5½, אנדורה 4.

בית ח׳: ארה״ב 21½, רומניה 20½, פיליפינים 19½, אוסטריה 16½, טו־ניסיה 13½, אירן 13, איי פרואה 6½, איי בתולה 1.

ההפתעות: ארגנטינה, בהרכב הד־לש, בקושי עלתה לגמר א׳. ישראל ואנגליה — הכזיבו. לצוכת אלה ניברת התעצמות של איסלנד, אל־בניה, ופרו.

זו פעם ראשונה משתתפות 5 מדי־נות ערב: בריטניה מיוצגת ע״י 3 קבוצות. מבין 11 ארצות הגוש ה־קומוניסטי 8 משתתפות בגמר א׳ ו־3 הנותרות בגמר ב׳.

. השגי שחקנינו בתחרות מוקדמת

	אירלנד	מונגוליה	יוגוסלביה	פורטוגל	ספרד	הונג־קונג	מאלזיה	סה״כ
ש. כגן	1	½	0	—	0	½	1	50%
י. קריידמן	1	½	½	½	0	1	—	58%
ע. גלר	0	0	—	0	—	—	—	—
א. קלדור	1	—	0	—	1	1	1	80%
ע. בלשן	—	1	½	1	½	1	1	83%
ש. פרידמן	—	—	—	½	—	—	1	—
סה״כ	3	2	1	2	1½	3½	4	—

שחמט בישראל

ידיעות מקברה במחצית הראשונה של אוקטובר יתחילו משחקי התחר־ות מוקדמות על אליפות תל־אביב. החמנו מוזמנים לאמן ובעלי דרגה ראשונה... אמנים ומועמדים בכירים (בעלי מד־כושר לא נמוך מ־2200) יתמנו ישירות לגמר (ינואר—מרץ 1973) ● משחק סימולטני המוני ב־כיכר מלכי ישראל, שנועד ל־5 ב־אוקטובר — בוטל ● באליפות יהוד־שלים נותרו 3 סיבובים בלבד... הדירוג בצמרת אחרי 8 סיבובים: בר־ניר 6(1), מלין 5½(1), צידידור 5½, רוזנברג, בר־ציון 5(1), גינסבר־גר 5, גרוס 4½. בין אלה שצברו 50% בלבד אנו מוצאים את ריכטר, את דזרקוב ואת רז׳נסקי ● בגאדי שטיינקו, האמן הסובייטי הראשון שעלה לארץ, ערך שני משחקים סימולטניים בסביבת חיפה. בקרית מוצקין הוא ניצח את כל 24 יריביו ובקרית אליעזר הפסיד משחק אחד בלבד (+28—1) ● בתחרות מדכ־הגוער אחרי 4 סיבובים: ביגר, מל־צמן 2½, צוקרמן 2(2), קופלוביץ, אבני, גוטליב, רפאלי 2(1), פוס 2.

קרבות ראשונים בסקופליה

המשחק בין הסובייטי קרפוב לבין פלוס מדנמרק הגיע לעמדה זו:

סיום משחק מס׳ 772
אולימפיאדת סקופליה, 1972
קרפוב

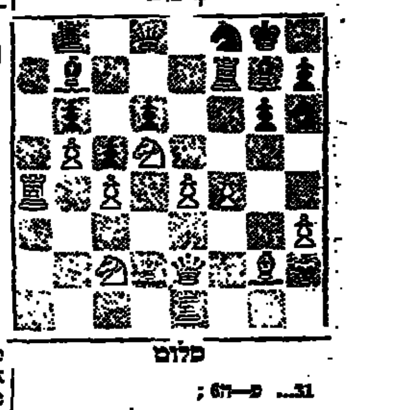

פלוס

...31. פ—ה6;

הרוסי הצעיר, אנאטולי קרפוב כבר תפס נקודה חלשה במחנה היריב (הרגלי ה4!) והוא מתחיל לפעול נג־דה. הוא מבטל גם נסיונות התכליליים להשגת מכרתם. למשל, לא הועיל המגנה בדרך 32. צ—ו1 כי אז 32... ר:ד5; 33. ה:ד5, פ:ה4; 34. ר:ה4, ר:ה4; 35. צ:א4, ר—ה5. יכול גם ההמ־שך 32. ו5, ה:ו5; 33. ה:ו5 בגלל ר—ה5+.

32. צ—ד3, מ—ג8; 33. צ—ו1, פ—ה8;

עתה מכוון השחור לזכות ברגלי ה. אם 34. מה—ו3 אז ו5!; 35. ו5, ר—ה5; 36. ר—ג3, פ—ד4;

34. פ:ה6, פ:ה4;

לבאורה, עוה קרפוב בטעות. הח־בולהו, רק בסופה יתברר כי הוא שוקק. מה שהיה, כמובן, בגדר לו מלכתחילה.

35. ר:ה4, צ:ה4; 36. פ—ד7

המשתמאי הדני סמך על משע זה. אך קרפוב הרחיק לראות ממנו.

...36. צ:ו4!; 37. מה:ו1

אמור להכות את המלכה בשל ר—ה5+.

150 שנה לקרנבל קלן

בולים
מאת שמואל שליט

הקרנבל בקלן, אחד האירועים ה־כמנוגים, העליזים והמרשימים ב־אירופה המערבית, נערך כאו 1823. כשתתפים בו רבבות מתושבי גרמ־ניה המערבית, הולנד, בלגיה ולוכ־סמבורג ורבבות תיירים מכל העולם.

בכלאת 150 שנה לקרנבל הראשון הנפיק הדואר המערב גרמני בול־זכרון בודד, בערך נקוב 40 פניג, ש־יוכנס למחזור ב־10 בנובמבר 1972.

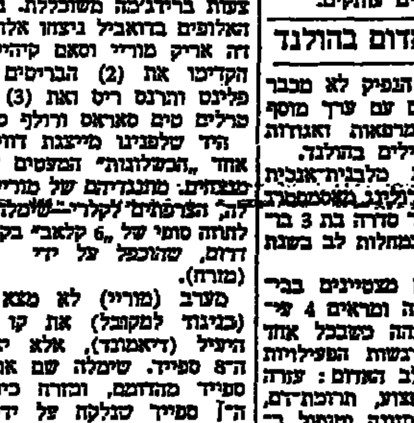

הבול בהבנית כלבנית־אופקית, צויר בידי ארנה דה הויאס־לר ד פוס - בשיטה דפוס־שטה (אופסט) אצל המדפיס הממשלתי בברלין ה־מערבית, על נייר פלורוסצנטי לבן, בגליונות בני 50 עותקים כ״א, ב־גודל 25.5×43 מ״מ.

במרכז הבול צוירו שלוש דמויות מוגוניות, בצבעים: אדום, צהוב, ירוק, כחול והחור בביב לכל בול ריטומה הכתובת „דואר מערב גר־מניה — קרנבל קלן 1823—1973״.

שני בולים נוספים. אחד מראה את נפוליאון בונפרטה על גשר ארקול והאחר מראה את המשלחת הצרפ־תית למצרים. כן הונפק בצרפת בול־זכרון בודד במלאת 150 שנה לפיענוח ההירוגליפים.

שנת הספר הבין־לאומית בגרמניה המזרחית

כמו גרמניה המערבית הנפיק עתה הדואר בגרמניה המזרחית בול־זכרון בודד לכבוד שנת הספר הבין־לאו־מית. הבול בתבנית מלבנית־אופקית בערך נקוב 50 פניג, מראה במוד־צידו השמאלית את סמל שנת הספר הבין־לאומית ובחלקו הימני פורטל צער הקורא בספר, לפי יצירתה של הציירת יוסה דמה. הבול שהוכנס למחזור בסוף אוגוסט, נדפס במהד־דורה בת 4 מיליונים עותקים.

בולי הצלב האדום בהולנד

הדואר ההולנדי הנפיק לא מכבר סדרה בת 4 בולים עם ערך מוסף לטובת מוסדות, מרפאות ואגודות הצלב האדום הפעילים בהולנד.

הבולים בתבנית מלבנית־אנכית צוירו בידי מרט ג׳ונג, אמסטרדם דם שצייר לא־מכבר סדרה בת 3 בו־לים על המלחמה במחלות לב בשנת 1970.

הבולים החדשים מצטיינים בציר־צועם הגראפי הנאה ומראים 4 ציו־רים על רקע כהה כשבכל אחד (בבול נפרד) מודגשות הפעילויות העיקריות של הצלב האדום: עזרה ביתיתים דחופים, תזונה וטיפול ב־ילד.

הבולים נדפסו בשיטת דפוס־שטה (אופסט) בגודל 36×25 מ״מ בגליד־נות בני 100 בולים כ״א, בערכים ובצבעים הבאים: 10+20 סנט (אדום וחום), 25+10 סנט (אדום וכתום), 30+15 סנט (אדום ושחור) 45+25 סנט (אדום וכחול).

בולים חדשים בצרפת

הדואר הצרפתי הכין באחרונה בו־לים חדשים עם דיוקניהם של אדמירל דה קראס, יורד ימים ידוע, והסופר תאופיל גוטייה. בולים אלה נכנים עם סדרת אישי צרפת כפורטרטים. מתוך הסדרה תולדות צרפת, הוכנו

למזרח הרחוק
קבוצות בטיול מאורגן למפגש
ל־45 יום, במחיר אוקטובר
החל ב־5995 ל״י
ליפן, בורמה, הודו, תאילנד, פרס, סינגפור, הונג־קונג, נפאל, טייפה, פיליפינים — אתנו!
פרטים בת.ד. 16120, ירושלים

תחרות האלופים בדואביל

יד השבוע. צפון מחלק. מזרח־מערב פגעים.

צפון
♠ Q 10 7 6 5 3
♡ A 8
♢ Q 9
♣ 10 6 4

מערב
♠ 8 2
♡ Q 10 6
♢ K J 10 7 6 4 3 2
♣ —

מזרח
♠ K J 9 4
♡ J 5 3 2
♢ A 8
♣ K Q 5

דרום
♠ A
♡ K 9 7 4
♢ 5
♣ A J 9 8 7 3 2

ברידג׳
מאת ג. גשרי

פדרצית הברידג׳ הצרפתית איר־גנה בחודש שעבר תחרות „אלו־פים״ לזוגות בעיר הקיט דואביל בנורמנדיה. לתחרות זו הוזמנו אלו־פי שמונה ארצות והיא משכה קהל צופים רב שהתבונן במפגשים באמ־צעות ברידג׳מה משוכללת. בתחרות האלופים בדואביל ניצחו אלופי קנ־דה אריק מוריי וסאם קיהילה ש־הקדימו את (2) הבריטים ג׳רמי פלינט והרנס ריס ואת (3) האוס־טרלים טים סאראס ורולף סמילד.

היד שלפנינו מייצגת דווקא את אחד „הכשלונות״ המעטים של ה־מנצחים. מתנגדיהם של מוריי־קיהי־לה, הצרפתים לקלרי—שימלה הגיעו לחוזה סופי של „6 קלאב״ בקו צפון־דרום, שהוכפל על ידי קיהילה (מזרח).

מערב (מוריי) לא מצא הפעם (בניגוד למקובל) את קו ההגנה היעיל (דיאמונד), אלא יצא עם ה־8 ספייד. שימלה שם את ה־10 ספייד מהדומם, ומזרח כיסה עם ה־J ספייד שנלקח על ידי ה־A הבודד ביד הכרוז. שימלה העריך במהלך ההכרזה (בה ההערב כערב בקריאה מפריעה של „3 דיאמונד״) כי יתכן שלמערב אין כלל קלפי קלאב. לפיכך החליט הכרוז לנסות לבצע את החוזה, באמצעות הגבהת קלפי הספייד בדומם. הוא שיחק הארט מידו אל ה־A הארט בדומם והמשיך עם ה־Q ספייד.

מזרח כיסה עם ה־K ספייד ש־נתפס ביד הכרוז עם קלאב נמוך. הכרוז שיחק את ה־K הארט. והתך הארט שלישי מידו עם קלאב נמוך בדומם. הוא המשיך עם ה־7 ספייד מהדומם שכוסה על ידי ה־9 ספייד של מזרח. גם לקיחה זו נלכדה ביד הכרוז באמצעות חיתוך בקלאב.

שימלה המשיך עם ההארט הרבי־עי מידו. מערב השליך דיאמונד, והלקיחה. נחתכה בדומם עם ה־6 קלאב. עתה שיחק הכרוז את ה־5 ספייד מהדומם שהוגבה עם. מזרח עם את ה־4 ספייד, והכרוז השליך מידו את הדיאמונד הבודד, בעוד מערב משליך דיאמונד הכרוז המ־שיך עם ה־10 קלאב מהדומם. מזרח שם את ה־Q קלאב (אחרת יוכל ה־10 קלאב „לרוץ״), וזה נלקח על ידי ה־A קלאב ביד הכרוז.

שימלה הפסיד אכבם לקיחה ל־K קלאב של מזרח, אך היתה זו ה־לקיחה היחידה של המגינים, ובסי־כום בוצע החוזה המוכפל בצורה מוצלחת וממולח על ידי הכרוז.

כמובן שמזרח יכול היה להכשיל את הכרוז, אם לא היה מכסה את ה־10 ספייד מהדומם על ידי ה־J ספייד בלקיחה הראשונה. אולם הוא לא יכול היה לדעת כי הכרוז מח־זיק A ספייד בודד.

אך הכשלון ביד זו לא מנע מה־זוג מוריי—קיהילה לזכות במקום הראשון ולנצח בתחרות האלופים של דואביל באוגוסט 1972.

אליפות הקיבוצים ל־1972

קיבוץ נחשון אירח בסוף אוגוסט 21 קבוצות (כל ארבעה) בתחרות על אליפות ישראל לקבוצות של כל תנועות הקיבוצים בארץ. אליפות הקיבוצים נערכה מטעם ההתאגדות הישראלית לבריג׳ ונוהלה על ידי ברוך סנדלה. המנצחים היו: (1) מחניים (רפיד, זמיר, בריין, אורי), (2) בהשה (הילי, סולי, ריקשור, שבי). (3) גבען (גמינת, לוי, רוזי־פילד, גורן), (4) חצרים (ברגליה, בלצקי, ברמן, ביבמן), (5) כפר בלום (ברכה, ליכטמן, נרדי, כוכמן), (6) בית־העמק (ליפמן, הרסכה, פוסט, דיבנוק).

תחרות גביע „ברט״

התחרות ארצית לזכות על גביע „ברט״ ז״ל תתקיים מחר ה־30.9 החל משעה 9.30 בבוקר בבית הנגפן בחיפה. בתחרות זו יקבוהדו זוגות מכל חלקי הארץ.

שלב חדש בהתארגנות

(סוף מעמוד 11)

זו מיועד לאילת, שבה התחילה סי־דרה זו. העולם התחתון התעניין ב־עיר הנבל הדרומית מזה חמש שנים ויותר. אך קשה להגיד כי היתה זאת התעניינות מתוכננת, עם תודעה ב־רורה מה תהיה חשיבותה של אילת ברשת הארצית. אך התפתחותה של אילת אחרי מלחמת ששת הימים כנמל חשוב, היתה ללא ספק סיבה מספקת להגברת התעניינותם של אנשי העולם התחתון בעיר.

אחדים מאנשי העולם התחתון הצליחו לבנות לעצמם מעמד ביהוד בעיר הדרומית של ישראל. המעמד הזה סייע לביסוס ולהרחבת העסקים, שבינתיים הפכו לשורשים יותר ויד־הר.

אחד הענפים בעסקים אלה הוא קו הברחות קבוע בקנה מידה גדול של סחורות מתוצרת יפאן: שעוני סייקו, או ליתר דיוק שעונים מזויי־פים כשעוני סייקו, שהוזרמו ברבבות לשוק הישראלי ומכשירי אלקטרוני־קה. הברחות מאורגנות מסוג אחר סיפקו לשוק התל־אביבי ולערים אחרות ויסקי בכמויות עצומות.

אך חשוב יותר מקו הברחות זה היה מסלול שלא היה ביודע לצר־כים ישראליים דווקא, אלא שהפך את ישראל להלק במסלול בין־לאומי גדול של הברחות הירואין ואופיום מתמורה הרחוק לגרמניה. במסלול זה נראה, כנראה, מספר אנשים, ש־היו מעורבים בהברחות אלה. תוצאה תמורה אחרת: חלק מהסמים הכבדים נשאר בארץ ואופיים בתחיל יותר ויותר לתפוש את מקומו של החשיש.

המשטרה במשיכה להתעלם

בשיחה עם קצין בכיר במטה ה־ארצי של המשטרה, הצביע הקצין — ובצדק — על הבדלים בולטים ברכבת האלימות בארץ ובארצות אחרות. יחד עם כל הערדה לגבי האלימות המתפתחות קשה שלא להסכים עמו.

האלימות הישראלית נמצאת בת־חילת דרכה. כאשר באירופה ובא־רה״ב השתוללה בירויות לשמה (לפני 10 ו־15 שנים) היתה תופעה זו כמעט בלתי מוכרת בישראל. יחד עם כל ההתפתחויות, עדיין אנחנו רחוקים מ„הרמה הבין־לאומית״ ב־תחום זה.

יתכן כי מטובה בכך המפעה של האופי היהודי המסורתי, הסובל מה־אלימות, ויתכן גם כי משפיעה על כך הצריכה הנמוכה של האלכוהול — ביחס לארצות אחרות.

זו גם הסיבה לכך שהתופעה הזה־רצגיה של האלימות, הכלולה את אירגון הפשע בארה״ב, נראית אצ־לנו תלושה יותר. אך כל זה איננו יכול להרגיע. קו האלימות הבללי בארץ נמצא בעליה מתמדת. יחד אתו — קו האלימות בעיסקי הפשע המאורגן. רציתות של „חיסול הש־בונות בתוך העולם התחתון״ נעשו אצלנו דבר שכיח. קרבות היריות ב־רחובות תל־אביב, למרות שלא תמיד הם מביאים לתוצאות קטלניות, נע־שו שכיחים יותר.

כל התופעות האלה אינן אלא סימ־פטומים חיצוניים. העיקר נמצא מ־תחת לפני השטח, באותן התארגנו־יות ועסקים על הפשע המאורגן ו־המתארגן.

ואם לא יימצא אצלנו כוח המסו־גל לחסל את העסקים המתארגנ־ים אלה, עלולים אנחנו להתעורר יום אחד בתוך גל של אלימות ופשע, שאיש לא יוכל להשתלט עליו.

הצרה היא כי ביתתים לא נראה הכוח הזה באופק. משך שמונה הש־נים האחרונות — תקופתו של כך פיקוד קופל כמפכ״ל המשטרה — הוקדשו מאמצים רבים לשיות המצי־אות, ליצירת גד־עון דימויבי, בו ה־פושעים הם בעצם קטנים המפרי־אינים והמשטרה יעילה, אמנם מסו־פה אמצעים, אך שלמת במצב.

יתכן, כי החילופים בצמרת המש־טרה יביאו לשינוי במדיניות זו, אך עדיין אין סימנים כי אמנם יחול שינוי זה. המשטרה ממשיכה להה־עלם מכל אותם חוטים עקיפים ומבד־יים, המעצבים את העולם המתחתון שלו רגילה המשטרה, לעולם של פשע מאורגן.

זהו מצב חמור, אשר אם לא תה־פכו כמבו המשטרה במהרה העמה עלול קשה לשלטן השוק המהר ב־מדינה.

פענח את הצופן (4)

להלן אימרה של מהגאי מפורסם אשר אחדות מיצירותיו תורגמו לעברית והוצגו בארץ. תחת האימרה רשום שמו של המחזאי. האימרה ושם אומרה רשומים במספרים שכל אחד מהם מייצג אות מסויימת. למטה נתונים כמה שוויונים חשבוניים באותיות שכל אחת מהן מייצגת מספר מסויים מן המספרים שבאימרה ובשם. השוויונים האלה, אם תפענחם נכונה, על דרך ההגיון, יעניקו לך מפתח ספרות לגבי שבע אותיות. רשום את שבע האותיות שבשוויונים מעל למספרים המתאימים בתוך האימרה. את האותיות המתאימות של יתר המספרים עליך למצוא בדרך ההגיון והניסוי.

האימרה

3 5 2 12 3 4   16 7   10 8 1 16   1 7   4 1 9 0 1

15 16 7 10   15 0 10   14 16 9 5 8   4 5 8 9 6 15

16 4 7 15. 12 0 4 1   4 9 11 1 1   7 13 9 5

16 9 14 11 15 9

(12 2 8 5 7   17 5 14 12 15)

השוויונים

עס=סX׳Xס ; טיס=ס=סב ; טל=בXס

סכ=ס=סל+טל

הפתרון בשבוע הבא

פתרון פענח את הצופן 3

אל תשכח להראות את ראשי לאספסוף, זמן רב יעבור בטרם יראו עוד כדוגמתו. (דנטון)

השוויונים

$1 \times 2 \times 3 = 1 + 2 + 3 = 6$

$3^2 = 9$; $2^3 = 8$; $9 - 1 = 8$

$(9 + 8) - (6 + 1 + 2 + 3) = 5$

Deutsche Botschaft
Kulturzentrum

פרופ׳ ארין קיכנהוף
Prof. Erich Kuechenhoff
ירצה על
מונופול עתונות והשלכותיו
כותרות מפוצצות דמגוגיות ותצאי אמיתות בעתונות הצהובה הגרמנית

בתל־אביב:
כפר מלכי ישראל 19
ביום ב׳, 2.10.72
בשעה 8.30 בערב

בחיפה:
בבית רוטשילד — אולם 5
ביום ד׳, 4.10.72
בשעה 8.30 בערב

בירושלים:
בבית אגרון — אולם ביום ה׳, 5.10.72
בשעה 8.30 בערב

ההרצאה תהיה בגרמנית
הכניסה חופשית

ספר החודש
תולדות עם ישראל
פרופ׳ ש. אטינגר
פרופ׳ ח.ה. בן ששון
פרופ׳ א. מלמט
פרופ׳ ש. ספראי
פרופ׳ מ. שטרן
פרופ׳ מ. תדמור
3 כרכים
במחיר מוזל 52.50
במקום 66.00

אוניברסיטת תל־אביב
היחידה לרישום ולקבלה
מודיעה
על מועד נוסף של בחינת המיון בעברית
הבחינה תתקיים ביום א׳ 8.10.72 בשעה 09.00
חייבים להיבחן מועמדים ללימודים לקראת התואר ראשון ולקראת התואר שני לשנת הלימודים תשל״ג, אשר אין בידם תעודת בגרות ישראלית בעברית, ושלא נבחנו במועד הנ״ל ולא הגיעו לרמה הנדרשת.
רשימת חדרי הבחינה תתפרסם על לוח המודעות של היחידה לרישום ולקבלה, בבנין מכסיקו, יום לפני מועד הבחינה.
הזמנות אישיות לא תישלחנה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
מזכירות לימודי הסמכה
הודעה לסטודנטים הלומדים בשיטת הצבירה — ותיקים וחדשים —
הייעוץ לקראת ההרשמה למקצועות לימוד לסטודנטים הלומדים בשיטת הצבירה יחל ביום א׳ ה־8.10.72.
החל מתאריך זה, הסטודנטים מתבקשים לגשת ליחידות האקדמיות שלהם על מנת לקבל הפניה ליועץ, תומר הרשמה ופרטי הרישום.
הרישום למקצועות הלימוד יתקיים בימים: א׳—ו׳ 15.10.72 — 20.10.72 בהתאם לפרוט הבא:
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות א׳ — ב׳ ביום א׳ ה־15.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות ג׳ — ח׳ ביום ב׳ ה־16.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות ט׳ — ל׳ ביום ג׳ ה־17.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות מ׳ — ק׳ ביום ד׳ ה־18.10.72
סטודנטים ששם משפחתם מתחיל באותיות ר׳ — ת׳ ביום ה׳ ה־19.10.72
סטודנטים שהתחילו לימודים באוקטובר 1971 ירשמו בשעות 8.00 — 12.00
סטודנטים שהתחילו לימודם במרץ 1972 ירשמו בשעה 12.00 — 14.00
סטודנטים שיתחילו לימודים באוקטובר 1972 ירשמו בשעה 14.00 — 18.00
לתשומת לב: יעוץ והדרכה ניתנים גם בימי הרישום.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
המחזור ללימודי חוץ
מודיע על הרשמה
ללימודי תעודה בניהול
אשר יתקיימו בשעות הערב
בשנת הלימודים תשל״ג 1972/73 בחיפה ובתל־אביב
* ניהול תעשייתי
* ניהול הייצור
* ניהול הנדסי
* מינהל בתי חולים
* מינהל בתי־מלון מתקדם
* ניהול מוסכים
* ניהול רשומות משרדיות (בחיפה בלבד)
* ניהול הדרכה ופתוח (בתל־אביב בלבד)
* ניהול אספקה (בת״א בלבד)
* ניהול שווק (בת״א בלבד)
* ניהול כח־אדם (בת״א בלבד)
פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין ראפי, הדר הכרמל, טלפון 667818, 661151
בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 268126/7, 266992

אוניברסיטת הנגב
חוגי מדע לנוער
בשנת הלימודים הנוכחית, נפתחים 10 חוגים לנוער שוחר מדע מבתה״ס העל־יסודיים באזור הדרום מכיתות י׳—י״ב.
יפתחו חוגים בגאומורפולוגיה, המטולוגיה (הדם), הנדסה כימית, כלכלה, תכנות מחש־בים, מטלורגיה, מתמטיקה, פיזיולוגיה, פיסיקה, סוציולוגיה ואלקטרוניקה.
חומר אינפורמטיבי וטפסי הרשמה ניתן להשיג אצל מנהלי בתה״ס ובמזכירות החוגים, באוניברסיטה, חדר 201, בימים א׳ ג׳ בין השעות 16.00—19.00, החל מה־8 באוקטובר 1972.
ההרשמה תסתיים ב־29 באוקטובר 1972.

אוניברסיטה בר־אילן
הציבור מוזמן להשתתף בערב שיוקדש להוצאתו לאור של
ספר חיים משה שפירא
ספר השנה ט״י של אוניברסיטה בר־אילן.
שיתקיים אי״ה ביום ראשון כ״ג בתשרי תשל״ג (1.10.72) בשעה 7.30 בערב, באודיטוריום שבבנין המנהלה בקרית האוניברסיטה.
במעמד זה ימסר עותק הכבוד למשפחת השר חיים משה שפירא ז״ל.

הוצאת מסדה בע״מ
מקראות ישראל חדשות
לכתה ז׳ - נתן פרסקי
מגוון רב של יצירות ספרותיות מסוגים שונים. המקראה כוללת בין השאר את היצירות הספ־רותיות המומלצות בתכנית הלימודים החדשה של משרד החנוך והתרבות להוראת הספרות בחטיבות הביניים.

הוצאת „עמיחי״
הוצאת ספרים בע״מ
רח׳ יוסף הנשיא 5, ת״א, טל׳ 284990
יצאו לאור ספרים חדשים:
סוגיות בהנחלת הלשון העברית
מאת ד״ר שלמה הרמתי
נעשה כאן נסיון ראשון בספרות המקצועית של הנחלת־הלשון להציע מסגרת עיונית־היסטורית רחבה למתודיקה של הנחלת הלשון: שלבי התפתחות הדידאקטיקה של הוראת לשונות בכלל ושל הנחלת־הלשון העברית בפרט; שלבי התפתחות הוראת הדקדוק על רקע התפתחות המחקר הבלשני; שלבי התפתחות גישת ההוראה המקובלת עתה (גישת „שמע ודבר״); מהות תהליך הקריאה. ספר זה משלים את קודמו: „הלכה ומעשה בהוראת הלשון העברית״.
המחיר 27.50 ל״י, בחודש החגים 25.— ל״י
מילון לועזי־עברי המורחב
כרך א׳ (א—ט)
מאת דן פינס, קפאני פינס
כרך ב׳ (מ—ת) תחת מכבש הדפוס
מחיר שני הכרכים 50.— ל״י.
להחותמים על המילון עד 10.10.72 המחיר 40.— ל״י
בין המצרים
מאת אידה פריבר, ציורים: אהרן פריבר
בספר זה ניתן ביטוי עז לטבלות אדם בין המצרים שתגורל התאכזר לתם
המחיר 9.50 ל״י
מהדורה חדשה:
גן החרוזים
אנציקלופדיה לשירת ילדים עברית
בעריכת אוריאל אופק, ציורים: חנה אדולפי
מבחר של שירי ילדים — של לילך לתנ
המחיר 12.— ל״י, בחודש החגים 11.— ל״י
פרחי הוד
מבחר ספורי ילדים ואגדות סיפור
הציורים של איזה — מודפסים בצבעים מרהיבי עין
המחיר 10.— ל״י, בחודש החגים 9.— ל״י
תחת מכבש הדפוס ועומדים להופיע:
קרא יפה דפדפת
מאת ש. ברורמן ומ. אילון
לי ספר חדש
מקראה לכיתה ב׳: שרה ברורמן ומרים אילון
ילקוט הלשון
מאת ד״ר שלמה הרמתי
ספר עזר ללומדי הלשון העברית ולמשתמשים בה בדבור ובכתב
מחיר מוזל בחודש החגים:
הלכה ומעשה בהוראת הלשון העברית
מאת ד״ר שלמה הרמתי
19.— ל״י במקום 20.90 ל״י
חינוך לקריאה
מאת ד״ר שלמה הרמתי
6.— ל״י במקום 6.70 ל״י
את כל ספרי הלימוד שבהוצאתנו אפשר להשיג אצל מוכרי ספרים. במידה שחסרים במקום שהוא, אפשר לפנות להוצאה ונספק אותם.

בזכות...
... לתת משהו יקר ומיוחד במינו
למי שאינו מסוגל להעריך את ההבדל.
אבל אוהבי הטעם שאינם מתפשרים על פחות
מן הטוב ביותר. ואף משיגים אותו תמיד
אוהבים לתת ולקבל את מוצרי הטבק
הדרום אמריקאי המובחר של רפובליקה.

לבחירתך: סיגרים "JIM PORTER"
סיגריות "REPUBLICANA" סיגרילות "MORISCO"
וסיגריות מנטול "NIAGARA"
נסה אותם בעצמך ותיווכח
עד כמה הם מבטאים את ייחודך.
כבד ידידיך - הם יעריכו זאת.
רפובליקה - פאר תוצרת אורוגוואי
מעתה גם בישראל!
Made in Uruguay
By La Republicana
יבואנים: אשף סיגריות בע״מ
תל־אביב, רח׳ בן־אביגדור 8, טל. 36368

מאבק על השליטה ברסקו

מאת מרדכי צבי

יהיה מיכרז, אך סבורים שמכירת החברה תוכרע מאחורי הקלעים

בשבועות הקרובים יתחיל, מאחורי הקלעים, מאבק סמוי חריף שסיומו יקבע לידי מי תיפול השליטה על חברת רסקו. האות לכך ניתן לפני ימים אחדים כאשר ראשי הסוכנות הטילו על איש הציבור האמריקאי ויקטור קרטר לבחון עקרונות לפיהם תגובש הצעת המכר של חברת הבניה.

לכאורה מדובר בגיבוש הצעת מיכרז במטרה לאפשר לגורמים שונים להתחרות ולהכריע בהתאם לקריטריונים כלכליים מי יהיה הגורם המתאים ביותר לקבלת חלקה של הסוכנות והשליטה ברסקו. למעשה, יפעילו מספר גורמים את כל האמצעים שברשותם, יפנו לאישים בעלי השפעה והכרעה במשק וינסו בכל דרך אפשרית להשיג את מבוקשם. בפועל תגובש הצעה מיוחדת, תוכנה יימסר לידי המתחרים. אלה יצטרכו לשקול אם ביכולתם לעמוד בתנאי המכרז ולהציע הצעת מחיר. לאחר מכן יוזמן כל מועמד בנפרד, ינהלו עמו מו"מ וההכרעה תיפול בסופו של דבר בישיבות חשאיות מאחורי הקלעים.

ההלהם שנגלים מספר גורמים להשגת השליטה ברסקו מבהיר מיד את השינויים שחלו בשנים האחרונות בנסיבותיה של חברת בניה של הסוכנות לאחד הגופים הכלכליים המצליחים במשק הישראלי. חיסול השקעות כושלות, גיבוש מדיניות עסקית ברורה וסיוע רב מצד הסוכנות, עליהם יודע הציבור אך מעט, שינו את המיבנה של החברה באורח קיצוני: בעוד שבתודעת הכלל קשור השם רסקו עם הפסדי ענק, עלה בידי ההנהלה הנוכחית להביאה למצב איתן ולהפכה לגוף מבוקש.

סוגיה זו תובהר אם נסקור מגורמים — הידועים עד כה — המתעניינים ברכישת רסקו. מדובר במספר קבוצות מחו"ל, בהם משקיעים העוסקים בענף הבניה והקרקעות בגרמניה, באנגליה ובארה"ב. אחת הקבוצות הגישה לאחרונה לסוכנות הצעה לרכישת המניות שהסוכנות מחזיקה ברסקו כלומר 50% מהון החברה, תמורה 25 מיליון ל"י. ההצעה נדחתה מיד משום שאנשי הסוכנות סבורים כי רסקו שווה הרבה יותר.

אחד הגורמים שהביעו ענין רב ברכישת רסקו הוא חברת סולל-בונה. ההצעה עוררה מיד התנגדות עזה בין אנשי הסוכנות ובקרב חוגים כלכליים במשק. הודגש כי סולל בונה שולטת על כ-50% מענף הבניה בארץ ורסקו על כ-10%. והיתר באות שתי חברות, שכל אחת מגיעה להיקף של כ-5%. כיון שהעברת השליטה על רסקו לידי סולל בונה פירושה סילוק הגוף היחיד המסוגל להגיע לתחרות בענף הבניה, ריכוז שני הגופים יביא ליצירת מצב של כמעט מונופולין בידי חברת הבניה ההסתדרותית. עוד מדגישים המתנגדים שסולל בונה מתלבטת בשאלות ארגון הנובעות מהיקפה העצום וצירוף רסקו אליה יחריף את בעיותיה הפנימיות. המתנגדים למסירת השליטה ברסקו לסולל-בונה אינם מתעלמים מן העובדה שמדובר להלכה בהשתתפות במיכרז ובקיום תנאי תחרות, אך הם מדגישים כי במיוחד במדינות הדוגלות בתחרות חפשית קיימים חוקים האוסרים מצבים כאלה, כלומר של ריכוז הפעילות בענף כלכלי כלשהו בידי גוף אחד.

צוות ביצוע מגובש — נכס חשוב

סיבות אחרות מניעות את קונצרן כלל לבקש את השליטה על רסקו. בלי ספק רוצים ראשי כלל, וגם שאר המשקיעים, בחברת בניה בעלת צוות ביצוע מגובש, כפי שעומד היום לרשות רסקו. בתקופה של מחסור חמור בכוח-אדם, סגל עובדים כזה הוא נכס ששוויו רב. שיקול נוסף המדריך את אנשי כלל קשור בהפסדים שהצטברו בעבר ברסקו. הפסדים אלה, המוכרים לצורכי מס הכנסה מסתכמים בלמעלה מ-50 מיליון ל"י. אולי ישאל מישהו כיצד מוכנים לשלם עשרות מיליונים ל"י תמורת חברה בה צברו הפסדים כה כבדים. אך אלה הפסדים על הנייר השייכים לעבר. כיום רסקו חברה מרוויחה יפה: בשנת 1970/71 הסתכמו רווחיה ב-5 מיליונים ל"י ובשנה שנסתיימה במארס 1972, כנראה, יגיעו רווחיה ל-8 מיליונים ל"י. הפסדי העבר הם בבחינת נכס יקר: כנגד הפסדי העבר מותר לקזז את הרווחים בהווה. פירוש הדבר שאם רסקו הרוויחה בשנה האחרונה 8 מיליונים ל"י, הרי באותה רגיל היתה צריכה לשלם 4 מיליונים ל"י מסים. בגלל ההפסדים, אין היא משלמת פרוטה ו-4 המיליונים ל"י נשארים בחברה, משפרים את זרם הכספים השוטף שלה ומחזקים את מיבנה הפיננסי. גוף דוגמת כלל יוכל לנצל הפסדים אלה כנגד רווחי רסקו ורווחיו הוא, או לפחות חלק מהם. פירוש הדבר קבלת אפשרות להשאיר ברשות כלל תוך שנים אחדות למעלה מ-25 מיליון ל"י.

סיבה נוספת לרצונם של גורמים שונים להשיג שליטה ברסקו קשורה בנכסיה הקרקעיים. הקרקעות שברשות רסקו והחברות הבנות שלה רשומות במאזן המאוחד ב-35 מיליון ל"י. אלה מחירי העלות, כלומר הסכומים ששילמה רסקו בעד הקרקעות בזמן רכישתם, כולן לפני 1965. לפי הערכה זהירה עולה כיום שווי קרקעות אלה פי שניים ויותר. בידיעות שפורסמו על עסקות שעשתה רסקו השנה מתברר כי המחירים שקיבלה היו גבוהים בשיעור ניכר מעל לעלות. לדוגמא, בעד מגרש למלון שנמכר לאחוזה קיבלה רסקו למעלה מ-2 מיליון ל"י. אותו מגרש היה רשום בספריה ב-700 אלף ל"י.

כל אלה מעוררים בהכרח חששות לגבי הצורה בה ינוסח מכרז המכירה. קיימת האפשרות כי גוף כלשהו יגיש להלכה הצעה גבוהה בעד המניות שבידי הסוכנות אולם למעשה יקבל תמורה חוזרת עקב הרזרבות הסמויות הרבות שבידי רסקו. שאלה אחרת קשורה בצורת המחיר שישולם בעד המניות של הסוכנות: האם מדובר בדרישה לתשלום במזומנים או במחיר הנראה לכאורה גבוה אך מבוסס על תשלומים לזמן ארוך והריבית נמוכה?

כיצד יוערך שווי המניות

כיצד יוערך שווי המניות שבידי הסוכנות? אחד הקריטריונים הנפוצים ביותר מבוסס על כושר הריווחיות של החברה. ב-1969/70 היו רווחיה 2.3 מיליונים ל"י ב-1970/71 הרוויחה רסקו 5 מיליונים ל"י וב-1971/72 יגיעו רווחיה לכ-8 מיליונים ל"י. סכום זה טעון בחינה מדוקדקת. במאזן הקודם הושג הרווח לאחר שלחברה היו הוצאות מימון 10 מיליונים ל"י. יש להניח כי במאזן האחרון נשארה תמונה זו בעינה. גרמו לכך ההלוואות הגדולות שעדיין מעיקות על רסקו, בהן אחת 15 מיליון ל"י שנתקבלה מן הסוכנות בריבית של 7.5% צמודה למדד.

בגלל העליה התלולה במדד בעברו במשך שנה אחת הפרשי הצמדה שני מיליונים ל"י וההלוואה מן הסוכנות עומדת כבר עתה על 17 מיליון ל"י. להקלת עול המימון הושג הסכם לפיו תמכור רסקו לסוכנות קרקעות ב-17 מיליון ל"י וסעיף זה ייעלם במאזן הבא. עמו יופחת עומס הוצאות המימון ב-3 מיליונים ל"י.

הנהלת רסקו נהגה לזקוף את הפרשי ההצמדה להוצאות בחשבון רווח והפסד בשנה שההפרשים נתהוו. פירוש הדבר כי הרווח מוקטן מעבר לדרוש בשנה החולפת. דבר דומה אמור לגבי הוצאות הנהלה וכלליות. בבניה שכיחה התופעה שפרוייקט נמשך יותר משנה. אפשרי על כן לחלק את עומס ההוצאות בהתאם למשך הבניה. אולם רסקו דוגלת בגישה היותר זהירה וזוקפת את כל ההוצאות לחשבון בה נוצרו.

נתונים אלה מבהירים כי הרווח המוצהר של 8 מיליונים ל"י השנה נמוך מן הסכום האמתי. הדבר יבוא לביטוי חד במאזן לשנת הכספים שתסתיים בסוף מארס 1973. לפי כל הסימנים ימשך ואף יגבר קצב גידול הרווחיות בשנים הבאות לכדי היקף שנתי בממוצע של 10—12 מיליונים ל"י.

אם לקחת את שעור הרווח הממוצע לתקופה של חמש שנים, כלומר 10—12 מיליונים ל"י לשנה יוצא כי השווי של רסקו עשוי לנוע בין 100 ל-120 מיליון ל"י, לפי מכפיל שמרני של 10 פעמים שעור הרווחיות. מאחר שהון המניות של רסקו עומד על 50 מיליון ל"י, יוצא כי הסוכנות צריכה לדרוש בעד מניותיה לפחות 2.40 ל"י לכל לירה ערך נקוב.

בשבועות הקרובים יתברר אם הסוכנות תצליח לעמוד על שמירת זכויותיה ותקבל תמורה נאותה בעד רסקו, או ששוב נהיה עדים למתן מתנות על חשבון הכלל המקורבים לשלטון.

עיסקי חול באדמות קודש

יו"ר הועד לנכסי הוואקף דרש 200 אלף ל"י „מתחת לשולחן"

מאת אבי ולנטין

„ניהלתי במוצאית חודש יולי 1971 מו"מ עם מר נומי ג'באלי, יו"ר ועד הנאמנים לנכסי הוואקף המוסלמי של תל-אביב—יפו, על רכישת בית-הקברות המוסלמי סמוך למלון הילטון הידוע, בשם איבך עבד-אל-נאבי. מר ג'באלי הציג עצמו בישיבות אלה כאיש היחיד המוסמך לנהל מו"מ מטעם ועד הנאמנים. באותן פגישות דרש מר ג'באלי סכום של 200 אלף ל"י אשר יימסר לידיו 'מתחת לשולחן וללא קבלה', כפי שהתבטא, בנוסף לסכומים הנקובים בהסכם.

„כפי שהסביר לי ולשאר השותפים למו"מ, ביקש ג'באלי מסכום זה 50 אלף ל"י עבורו וסך 150 אלף ל"י עבור חברי הוועדה הנוהים אחריו. כשביקשנו במהלך המו"מ את מר ג'באלי כי יצרף אליו עוד כמה מחברי הוועדה, כדי שהסכם בעל חשיבות זה יהיה בר-תוקף ויעשה בנוכחות מרבית חברי הוועדה, סירב בכל תוקף לעשות כן. אני מצהיר כי כל האמור בתצהיר זה — אמת".

אלה דבריו של מר ברוך לינדר, שהיה מעורב בעיסקת מכירת הקרקעות. התצהיר הוגש לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ושימש לאחר מכן נושא לחקירת אנשי המטה הארצי של המשטרה. הפרקליטות עדיין לא החליטה אם לפתוח בהליכים משפטיים ונגד מי בעקבות החקירה בענין זה. נשחזר את התפתחות העניינים שלב אחרי שלב, מרגע שבו החליטו חברי הוועדה למכור את אדמות הוואקף.

ב-24 בספטמבר 1970 הודיע יו"ר ועד הנאמנים של רכוש הוואקף המוסלמי, מר נומי ג'באלי, לחבריו בוועדה על כוונתו להשתמש בכספים שיתקבלו ממכירת האדמות ביפו כדי לבנות בתי-מגורים לתושבים. הוא הודיע כי „מצב המגורים נואש ולכן פנינו למשרד ראש הממשלה, לעיריית תל-אביב ולחברת חלמיש. אחרי מו"מ הסכימה העיריה לתת בג'בליה שטח של 30 דונם שעליו יוקמו השיכונים למפונים. לשם כך עלינו למכור חלק מהמקומות הקדושים".

הפילוג הראשון

בישיבה זו דובר בין השאר על מכירתה של אדמת בתי-קברות השייכים לוואקף המוסלמי. היה מו"מ למכירת שני הדונם של בית-הקברות ליד מלון הילטון. בישיבה זו נוצר הפילוג הראשון בוועדה. בחזית נגד היו"ר ג'באלי התאחדו עלי רשידי, מוחמד סאלם חמדאן, זוהדי סקסיק, אחמד כחיל, פתחי דלאק, מוסטפה אבו סיף ועבד אל חמיד אל מיצרי.

הצעד הבא היה פניה לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב על-ידי עריף מיכה הכהן בשם „חברי האופוזיציה". בבקשה נאמר בין השאר כי המנגדים למכירת האדמות נוגדים את ההלכה המוסלמית כיוון שלא ניתן פסק מתאים (פתוואה) על-ידי בית-הדין השרעי. זאת ועוד: הקאדי של יפו הודיע במכתב מיום 5 באוקטובר 1970 ליו"ר ועדת הנאמנים כי „לא תוכל להיות מכירה כמאת של בית-קברות לפי ההלכה המוסלמית אלא אחרי קבלת החלטה (על-ידי בית-הדין השרעי) המכירה על הפיכת בית-הקברות לקרקע רגילה".

עריף הוכמן טען כי היו"ר וחבריו פעלים בניגוד להחלטות שהתקבלו בישיבה שהיתה ב-1 ביולי 1971. בישיבה נקבע כי האדמות יימכרו למרבה במחיר; רישום הקרקע ובתי-המגורים שיוקמו לתושבי יפו יהיה על שם הוואקף המוסלמי; החברה שתיבנה את הבתים תיזקק לאישור הוועדה לגבי מחיר הדירות. תמורת המכירה של אדמות הוואקף תופקד בתחילת הבניה על שם הוועדה, ולאחר אישור הסכם המגורים תשולם הוועדה עבור הדירות. המקומות שהוועדה מאשרת את מכירתם הם: חלקה באבן-גבירול פינת רחוב ז'בוטינסקי, בגבעת-עמל, פארק העיריה ואדמות מסגד בהרצליה. המכירה צריכה להיעשות על-ידי פתוואה מבית-הדין השרעי והמו"מ יתנהל על-ידי נומי ג'באלי, עלי רשידי ומחמד סאלם חמדאן.

בפרשת התביעה נאמר עוד: „התובעים חוששים, כי אם יבצעו הנתבעים (ג'בלי ואנשיו) את המכירה לפי רצונם ובניגוד להליכים הנדרשים על-פי החוק והדין, לא תהיה ביקורת נבונה, מספיקה ואובייקטיבית על הכספים אשר יתקבלו מתמורת המכירה. יש חשש כי סכומים ניכרים יתגלגלו לידים זרות והציבור המוסלמי ביפו, אשר נכסי הוואקף הם נכסיו, עלול להיות מקופח".

כתב ההגנה

באי-כוח הנתבעים, עו"ד ישראל פרי, טען בכתב ההגנה כי לשם קבלת החלטה על מכירת האדמות די היה ברוב רגיל. הוא הוסיף כי לא התקבלה כל החלטה על-ידי הוועד ביום 1 ביולי 1971 וכי „העתק ההחלטה הנזכר בפרשת התביעה הינו כוזב". עו"ד פרי טוען בשם ועד הנאמנים, כי אין כל הצדקה להחששות בקשר לשימוש לא מתאים בכספי התמורה ממכירת אדמות הוואקף.

על המגעים למכירת אדמות הוואקף מספר מר נומי ג'באלי בתצהיר שהגיש לבית-המשפט. הוא טען כי עוד בראשית 1971 נפגש כמה פעמים עם הקאדים של יפו, נצרת וחיפה, כדי לתאם את הצעדים הנדרשים להשגת הפתוא. נעשו הערכות מטעם שמאי מקרקעין מוכרים ומוסמכים, כדי לקבוע את ערך האדמות המיועדות למכירה.

לדברי מר ג'באלי מבוצעות כל הפעולות הכספיות באמצעות חשבון בבנק וכל שק חייב בשתי חתימות. לוועד אין קופה קטנה. דו"ח כספי נמסר בכל ישיבה ומדי חודש מועבר גם למשרד הדתות. „לא התעתמתי מעולם איש מחברי הוועד בביתו על החלטה כלשהי", קובע מר ג'באלי בתצהיר. „מעולם לא איימתי — ולפי מיטב ידיעתי האמונתי איש מבין חברי לוועד לא איים על חברי הוועד האחרים — כדי שיסכימו למכירת האדמות. מעולם לא הבטחתי כל טובת הנאה לתומכים בי ומעולם לא עמד לרשותי הסכום של 200 אלף ל"י — או כל סכום אחר — לחלוקה בין תומכי. אני מאמין כי פניתם לבית-המשפט בבקשת צו מניעה נובעת מסרובי להעניק להם טובות הנאה".

הדיון המשפטי

השופט ש. ה. לונברג התבקש לבחון מחדש את צידקיו ותוקפו של צו המניעה הזמני שניתן בנוכחות צד אחד בקשר למכירת הקרקעות. מדובר היה באיסור מכירת קרקעות באבו-כביר (שטח של כ-50 דונם שבחלקו נמצא בית-קברות) וברחוב אבן-גבירול פינת ז'בוטינסקי, מקום שם היה מסגד המשמש היום כבית מגורים.

עריף הוכמן, שייצג את חבורת המתנגדים של עלי רשידי, התבסס במשפט על סעיף 29 (ג) הקובע כי לא תיעשה כל העברה של אדמה ואקף שיש בה מסגד. הוא טען כי במגרש ברחוב אבן-גבירול יש מסגד. בענין זה שמע בית-המשפט את עדותו של מומחה לענייני החוק השרעי, האימאם של עזה שיך האשם נועמאן הסנדאר, שהוא בוגר אוניברסיטת אל-אזהר בקהיר.

הוא אמר כי מסגדים שאין באים להתפלל בהם מכיוון שעדה מוסלמית אינה יושבת סביבם, ומסגדים שאינם מחזיקים אותם מתוקנים ומשופצים — חדלים להיות מסגדים. מותר להשתמש בשטח בית-קברות שאינו עוד בשימוש למטרה אחרת מקץ 40 שנה, ובלבד שיאספו העצמות שעוד נותרו וייקברו במקום אחר. אלא שברצועת עזה — הוסיף האימאם — גרם השלטון המצרי לכך שמקץ 20 שנה ייהפך בית-קברות לשטח בניה, בלי שעצמות המתים יועברו למקום אחר.

ביטול צו-המניעה

קבע השופט בעניין הזכות למכירת נכסי הוקף: „אם לפי הלכות החוק השרעי נכס של הקדש איננו ניתן למכירה, אלא להחלפה, או להחכרה בלבד, הרי אמור מעתה כי נכס של הקדש אשר שוחרר על-ידי האפוטרופוס לנכסי הנפקדים, אין עוד הגבלות על נכס זה לפי כל דין, כולל הדין השרעי. עם שיחרור נכסי ההקדש משליטת האפוטרופוס, הרי הוא משוחרר גם מהגבלות החוק המוסלמי.

„התמורה למכירת הנכס או למסירתו בצורה אחרת, היא עצמה ניתנת לניהול בידי ועד הנאמנים במקום הקרקע. ברור, איפוא, לדעתי, שוועד נאמנים מעין זה רשאי למכור נכס של הקדש ששוחרר, והתמורה שהוא מקבל חייב הוא להשתמש בה כאמור בהוראה שבסעיף 29 (ה) של חוק נכסי נפקדים".

בקשר לאפשרות למכור מגרש שעליו קיים מסגד קבע השופט לונברג: „בשאלת השאלה שאותה שאלתי את העדים בעת חקירתם — מהו מסגד? האם מסגד כולל מסגד שהיה? המסגד שהיה בכפר סומל (אבן-גבירול) עד שנת 1948 איננו משמש כמסגד מני אז ואנשים גרים בו. בנסיבות אלה איני רואה שיש למבקשים זכות משפטית לכאורה לבקש צו נגד הרוב בוועד להימנע מקבלת החלטה למכור נכסים אלה של ההקדשות ששוחררו על-ידי האפטרופוס".

השופט לונברג ביטל את צו המניעה. הוא הוסיף בדברי הסיום כי ההחלטה חומר ששימש את חוקרי המשטרה: „שמעתי רמז פרוגיה על כך שמי מהתומכים במכירה יקבל תמורה במזומן, דבר המעורר חשדות על טוהר המידות של זה. אולי ראוי לשלטונות המוסמכים לשים ליבם לדבר מעין זה".

קביעה זו מחזירה אותנו לענין 200 אלף הל"י שלדברי מר לינדר ביקש ג'באלי לקבלם מתחת לשולחן. בישיבות ביהמ"ש חזר וטען ג'באלי — והיועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה, מר שמואל טולדנו, אישר זאת בשיחה עימי — כי היו"ר היה זקוק לכסף זה כדי להחזיר למנהל מקרקעי ישראל חוב ישן, אשר רק אחרי שהיה נפרע היתה הוועדה הבין-משרדית משחררת את אדמות הוואקף שעמדו למכירה.

המדובר בחוב של 200 אלף ל"י משנת 1965 למנהל מקרקעי ישראל. באותה שנה ניהלו אנשי הוועד מו"מ עם משה הרכתי למכירת 50 דונם מאדמות הוואקף, אולם המכר לא הושלם. בינתיים הספיק הרכתי לתת לאנשי הוועד מקדמה של 200 אלף ל"י. אחרי הפסקת המו"מ הוחזר הכסף על-ידי המנהל במקום ע"י הוועד. את הסכום הזה חייב הוועד למנהל ושנה החלטה מפורשת לא לשחרר את אדמות הוואקף ביפו כל עוד לא נפרע החוב.

כמה חברים בוועד הנאמנים ביפו, ביניהם גם עלי רשידי, אינם מוכנים לשלם את הסכום. כך לפחות הם מצהירים בגלוי. לעומתם טוען ג'באלי כי למרות שהוועד שלהם נבחר אחרי שנת 1965 הוא חייב לעמוד בהתחייבות זאת ולשם כך ביקש את הסכום של 200 אלף ל"י מלינדר.

נשאלת רק השאלה מדוע היה ג'באלי צריך לבקש סכום זה מתחת לשולחן כדברי לינדר, אם אמנם היתה הכוונה לשלם חוב רשמי וידוע למנהל מקרקעי ישראל? נראה כי תשובה לשאלה זו מתקשות לתת גם המשטרה והפרקליטות המדינה, כיוון שאם לא כן כבר היה כתב אישום מוגש לבית-המשפט.

(מאמר שני בסידרה)

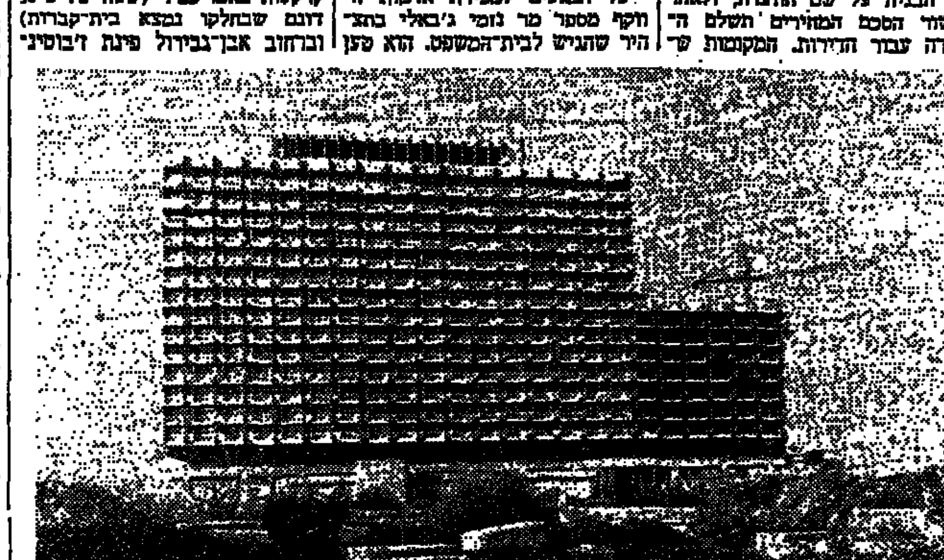

מגרש ליד מלון הילטון בת"א השייך עדיין לווקף המוסלמי

מחיר החופש

סיפורו של אקדמאי שעלה מבריה"מ לאחר תשלום כופר

מאת עמוס חדד

מספרם של האקדמאים בין העולים מבריה"מ כועט מאז מאז הופעל כופר ההשכלה. בעבר באו בכל קבוצה עולים 5—10 משפחות של אקדמאים. היום יש קבוצות עולים שאין בהן כלל אקדמאים או שיש בהן משפחה אחת או שתים.

ביום ראשון (24.9), באה לנמל התעופה לוד קבוצת עולים מבריה"מ דרך וינה. בקבוצה הנדרלה היתה משפחה אחת של אקדמאי מגרוזיה. בלוד פגשתי את ראש המשפחה שמשון בינשווילי אשר נראה נרגש ושמח. רבים מחבריו ידידיו, שהגישו בקשות להיתר יציאה עוד לפניו, לא הצליחו לצאת בחוסר אמצעים לשלם את הכופר.

שמשון בינשווילי הוא בן 40. בגרוזיה היה מורה למתמטיקה בבית הספר התיכון. אשתו היתה מורה לפדגוגיה. הוא מספר: הגזירה הזדונה של תשלום הכופר גורמת פחד בקרב היהודים שם. היא גורמת להיסכול ולהרגשה של אדם כלוא. רוצים לצאת ואין נוהגים אלא תמורת תשלום שרק מעטים מצליחים לעמוד בו.

שאלה: כיצד הצלחת לצאת מבריה"מ?

בינשווילי: שילמתי 5,500 רובל. בלי זה לא הייתי יוצא.

ש.: כיצד הצלחת לגייס כסף רב כל כך כאשר היית במשכורת שלך ושל אשתך כמורים?

ת.: כאשר אמרו לי במשרד האוביר שעלי לשלם 5,500 רובל, שזה הסכום העמוד ביותר לגבי תשלומי הכופר, חשך עלי עולמי. לא האמנתי שאוכל לגייס סכום כזה. לא היו לי כל חסכונות. בקושי יכולנו להתקיים ממשכורתי וממשכורתה של אשתי. אנו מפרנסים שש נפשות. אני, אשתי וילד ועוד זוג הורים ואחות. את כולם אנו פירנסנו. ביקשתי מהפקיד באוביר שיותר על תשלום הכופר בטענה שהגשתי את הבקשה להיתר היציאה עוד ב-12 במארס 1972, אך הוא דחה אותי בבוז. לא רצה אף לשמוע אותי. ציווה עלי לצאת ולחזור אליו רק כשתהיה בידי קבלה של הבנק ששילמתי את הכופר. יצאתי בעינים דומעות.

ש.: מהיכן השגת את הכסף?

ת.: פניתי לקרובי משפחה וביקשתי את עזרתם. כולם התארגנו ואספו כסף מעשרות משפחות וכל זה עדיין לא הספיק. כאשר ראיתי את המאמץ שנעשה מצד המשפחות למעני, החלטתי למכור כל חפץ אישי בעל ערך וכך עשיתי.

שמשון בינשווילי מספר כי עוד לפני שהגיש את הבקשה להיתר היציאה ב-12 במארס 1972, התפטרו הוא ואשתו מעבודתם. הם העדיפו להתפטר מפיטורים לאחר הגשת הבקשה. הוא כיתת את רגליו פעמים אין ספור למשרד האוביר ורק באוגוסט קיבל את ההיתר היציאה.

לפני שנתיים באסר על-ידי השלטונות לעבוע מפני שאביו חזן. בעת החקירה סענו אנשי הק.ג.ב. כי ידוע שבנו של חזן מבהל בדרך כלל תעמולה אנטי-סובייטית ובעד הציונות וישראל.

ישראל איננה עושה די

בינשווילי מספר כי מאז הוטל הכופר — קיימת התרוצצות בלתי פוסקת של יהודים אקדמאים, שהגישו בקשות לצאת ואין ביכולתם לעמוד בתשלום הגבוה. לדעתו, יהודים אקדמאים רבים מוותרים על עליה מחוסר אמצעים לממן את הכופר. אחרים, שהגישו בקשות ופוטרו מעבודתם, סובלים קשה כיון שקשה להם להתקיים. קרובים אינם יכולים לקיים אותם זמן בלתי מוגבל.

לדעת בינשווילי היהודים בבריה"מ מרגישים כי ישראל איננה פועלת במידה מספקת לביטול גזירת הכופר. כל מה שאנו שומעים זה מקול ציון לגולה. ההרגשה היא שיש בכוחה של ישראל להביא לביטול הגזירה, אך היא איננה עושה מספיק. יש מקום להעמיק יותר את דעת הקהל בעולם. הרוסים מפחדים מן הרעש, וזה עשוי לעזור.

מפרשיות בנמל חיפה

מעטים מנצלים אפשרויות שיט בתנאי אקלים מהטובים בעולם

מאת אריה נשר

עד התחלת עבודות בנייתו של נמל חיפה ב-1929, שימש המזח של המושבה הגרמנית (שנבנה ב-1898 לקראת ביקורו בארץ של הקיסר הגרמני) מעגן סירות ומרכז ספורט ימי. בעד שני גרשים ניתן היה להיכנס לאחת מסירות המפרש הערביות ולשוט בה עם בני המשפחה שעה-שעתיים. העגונות אלה נשללו מתושבי חיפה עם הקמת הנמל.

מאז קיים הפרדוקס של חיפה כעיר חוף בלי חוף, בלי טיילת ובלי מעגני סירות שקיימים בכל עיירה בריביירה הצרפתית או האיטלקית. פעולת חברת הסירות עוגן בנמל חיפה, אינה ניכרת בעיר. למשל, אין הפלגת סירות מחיפה לעכו. אופיה המונופליסטי של החברה גם אינו מהווה מניע לפיתוח תיירות חופים.

מאוכלוסיית חיפה וקריות המפרץ (350 אלף) רק מעטים כאמור מסוגלים ליהנות מהעונגות מימי מפרץ חיפה. מחוץ לקצת פעילות של אגודת-נוער רחוק הציבור מן השיט. המעטים שעוסקים בשייט הן מאה משפחות המשתייכות למועדון שייטים כרמל. מועדון זה קיים 36 שנה ועד לפני שנה עמד בראשו עורך-הדין יעקב סלומון. תחילה היה המועדון מתרכז במערבו של נמל חיפה, שם התייחסו אל חבריו כאל אורחים בלתי קרואים. בסירות המפרש ראו שלטונות הנמל מיטרד כשם שהם רואים מיטרד באכסנות של אורחים עשירים, המזדמנות לחיפה.

המעבר לנמל הקישון

לפני שמונה שנים הועתקו פעולות המועדון לאזור נמל הקישון. שם נדחקו פעולות הספורט הימי במקום צר בין אזור מתקני חברת החשמל לבין שטח מיכליות חברת גדות. שם קיים כוח. נותר לפליטה מחסן ישן שהוחרב ושופר ומשמש לאחסנת סירות קטנות וציוד בעיקר בחורף. חברי המועדון ריצפו את השטח סביב. לאחרונה אף הצליחו לגייס אמצעים להקמת מועדון על עמודים.

ברשות חברי המועדון כמה סירות-מפרש וסירות-מנוע אחת לתחרויות והילולים. שבע מהסירות הן מטיפוס דראגון (משתתפות בתחרויות אולימפיות) באורך 9 מטרים עם תורן בגובה 11 מטר. בתחרויות פועלים בו שלושה אנשים אולם לצרכי שייט סתם יש בו מקום עד לעשרה. ברשות חברי המועדון 7 סירות מטיפוס איכס (אורך 6 מטר ותורן בן 8 מטר), זאת, כך מסבירים לי, היא סירת המפרש המשפחתית האידיאלית ובה יכולים להפליג בבטחה 6—7 אנשים. סירות אלו בטוחות ביותר ואינן מסוגלות להתהפך תודות לשידרית העמוקה העשויה עופרת. ברשות המועדון עוד כעשרים סירות מפרש כטיפוס 420, ההולנדי המעופף, וסירות קטנות אחרות עשויות פיברגלאס.

פאר צי המועדון הוא חמש היאכטות העוגנות בנמל הקישון. אלו הן סירות מפרש עם קבינה, חדר שירותים ומטבחון. להן גם מנוע-עזר והן מסוגלות להפליג למרחקים. באחת מאלו הגיע לאחרונה לחיפה עולה חדש.

פעילות חברי המועדון היא שלוש פעמים בשבוע — ימי שלישי ושישי בשעות אחר הצהרים וביום השבת. אז הם נוטשים הכל ומפליגים בים. הפלגה רגילה נמשכת 3—4 שעות. בשבתות יש הפלגה אורכת 6—7 שעות. מפליגים לעתים קרובות לעכו שם קיים מעגן הסירות היחיד בארץ. היו שהפליגו לקפריסין וחזרה. לעתים קרובות עושים תחרויות. מספיק אם שתי סירות מאותו סוג מפליגות לאותו כיוון, כדי שתתפתח ביניהן תחרות.

בקיט נוטלות חלק משפחות שלמות כאשר האשה מסייעת בידי הבעל במתיחות המפרשים. ילדים מתחילים להפליג מגיל שלוש. ראיתי ילדים בגיל שמונה שיודעים לאחוז בהגה, לקשור חבלים ולחבר קצות מפרשים. מרדכי ביליק מוותיקי המועדון מתגאה בחינוך הטוב שהים הקנה לנוער. לדבריו לא אירע אצל חברי המועדון אף מקרה של ילד בעייתי. מכאן יצאו קצינים נועזים בחיל הים ושייטי [illegible]. את התענוג הזה רכשו אצלנו, הוא אומר.

חבר אחר של המועדון עורך הדין אסף קוטרזיק, חניך זבולון, מעריך את הרושם כאילו המועדון נועד לבעלי אמצעים. לדבריו מה שקובע כאן הוא האהבה המשותפת לים. חברי המועדון באים מכל החוגים בהם עצמאיים ושכירים. בהם סבים ממעמדי לשעבר של חיל הים. וכולם פועלים ברוח חברית ושוויונית. דמי החבר הם 175 לשנה והעבודה האחזקה של הסירות עושים החברים עצמם. לכל היותר מגיעות הוצאות האחזקה של סירה גדולה ל-500—600 ל"י לחודש ואין זו הוצאה גדולה לשתי-שלוש משפחות שמשתתפות בסירה אחת. אחזקת סירות מפיברגלאס היא זולה ביותר. אך מחיר הרכישה גבוה. מסתבר כי כמעט כל הסירות נרכשו משומשות במחירים שנעו בין 5,000 ל-15,000 ל"י.

השיט משלב ספורט עם בילוי משפחתי

חברי המועדון מדגישים את הפוטנציאל הבלתי מנוצל של ספורט ימי זה בחיפה. לדבריהם תנאי הים והאקלים בחיפה הם מן הטובים בעולם. ניתן לשוט לפחות 8—9 חודשים בשנה בעוד שעונת השיט בבמערב אירופה היא ארבעה חודשים בלבד. גם אין פה תופעת גיאות ושפל כמו במערב אירופה.

תוך השוואה לערים חופות באיטליה יכלו במפרץ חיפה לשוט מאות ואלפי מפרשיות ולא עשרות. אבל אין הבנה לענין לא מצד העיריה ולא מצד השלטונות.

מה שנחוץ הוא מארינה — נמל סירות — דוגמת טורקו-לימאן שליד אתונה. עשר שנים מדברים על ייבוש חוף בת-גלים מהקישון ועד שקמונה ונראה שעוד עשר שנים לא ייעשה מאומה. נמל סירות מהווה כוח משיכה לתיירות בינלאומית של בעלי יאכטות אמידים. אם אינם באים הרי זה בגלל חוסר מתקנים ושירותים מתאימים. אבל משרד התיירות טרם נתן דעתו לכך אולי, מרוב טיסות סיור של אנשיו בכל רחבי העולם.

מי שיצא לשיט במפרץ חיפה עומד על ערכו של תענוג זה. אך לעת עתה ספורט ותחביב שיכול לתרום כה רבות להפגת מתח חיינו נשאר נחלת מעטים בלבד.

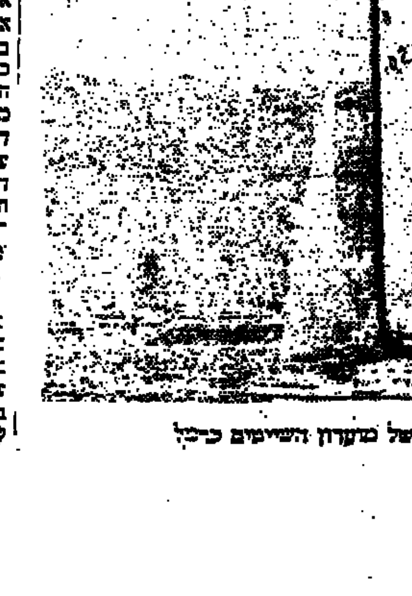

מפרשית של מועדון השייטים כרמל

גזור לפי הקו המרוסק, קפל לפי הקו הפנימי, הדבק ושלח ללא בול ומעטפה.

דמי הדואר שולמו ע"י הנמען כהיתר הדואר הראשי
בהיתר אלנבי תל-אביב, אישור 6205.

לכבוד
הארץ
בית ההוצאה העבריה
ת.ד. 233
תל-אביב — 61000

29.9.72

שם פרטי ____ שם משפחה ____
הכתובת ____ טלפון מס' ____
נא לשלוח לי את פרטי ההסדר. סמן ב-x במשבצת המתאימה:
☐ עובדי מדינה — צה"ל
☐ עובדי משרד הבטחון על כל שלוחותיו
☐ צבא קבע — כתי"ש
☐ עצמאי או שכיר במקום עבודה כלשהו
☐ סטודנט ☐ זוגות נישאים

קפל פנימה

הערה: הגזירים המודבקים בסיכות או הגזורים בלתי דבוקים או פתוחים מכל צד שהוא של הגזור — לא יגיעו לתעודתם באמצעות דאר ישראל.

מתקני מזוג
אויר משוכללים

במפעלי תעשיה,
במשרדים, באולמות,
בחנויות, בוילות ובדירות
ציוד קריר אוריגינלי
תכנון מעולה
התקנה מקצועית
מלאי ציוד וחלקי חילוף
שרות 24 שעות ביממה
תל-אביב,
טל. 623795
דרך פתח-תקוה 14,
טל. 611866

אויר הרים צלול... בביתך

THE FIRST NAME IN
Carrier
AIR CONDITIONING

אוירם בע"מ

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

ל.ג.ב. יועצי ניהול ביצוע בע״מ

דרוש

מהנדס אזרחי

בעל נסיון של 8 שנים לפחות בעבודות עפר ופיתוח

המעונינים יפנו לשם קביעת מועד לראיון לטל. 820102 תל־אביב.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרה הבאה הפנויה:
בפקולטה להנדסה כימית

ראש השרות הטכני

תאור התפקיד:
אחריות על בית מלאכה מכני, מעבדה לאלקטרוניקה, מחלקת חשמל ומכשירים;
תכנון מכני של ציוד ומכשירים למעבדות מחקר
ניהול וצוות עובדים.

הכשירויות הדרושות:
השכלה טכנית רחבה (הנדסאי או טכנאי מוסמך);
נסיון קודם בעבודות תכנון ופיקוח על ביצוע;
ידיעה טובה בשפות עברית ואנגלית;
נסיון מעשי קודם בניהול, ארגון הפעלת בית מלאכה וצוות עובדים.

מס׳ המשרה: הכ. ג/1.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות, יפנו בכתב לאגף כח אדם בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 6.10.72 בציון מס׳ המשרה.

למפעל גדול בדרום

דרושים

מהנדסי בנין

בעלי נסיון בפקוח על עבודות קבלניות בהיקף נרחב.

למועמדים שיבחרו תינתן עזרה רצינית בדיור ותנאי שכר טובים.

על המועמדים לפנות לת״ד 387 באר שבע, לכם הזמנה לראיון אישי.

סודיות מובטחת!!!

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

באגף כח אדם

ראש מחלקת המנגנון

הכשירויות הדרושות:
השכלה אקדמית מושלמת במדעי החברה והרוח (תואר ראשון לפחות).
ידיעה רחבה ונסיון בתהליכי עבודה משרדית; ובניהול חבר עובדים (יועדף מועמד בעל נסיון בניהול כח אדם במוסד גדול).
כושר לקיים מגע נאות עם קהל ויחסי עבודה תקינים.
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
ניהול תכתובת עצמאית.

מס׳ המשרה: אכ״א. ג/13

במחלקה לשרותים מינהליים

משכפל

הכשירויות הדרושות:
מדפיס מולטיליס בעל נסיון במכונה מולטיליס ;
שליטה בעברית וידיעה באנגלית.

מס׳ המשרה: שמ. ג/2

בפקולטה להנדסה כימית

טכנאי בכיר

תאור המשרה:
תכנון, פיתוח ובניה של מיכשור וציוד בטיפוני לעבודות מחקר והוראה. ארגון וניהול צוות עובדים קטן.

הכשירויות הדרושות:
בוגר בי״ס להנדסאים או טכנאים.
מכשירן בעל ידע ונסיון בתכנון.
כושר ונסיון בניהול צוות עובדים.

מס׳ המשרה: הכ. ב/168

בפקולטה להנדסת חשמל

עובד טכני - מתכת

הכשירויות הדרושות:
בוגר בי״ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונות.
שליטה בעברית וידיעה באנגלית כדי קריאת חומר טכני.
נסיון קודם בעבודות מסגרות ועיבוד שבבי.

מס׳ המשרה: חש. ב/194

במרכז המחשבים

נקבניות / מעגרות

הכשירויות הדרושות:
השכלה תיכונית ;
ידע בניקוב י. ב. מ.
כושר לקיים מגע נאות עם קהל.
הערה: עדיפות תינתן למועמדות בעלות נסיון בניקוב י. ב. מ. (כולל תכניות באנגלית) ו/או נסיון בהפעלת ציוד קלט/פלט

מס׳ המשרה: מח. ב/199

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 6.10.72 בציון מס׳ משרה.

לתשומת לב תופרות!!!

מקום עבודה נעים, תנאים בלתי רגילים מחכים לך. חבל להחמיץ בואי לנסות.

מחפשים תופרות לכל סוגי מכונות.

הזמנות מיוחדות, להכנסה מצויינת.
אפשרות גם לחצי יום עבודה.

המעונינות לעבוד במסירות, תמורת שכר מיוחד יפנו אישית: „עלמקו" בגדי־ים, אלפסי 20 תל־אביב, ע״י רחוב סלמה.

דרושים

עובדי מצברים

למפעל לייצור מצברים באזור צפון תל־אביב

לאנשים המתאימים תנאים טובים

נא לפנות: טל. 775146, 775145.

למפעל מזון ליד רחובות

דרושה

לבורנטית

נא לפנות טלפון 952038
למעבדה לקביעת פגישה

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב
העוסקת בייצור יצוא ויבוא

דרוש

מנהל חשבונות

מעולה ועצמאי

נא לפנות עם פרטי הנסיון לת.ד. 7095 ת״א עבור „מנהל חשבונות מעולה".

סודיות מובטחת

דרוש

למפעל מתכת פרטי גדול במפרץ חיפה

מהנדס מכונות

לתפקיד מנהל טכני

הכשרות הדרושות: 6—8 שנות ותק בתכנון מתקני כח והם.
כולל: כיכלי לחץ, מחליפי חם ומפוחים.
ידיעת השפות: עברית ואנגלית על בוריין.
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 4627 מס׳ 110, חיפה.

NATIONAL
חברת האלקטרוניקה הגדולה בעולם

דרושים

1. חשב / גזבר
יועדפו מועמדים שגילם בין 25 ל־35 שנה.
2. טכנאי אלקטרוניקה מעולים
למערכות סטריאו
3. טכנאי אלקטרוניקה מעולים
לרשם קולים
4. טכנאי אלקטרוניקה מעולים
לטלויזיה

לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון 255464 בין השעות 09.00 — 16.00.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה

דרושים

★ **הנדסאי / טכנאי מכשירים**

לפיקוח על עבודות התקנת מערכות מכשירים פנאומטיות וחשמליות במפעל תעשייתי כימי.
הכישורים הדרושים: ידיעת עברית ואנגלית, נסיון קודם בפיקוח על עבודות התקנת מערכות מכשירים פנאומטיות וחשמליות.

★ **טכנאי / פקיד טכני**

הכישורים הדרושים: ידיעת עברית ואנגלית, רצוי נסיון קודם בעבודה טכנית בשטח החשמל — בקרה.

★ **פקיד / מחסנאי**

הכישורים הדרושים: נסיון בעבודת מחסנאות לצנרת וחלפים למכונות תעשייתיות ורישום הנעשה. ידיעה בשפה האנגלית.

★ **מפעילים**

למתקנים כימיים חדשים המוקמים במפעל. העבודה מעניינת ומהווה אתגר. למועמדים המתאימים אפשרויות קידום טובות.
הכישורים הדרושים: השכלה של 10—8 כתות, רקע טכני רצוי.

★

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 99 חיפה.

למשרד חברת בטוח הכרמל בחיפה
דרוש/ה לרכוז ענף בטוח

פקיד(ה)

בעל(ת) ידע בהנהלת חשבונות ויכולת הכנת דוחות סטטיסטיים וכספיים.

הצעות בכתב יד בלבד נא להפנות לת.ד. 4868 חיפה, למס׳ 157.

דרושה בחורה

לעבודה
במשק בית בכפר־שמריהו

בימים: ג׳, ד׳, ה׳ עד שעה 4 אחה״צ.

לפנות טל. 938548 בשעות הצהריים

דרושה

כתבנית עברית מעולה

עם ידיעת אנגלית

לעבודה בשעות אחה״צ בין השעות 14.00—21.00.

נא לפנות בכתב לת.ד. 109 תל אביב, עבור כתבנית.

דרושה פקידה

בגרת תיכון,
ידיעת שפות עברית אנגלית

רצויה ידיעה בהדפסה

על המעומדות להתקשר ל־ישפאר בע״מ מגדל שלום ת״א 52431

למפעל בהיקף פעולות ארצי

דרוש

מנהל חשבונות בכיר

למשרד ראשי בת״א

לקביעת ראיון נא להתקשר טל. 03—937240

● פועלים

לעבודה קבועה במשמרות

● טלפוניסטית

ליום שלם מ־8.00—4.00

דרושים למפעל ותיק ומבוסס בסביבות תל־אביב.

לפנות בכתב עם פירוט נסיון קודם לת. ד. 2905 תל־אביב.

ביה״ס האמריקאי הבינלאומי בישראל
כפר שמריהו

דרושה

מורה לספרות עברית

בימים ב׳—ו׳, משרה חלקית

המעונינות מתבקשות להתקשר: 938225

---

olivetti

דלתה חברה למסחר בע״מ

להגדל הרחבת פעולתנו בסניף ירושלים

דרוש

טכנאי מכונות משרדיות

נא לפנות לשם קביעת ראיון לסניפנו בירושלים, רח׳ יפו 68, טל. 231207.

למפעלנו בכפר סבא

דרוש

מנהל עבודה

הכישורים הדרושים:
רקע טכני (רצוי בוגר קודם מנהלי עבודה)
נסיון של 3 שנים לפחות.

נא לפנות טלפונית 925621 או בכתב לת.ד. 1101 תל־אביב.

מנהל ייצור

בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה

דרוש למפעל ותיק ומבוסס בסביבת תל אביב.

משכורת טובה מובטחת.

לפנות בכתב עם פירוט נסיון קודם לת. ד. 2905 ת״א.

דרושה פקידה

בעוזרת להנהלת חשבונות ועבודות פקידות כללית

ידיעה בהדפסה הכרחית

לפנות בכתב יד עם ציון מקומות עבודה קודמים הדרישה למשכורת לעבודה, פרסום בשילוס רח׳ דבוטינסקי 140 בני ברק

לככר לוינסקי בע״מ.
החברה המקימה את התחנה המרכזית החדשה בתל אביב

דרוש

חשמלאי עוזר

לבצוע עבודות חשמל

בפרטים נא לפנות לגב׳ מרים, טל. 35081

ארתאן

מפעלים לצביעת טקסטיל בע״מ
אזור התעשיה יבנה

למפעלינו דרושים:

1. מפעיל למחשב סנצ׳ורי 100
יועדף מועמד בעל נסיון בעבודה.

2. מזכירה-כתבנית
התכונות הדרושות:
א. ידע ונסיון בהדפסה בשפות עברית ואנגלית.
ב. עדיפות למועמדת השולטת בשפה הגרמנית
ג. רצוי נסיון בעבודה בתחום יבוא־יצוא.

3. פקיד טכני
התכונות הדרושות:
א. ידע ונסיון בפקידות כללית.
ב. ידיעת קריאה והבנה בשפה האנגלית.
ג. ידיעת גרמנית — יתרון.
ד. התמצאות כללית בבעיות טכניות.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב לפי הכתובת הנ״ל הוך פרוט תולדות חייהם ונסיון בעבודה.

סודיות מובטחת.
התשובה מובטחת.

לחברת ספנות גדולה בחיפה

דרושים

1) **פקידה כללית**
+ כתבנות עברית עם ידיעה באנגלית

2) **כתבנית אנגלית**

3) **קצרנית**
כתבנות מעולה באנגלית.

בדבר פרטים נא לפנות טלפון: 04—533181

מכתשים באר־שבע
מפעלים כימיים בע״מ

דרושים

למחלקת האחזקה במפעלנו

מנהל שרברביה

בעל נסיון בנהול עבודה על צוות צנרים במפעל תעשייתי

שרברבים - צנרים

בעלי נסיון בעבודות צנרת במתקנים תעשייתיים

חשמלאים

בעלי נסיון בעבודה במערכות חשמל במפעלים תעשייתיים.

סודיות מובטחת

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם ת.ד. 60 באר שבע.

אקים
אגודה לקימום מפגרים סניף ירושלים

מבוקשים עובדים למשרות:

1) עובד/ת סוציאלית
2) מזכירה —
ידיעה בהדפסה עברית — אנגלית.
3) מדריך/ה למפעל שיקומי

שעור כל המשרה 1-0 (08.00—15.30).
הצעות נא להפנות רק בכתב לפי הכתובת

אקי״ם,
רח׳ רד״ק 21, ירושלים.

דרושים

משקיעים

למוסד מבוסס להשכלה לפרויקטים

★ בתחומי לימוד כלליים
★ שיטות למידה
★ הפקות אור־קוליות

(על בסיס ידע ושיטות חדישות בחו״ל)

בהצעות ולקביעת ראיון אישי נא לפנות לת.ד. 33379, תל־אביב, עבור מס׳ 50.

סודיות מובטחת

דרושים
רקדנים/יות
שחקנים/יות

שחקנים בעלי קול זמרה למחזה — ריקוד

החזרות תתחלנה באוקטובר.

לשם קבלת פרטים התקשר חיפה: 04־243159
החל מיום שישי 29.9.72

מהנדס

בעל נסיון בניהול מעוניין להשקיע 120,000 ל״י

בהצעות נא לפנות לת.ד. 8118 חיפה

דרושות בחיפה
נקבניות IBM
בעלות נסיון

לפנות ע. ג. מ. רח׳ הרצל 18, חדר 229, טל. 641435

דרוש מסגר כללי

רצוי עם נסיון באחזקה
למועמד המתאים תנאים טובים

נא לפנות: יציקה המפרץ בע״מ
מפרץ חיפה טלפון 721163

מוסד מסחרי בתל־אביב
מחפש

מנהל מחלקת בקור

הכשורים: רואה חשבון מוסמך
בעל נסיון בבקורת פנים.
בהצעות נא לכתוב לת. ד. 9142, תל־אביב.

האוניברסיטה העברית בירושלים

ביה״ס להקלאות ע״ש לוי אשכול — הפקולטה לחקלאות ברחובות

מודיעים על משרות פנויות של:

מנהל חשבונות — ½ משרה
מכרז מס׳ 330/72

תיאור התפקיד — רישום מסמכים חשבונאיים במערכת הנהלת חשבונות התקציבית והכנת פקודות יומן; התאמות שוטפות והשוואת רישומים להנה״ח המרכזית בירושלים; קיום ברורים עם גורמים לתקציבי. מחקר הכנת מצבי חשבון ודוחות תקופתיים. בדיקת חשבונות ספקים הוראת תשלום וקיום כיסוי תקציבי להשלומים ולמנויים.
דרישות התפקיד — השכלה תיכונית; עם תעודה בהנה״ח; נסיון קודם בעבודה בהנה״ח; ידיעה טובה בשפה העברית וידע בסיסי בשפה האנגלית כתב יד קריא.
הדרגה — י״א—י״ג בדירוג האחיד.

טכנאי חקלאות (לבעלי חיים)
במחלקה לביוכימיה והזנה
מכרז מס׳ 331/72

תיאור התפקיד — החזקה וטיפול שוטף ותבר בבעלי חיים ומעונותיהם; החזקה שוטפת של חיות; תיפעול מכון פשוט (מטחנות מערבל וכו׳) עזרה בביצוע נסויי הזנה בבעלי חיים.
כישורים נדרשים — בוגר בי״ס תיכון חקלאי בעלי חיים; נסיון קודם בטיפול בבעלי חיים רצוי כושר עבודה טכני.
הדרגה — ז׳—ד׳ טכנאים.

על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות עד תאריך 8.10.72 אל: מזכירות הפקולטה לחקלאות, ת.ד. 12, רחובות ולציין על המעטפה „למשרה מס׳..." (בהתאם למספר המצויין במכרז המבוקש).

מנהל חשבונות

סוג ד׳
עם 5 שנות נסיון לפחות
הגיל עד 35

מפעל גדול באיזור חיפה מציע עבודה מעניינת ביותר בתנאי עבודה טובים

נא לפנות למחלקת המנגנון, ת.ד. 1371 חיפה.

סודיות מובטחת

למוסד בטחוני בירושלים

דרושות עובדות ארכיון

★ למשרה מלאה וקבועה.
★ שעות עבודה: 08.00—16.00 במשך השבוע ובימי ו׳ עד 3.00.
★ משרה התחלתית — 534 ל״י ברוטו.
★ הכישורים הדרושים: משוחררות צה״ל, בעלות השכלה של 11 שנות לימוד לפחות ועד גיל 35.
★ נסיון קודם בעבודה אינו הכרחי.

מעוניינות מתבקשות לפנות אישית לפגישה עם נציגנו ביום ג׳ 3 לאוקטובר 1972, בין השעות 14.00—16.00 ל„בית אלישבע" רח׳ אלעזר המודעי 17 ירושלים.

לאגף מחקר ופיתוח במפעלנו בלוד

דרוש

מהנדס מיכשור בכיר

לניהול מחלקה העוסקת בפיתוח מיכשור מדעי

דרוש נסיון קודם של 5 שנים לפחות בעבודות פיתוח של מכשירים אלקטרוניים ואלקטרומכניים.

יועדפו בעל נסיון וידע במכניקה עדינה.
למועמד המתאים יינתנו תנאי עבודה טובים.

סודיות מובטחת.

על המעונינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, לטלרד, מחלקה כח אדם, ת.ד. 50, לוד.

טלרד

תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע״מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: 963256 - מברקים: טלרד לוד - טלקס: 033818

דרוש
עובד ייצור מבניקה עדינה
אחרי צבא, בוגר בי"ס מקצועי, בעל נסיון של שנתיים בעבודות מכשירנות או ריתוך חשמלי
ידיעה בסיסית בשפה האנגלית רצויה
תנאי קידום טובים
מגיד העש — יהודה הלוי 79 תל-אביב
טלפון 621721
לפנות בין 3—5 אחה"צ

אוניברסיטת תל-אביב
מכרז חיצוני מס' 77/72
דרוש עוזר לתקציבן
במחלקת הכספים, הגזברות

עריכת סקרים כלכליים בשטחי פעילותה של האוניברסיטה; בדיקת הכנה של התקציבי המוסד; ומעקב והיזון על ביצוע התקציבים; הפקת מסקנות כלכליות וכספיות.
דרגה: ד'—ב' במח"ט (הדרגה ההתחלתית תקבע בהתאם לכישורי המועמד).
כישורים הדרושים: השכלה אקדמאית בכלכלה, סטטיסטיקה ו/או חשבונאות (ידיעה בהנהלת חשבונות — הכרחית). ידיעת השפות עברית ואנגלית; כושר הבעה בכתב ובע"פ, נסיון בעריכת תקציבים וסקרים כלכליים.
פניות בכתב יש להגיש למחלקת המנגנון, מדור כח-אדם, אוניברסיטת תל-אביב, רמת-אביב, עד יום 3.10.72.

דרוש מהנדס רכב
למפעל גדול בענף הרכב, לניהול צוות מהנדסים וטכנאים, העוסקים בתכנון ובביצוע פרויקטים חדשים.
ידיעת השפות — עברית ואנגלית הכרחית!
נא לפנות בכתב בציון תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2306 ת"א עבור "מהנדס".

סהר חברה לביטוח בע"מ
דרוש/ה
מקבל/ת עסקים
במחלקה אלמנטרית
נסיון של שנתיים לפחות.
מעוניינים יפנו לטל. 223391 ירושלים ולבקש את אבי.

דרושות מועמדות בתל-אביב ובחיפה
אם את מעונינת לעבוד בשטח השרטוט או הגרפיקה
אם את מוכנה לעבור תקופת הכשרה בשעות הערב.
תפני עוד היום ותוזמני לראיון בתל-אביב או בחיפה.
לקבלת הפרטים נא לגזור ולשלוח למס' 22 לת.ד. 26214 ת"א או לת.ד. 5142 חיפה.
שם ______
כתובת ______
גיל ______ השכלה ______

NCR
דרושה לסניפנו בירושלים
פקידה
לעבודה בשעות הבוקר מ-8.00 עד 13.00 למשך 4—6 חדשים.
נא לפנות לטל: 227391/2 אל מנהל הסניף לשם קביעת ראיון

חברת אויקל בע"מ
דרושים באופן דחוף
טכנאי שירות מעולים
מתקני הסקה מרכזית
כישורים הדרושים:
1. נסיון קודם בטיפול במבערים.
2. ידע בסיסי בחשמל.
3. נכונות לעבוד בכל הארץ.
4. רשיון נהיגה.

— סודיות מוחלטת מובטחת —
פנות בכתב לחברת אויקל בע"מ הנדסת חימום ואיוורור, רח' פינסקר 70, ת"א, עבור טכנאי.

דרוש שותף פעיל מוכשר לניהול
למפעל ותיק ומבוסס (מפעל מאושר)
רק רציניים יפנו לת"ד 1828 ת"א
סודיות מובטחת

מוסד הטכניון למחקר ופתוח
מודיע על המשרה הפנויה הבאה במרכז לחקר אוירונוטי: —
עובד מעבדה או לבורנט פיסיקה לעבודה בפרויקט מחקר
הכשירויות הדרושות:
בוגר בי"ס מקצועי.
רצויה ידיעה במערכות ואקום וידיעה בסיסית בחשמל.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פרוט ההשכלה והנסיון המעשי ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון עד יום ו' 6 באוקטובר 1972 בציון מס' המכרז 106/72.

לעבודה בסיני דרושים
עובדים לתפקידי אבטחה
הכישורים הדרושים:
- יוצאי צה"ל
- כושר גופני מעולה
- שליטה טובה בשפה העברית
- עד גיל 30
- רצוי רשיון נהיגה

— תנאים טובים למתאימים —
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 20072 תל-אביב

י. ציגלר - מ. שרא ושות'
1971 בע"מ
דרושים
1. ראשי קבוצות
2. חשמלאים
3. עוזרים — מתלמדים (תנתן הכשרה)

תנאים טובים בהתאם לכישורים
בדבר פרטים נא לפנות למשרדנו רחוב צירלסון 4, ת"א כל יום בין השעות 8.00—1.00, 4.00—6.00, פרט ליום ג' טלפון 3—441241

מוסד כלכלי גדול מחפש:
בתל-אביב
- * פקיד בוגר תיכון, ידיעת השפה האנגלית והנהלת חשבונות
- * מחסנאי לציוד טכני
- * מנהל חשבונות סוג ג'
- * פקיד חשבונות
- * כתבנית עברית
- * כתבנית טלקס עברית — אנגלית

פרטים בציון המשרה המבוקשת ת.ד. 866, תל-אביב עבור מס. 750.

אלקו ELCO
דרושים
1) חשמלאים
א. למחלקת מיישרים ולמחלקת שנאים (טרנספורמטורים).
- * לאחר שרות צבאי
- * בוגרי בי"ס מקצועי
- * תינתן הכשרה לחסרי נסיון

ב. למחלקת עבודות חוץ
- * לאחר שרות צבאי
- * בוגרי בי"ס מקצועי (ארבע שנתי)
- * בעלי נסיון באחזקת מתקני חשמל, להעת פיקוד ומיכשור חשמלי.

2) כרסם
- * לאחר שרות צבאי
- * בעל נסיון של שנתיים

3) נערה
- * לעבודה בשליחויות משרדיות.

המעוניינים יפנו אישית למפעל — דרך זבוטינסקי 23 רמת-גן, או טלפונית 727131 למח' המנגנון.
סודיות מובטחת

הדיראן
לאגף התקשורת בפ"ת
דרוש
ראש מדור הנדסת ייצור
מהנדס ייצור, רצוי בעל רקע מכני, נסיון של שנה עד שנתיים.
נא לפנות לת. ד. 648 ת"א בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי, או טלפונית 918585.

דרושה
מזכירה כתבנית מנוסה
[עברית]
לפנות אר.ס.אב. שיכות הנדסיות לבניה בע"מ רחוב הרב קוק 33 ק. מוצקין, טל. 712660

מהנדס חום
בעל נסיון רב במחקר, תכנון ובצוע של פרויקטים תעשייתיים וכן בשטח ההסקה. מעונין במשרה במשרד תכנון, מפעל תעשייתי, או בבנוף מכוון.
לפנות: ת.ד. 1469 ת"א.

לייף
תכנון והנדסה תעשייתית לייף בע"מ
דרוש מפקח הקמה
למתקן העומד להבנות בדרום הארץ
לפנות ת.ד. 1031 חיפה טלפון 720126—04

דרושות
תופרות מומחות ומתחילות
נא לפנות: מיזע שד' הר ציון 110, ת"א טל. 826117/8/9.

עירית תל-אביב-יפו
האגף לתרבות לנוער ולספורט
מדריכי נוער
דרושים
1. מדריכים לגילאים צעירים. שעות עבודה משעה 12.00 עד שעה 19.00.
2. מדריכים לגילאים בוגרים. שעות עבודה משעה 18.00 עד שעה 22.00.
3. מדריכים מקצועיים: לדרמה, גיטרות, אקורדיון, רקודי עם-עמים, מלאכות-יד.

לפנות בימים ב' או ד' בין השעות 9.00—13.00 לאגף לתרבות לנוער ולספורט בית העיריה קומה 11, ככר מלכי ישראל.

למפעל תעשייתי בסביבת תל-אביב
דרוש
עוזר למנהל חשבונות ראשי
עדיף בעל נסיון בעבודה.
לפנות בכתב-יד לת. ד. 6389 תל-אביב.

רהיטי "הזורע"
דרוש
מוכר רהיטים
מנוסה
לפנות "רהיטי הזורע" רח' גרשון 47 ת"א, בין השעות 7—6 בערב.
סודיות מובטחת

למפעל גדול בירושלים
דרושים למחלקת האחזקה —
- * מכונאי אחזקה
- * חשמלאי תעשייתי

עדיפות תנתן למועמדים בוגרי בית ספר מקצועי ובעלי נסיון מעשי.
על המעוניינים לפנות למח' כח-אדם ת. ד. 7145, ירושלים.

דרושים
גזרנים/יות מומחים ומתלמדות
נא לפנות: מיזע שד' הר ציון 110 ת"א טל' 826117/8/9

לציון חברה לביטוח בע"מ
דרושים
1. **כתבניות נשיונל** בעלות נסיון של שנה אחת לפחות
2. **נערים בגיל 16-16½**

תנאים טובים למועמדים המתאימים
נא לפנות טלפונית: 614711 ת"א למחלקת כוח אדם, לקביעת ראיון
סודיות מובטחת

למשרד פרסומת
דרוש רוכש מודעות
משכורת מינימום + אחוזים
מועמדים יפנו לת. ד. 29786 ת"א
רצוי נסיון קודם.

למושב שיתופי
"נוה אטי"ב" החרמון
דרושים
מועמדים:
1) סיירי סקי (patroll ski)
2) אחיות
3) מדריכי סקי
4) מלונאים וטבחים מוסמכים
5) מסגרים ומכונאים
6) מנהלי עבודות עפר ובניה

על המועמדים להיות זוגות נשואים בגיל 24—30 עם תעודות הסמכה לכישוריהם.
נא לכתוב בצירוף קורות חיים למען: מושב "נוה-אטי"ב", רמת-הגולן.

לתרכבות ברום בע"מ
למפעלנו בבאר-שבע
דרושים
למחלקת האחזקה:
1) טכנאי/הנדסאי מכונות צעיר
2) מסגרים בעלי נסיון בתעשיה.

למחלקת ייצור:
1) טכנאי/הנדסאי כימיה לעבודה במשמרות
2) לבורנט לעבודה במתקן נסיוני במשמרות
3) מפעילים אשר יקבלו הכשרה במתקנים.

נא לפנות למדור כח אדם, ת.ד. 180 באר-שבע, או לפי טלפון 71211—057.

מתפנה
מנהל מפעל
שליטה מלאה באדמיניסטרציה כושר נהול צוות עובדים
ת. ד. 14038 ת"א עבור מס' 854

מוסד צבורי מחפש
מנהלת
למעון יום בת"א
רצוי בעלת ידע בשטח החינוך והניהול
לפנות בצרוף המלצות לת.ד. 4265, ת"א

לבעלי רוזי בע"מ
דרוש
תפר
לפנות המקצוע 9 ת"א, טלפון 35847

דרוש
מנהל דינאמי
לבית-ספר לאמנות
אפשרות שותפות
לפנות: ת.ד. 6226 תל-אביב.

למלון כפר המכביה רמת-גן
דרוש
פקיד לילה
NIGHT AUDITOR
להתקשר לטל. 749711 בשעות העבודה

דרושים
- * חרט
- * מבלטנים
- * פרזריסט

בעלי נסיון במקצוע לייצור מכשירי פלסטיק ומתכת.
לפנות: מרכז למלאכה גבעתיים, יהודה 310 מר וינר

למוסד צבורי
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה
נא לפנות לת. ד. 1114 ירושלים

למלון מפואר בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות מעולה
נא לציין נסיון קודם בעבודה והכשרה מקצועית
לפנות ת.ד. 296 ירושלים "מנהל"

מזכירה רפואית
בעלת הקדה עברית, אנגלית, צרפתית, מעוניינת במשרה
טל. 230072

דרוש מורה פרטי לאנגלית
בעל/ת נסיון בהכנה לבגרות
אפשרי גם בבית המורה
לפנות לת.ד. 6412 ת"א

דרושים
* רתכי נירוסטה ופועלים לעבודות מתכת
הסעה למפעל וחזרה
"תלבן"
רח' האורגים 13 אזור התעשיה חולון
טלפונים: 855992, 854695

אוניברסיטת הנגב
באר-שבע
מכרז מס' 72/18
אוניברסיטת הנגב מודיעה על משרות פנויות של:

א. במחלקה להנדסת חשמל
1. עוזר מינהל
תאור התפקיד:
ארגון ונהול הפעילות המנהלית במחלקה, בכפיפות לראש המחלקה. התחומי הטפול והאחריות העיקריים: סיוע בהכנת תקציב ומעקב בצול התקציב. טפול שוטף בעניני מנגנון. מתאם הפעילויות המשקיות של המחלקה ומנהל רשום אפסניה.
הכשורים הדרושים:
בוגר תיכון עדיף בעל השכלה אקדמית.
נסיון של 3 שנים לפחות בתחומי מנהל ואפסנאות (לא מזכירות).
ידיעת שפות עברית — אנגלית.
כושר הבעה בכתב ובע"פ.
בעל כושר נהול משא ומתן.
הדרגה המוצעת:
ה'—ד' בדרוג אקדמאים או י"ג—י"ד בדרוג האחיד.

ב. במחלקת הכספים
2. מפעילת נשיונל NCR 32
הכשורים הדרושים:
בעלת השכלה תיכונית חלקית לפחות.
בוגרת קורס מפעילי נשיונל.
נסיון של שנתיים לפחות, רצוי על מכונת NATIONAL 32 R
דרישה מוקדית:
רצויה ידיעה בהנהלת חשבונות.
העבודה הינה ב-2 משמרות.
הדרגה המוצעת:
ח'—ט' בדרוג האחיד.

ג. בבית ספר להנדסאים
3. סגן מנהל ביה"ס
תאור התפקיד:
1. הפעלת עובדי המנהלה.
2. טפול בעובדי למוד ושעות הוראה.
3. אחראי על משק וכספים.
4. כל תפקיד שיוטל ע"י מנהל ביה"ס.

כשורים דרושים:
1. השכלה אקדמית רצוי במדעי הטבע או הטכנולוגיה.
2. נסיון של 5—3 שנים במנהל בכיר.
3. ידיעת שפות עברית ואנגלית.

הדרגה המוצעת:
ב'—א' אקדמאים.

כל המשרות הינן משרות מלאות.
למועמדים מחוץ לבאר-שבע בדרגות מעל י"ב בדרוג האחיד והדרגות המקבילות — תנתן עזרה בדיור.
פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד ליום 5.10.72 אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת הנגב, ת.ד. 2053 באר-שבע.
נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת.

לשנת הלמודים תשל"ג דרושים:
בבית הספר להנדסאים
מהנדסי בנין
במשרה מלאה או בחלקי משרה
להוראה בשעות היום והערב במגמה להנדסאי בנין.
בקשות בצרוף תעודות, ציונים וקורות חיים יש לשלוח לבית הספר להנדסאים, ת.ד. 45 באר-שבע.

ההסתדרות הציונית העולמית
חטיבת המנגנון
משרה פנויה 8/72
תואר המשרה:
מזכירה ועוזרת בעריכה
מקום העבודה: ירושלים
תיאור העבודה: עזרה בעריכת חומר מדעי, העתקת מכתבי יד עבריים ולועזיים עבודה עצמאית בכתיבה ובהדפסה בשפות הדרושות.
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית מושלמת. ידיעת השפות: עברית, גרמנית, אנגלית וצרפתית. נסיון בהדפסה בשפות הנ"ל.
הדרגה המוצעת: י"—י"ב (24—28 נק' של הדירוג האחיד).
התאריך האחרון להגשת הצעות: 15.10.72.

משרה פנויה 7/72
תואר המשרה:
עורך במערכת כתבי הרצל
מקום העבודה: ירושלים.
תיאור העבודה: הכנה לפרסום של חומר ארכיוני בכל השלבים; הכנת מהדורות לשם התמצאות בחומר; הכנת חומר לתרגום השוואת התרגום העברי עם המקור; חיבור רשימות ביבליוגרפיות, מבואות, הערות וכד'; דאגה להדפסת החומר וקשר עם בתי דפוס.
הכישורים הדרושים: א. בוגר האוניברסיטה בהיסטוריה כללית או תולדות עם ישראל בזמן החדש. ב. נסיון בעבודות עריכה. ג. ידיעת השפות עברית, גרמנית ואנגלית הכרחית, רצויה ידיעת השפה הצרפתית.
הדרגה המוצעת: ד' בדירוג מח"ש
התאריך האחרון להגשת הצעות: 15.10.72

הצעות מנומקות נא להגיש לחטיבת המנגנון
ת.ד. 92, ירושלים

בית הספר לריפוי בעסוק
הר הצופים, ירושלים
פניה משרה
למדריך קליני
הכשורים הדרושים: מרפא/ה בעסוק מוסמך/ת עם ותק של 5 שנים לפחות, נסיון בהדרכה רצוי נסיון בטפול קבוצתי. העבודה כרוכה בנסיעות בכל הארץ.
המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים להנהלת בית הספר לריפוי בעסוק, הר הצופים, ירושלים.

למוסד בטחוני
דרושות עובדות ארכיון וכרטסת
- * למשרה מלאה וקבועה בתל אביב
- * שעות העבודה: 8.00 — 16.00 במשך השבוע, 8.00 — 13.00 ביום ו'.
- * משכורת התחלתית -.534 ל"י ברוטו.
- * הכישורים הדרושים: מסיימות צה"ל בעלות השכלה של 11 שנות לימוד לפחות.
- ● מעוניינות מתבקשות לפנות אישית לפגישה עם נציגנו בכל יום, פרט ליום ו', בין השעות 15.00—18.00, עד יום 5 לאוקטובר 1972, לרח' אבן-גבירול 10 חדר 102 ת"א ולהביא עמן תעודת שחרור ופנקס מילואים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

היום אי אפשר למכור לוקשן

אם המוצר רע, שום פרסום לא יציל אותו. להיפך, ככל שהפרסום יהיה רב יותר ידעו אנשים רבים יותר כי המוצר רע.
אולם גם אם המוצר מעולה - עדיין אין זה מספיק. הוא זקוק לפרסום מנוסה, מבריק, יעיל ואמין כדי להצליח.
ואלה הן בדיוק התכונות שאנו מבקשים מהתקציבאים שלנו ומך... נסיון (לפחות 5 שנים), שנינות, יעילות ואמינות.
ללקוחותינו המתרבים והולכים, שהם ראשונים בארץ כל אחד בתחומו שלו, יש זכות לדרוש מאתנו הכונות אלה.
ואכן, הם דורשים! האם יש לך תכונות אלה?
בוא והצטרף אלינו.
מה אנו מציעים לך?
עמדה, סמכות ואחריות, יחסי עבודה טובים, הרבה ספוק ובוודאי תנאי שכר הולמים.
את השאר תוכל לראות בעצמך. התקשר אלינו.
סודיות אנו מבטיחים לך.

א.טל ושות' בע"מ
פרסום ויחסי ציבור
תל־אביב, רח' לבונטין 30 | ת. ד. 245 | טלפון 611861

למפעל באזור חדרה
דרושים:

1. **טכנאי/הנדסאי בכיר לעבודה במחלקת בקורת איכות.**
השכלה: טכנאי/הנדסאי מכונות או יצור מכני. בוגר בי"ס מקצועי.
הכישורים: נסיון רב ביצור חלקים ומערכות מכניות מורכבות. ונסיון בהכנת מפרטים למתקני צור, כתיבת נהלי עבודה, מעקב ודיווח.

2. **מבקר איכות מכני.**
דרישות התפקיד: בקורת מוצרי מתכת והתאמתם לשרטוטים ומפרטים, תוך שמוש במכשירי מדידה מתדרגיים. רצוי בעל רשיון נהיגה.
כישורים דרושים: טכנאי מכונות בוגר קורס למבקרי איכות או בוגר בית ספר מקצועי במגמת מתכת. בעל נסיון מעשי בבקורת איכות.
המעונינים יפנו תוך פרוט תולדות חיים, השכלה ונסיון מקצועי לת.ד. 339 חדרה, ויציינו המשרה המבוקשת.
קיימת אפשרות הסעה מחיפה ומתל־אביב.
סודיות מובטחת.

ערד תעשיות כימיות בע"מ
קורס מפעילים למתקני היצור יפתח בקרוב

אם אתה:
* בעל השכלה של 10—11 שנות לימוד לפחות
* בעל כושר בריאות תקין
* לאחר שרות צבאי

פנה אלינו עוד היום ותוזמן לראיון

במשך הקורס הנמשך כחודש וחצי תקבל משכורת בגמר הקורס מובטחת לך עבודה רבת ענין הקדום בהתאם לנתונים האישיים.

תנתן עזרה לדיור בערד
ערד תעשיות כימיות בע"מ

● כתובת לפניות:
מחלקת כח־אדם
מישור רותם, ד.נ. ערבה,
טל. 057-91121

דרושים מועמדים לעבודה קבועה

באם רצונך בעבודה קבועה פנה אלינו.

משכורתך תהא: —

	עם הכניסה לעבודה	לאחר 6 חודשים
רווק	681.— ל"י	885.— ל"י
נשוי + 1	720.— ל"י	924.— ל"י

עובדים בשטחים יקבלו תוספת של 100.— ל"י.
לעובדים בעלי נתונים מתאימים יתאפשר קידום בסולם הדרגות.

● תזכה להטבות הבאות: —
1. נסיעות חופשיות בתחבורה הציבורית.
2. הנחות ניכרות בתשלום מס ביטוח בריאות (קופ"ח), מס עירוני ורכישת כרטיסים למופעי בידור.
3. זכות קניה בחנויות שק"ם.
4. השתתפות בשכר לימוד תיכון וגבוה של ילדיך.
5. ביגוד חינם וארוחות במחירים מוזלים.
6. הטבות רבות נוספות עליהן תיודע בעת פניתך אלינו.

אם: —
גילך אינו עולה על 39;
בריאותך תקינה;
השכלתך יסודית לפחות;
סיימת שירות סדיר בצה"ל.

פנה לעבודה בשרות בתי הסוהר והבטיח לעצמך את השכר וההטבות האמורות לעיל.

● פנה בא עם תעודת זהות ופנקס מילואים אל:
1. בתל־אביב — לשכת הגיוס, הקריה רח' ה' מס' 4 בכל ימות השבוע בשעות המשרד הרגילות.
2. בבאר־שבע — בלשכת התעסוקה (מול קולנוע „קרן") בימים שני ורביעי בשעות המשרד הרגילות.

דרוש
פקיד למחלקת כח־אדם
בנציבות בתי־הסוהר בירושלים

בעלי כישורים טובים ונסיון המעונינים במשרה הנ"ל, יפנו אישית לראש מחלקת כח־אדם בנציבות בתי הסוהר, בית אגרון, רח' הלל 37 ירושלים.

דרוש קרמיקאי מומחה
לניהול מפעל בחצור הגלילית
תנאים מצויינים לאדם המתאים.
לפנות: ת. ד. 82 חצור הגלילית.

דרוש
עוזר ראשי
לארגון ושיטות

בעל ידע ונסיון במוסד בנקאי או מוסד פיננסי לתפקיד בכיר בבנק בעל רשת סניפים ענפה בכל הארץ.

הצעות מפורטות בכתב יד לת. ד. 36698 ת"א

דרושים מועמדים בתל־אביב ובחיפה

אם אתה משנית לעבור לשטח האלקטרוניקה ולהגיע למעמד מקצועי גבוה
אם אתה מוכן לעבור תקופה הכשרה מקצועית בשעות הערב
פנה עוד היום ותוזמן לראיון בתל־אביב או בחיפה

לקבלת פרטים נא לגזור ולשלוח למס' 18 לת.ד. 26214 תל־אביב או לת.ד. 5142 חיפה.

שם ______
כתובת ______
גיל ______ השכלה ______

דרושים גברים
לעבודה עם
חבורות רחוב
בכל חלקי הארץ

גברים בעלי השכלה תיכונית (יועדפו עובדים סוציאליים, מורים, אקדמאים, מדריכי נוער) יוצאי צבא עד גיל 28.
העבודה היא במשרה מלאה ומפוצלת לשעות הבוקר והערב.
הדירוג בהתאם לכישורים.
המעונינים בעבודה יפנו בכתב בציון גיל, השכלה, ונסיון בעבודה עם נוער.
המעונינים בעבודה בצפון הארץ יפנו אל „המרכז למניעת עבריינות", משרד הסעד המחוזי רח' יפו 28, חיפה.
במרכז הארץ — „המרכז למניעת עבריינות", משרד הסעד שד' ירושלים 22 יפו.
בדרום הארץ — „המרכז למניעת עבריינות", משרד הסעד רח' העמק 18 ירושלים.

למוסד למחקר
דרוש
קצין קשר

הכשורים הדרושים: קצין קשר משוחרר צה"ל בדרגת סרן או רס"ן.

● המעונינים יפנו בצרוף תולדות חיים לת.ד. 7057 ת"א, עבור מ.ב.

להפעלת מוטור גריידר
דרוש בחור צעיר
בעל ידע בהפעלת ציוד מכני
אפשרית גם שותפות עם השקעה קטנה.
הזדמנות נדירה לאדם המתאים.
לפנות לת. ד. 9720 חיפה או טלפון 528255 חיפה.

למפעל תעשייתי בסביבות בית דגון
דרושים:
פריזריסטים
בעלי נסיון וידע מקצועי
תנאי שכר טובים לבעלי מקצוע מעולים.

● המעונינים מתבקשים לפנות טלפונית למר ולדמן (טלפון 944421) לשם קביעת מועד לראיון.

מוסד למחקר
דרוש
סגן למבקר הפנימי של המוסד

● ההכשרה והתכונות הדרושות: —
— בוגר אוניברסיטה: — ראיית חשבון או מנהל עסקים או בכלכלה.
— ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת טובה בשפה האנגלית.
— כושר ניהול מו"מ.
— כושר נתוח עבודות וניסוח דוחות.
— כושר יזמה והבנה פעולות.
— כושר אירגון וניהול חבר עובדים.
— נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות בקורת או בעבודה דומה.
למועמד המתאים תנתן עדיפות בדיור.

● המעונינים יפנו בציון קורות חיים ונסיון מקצועי אל: ת"ד 9001, באר־שבע.

סודיות מובטחת!!!

הזדמנות
ללמוד
מקצוע
חדש

יתקבלו לקורס מועמדים צעירים אחרי צבא ולפחות 10 שנות לימוד, ללימוד עבודה בשיטה חדישה של עימוד בפילם.

תנאי עבודה טובים עם אפשרויות של התקדמות מהירה לאלה שיסיימו בהצלחה את הקורס.

●

על המעונינים לפנות למחי כח־אדם, ת. ד. 7145, ירושלים טל: 521201.

למוסד ממלכתי באיזור ת"א
דרושים

1. **עוזר למנהל מחסנים**
הכישורים הדרושים:
* נסיון כנגד בודדי במחסני חרום
* רצוי נסיון בטיפול באספקה ארוחות

2. **ראש קבוצת מחסנים**
הכישורים הדרושים:
* נסיון כנגד אספקות ביחידה סדירה
* יועדפו בעלי רשיון נהיגה

3. **ספק/מחסנאי**
הכישורים הדרושים:
* נסיון כספק בצה"ל
* בעל רשיון נהיגה.

● בדבר פרטים נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 33190 תל אביב.

הועדה לאנרגיה אטומית
קריה למחקר גרעיני־נגב

דרושים
צנרים

בוגרי בתי־ספר מקצועיים ובעלי נסיון של 3—2 שנים

למועמדים המתאימים מובטחים עבודה מעניינת ותנאי שכר טובים ועזרה בדיור.

● על המועמדים לפנות למדור קבלת עובדים, ת"ד 9001, באר־שבע, תוך פרוט לימודיהם ונסיונם.

לאשנה נשים מעולה
דרושים
1) מתפרות (גם תופרות)
2) מודיסטית מנוסה
תנאים מצויינים.
לפנות טל. 55330

1500 לירות לחודש
בכל מקום בארץ

באם יש לך השכלה תיכונית.
באם אתה שואף להגיע למעמד מקביל לאקדמאי תוכל להשתלב בענף מתפתח וחדיש במשכורת גבוהה מאד לאחר תקופה קצרה של הכשרה מתאימה.

שם: ______
גיל: ______
כתובת: ______
השכלה: ______

לקבלת פרטים גזור ושלח לת.ד. 28125 ת"א למס' 35

לחברה פרטית בתנאים טובים
דרושה
פקידה
עם
נסיון

הזדמנות טובה להתקדמות
בפרטים, נסיון קודם, גובה השכר המבוקש לפנות בכתב יד: „ישראביל" מונטיפיורי 32 ת"א

למוסד ממלכתי באזור חיפה
דרוש
אחראי על מחסנים

● הכישורים הדרושים:
— נסיון קודם של גנד בודדי במחסני חרום.
— בעל רשיון נהיגה.
— רצוי נסיון ברשומות טיפול ואחזקה של ציוד אורזי.

● בדבר פרטים נא לפנות בצרוף קורות חיים לת. ד. 33190 תל־אביב.

דרוש עובד־אחראי
עד גיל 50
לעבודות ייצור מבניות קלות
נסיון קודם במכביקה עדיפה, שענות או מכשירנות — רצוי.
תנאים טובים לאדם המתאים
מדי תעש — יהודה הלוי 79, תל־אביב
טלפון 621721
לפנות בין 3—5 אחה"צ

לחברת בניה ארצית
דרושים
מנופאים
למנוף בייד

לפנות טלפון 446705 ת"א
בין 8.00—13.00.

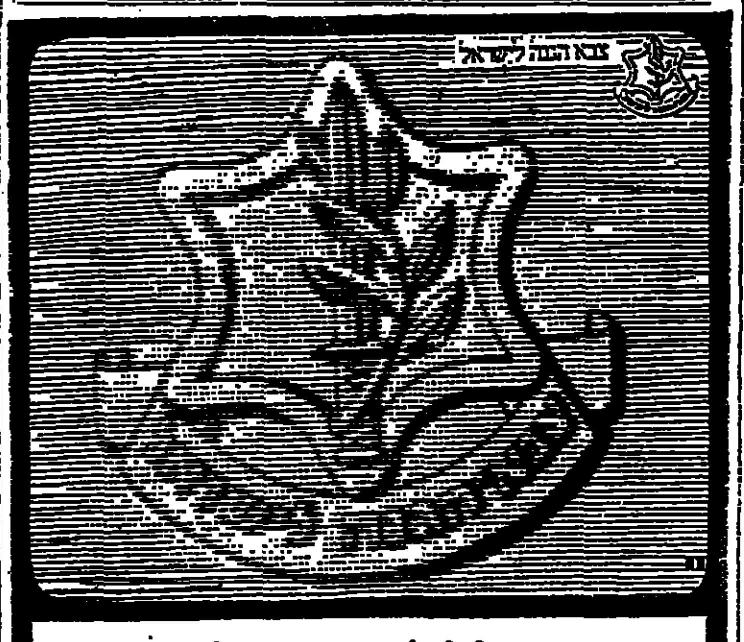

הצטרף לשירות הקבע בצה"ל

לצה"ל דרושים מועמדים לשירות קבע במקצועות הבאים:
* בעלי מקצועות פיקוד ומשמעת
* אפסנאים ומחסנאים טכניים
* חובשים ובעלי מקצועות רפואיים
* מכונאי רכב וחשמלאי רכב
* בעלי מקצועות טכניים לחיל האויר
* נהגים לרכב מעל 4 טון

מועמדים במקצועות הנ"ל יוכלו לשלוח את התלוש המצורף לדואר צבאי 2146 עבור "קבע"

— — — גזור ושלח — — —
אל: דואר צבאי 2146 צה"ל, עבור „קבע".
הנני מעונין להקרא לראיון על מנת לברר תנאי גיוסי לשירות „קבע".
מס' אישי ______ שם ______ גיל ______
כתובת ______ [2]

מוסד פיננסי כלל־ארצי במרכז תל־אביב
מציע תפקיד של
מזכירה עצמאית בכירה
למנהל כללי
ליום עבודה רצוף

כישורים:
● השכלה תיכונית לפחות
● ידיעה טובה בעברית ואנגלית, כולל ניסוח עצמאי והדפסה.
● כושר ארגוני, יחסי ציבור טובים, נסיון מעשי לפחות 3 שנים.

סודיות מובטחת
הצעות מפורטות בכתב יד לת.ד. 36698, תל־אביב עבור מספר 51.

דרוש בדחיפות
נגר מודלים

↓

נא לפנות „רפאל" שרות ממעלי מים בע"מ
רח' הכרמל 12, תל אביב
או טלפונית 51953

תדיראן

דרושים:

1. מהנדס אלקטרוניקה — לתכנון מערכות MOS-LSI. מהנדס בכיר עם נסיון לגבי של מערכות MOS-LSI רצוי גם נסיון בתכנון מעגלים. המהנדס יהיה אחראי ל־צוות שיעסוק ביצוע, בתכנון מער־כות במפעלי חברת תדיראן וכן במכירות. תכנון ייעוץ למפעלים שונים בארץ ובחו״ל בשיתוף עם חברה גדולה בחו״ל.
2. מנהל חשבונות — חשובי שכר בעל סוג ד׳, ה׳, בהנה״ש.
3. מחסנאי — לקבל ולספק סחורה, אחראי לאחסנתה ורישומה.
4. נקבניות — דרושות נקבניות עברית מעולות.

נא לפנות בכתב לת.ד. 648 ת״א בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

תדיראן

דרושות פועלות ״יצור

לעבודות חייט והלחמת חוטים

בירושלים לעבודה זמנית למספר חודשים.
5 ימי עבודה בשבוע.
תנאי שכר טובים.
לפנות טלפונית החל מיום א׳ בין השעות 7.00—16.45 טלפון 39311 ירושלים.

תדיראן

למפעל המכני באזור

דרושים יוצקים

על ציוד חדיש ליציקות לחץ.

נא לפנות בימים א׳—ה׳ ישירות למפעל, רח׳ המלאכה 21 אזור, או טלפונית 851161.

תדיראן

למפעל הסוללות ברחובות

דרוש בקר תמחיר מוצרים

* הכנת מערכות תמחירים, הכנת ומעקב תקציבים.
* השכלה אקדמאית נסיון בעבודה דומה.
* רצוי ידע בעבודה עם דוחות מחשב.

לקביעת ראיון נא להתקשר טלפונית 950056 החל מיום א׳ 1.10.72.

תדיראן

למפעל התקשורת בפתח-תקוה

דרוש ראש מדור הנדסת ייצור

במחלקת ההתקנות

תכנון ושיפור שיטות עבודה, תכנון כלים התקנים חדשים והכנסתם לשימוש, עריכת מפרט ותהליכי עבודה בהתקנה, קביעת זמני תקן לפעולות ושלבי התקנה.
רצוי מהנדס ייצור, בעל רקע מכני, עם נסיון של שנתיים בנושא הנדסת ייצור.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל. 918585 החל מיום א׳ 1.10.72.

רוטקס

לנשים ולנערות

- אם את גרה בבני־ברק או בסביבה
- אם את רוצה ללמוד מקצוע מבטיח ומעניין
- אם את רוצה לקבל תנאי עבודה מצוינים
- אם את רוצה להשתלב בצוות העובדים של מפעל גדול

נא לפנות לרוטקס, דרך ז׳בוטינסקי 7, בני-ברק.

לרשותך אוטובוסים: 21, 42, 68, 69, 51, 54, 62, 66, 70.

לבית-החולים „אסותא״ תל-אביב
דרוש אחראי על אחזקה

(מכונות, ציוד ועובדי אחזקה)

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב לבית־החולים.

דרושה בחורה להשגחה על ילד בכפר־שמריהו

בימים: ב׳—ה׳ בשעות 12.00—16.00
לפנות טל. 938548
בשעות הצהריים

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב
דרוש מנהל חשבונות

בעל נסיון של 5 שנים
המוכן להכנס מיד לעבודה

תנאים טובים — למועמד המתאים
— סודיות מובטחת —

לפנות בכתב־יד בפירוט תולדות־חיים מקומות עבודה וממליצים לת.ד. 1696 תל־אביב עבור „מנהל חשבונות״.

למפעל יצרני גדול לעבוד מתכת באזור עכו

מיצר קונסטרוקציות, מיכלים, מחליפי חום ועגורנים מכל הסוגים

דרושים:

1) מהנדס מכונות בכיר
לתפקיד מנהל מכני. עם נסיון של 10 שנים לפחות בעבודה דומה רצוי עם תואר נוסף במנהל עסקים או ניהול תעשיה.

2) מהנדס מכונות
לתפקיד מנהל משרד טכני עם נסיון של 10 שנים בעבודה דומה.

3) מהנדס מכונות
לתפקיד מנהל פרוייקטים עם נסיון של 5 שנים לפחות בעבודה דומה.

4) מהנדס ייצור
לתפקיד ת.פ.י עם נסיון של 5 שנים לפחות בהנדסת יצור וידע במדד ומנים

5) שרטטי מכונות
עם נסיון של 3 שנים לפחות.

6) מבקרי טיב
עם נסיון של 3 שנים. עדיפים להיות בוגרי בי״ס מקצועי.

7) תמחירן תעשייתי מעולה
להקמת וניהול מערכת תמחירית.

8) מסגרים מכל הסוגים.

9) רתכים מכל הסוגים.

אנשים שיש להם אתגר בחיים וכישורים מתאימים יפנו בכתב עם קורות חיים הנסיון קודם לת.ד. 4496 חיפה למס׳ 7074.

תנאים טובים למועמדים המתאימים. אנו מב־טיחים תשובה וראיון אישי עם כל מועמד.

סודיות מובטחת

בבי״ס מקצועי ערב בחיפה
דרושים מורים

להוראת מקצועות:
* פקידות * הנה״ח * עברית * אנגלית
* שרטוט ארכיטקטוני
במשרות חלקיות בשעות אחה״צ

לפנות: ת.ד. 5142 חיפה.

ל„אגד״ ירושלים
דרושים

א. פקידות למחלקות רישום ושכר
ב. מנהל חשבונות

בפרטים נא לפנות למנהל כח־אדם בתחנת אגד ירושלים, קומה ב׳, טלפון 527724—02.
הנהלת אגד

מוסד מדעי בירושלים
מחפש מנהל/ת לספרייתו

דרושה השכלה אקדמאית משלמת ותואר אוניברסיטאי בספרנות, ידיעת השפות העברית והאנגלית — הכרחית.

בהצעות נא לפנות אל תיבת דואר 7271, ירושלים 070—91.

רשות השידור מודיעה על 2 משרות פנויות

1. מנהל הטלויזיה

הדרגה: ב׳—א׳ של דירוג המנהלים או דרגה מקבילה בדירוג אחר.
מקום העבודה: ירושלים.
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמית מלאה או השכלה שוות ערך. נסיון של 9 שנים בשידור או בתחום דומה. ידיעה רבה בתרבות ישראל והתמצאות בחיי המדינה. נסיון ב־תפקידי ניהול בכירים, הדורשים פיקוח של צוות עובדים מגוון המפע־לת. כושר ארגוני, כושר ניהול מו״מ בדרג גבוה וכושר הבעה בכתב ובעל־פה. ידיעת השפות עברית ו־אנגלית על בוריין. רצויה ידיעת שפות נוספות.
השיבה: תוקף המינוי יהיה לשלש שנים (עם אפשרות הארכה). מילוי התפקיד כרוך בנסיעות ובעבודה מחוץ לשעות הרגילות.

2. מנהל מחלקת ההדרכה של רשות השידור

הדרגה: ג׳ של דירוג המנהלים או דרגה מקבילה בדירוג המח״ר.
מקום העבודה: ירושלים.
הכישורים הדרושים: השכלה אקד־מית בחינוך או במדעי החברה ו־9 שנות נסיון, מהן 5 שנים בתפקיד בכיר בשטח הדרכה מקצועית, אר־גון קורסים והכנת תכניות לימודים. רצוי נסיון בתחומי שידור, עתונות וקומוניקציה.
כושר לנהל מו״מ עם גורמי חוץ. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין. רצויה ידיעת שפות נוספות.
הערות:
1. המינוי הוא ל־3 שנים עם אפ־שרות הארכה.
2. מילוי התפקיד כרוך בעבודה מחוץ לשעות הרגילות, בשעות נוספות ובנסיעות מחוץ לעיר.

המעוניינים במשרות אלה יפנו ל־מחלקת כח־אדם רח׳ הלני המלכה 9, ירושלים, בצירוף אישורים ה־מעידים על השכלתם ונסיונם עד 13.10.72. בקשות שתגענה לאחר התאריך הנ״ל לא תענינה.

לחברת בנין ארצית דרושים

מהנדסי בצוע מנוסים

לאזור המרכז

דרוש נסיון מעשי של 4 שנים לפחות
בתאום ופקוח על פרויקטים, חשבונות
עם קבלני משנה וכו׳

תנאים מיוחדים למועמדים המתאימים

בדבר פרטים, נא לפנות לת.ד. 2770 תל־אביב, בציון נסיון מקצועי ותנאים מבוקשים

סודיות מובטחת

דרושה מפעילה למכונה להנהלת חשבונות

לפנות: חברת אריאל בע״מ,
טלפון 822228, ת.ד. 8299 תל־אביב

olivetti

דלתה חברה למסחר בע״מ
סניף חיפה

לרגל הרחבת היקף עסקינו דרושים לנו

* נציג מכירות לסניפנו בחיפה
* נציג מכירות תושב טבריה

עדיפות לבעלי נסיון במכירות
רכב הכרחי

נא לפנות לכתובתנו החדשה — רח׳ ארלוזורוב 1/א (פינת הרצל) טל. 20—29—664425 — חיפה, למנהל הסניף מר בני הררי.

לעבודה בחו״ל למשך שנה עד שנתיים

דרושים גברים

* בוגרי תיכון
* משוחררי צה״ל בעלי כושר בריאות תקין (עדיפות לקצינים)
* דוברי שפות אירופאיות
* עד גיל 40.

לעובדים מובטחים תנאי עבודה טובים. היציאה עם המשפחות

- מעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 17224 ת״א (עבור חו״ל) בצירוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים.

למוסד טכנולוגי חדיש דרושים לעבודה מעניינת

* **מכנאי אלקטרוניקה בכיר**
בעל נסיון מגוון (במערכות מכ״ם או בקרת אש) המעוניין להתקדם בשטח חדש ובציוד STATE OF ART
המשרה בעלת אתגר ודורשת עצמאות ויוזמה.

* **עורך לשוני של חומר טכני**
הכישורים הדרושים:
1. בוגר בי״ס תיכון (רצוי בעל תואר ראשון במדעי הרוח או הטבע)
2. בקי בשפות עברית ואנגלית
3. נסיון בתרגום.
למועמד המתאים מובטחת עבודה עם יוזמה ועצמאות, בנושאים טכנולוגיים חדשים מעניינים ומגוונים.

* **מבקר איכות, או עובד השגה על הכישורים הבאים:**
1. קריאת שרטוט מכונות
2. רצוי בעל רקע טכני (במכונות או תעופה)
3. עצמאות, יוזמה וכושר אירגוני.
למועמד המתאים מצפה עבודה בנושאים חדשים ומעניינים. תנאי שכר והתקדמות בהתאם לכישורי המועמד.

מועמדים מתבקשים לפנות בצירוף קורות חיים אל ת.ד. 42 רמת־גן ויוזמנו לראיון אישי.

סודיות מובטחת

לחברת יבוא ושווק גדולה
שמרכזה בחיפה, דרוש
מנהל חשבונות ראשי

עצמאי ומנוסה בניהול פיננסים, סוג ד׳ בהנהלת חשבונות ובעל ידיעות באנגלית

תנאים טובים למועמד המתאים

סודיות מובטחת

בהצעות עם קורות חיים נא לפנות אל ת.ד. 429, חיפה

לחברת ביטוח בתל־אביב דרוש/ה מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

הכישורים הדרושים:
* לפחות 5 שנות נסיון בניהול חשבונות של חברת ביטוח או בביקורת חשבונות של חברת ביטוח.
* שליטה בשפות עברית ואנגלית הכרחית.
* רצוי ניסיון במיכון.

תנאים טובים לאיש המתאים עם סיכויים טובים להתקדמות.
סודיות מוחלטת מובטחת.

נא לפנות בכתב ל־ת.ד. 1469 ת״א עבור „מנהל חשבונות״.

למשרד אדריכלים
דרוש/ה שרטט/ת מעולה
מעצב/ת פנים מעולה

לפנות אחה״צ 4—6
244824

דרוש טכנאי

למכונות כתיבה וחישוב לשרות תיקונים.

ת.ד. 968 ת״א

קולסו בע״מ
A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA U.S.A.
ייצור מכשירים אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד. 7206, טל. 520071

דרושים

* מנהל חשבונות עצמאי
הכישורים: נסיון של 4 שנים בתעשיה
ידיעה בעריכת מאזנים
רצויה ידיעת השפה האנגלית.
* מהנדס או הנדסאי
לתכנון שיטות ויצור מתקנים וכלים
ידע ונסיון רב בעיבוד שבבי
ידיעת השפה והאנגלית רצויה.

קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

לאגף מחקר ופיתוח במפעלנו בלוד דרושים

1. **מתכנן מכני**
לתכנון ציוד אלקטרוני.
דרוש נסיון קודם של 5 שנים בעבודות ציוד אלקטרוני.
2. **שרטט מכונות**
בעל נסיון של 3 שנים. רצוי בוגר בית ספר מקצועי.
3. **שרטט/ת טכני**
בעל נסיון וכישורים בעבודות גרפיות ותעשיתיות.
4. **פחח תעופתי**
בעל נסיון של 5 שנים בעבודת פח.
5. **פריזוריסט חרט**
בעל נסיון של 5 שנים בעבודות עיבוד שבבי.

המעונינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, לטלרד, מחלקת כח אדם, ת.ד. 50 לוד.

טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע״מ
לוד, ת.ד. 50 — טלפון: ... — מברקים: טלרד לוד — טלקס: 033 ...

כור תעשיות בע״מ
אגף התפעול

דרוש

* **מהנדס חומרים ותהליכים**
(MATERIALS & PROCESSES)
או
* **מהנדס מטלורג**

כישורים: בעל נסיון של 5 שנים לפחות, ביחוד בשטח המתכות הברזליות לתפקיד מהנדס בכיר, אחראי לחומרים ותהליכים באגף התפעול של כור.

תאור המשרה: על הנ״ל להיות אחראי לנושא באגף התפעול ולעסוק בנושא החומרים והתהליכים בתפקיד יעוץ וסיוע טכני במפעלי כור השונים.

* עבודה מעניינת בעלת אופק רחב.
* תנאי שכר מתאימים לרמת המועמד.

מועמדים בעלי כישורים מתאימים יפנו בכתב יד אל:
כור תעשיות בע״מ, ת.ד. 33333 תל־אביב, עבור אגף התפעול.

סודיות מובטחת

דרוש יועץ שרות לקוחות ומנהל טכני

* עבור מוסך גדול לרכב כבד המעסיק כ־200 עובדים.
* מקום העבודה — בסביבות תל אביב.
* תנאים טובים לאדם המתאים.
* הכשורים הדרושים: תעודת הסמכה, נסיון של 10 שנים לפחות ברכב כבד.

סודיות מובטחת

לפנות טלפון 916156

דרושה מטפלת מנוסה

עבור 2 ילדים לעבודה ליום שלם

תנאים טובים

להתקשר החל מיום שלישי (3.10.72) לטלפון 221584—03

צעירים בעלי השכלה תיכונית משוחררי צה״ל
ששרתו בתור קציני קשר או מבצעים

דרושים לעבודה מעניינת

המועמדים המתאימים יעברו קורס במפעל ובסיומו יועסקו בעבודה מעניינת בתנאי עבודה במשמרות.

תנאים טובים ועזרה בדיור מובטחים.

בפרטים נא לפנות למדור קבלת עובדים ת. ד. 9001 באר־שבע.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד׳ רוטשילד 59 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

לחברת יבוא ותיקה
דרושה
פקידה מנוסה
המסוגלת לקבל הכתבות ולהדפיס בעברית ואנגלית וכן לרכז דוחות הבנויים ממספרים.
משכורת טובה
לפנות: ת.ד. 296 תל אביב
סודיות מובטחת

מחסנאי!
דרוש מחסנאי
לעבודה עצמאית בענף מכונות משרדיות
רצוי נסיון צבאי.
נא לצלצל למנהל הסניף 283191 תל-אביב
דלתה חברה למסחר בע״מ
רח׳ לינקולן 19 תל אביב

לחברה קבלנית לבנין בע״מ — בחיפה
דרוש מנהל עבודה
ממדרגה ראשונה
לפרויקט בניה גדול ליד חיפה.
לאדם העונה על הדרישות שלנו מובטחים תנאים מיוחדים.
נא לפנות בכתב ולפרט הכשורים לת.ד. 4496 חיפה למס׳ 7708

לסברינה
מפעלי טקסטיל בע״מ
דרוש מחסנאי
השכלה תיכונית או מקצועית. רצוי נסיון בניהול מחסנים בשטח הטקסטיל.
נא לפנות בכתב למחלקת כח-אדם צילית סברינה דרך הנשיא 9 בני-ברק. בציון פרטים אישיים הנסיון מקצועי, או טל׳ 781265.
sabrina

הועדה לאנרגיה אטומית
קריה למחקר גרעיני-נגב
דרוש
איש מכירות
להפצת איזוטופים רדיואקטיביים ותומרים מסומנים במוסדות רפואה ומחקר בארץ.
דרישות התפקיד:
— רקע בכימיה, ביוכימיה או רוקחות (רצוי אקדמאי).
— ידיעה טובה של השפות עברית ואנגלית.
— רצוי נסיון קודם בהפצת מוצרים.
— התפקיד כרוך בנסיעות מרובות והעובד שיבחר יועסק חלקית בעבודות ייצור מעבדתיות.
*
למועמד המתאים יתנו תנאי שכר טובים ועזרה בדיור.
*
מועמדים נא לפנות, תוך ציון נתונים ונסיון, ל״מדור קבלת עובדים״, ת.ד. 9001 באר-שבע

תדיראן
למפעל הגבישים באזור
דרושים
פועלים/ות
לעבודה עם אפשרויות טובות לקידום מקצועי.
נא לפנות בימים א׳—ה׳ ישירות למפעל רח׳ המגע 23, אזור, אזור התעשיה חולון.
או לפנות טלפונית 851121.

דרוש שרטט
בעל נסיון בשרטוט קונסטרוקציות
לעבודה קבועה באשדוד.
לפנות: ת.ד. 89 אשדוד

ת.א.מ.
תעשיה אלקטרו-מכנית בע״מ
דרושים
חשמלאים לחווט לוחות חשמל
תנתן הכשרה למועמדים מתאימים.
בדבר פרטים נא לפנות ת.א.מ. רחוב היוגב 5, אזור התעשיה חולון, טלפון 849693.

Metz
דרושים
סוכני-מכירות
עדיפות לבעלי נסיון בענף הטלויזיות ומכונות כביסה
לפנות בכתב-יד בציון קורות-חיים ונסיון קודם לת.ד. 20139 ת״א עבור „סוכן מכירות״

למוסך גדול בתל-אביב
המשרת רכב נוסעים בנזין ודיזל
דרושים
1. **בוחני רכב**
לבדיקת רכב וקבלת לקוחות בעלי נסיון של 3 שנים לפחות.
2. **מכונאי רכב**
מכל הסוגים.
להתקשר לטלפון 39871 לשם קביעת ראיון.

אלגם בע״מ
חולון 58361 ת.ד. 1201 - טל. 853102/3/4

101/1 מהנדס אלקטרוניקה
בעל נסיון ב: מקלטי מיקרוגל מחקר ופתוח ברכיבי RF.

201/1 הנדסאי / טכנאי אלקטרוניקה
בעל נסיון של 2 שנים במעגלים ספרתיים.

202/1 טכנאי אלקטרוניקה
בעל נסיון של 2 שנים ב-VHF, UHF.

202/2 טכנאי אלקטרוניקה
בעל נסיון בהפעלת ובדיקה של מקלטי מיקרוגל ורכיבי RF.

301/1 הנדסאי מכונות
בעל נסיון בפתוח מערכות מכניות, אלקטרוניות, נסיון בוחד רצוי.

401/1 מסגר מכני
בוגר בי״ס מקצועי עם 3 שנות נסיון לפחות לעבודה מעניינת במחקר ופתוח.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב אל מנהל כח אדם.
— סודיות מובטחת —

דרוש
מהנדס בנין
או הנדסאי עם נסיון
למשרה חלקית בשעות הבוקר.
העבודה היא: פקוח בשטח.
בא בחשבון גם פנסיונר.
נא לפנות טלפונית 669119, 664693 חיפה.

לתמי מכון למחקר ולפתוח
דרושות
* מזכירות בכירות וזוטריות
בשפות עברית ואנגלית
* מזכירות-כתבניות זוטריות
בשפה האנגלית
על המעונינות לפנות לת.ד. 313 חיפה עבור „מזכירות״

ישראויר בע״מ
הנדסת קירור איוורור ומיזוג אויר
רח׳ מקוה ישראל 23, תל-אביב
דרושים
1. חיילים משוחררים להרכבות בכל חלקי הארץ.
2. מסגרים
3. טכנאי מיזוג אויר מרכזי.
נא לפנות בין השעות 4.00—5.00 למשרדנו בתל-אביב.

דרושות
מדגימות
באזור גוש-דן
להדגמת מוצר מזון בסופרמרקטים
כישורים: נסיון קודם. גיל 25—55.
על המעונינות לבוא לפרטים אריה, רחוב השופטים 2 ת״א, רק ביום ד׳ 4.10.72 בין השעות 6.30—7.30 בערב.

למפעל תעשייתי למוצרים אלקטרו-מיכניים לשימוש ביתי
דרוש
מנהל עבודה בכיר
בוגר בית ספר מקצועי
רצוי במגמת אלקטרו-מכניקה, בעל נסיון של 5 שנים לפחות בניהול עבודה
לפנות בכתב בצרוף פרטים על השכלה ונסיון מקצועי לת.ד. 1696 עבור „מנהל עבודה בכיר״.
סודיות מובטחת.

לחברת בניה אירופאית
העומדת להקים מלון ענק בתל-אביב
דרושים
1) **מהנדס בצוע מעולה**
הכרחי נסיון של לפחות 7 שנים בפרויקטים גדולים
2) **קבוצת ברזלנים**
לקשירת ברזל כ-2500 טון.
הכרחי נסיון בפרויקטים גדולים
לפנות ת.ד. 578 חיפה, עם פרוט נסיון, לקביעת ראיון.
סודיות מובטחת

המועצה המקומית מעלות תרשיחא — מכרז 9/72
למועצה המקומית מעלות תרשיחא דרושים עובדים סוציאליים לפי הפירוט דלהלן:
1. מנהל לשכה סעד.
דרגה י״ד לפי הדירוג האחיד.
דרישות התפקיד:
כשיר לעבודה סוציאלית, בעל תואר ב.א. עם 3 שנות נסיון או לחילופין, מוסמך לעבודה סוציאלית עם 5 שנות נסיון.
2. עו״ס כשיר לטיפול במשפחה.
דרגה יב—יג לפי הדירוג האחיד במשרה שלמה
דרישות התפקיד: כשיר לעבודה סוציאלית.
3. עו״ס כשיר לילד ונער.
דרגה יב—יג לפי הדירוג האחיד במשרה שלמה למשך שנה אחת.
דרישות התפקיד: כשיר לעבודה סוציאלית.
4. עו״ס סוציאלית כשיר-קהילתי.
יב—יג לפי הדירוג האחיד במשרה שלמה.
דרישות התפקיד:
בוגר האוניברסיטה בסוציולוגיה בתואר ב.א.
5. עו״ס כשיר לילד ונער.
דרגה יב—יג לפי הדירוג האחיד, בחצי משרה לפי התקן מיוחד עד 1.4.73.
דרישות התפקיד:
הסמכה בהוראה או לחילופין, עו״ס כשיר.
6. 2 משרות עו״ס כשיר למדריך בקבוצה כנער.
דרגה יב—יג או עובד בהוראה, לפי חוזה מיוחד כנ״ל.
דרישות התפקיד: הסמכה בהוראה.
7. 2 משרות עו״ס כשיר למניעת עבריינות לנוער.
דרגה יב—יג לפי הדירוג האחיד או עובד הוראה לפי ד.ה.
דרישות התפקיד: הסמכה בהוראה.
על המעונינים להציג מועמדותם לקבל במזכירות המועצה המקומית טופס „בקשה למשרה פנויה״ ולהגישו במזכירות עד 5.10.1972. בכבוד רב,
אלי בן יעקב יו״ר המועצה

חברה מסחרית ארצית
מחפשת
באזור תל-אביב
מתכנת בכיר
עם נסיון של שנתיים לפחות היודע שפות Assembler ר׳ R. P. G. — Cobol
מפעיל I.B.M.
למחשב 360 עם סרטים ודיסקים
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בציון נסיונם המקצועי לת.ד. 8272, תל-אביב, עד ליום 10.10.72.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ
היחידה לצפון אמריקה
דרושים
שליחים לארה״ב וקנדה
לעבודה עם ארגוני נוער ספורטיביים ומרכזים קהילתיים יהודיים.
כשורים:
1. השכלה אקדמאית בחינוך, יהדות או עבודה סוציאלית.
2. נסיון בעבודה חינוכית עם נוער, תרבות, ספורט וכד׳. עבודה בתנועת נוער או מחנות קיץ וכיו״ב.
3. גיל מינימלי — 25 שנה.
נא לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים לכתובת הנ״ל בת״ד 92 ירושלים.
בקשות יש לשלוח עד ל־15 באוקטובר 72, העבודה מתחילה בקיץ 73.

דרושים
מפיצים למוצר חדש
אזורים:
תל-אביב — חיפה — ירושלים
נתונים: השקעה כספית, מקום איחסון למוצרים בעלי נפח גדול.
נא להתקשר לטלפון 58410 בין השעות 8.30-17.00 לקביעת ראיון

לחברת בניה
דרושה פקידה כתבנית
מתחילה
לאחר גמר בית ספר פקידות ומשוחררת צבא
לעבודה בתנאים טובים
לפנות רפאלי טביב, רח׳ חיים עוזר 6 פתח-תקוה.

דרוש
צעיר
נמרץ
הרוצה להשתלב
בשטח
המכירות
טלפון
37029
250023

דרושה
מזכירה
בכירה
השולטת באנגלית צרפתית ועברית
לעבודה במפעלנו הנמצא זמנית באזור בני-ברק והעובר לאזור גדרה בתחילת 1973.
עם מכונית שמקום מגוריה דרומית לתל-אביב, תקבענה שעות עבודה מיוחדות עד למועד ההעברה לגדרה.
לטלפן 7־6־785125 בימים א׳—ה׳ 08.00—17.00

דרושה פקידה
לעזרה במנהלת השכר, בת עם נסיון בהכנת משכורות.
לטלפן 34509
בין השעות 11—13

למשרד אדריכל ומתכנן דרוש/ה שרטט/ת
לבניה כללית
לפנות: טלפון 220026 ת״א, בין 8.00—15.30

דרוש עובד
לעבודות תיוק
בעל ידיעות בהנהלת חשבונות, דהר, הדובר רומנית ואידיש.
תנאים טובים
לאדם המתאים
לפנות: „היוק-קוי״ שד׳ הנשיאים 67 (כביל נחום), בת-ים

בתל-אביב וחיפה
דרושות
מזכירות
לעבודה חלקית
בשעות הבוקר
לפנות ת.ד. 28125 למס. 30

לחילים לאחר שרות צבאי
חברת בטוח בתל-אביב
מחפשת
צעיר מוכשר
לתפקיד סגן אחראי לארכיב
יועדף מועמד שמילא תפקיד של נגיד אפסנאות בצ.ה.ל.
לפנות בכתב לת.ד. 29182 תל אביב

דרושים
1) חשמלאים מעולים לחווט לוחות
2) טכנאי חשמל — רצוי עם נסיון
לפנות: „אלקטרו מתכת בע״מ
רח׳ אופיר 3, חיפה טלפונים: 642518, 640656

למפעל מבוסס
בסביבת רחובות
דרוש מחסנאי
אחרי שרות צבאי בעל נסיון של 2—3 שנים.
לאדם המתאים תנאים טובים
נא לפנות ת.ד. 14038 עבור מחסנאי א.

דרוש
מודד
לעבודה באזור אשדוד
לפנות טלפון 25980—055 או 913278—03

פדקו ישראל בע״מ
למפעל בהרצליה
דרוש טכנאי ביקורת איכות
התכונות הדרושות:
* ידע בעיבוד שבבי ותהליכים מטלורגיים.
* נסיון של 5 שנים לפחות.
למועמד המתאים תנאים טובים.
בפרטים נא לפנות ישירות למפעל, הרצליה ב׳, רחוב משכית, טל. 930150, או לת.ד. 416.

לצה״ל דרושים
לעבודה בסביבות תל-אביב
מדריכי בישול
• על המעונינים לפנות לת.ד. 2306 עבור קצין הבישול ולציין קורות חיים ומסלול התמחותם.

ברמלה
דרוש
מורה לאנגלית
לעבודה חלקית בשעות הערב
לפנות טלפון 867039

למוסדות בירושלים
איש אחזקה מנוסה בענין בתחום שבהיים לאחזקת מבנים וסידור, תי בקיון בקבלנות
ת.ד. 3542 ירושלים.

בירושלים
דרוש דחוף
מנהל עבודה
מעולה
תנאים טובים
למועמד המתאים.
טל. 64205—02

דרושים
אלקטרונאי
עם רכב לשרותים
כוון
להתקנת קשר קווי
רב-סמל
לשעבר בפלוגת קשר
מחסנאי
עם נסיון קודם
לפנות „רדיופון״ טל. 787112, הירקון 55, בני-ברק

דרושה
כתבנית עברית אנגלית
מעולה
חצי משרה או משרה מלאה
לקביעת ראיון נא להתקשר עד 14.00
טלפונים: 56231 / 57767 / 57757—03

מ.פ.י. מלונות נופש בישראל בע״מ
דרושים
למלון
שלום בירושלים
מלצרים
מלצריות
חדרנים
חדרניות
טבחים
טבחיות
קצב
קונדיטור
נא לפנות בכל יום פרט לשבת, בין השעות 4—8, למנהל כח אדם במלון שלום, בבית וגן, ירושלים.
תנאים טובים עם אפשרות קידום.
המלון מוכן לקבל גם מועמדים מתאימים שטרם עבדו במקצועות הנ״ל על מנת להכשירם לתפקידיהם תוך כדי עבודה במקום.

חברה מסחרית גדולה
מציעה משרת
מנהל חשבונות ראשי
הכישורים הדרושים:
א. מנהל חשבונות מוסמך.
ב. נסיון של 5—8 שנים בתפקיד מנהל (או סגן) מח׳ חשבונות.
ג. ניהול צוות של 15—20 איש.
ד. נסיון בשיטות הנה״ח בעיבוד ממוכן.
ה. ידיעת השפה האנגלית.
לבעל הכישורים המתאימים מובטחים תנאים טובים, עבודה מעניינת בחברה דינמית.
נא לפנות בכתב-יד ולפרט תולדות חיים והכישורים הנ״ל, לתא-דואר 36615 ת״א מס׳ 5
סודיות מובטחת

אם אתה
מעונין
באינפורמציה
על תעסוקה
ולימוד מקצוע

מדינת ישראל
שירות התעסוקה

לשירותך,
2 לשכות מודיעין
לתעסוקה
ולהכוונה מקצועית
בתל-אביב ובחיפה
פקידות לשכת המודיעין תשמחנה להדריך אותך ולמסור לך אינפורמציה על אפשרויות התעסוקה עבורך; רכישת מקצוע, החלפת מקצוע או השתלמות לצורך קידום בעבודה; הכוונה לעבודה בים, לאזורי פיתוח ולקיבוצים וכן על כל יתר הנושאים הקשורים לתחום התעסוקה.
כתובות לשכות המודיעין לתעסוקה ולהכוונה מקצועית:
בתל-אביב: רח׳ אסתר המלכה 6, פינת ריינס, טל. 247261־03 (שלוחה 84), פתוחה לקבלת קהל בימים א׳—ה׳ — בין 08.00 — 19.30 ביום ו׳ בין השעות 08.00 — 12.00.
בחיפה: רח׳ חסן שוקרי 4, טל. 666101־04 פתוחה לקבלת קהל בימים א׳ — ה׳ בין השעות 09.00—16.00, ביום ו׳ בין 08.00 — 12.00.
• פנה ללשכת המודיעין ותיענה •

לבית חרושת
לתעשיה חימית
באזור ת״א
דרוש מסגר
לפנות בכתב לת.ד. 8040 ת״א
או לטלפון 822383

מנהל (EXECUTIVE)
מתפנה לעבודה ב-15/11
אמריקאי בעל תואר אקדמאי
עברית, אנגלית, צרפתית, גרמנית
נסיון רב באדמיניסטרציה, שווק וייצור בישראל ובחו״ל.
ת.ד. 100 בת־ים

חברה בינלאומית
מחפשת
נערות בעלות הופעה נאה
לעבודה באירופה
על המעוניינות לכתוב בצרוף תמונה לת.ד. 3032 ת״א

בירושלים
דרוש
מנהל בית־קפה
תנאים טובים למועמד המתאים
בא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 14038 עבור מיכה.

למפעלנו באורון דרוש
מנהל חשבונות מוסמך
נא לפנות לת.ד. 420 באר־שבע מחלקת כח אדם.
תנאים טובים למועמד המתאים כולל עזרה בדיור.

דרושים
* מסגרים - מכונאים
* מסגרים - רתכים
* חרטים

לפנות גרשון פאגלין ובניו בע״מ
איזור התעשיה החדש פתח־תקוה
טלפון 913129, 911556

מפעל פרמצבטי מחפש
1. **רוקח**
לעבודה בייצור (נסיון קודם איננו הכרחי).
2. **לבורנטית**
לעבודה במעבדה אנליטית.
תנתן עדיפות לבעלת נסיון בבדיקות תרופות ומזון.
לפנות לת.ד. 14090 תל־אביב מס׳ 381

דרוש
מנהל עבודה
מעולה
להנחת קוי ביוב ועבודות הנדסה סניטרית
לפנות: „אליאב" בע״מ, רח׳ החשמונאים 7, בני־ברק, טל. 789972.

„לם. אריאן"
קבלן לעבודות חשמל
אשדוד
דרושים חשמלאים מכל הסוגים
עם נסיון בהתקנות תעשיתיות
תנאים ושכר בהתאם לכישורים
נא לפנות מ־08.00 — 13.00 לטל. 31998—055
בשעות הערב 25882—055.

דרושים צעירים
לאחר שירות צבאי
למחלקת אחזקה
בעלי רשיון נהיגה על קטנוע לביצוע עבודות שיפוץ ואחזקה מהנדסת למעליות.
שכר עבודה + פרמיה.
לפנות רק בכתב, עד תאריך 4.10.72 ל„ישראליפט בע״מ" ת.ד. 350 בני־ברק.

דרוש נגר
לארונות קיר וחדרי־שינה
טלפון 823589

דרושה
עוזרת למנהל חשבונות
נסיון קודם רצוי
נא לפנות טלפונית 261760, 253923, ת״א.
סודיות מובטחת.

למכון ישראלי
למחקר ומידע אורבני
דרושה מדכזנית
בעלת נסיון — למשרה מלאה
★
נא לפנות טל. 735111 בין 8.00 — 16.00

דרוש(ה) מפעיל(ה)
למכונות הנהלת חשבונות
אוליבטי 1513
לעבודה קבלנית, בשעות הערב להקופה של 4—5 חדשים.
לטלפן 50024 תל־אביב
למנהל החשבונות הראשי

לחברה צבורית גדולה
בחיפה
דרושה מזכירה
הכישורים הנדרשים: שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית, כושר ניסוח והדפסה במכונת כתיבה בשפות הנ״ל. השכלה תיכונית. נסיון קודם כמזכירה.
העבודה כרוכה בשעות נוספות רבות ונסיעות מחוץ לעיר. תנאי שכר טובים על פי כישורי המועמדת.
את הבקשות יש להגיש בכתב לת.ד. 4868 חיפה, עבור מס׳ 159.

לחברת מהנדסים יועצים
ד. לוית ירושלים בע״מ
דרוש למשרד החברה
בתל־אביב:
מנהל חשבונות
עצמאי — סוג ד׳
בעל ידיעות בעניני כח אדם ובאדמיניסטרציה כללית.
(עד גיל 40)
המעונינים יפנו בכתב־יד בלבד לכתובת:
רח׳ החשמונאים 105, תל־אביב, טל. 262136
תנאים טובים
סודיות מובטחת

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרות פנויות של:
ספרנית בביה״ס לתלמידים מחו״ל
מכרז מס׳ 295/72
תיאור התפקיד — ביצוע עבודות קיטלוג ומיון ומתן שירות לקהל.
דרישות התפקיד — ידיעת השפות עברית + 2 שפות זרות (אנגלית בעיקר); השכלה אקדמית + בייס לספרנות; נסיון במיון בשפה ביבלאו־מית (דיואי)
הערה — נסיון של שנה אחת לפחות.
הדרגה — ז—ד בדירוג ממ״ש.

מרכזת בית הארחה למורים בבית בלגיה
מכרז מס׳ 303/72
תיאור התפקיד — ריכוז פעולות בית הארחה; טיפול באורחים; התכתבות עם גורמים באוניברסיטה ומחוצה לה; ניהול חשבונות הבית, אחריות של אחזקת הבית; קבלת הזמנות.
דרישות התפקיד — ידיעת השפות עברית אנגלית וצרפתית הכרחית; השכלה תיכונית מושלמת; רצוי נסיון בניהול בית הארחה ובעבודה משר־דית.
הערה — מגורים במקום הכרחיים.

יועץ במרכז ללימודים קדם-אקדמיים
(2 משרות)
מכרז מס׳ 324/72
תיאור התפקיד — הכוונת הסטודנט בכל הקשור ל־בחירת מקצועות לימוד במרכז ובאוניברסיטה בהתאם לנטיותיו, כשוריו והשגיו; טיפול ב־בעיות אישיות שונות העשויות להשפיע על הי־שגי התלמיד; קיום קשר עם מערכות מחוץ ל־מסגרת המרכז (כגון: מדריכים חברתיים, שי־רותי ייעוץ לסטודנט וכו׳); קיום קשר עם גור־מים אוניברסיטאיים ומחוץ לאוניברסיטה בכל הקשור לטיפול ייעוצי בתלמיד; הכוונת הסטו־דנט בכל הקשור להמשך לימודיו האקדמאים הקודמי אקדמאיים או העסקתו לאחר סיום לי־מודיו; השתתפות בצוותי ייעוץ מחקר ומיון.
דרישות התפקיד — ידיעה מושלמת בעברית ויכולת לקרוא ספרות מקצועית בשפה זרה נוספת; מ.א. או מי שנרשם והתקבל ללימודי מוסמך בפסיכו־לוגיה או חינוך, עבודה סוציאלית או סוציולו־גיה; נסיון קודם בייעוץ אקדמי או מקצועי ב־מסגרות על־תיכוניות.
הערה — כושר לקיים יחסי עבודה נאותים ועבודת צוות, יכולת לקיים קשרים נאותים עם תלמידי המרכז בהתאם לדרישות מקצועיות של התפ־קיד; העבודה עשויה לדרוש פעילות מחוץ לשעות העבודה הרגילות.
הדרגה — ד—ב בדירוג ממ״ש.

על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים עד תאריך 8.10.72 אל: — מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס׳...." (בהתאם למספר המצויין בראש המכרז המבוקש).

למושב שיתופי
דרושים
מהנדס וטכנאי אלקטרוניקה
בעלי נסיון בתכנון והפקת מרכיבי RF עד 10 ג/ה.ז.
פרטים בא לשלוח לת.ד. 273 עבור „מושב שיתופי"

לחב׳ ד. לוית ירושלים בע״מ
דרושים:
לעבודות פקוח על הבניה
באזור ירושלים:
* **הנדסאים**
* **טכנאים**

המעונינים יפנו בכתב לכתובת:
רח׳ רמב״ן 27, ירושלים, טל. 64188—02
סודיות מובטחת תנאים טובים

דרושים סוכנים
לחברת מזון ידועה
עם רכב מסחרי של 1½ טון
עבור האזורים: חדרה, נתניה, הרצליה, רמת השרון, דימונה ואילת.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 33157 ת״א עבור מס. 587

דרושים
נהגי סמיטריילרים והייבדים
בתנאי שותפות
*
לפנות לטלפון 747421—03
בשעות 20.00 — 17.00

רדיו אבנר
רח׳ אלנבי 91 ת״א,
מחפשים לעבודה
בחור טוב ותרבותי
עם רשיון נהיגה לעבודה בחנות וכן בשרות
רצויה גישה טכנית באלקטרוניקה
נא לפנות במקום

דרוש
לחברה קבלנית
מנהל חשבונות מנוסה
נא לפנות בכתב לת.ד. 2857 ת״א ולציין קורות חיים ותנאים מבוקשים.

מפעל לפלסטיקה בצפון
מחפש סוכנים
1) מאזור ת״א והדרום
2) מאזור חיפה והצפון
בעלי רכב מסחרי
תנאים טובים לאנשים המתאימים
רק אנשים רציניים, יפנו בכתב, בציון נסיון קודם והמלצות לת.ד. 4627 מס׳ 111, חיפה.

למשרד רואה חשבון
דרושה
כתבנית מנוסה
לפנות טלפון 59628/9 למירה.

כפר הנוער הדתי
דרושים
1) אם-בית מרכזת
2) אמהות-בית
3) מורים במקצועות:
תלמוד, תנ״ך, היסטוריה, ביולוגיה (משרות חלקיות)
4) מנהל(ת) חשבונות
5) אחראית לחדר אוכל
6) חצרן

מועמדים דתיים מתבקשים לפנות אך ורק בכתב בצרוף תעודות, המלצות וקורות חייהם לכפר הנוער הדתי, דואר כפר חסידים.

דרוש
שרטט/ת - טכנאי/ת
עם נסיון של שנתיים במיזוג אויר
למשרד מהנדס יועץ בצפון ת״א
הודמנות ותנאים נאים למתאים. טל. 235253

קרן קימת לישראל
מודיעה על משרה פנויה המפורטת להלן: —
פקידה כתבנית
במשרד הקק״ל בתל-אביב
השכלה תיכונית; ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת השפה האנגלית; מיומנות בהדפסה במכונת כתיבה ובעבודות מזכירות.
על המעוניינות לפנות בכתב, בצירוף תולדות חיים, עד ליום 10 באוקטובר 1972, אל הקרן הקימת לישראל, ת.ד. 283, ירושלים ולציין על גבי המעטפה: „מכרז למשרת פקידה־כתבנית בתל־אביב".

לתאום ופיקוח אילון בע״מ
דרושים
1. **מחשבי כמויות**
2. **מהנדסים והנדסאים**
לפיקוח על ביצוע העבודה בפרויקט נתיבי אילון
נא לפנות בכתב עם פרוט נסיון קודם לת.ד. 29607 תל־אביב. סודיות מובטחת

לעבודה באפריקה
דרוש
חשמלאי
עצמאי
לבצוע עבודות חשמל ולניהול והדרכת צוות של כ־10 איש — במקום.
תקופת העבודה 8—10 חודשים.
עדיפות תנתן למועמד המדבר צרפתית.
ההצעות עם פירוט קורות־חיים ונסיון.
נא להפנות לת.ד. 29494 תל־אביב עבור „חשמלאי".

לחברה ציבורית בענף הבנייה
בירושלים
דרושים
1. אדריכל בכיר המסוגל לרכז צוות אדריכלים.
2. איש אחזקה בעל נסיון באחזקת מבנים ונסיון ביחסי אנוש.
3. פקיד בכיר הבקיא באדמיניסטרציה רצויה ידיעה משפטית בסיסית.

הצעות להפנות לת.ד. 2160 ירושלים עבור מס׳ 35 בצירוף תולדות חיים ונסיון קודם.

Triumph INTERNATIONAL
טריומף אינטרנשיונל
למפעלנו בירושלים דרושים:
1. **איש אחזקה**
אחרי צבא, בוגר בי״ס מקצועי, רצוי בעל רשיון לעבודות חשמליות.
2. **מנהל/ת חשבונות**
מוסמך/ת בנה״ח, עצמאי/ת, רקע בתקציב ו/או תמחיר — יתרון.
3. **מזכירה למח׳ כח־אדם**
כושר ארגון כולל תיוק, בוגרת תיכון, אחרי צבא, הדפסה בעברית, ידיעת בערבית — יתרון.
4. **מזכירה למח׳ שיווק**
בוגרת תיכון, הדפסה בעברית ובאנגלית, ידיעת בגרמנית — יתרון.
5. **מזכירה למח׳ ייצור**
הדפסה בעברית, ידיעת באנגלית או גרמנית — יתרון, עובדת יעילה, זריזה ומדייקת.

תנאים מצוינים לאנשים המתאימים
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב ל„טריומף" — ת.ד. 10146 ירושלים, או טלפונית 6־61255־02.

לחברת בניה
דרושים
מנהלי עבודה
באזור המרכז (הרצליה לוד) לפרוייקטים גדולים
נא לפנות רפאלי טביב קבלנים בע״מ, רחוב חיים עוזר 6 פתח תקוה, טלפונים 912945, 908679 בשעות 17.00 — 19.00

מ.ר.ב. — פיקוח הנדסי בע״מ
למשרדנו בתל־אביב
דרוש/ה
שרטט/ת
עם נסיון של 3 שנים לפחות
נא לפנות למשרדנו בתל־אביב, טלפון 2־623281

בירושלים
דרושה
מוכרת
בעלת נסיון בענף ההלבשה
רצויה ידיעת אנגלית
תנאים טובים.
טל. 226904־02 בערב.

דחוף
דרוש מורה לנהיגה למשאית
ומורה לפרטי
להתקשר 941124 שעה 19.00. בשבת 946164

למשרד פרסום
גדול
דרוש
נער אחראי לשליחויות
שיש ברשותו אופניים או קטנוע.
פרסום א. פל ושות׳ בע״מ, רח׳ לבנטין 30, תל־אביב

דרוש פורקמוריסט
לפיאט זהל FL—4
טלפונים: 846314 — 950140

דרוש/ה מוכר/ת
לחנות ספרים עבריים
ב„כל־בו שלום"
שעות עבודה 2 עד 7 אחה״צ. מועמדים/ות מנוסים/ות ואינטליגנ־טים/ות לפנות לסטי־מצקי, בית־הוד, בבני־סה שמהי הרכבת 22, ת״א, בימים א׳ ב׳ ד׳ בשעות הערב בין 6.30—8.00

ל־ג.ג.
חברה לעבודות חשמל
דרושים
חשמלאים
לעבודות בעיר ומחוץ לעיר
בדבר פרטים לפנות:
בשעות היום לטלפון: 866436, בערב 862083 ו־728894

לחברה גדולה בחיפה
דרושה
כתבנית עברית-אנגלית
בדבר פרטים בא לפנות לת.ד. 9720 חיפה (עבור כתבנית).

דרושה
פקידה כללית
עם ידיעה בכתיבה בהנהלת חשבונות
לפנות בצרוף פרטים ת.ד. 1238 ת״א

מחפש
הצעת עבודה רצינית אדם בעל קשרים בנד־יקים בגליל בפרט, ובא־רץ ובגדה בכלל. עובד היום בתור מנהל בנק. מעוניין במכוניות או בתפקידי מנהל מכירות וניהול אחרים
הצעות רציניות לפנות אל: טל. 55750־065 או ת.ד. 148 נצרת.

דרושה עובדת
עצמאית למעדניה
בעלת מקצוע מעולה
לפנות לת.ד. 16540 למספר 51246

דרושים
מסגרים
לעבודה במפעל
בפתח-תקוה
לפנות טלפון 914166

למשרד אדריכלות
בירושלים
דרוש/ה מכנאי/ת
או שרטט/ת
עם נסיון
לפנות בשעות העבודה 38072—02

דרושים
מדריכים
1) חברתיים
2) הרמת משקלות
לעבודה עם נוער
להתקשר לטלפון 522458, 527940
ירושלים
ליוסי או רחל

למפעל כימי גדול במפרץ חיפה
דרושים דחוף!
1. 15 פועלים אשר יוכשרו להפעיל מתקנים כימיים.
2. 5 מכונאי אחזקה.
3. 3 מסגרים / רתכים.
4. 2 חשמלאי תעשייה.
5. מזכירה / כתבנית.

אנו מציעים למועמדים המתאימים:
א. תנאי שכר ותנאים סוציאליים טובים מאד.
ב. אפשרויות קידום רבות.
ג. קביעות בעבודה ועתיד.

על המעונינים לפנות דחוף לת״ד 1809, חיפה, עבור „מגנגוך".

לחברה צבורית גדולה
דרושים
★ SYSTEM PROGRAMMER
דרישות התפקיד:
— נסיון במערכות הפעלה D. O. S.
— הכרה יסודית של שפת Assembly
— נסיון במערכת Multi-Programming או Time Sharing
— תואר ראשון במתימטיקה או במדעי המחשב
— שליטה מלאה באנגלית
תנאים:
— מקום העבודה בחיפה.
— משכורת תיקבע לפי כישורי המועמד.

★ מנתח מערכות
SYSTEM ANALYST
דרישות התפקיד:
— נסיון של 3 שנים לפחות כראש צוות בניתוח מערכות והקמת מערכים לעי־בוד נתונים במחשב.
— נסיון בתכנון למערכות Multi-Programming או Time Sharing
— נסיון בתכנות בשפות גבוהות
— השכלה אקדמאית
— שליטה מלאה באנגלית
תנאים:
— מקום העבודה בחיפה
— משכורת תיקבע לפי כישורי המועמד.
פניות בכתב יד בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון מקצועי נא לשלוח לת.ד. 4868 חיפה, עבור מספר 158.

דרושים:
1. **עובדי ייצור**
אשר יוכשרו במפעל כמפעילי מכונות.
2. **מסגרים ומסגרי אחזקה**
רצוי נסיון קודם באחזקת ציוד תעשייתי.
3. **חשמלאים**
בעלי רשיון חשמלאי מוסמך.
4. **מכשירנים**
יקבלו במפעל הכשרה מקצועית של מכשירנים.

העבודה היא במשמרות.
למועמדים שיתקבלו מובטחת הכנסה טובה ותנאים סוציאליים נאותים.
בקשות יש להפנות לת.ד. 2581 ת״א, עבור מחלקת כח־אדם, כן אפשר לפנות ישירות למפעל הנמצא בקרית־אריה, פתח־תקוה, מול בית חולים בילינסון, בין השעות 8.00—16.00, טל. 916321.
שמשון פתח־תקוה

נוה אסבסט בע״מ
דרושים נגרים
לעבודה במפעל
לפנות לטל. 669382/4, חיפה

להברה ישראלית למובילים בע״מ
דרושים למשרדנו בחיפה
עוזר למנהל חשבונות ראשי
למחלקת הנהלת חשבונות במשרדנו הראשי בחיפה, בעל נסיון קודם וידיעות באנגלית.
מפעילה
למכונת הנהלת חשבונות ארו-איקס
לעבודה במשמרות במחלקת חלפים.
חניך/ה לעבודות פקידות
מכנאי דיזל
בעלי נסיון בתיקון טרקטורים עבור מוסכנו בחיפה ברח׳ חלוצי התעשיה 47, טלפון 721370—04.
המעונינים מתבקשים להתקשר טלפונית 523206—04.

מכذا من الأصل

هكذا من الأصل

הפרסומאי הבריטי פול היפאראן גילה את השיטה הנכונה להישאר בקשר עם המשרד שלו. הוא צייד את תלת־האופן שלו ברדיו, טלפון ודיקטפון. הכל החל כאשר שללו ממנו את רשיון הנהיגה בשל עבירות תנועה. לדבריו, כושרו הגופני השתפר, והוא רגוע יותר כיוון שאפשר להחנות תלת־אופן ללא בעיות.

מום בנוף הבירה

אני מתפלא על המאמר של גדעון אלון „כך מכערים את נוף ירושלים" („הארץ" 21.9) כי לפי דעתי במקום לדון בעיקר „התלבש" אלון על הטפל.

יש מום חולף ויש מום קבוע; ה־מאמר עוסק רק בראשון — הצלקת הגדולה על ההר בין צובה ובין בית־זית בעקבות חפירת התעלה בשביל צינור הנפט. אין שום ספק שהיא מכוערת אך מאידך גיסא אין שום ספק שהיא תתרפא בקרוב. אפילו התמונה המלווה את המאמר כבר מיושנת הואיל והיא מראה את ה־תעלה הפתוחה שכבר נתמלאה, כ־בחלק. בין בית־זית ליער־ירושלים אין עוד סימן של החפירה.

לא כן המצב בנוגע לשערוריה של המום הקבוע, ההשחתה הזדונית של נוף מקסים בתוך יער ירושלים כדי להקים שמה את המיכלים הענקיים והמכוערים של הנפט. עצי האורן והזית היפים במורד ההר מגבעת־שאול לעמק בית־זית נעקרו כולם והמיכלים שירשו את מקומם מה־ווים מום קבוע המשחית את הנוף מכל הכיוונים.

פניתי לד"ר אגוסט לוי, יו"ר חב־רת הצינור, בשאלה איך הוא הסכים לוואנדאליזם כזה, והוא ענה לי ש־רשות מקרקעי ישראל היא שהציעה והיא שמסרה את המקום. מה שמר־גיז ביותר הוא שהמקום נמצא רק כמאה מטר מאיזור התעשיה של גבעת־שאול ואפשר היה לשלב בו את המיכלים בלי לפגוע בנוף.

לוי יצחק רבינוביץ
ירושלים

ספורט

בעריכת יוזאל ארזי

קרב ראשון על הפיסגה: באר שבע נגד האלוף

משחקי דרבי בירושלים ובחיפה ✱ מחזיק הגביע מול מכבי יפו ✱ העולים החדשים — בבלומפילד

מאת סופר „ספורט הארץ"

כבודם של שני משחקי הדרבי, שיהיו מחר בירושלים ובחיפה, במ־קומם מונח — אולם דומה כי הקרב הגדול של המחזור השלישי בליגה הלאומית יהיה השבת בבאר שבע, בה יתמודדו הראשון עם השני בדי־רוג.

הפועל באר שבע, הקבוצה הלאו־מית היחידה עם מלוא 4 הנקודות, שואבת עידוד מעובדה זו — בפרט לאחר נצחונה המפתיע בשבת שעב־רה על בית"ר בירושלים. הפיקאנ־טיות במיפגשה הביתי עם אלוף אשתקד היא בזה, שמאמנה החדש של באר שבע, אלי פוקס, היה בעב־בר מכוכבי מכבי תל אביב. לגביו יהיה זה, איפוא, אתגר כפול. מכבי יתאמץ להוכיח, כי נצחונו המוחץ על שמשון (1:5) לא היה מקרי, ד־שחקניו גם יודעים היטב, כי רק נצחון יעלה אותם לראש הדירוג. פרט זה ידוע, כמובן, גם ליריב.

שתיים מבין שלוש הקבוצות שעדיין לא צברו שום נקודה, המדורגות בצוותא בתחתית, יהיו מעורבות מחר במשחקי הד־רבי עירוניים. יתכן שבמידה מסו־יימת איבדו מיפגשים אלה מ־קסמם, אך הם מוסיפים לרתק אוהדים ולעורר ענין יוצא דופן. הפועל ירושלים חוזר לקטמון אח־רי אכזבה מרה בגמר הגביע, שבו נחשפו רבות מחולשות היסוד שלו. גם בית"ר עודו רחוק מכושרו לפני שנה, אך לרשותו לפחות הרכב כלא יותר. שני כשלונות רצופים בליגה ירדבנו את שחקני הפועל ליותר הגר־פה, אך קשה להניח כי עשוי לחול מיפנה מרחיק דוקא בדרבי.

דרבי בקרית חיים

האיצטדיון בקרית חיים יארח את הדרבי החיפאי, שגם הוא כבר ראה ימים טובים יותר של שני היריבים. מכבי — עדיין מיחל לנקודה ראשו־נה; להפועל — תיקו יחיד ומשחק חסר (נגד הכח, שיהיה כנראה בש־בוע הבא). הכל מעיד על מאבק קו־לני ופתוח, וגם שבמיפגש הגביע האחרון ניצח מכבי 1:3. מה יקרה הפעם הוא בגדר תעלומה, כמו ברוב משחקי הליגה ההפכפכה שלנו.

שני העולים החדשים, הפועל מר־מורק ומכבי פתח תקוה, יקיימו מחר הופעת בכורה בבלומפילד — בשני משחקים רצופים. כרגיל, שהיקף ההכנה השבוע בפריסיות מספקת יותר מאשר בהכנה ספורטיבית. הוארה ב־1.30 אחה"צ אצל ביה"ד

טבלת הליגה הלאומית

1. הפועל באר־שבע	2	1־5	4
2. מכבי ת"א	2	2־6	3
3. הפועל ת"א	2	0־3	3
4. מכבי יפו	2	0־2	3
5. הכח ר"ג	1	0־2	2
6. בית"ר ירושלים	2	2־2	2
7. בית"ר תל־אביב	2	1־1	2
— הפועל כפר־סבא	2	1־1	2
9. הפועל מרמורק	2	3־2	2
— מכבי פתח־תקוה	2	3־2	2
11. מכבי נתניה	2	4־2	2
— שמשון תל־אביב	2	6־4	2
13. הפועל חיפה	1	1־1	1
14. הפועל ירושלים	2	4־1	0
— הפועל פתח־תקוה	2	3־0	0
— מכבי חיפה	2	5־2	0

תל־אביב. נצחונה האחרון בחיפה הוכיח, כי יש להשמר מפניה גם במשחקי חוץ. כעבור שעתיים היבחן יכולת התאוששותו של שמשון במש־חקו נגד מכבי פתח תקוה, הנראה מעודד מיריבו, אחרי נצחונו בשבת שעברה בדרבי הפתח תקואי. מכבי ודאי יעדיף משחק הוגן, מחשש פן יסתפק עליו שמשון תמהר.

מחזיק הגביע — ביפו

מה נעים יותר מאשר לארח מח־זיק גביע — ארבעה ימים אחרי החג הגדול? בהרגשה זו יקדם מכבי יפו במגרשו הישן את הפועל תל־אביב, שהפעם ודאי יהיה עליו להתאמץ ולגלות יותר יכולת, לפחות בשום שהאצילות מחייבת. לשתי הקבוצות שלוש נקודות ושתיהן עדיין לא ספ־גו שער בעונה זו. כובש שער הגב־יע בגבר, יהושע פייגנבוים, אמר בסוף השבוע: „כשאני בהרכב, אין אנו מפסידים נגד יפו". מי שסבור אחרת, יצטרך להוכיח זאת במגרש.

הפועל פתח תקוה עשוי בהחלט להשיג מחר במגרשו את הנקודה הראשונה שלו; כאשר יארח את הכח רמת גן. אבל לשם כך עליו לא רק לתגבר את הנגחו, כדי לחסום את שחקני חבריו, אלא בעיקר להגביר את כוח המחץ שלו — כדי לא להי־שאר הקבוצה הלאומית היחידה, ש־עדיין לא הבקיעה העונה שער.

למה ניתן לצפות, בבשתקה המס־ורתי של כפר סבא בעונה זו, אם לא להיקו כליגי? בבשתקה האח־רונה נגד נתניה יצאה בדרך כלל כפר סבא כשידה על העליונה, אך נדמה כי הפעם יהיה זה כאבק שוה כתוב, בין שני יריבים כשוב איכם באוכבים כבעבר.

במשחקי גביע אירופה בכדורגל

בנפיקה, ריאל, יובנטוס, דרבי, סלטיק ובאיירן – לסיבוב השני

לונדון, 28 (ע"ר, ע"צ ויופ"י). כל הקבוצות המפורסמות, המש־תתפות במשחקי גביע אירופה ל־אלופות, הצליחו ביום ד' בערב ל־סיבוב השני, אך רובן עשו זאת במאבק רב.

בנפיקה ליסבון, הזוכה פעמיים בגביע האלופות, ביטלה בגבורה הפסד של 1:0 במשחקה הראשון עם הקבוצה השוודית כאלמאר, כאשר ניצחה אותה בגומלין 1:4. ריאל מאדריד ניצחה רק 0:1 את הקב־וצה האיסלנדית קפלאוויק. במשחק הראשון ניצחו הספרדים 0:3. סלטיק גלאזגו גברה בקושי על הקבוצה הנורווגית רוסנבורג טרונדהיים 1:3 (בראשון — 1:2).

האלופה ההונגרית אויפשט ניצ־חה במשחק הגומלין על ידי באזל 3:2, אך עלתה בזכות יחס השערים עדיף (בראשון — 0:2). אלופת איטליה, יובנטוס, מחקה הפסד 1:0 במשחקה הראשון עם מארסיי, ב־נצחה בגומלין 0:3.

לראשונה בתולדות משחקי גביע אירופה עלתה קבוצה קפריסאית לסיבוב הבא. היתה זו אנורתוזיס, שגברה במשחק הגומלין בניקוסיה על וו־פורד מאירלנד בתוצאה 2:0. במשחק הראשון ניצחו האיריים 1:2.

הקרב המרתק ביותר בסיבוב זה היה באתונה, שם הצליחה פאנא־תינאיקוס (הפינאליסטית לפני שנ־תיים) לנצח בגומלין את צ.ס.ק.א. סופיה 1:2. מאחר שבאותה תוצאה ניצחו הבולגרים במשחק הראשון, הוארך המשחק ב־30 דקות. משלא הובקעו שערים בהארכה, קבע ה־שופט הבועטי בעיטות 11 מטר, הבולגרים ניצלו 3 מהן לעומת 2 בלבד של היוונים.

יתר התוצאות: באיירן מינכן — גאלאטאסראי 5:6 (בראשון — 1:1), דינאמו קייב — ואקר אינסברוק 0:2 (0:1), דרבי־קאונטי — זלזני־צאר סאראיבו 1:2 (0:2), גורניק זאבז'ה — סליימה־מאלטה 0:5 (0:5), ארגש פיטשטי (רומניה) — ארים בראוואקה (לוכסמבורג) 0:4 (0:2), אנדרלכט — ויאלה (דנמרק) 0:3 (2:4), מגדבורג (מזרח גרמניה) — טאלבורה טורקו (פינלנד) 1:3 (0:6).

לידס עלתה בקושי

שער שבבש מיק ג'ונס בנגיחה, בדקה ה־68, הקנה נצחון ביתי דחוק ללידס־יונייטד על הקבוצה ה־טורקית אנקרהגוצו (0:1), במש־חק הגומלין על גביע אירופה למח־זיקות גביע. המשחק הראשון באנ־קרה הסתיים בתיקו 1:1.

קרב תיקו היה בסלוניקי, כאשר פ.א.או.ק. המקומית וראפיד וינה סיימו בתיקו 2:2. גם המשחק הרא־שון הסתיים ללא הכרעה (0:0), אך הווינאים עלו לסיבוב השני בזכות שערי החוץ שהבקיעו.

המשחק בין באסט (אלבניה) ל־פרנאר אינאגר (דנמרק) הסתיים ב־תיקו־אפס באלבניה, אך בדנמרק היתה התוצאה 1:1, ובזכות השער שהבקיעו האלבנים בחוץ, העפילו לשלב הבא. היברניאן הסקוטית זכתה בנצחון מוחץ באדינבורו, שעה שהכניעה את ספורטינג ליסבון 1:6, ומחקה את הפסדה (2:1) במשחק הראשון. בנצחונות גבוהים זכו גם פרנצוואהרוש מבודאפשט על פלוריאנה מאלטה 0:6 (בראשון ניצחה פלוריאנה 0:1), לגיה ורשה על הקיקבור רייקיאוויק — 0:9 (0:2) ומילאנו על דיפרדאנג לוכסמבורג — 0:3 (1:4).

יתר התוצאות: ספארטאק מוס־קבה — אדו האג 0:1 (0:0), ראפיד בוקארשט — לאנדסקרונה (שוו־דיה) 1:0 (0:9), רקסהאם (ויילס) — צירידן 1:2 (1:1), היידוק — פרדריקסטאד (נורווגיה) 0:1 (0:1), ספרטה פראג — סטנדרד ליאז' 2:4 (1:0), אתלטיקו מאדריד — באס־טיה (צרפת) 1:2 (0:0), סלביה פראג — כאלקה 1:2 (המשחק הופ־סק בדקה ה־70 בגלל גשם שוטף. בראשון ניצחו הגרמנים 1:2). פלוליאאם מיקלי (פינלנד) — לי־רס יונה (מזרח גרמניה) 2:3 (6:1), בורוסיה מנשנגלאדבאך — אברדין 3:6.

קבוצת הכדורגל הטובה ביותר ברוסיה בנשנגלאדבאך, בה משחק היהודי־ישראלי שמואל רוזנטל, הפכה פי־גור של 3:2 בדקה ה־60 לנצחון על אברדין הסקוטית 3:6. במשחק הגומלין על גביע אופ"א שיהיה ב־סקוטיה. במשחק הראשון בסקוטי־לנד, ניצחו הגרמנים 2:3.

האלבניה הדיחה את כבצ'סטר־סיטי, בנצחה אותה בגומלין בסבי־ 0:1. המשחק הראשון הסתיים בתי־קו 2:2. גם סכוק הדיחה מן המש־חקים, כשהכניעה על ידי קייזרסל־אוטרן 0:4. במשחק הראשון ניצחו האנגלים 1:3.

ליברפול עלתה בקושי לשלב ה־בא, בזכות נצחונה במשחק הרא־שון, על מגרשה (0:2). בגר איינ־טרכט פרנקפורט. משחק הגומלין הסתיים בתיקו־אפס. טוטנהאם לא התקשה להכניע את לין אוסלו 0:6, בשלושער של מרטין צ'יברס. במשחק הראשון ניצחו האנגלים 3:6.

יתר התוצאות: פ.ק. ברי'ז' — אטווידאברג 2:1 (3:5), קלן — סר־ריגו 0:4 (2:0), פיינורד — אוב־לאנג (לוכסמבורג) 0:12 (0:9), פראם (דנמרק) — סוכו 1:2 (1:3), אולימפיאקוס — קאליארי 0:1 (1:2), דינאמו מזרח ברלין — אנג'ה 1:2 (1:1), פורטו — ברצלונה 0:1 (1:3), סאגה זאגורה (בולגריה) — אוס־טריה וינה 1:3 (0:7), בורקסיב — אראד (רומניה) 0:2 (1:2), אורדס אייזאן (ביה"צ) — אפ"א לובקה 0:1 (0:1), אאיק אתונה — שלגנשר־ריאן (הונגריה) 1:1 (1:3), פיורנ־טינה — אסקישהירספור (טורקיה) 2:3 (1:2), א.ב.ק. בלגרד — דקלה פראג 1:3 (2:2), כלובאן ברטיסלבה — היברדינה 1:2 (0:6), נורמה אנטהוה — דינאמו טבליסי 0:2 (3:2), אינטר — ואלנה (סאלמה) 0:1 (0:6), רוך (פולין) — פרנבוביה 1:0 (0:3), קים באריזבה (צ'ר־כוגל) — ראפיד וויס (בלגיה) 0:2 (0:1), דינאמו דרזדן — פוסט לינץ 2:2 (0:2), הכוכב האדום בל־גרד — להאן 3:2 (1:5).

טורניר כדורסל ברמת השופט

ארבע קבוצות יפתחו הערב ברמת השופט בטורניר הכדורסל המסורתי על גביע זאב דורי ז"ל, שנפל ב־מילוי תפקידו בצה"ל. בשעה 7 יתמודדו הערב הפועל חיפה והפועל גזר נחל ובית אלפא, וב־8.30 — הפועל גבע שמואל והפועל כרמל. במוצאי שבת, ל' מ"ד בערב, יהיו המשחקים על מקומות 3—4 ו־1—2 בדירוג הכד־פי.

המתאגרף האמריקאי בוב פוסטר (משמאל) דירבו הבריטי כריס פינאגן חבוקים לאחר הקרב שנערך אור לאתמול בלונדון. פוסטר בן ה־33 הגן על תוארו העולמי במשקל חצי כבד, כשהכניע את פינאגן (25) בנוק אאוט בסיבוב ה־14. (צילום רדיו של אי.פי.)

בדרום: בני יהודה – שעריים
בצפון: הפועל חדרה – בנתניה

צפויות תנודות בראש שני מחוזות ליגה א'

מאת סופר „ספורט הארץ"

בעוד שלוש הקבוצות המוליכות במחוז הדרומי של ליגה א' בכדור־גל יופיעו מחר במשחקי חוץ, השחק הקבוצה הרביעית בדירוג (בני יהו־דה) בביתה — אך דוקא לה צפוי משחק סוער ביותר עם החמישי ב־טבלה, מכבי שעריים.

לתוצאות משחק זה, שיהיה בנב־עתיים, נודעת חשיבות יתרה לגבי המשך המערכה במחוז זה, הגם שאין לזלזל במה שעשוי להתרחש מחר במגרשים אחרים: הראשון ב־דירוג, הפועל אשדוד, ישחק נגד הפועל ברמלה; השני, מכבי רמת עמידר — נגד הפועל בראשון ל־ציון; והשלישי, הפועל חולון — נגד הפועל בבית שמש. לכל הד־עות, צפוי זעזוע בטבלה.

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל אילת — הפועל לוד; הפועל קרית אונו — בית"ר רמלה; הפועל באר יעקב — הפועל יהוד; הפועל בת ים — הפועל דימונה.

הדרה למבחן בנתניה

הפועל חדרה, היחיד מקבוצות ה־מחוז הצפוני שניצח פעמיים ברצי־פות, יוצא לנתניה תוך נסיון להגן על יתרונו בפיסגה במשחק נגד בית"ר המקומי, ההופס מקום שבי־עי והמסוגל תמיד להפתיע.

שתי קבוצות, שצברו שלוש נקו־דות, מייחלות לכשלונו של היורד החדרתי מהליגה הלאומית: הפועל טירת הכרמל, שיתארח אצל הפו־ע לנהלל, והפועל צפת היוצא ל־מבחן קשה בעכו. נגד הפועל המקו־מי, יריב שאפתן שאינו נכנע ב־ביתו.

יתר משחקי מחוז הצפון: הפועל רמת גן — הפועל מחנה יהודה; הפועל בני נצרת — הפועל נהריה; הפועל גבעת חיים — הפועל הרצ־ליה; מכבי הרצליה — הפועל מגדל העמק; הפועל קרית שמונה — ה־פועל טבריה.

מחר סיום אליפות ישראל בשחיה

שני השחיים האחרונים באליפות ישראל בשחיה — 1500 חתירה לגב־רים ו־800 חתירה לנשים — יהיו מחר בשעה 3 אחה"צ בבריכת כפר בלום.

לידס — ליברפול מחר בליגה האנגלית

לונדון, 28 (ע"ר). המשחק הטו־תר במחזור ה־11 בליגה האנגלית בכדורגל, יהיה השבת בין לידס (6) לליברפול (1), שהעפילו השבוע לסיבוב השני בגביע אירופה, לאחר נצחונות דחוקים. האלופה דרבי־קאונטי, התופסת רק את המקום ה־16 בטבלה, תארח את טוטנהאם (3).

יתר המשחקים: ארסנל (2) — סאות'המפטון (13), קובנטרי (19) — צ'לסי (8), קריסטל־פאלאס (17) — נוריץ' (11), אברטון (4) — ניוקסאל (9), איפסוויץ' (5) — לסטר (20), מנצ'סטר סיטי (22) — ווסט ברומיץ' (14), ספילד יונייטד (10) — מנצ'סטר יונייטד (21), וסטהאם (12) — בירמינגהאם (15), וולבס (7) — סטוק (18).

כדורמים

משחקי חצי הגמר והגמר על ג־ביע המדינה בכדורמים, לגילאי 16, יהיו מחר בבכון וינגייט. משחקי חצי הגמר יהיו ב־9 בבוקר והגמר — ב־2 אחה"צ.

כדורעף

טורניר כדורעף לזכר בני הקיבוץ שנפלו יהיה מחר בגעתון בשעה 6 בערב. ישתתפו: הפועל עין השופט, הפועל קרית אתא והפועל געתון.

שיוט

המשך אליפות ישראל בשיוט ל־בודדים, בדגם 420, יהיה מחר מול חוף שדות־ים. תחילת התחרות ב־שעה 9 בבוקר.

סיוף

אליפות ישראל בסיוף לדרגה ל־אומית, במקצוע החרב לבודדים, תה־יה מחר בשעה 1 אחר הצהריים באו־לם הפועל פתח־תקוה בשעה 10 תהיה במקום אליפות הפועל ברומח, לדרגה לאומית.

חברת „תיא" מצהירה בזה

דרמפון
הסבון ללא סבון

בת־אורן
אמבט קצף ללא סבון

תיאדנט
משחת שיניים ומי פה

מי־פנים
חלב, מלפפונים וקמפור

אבקות־טלק
לילדים ולמבוגרים

אינם מכילים הכסאכלורופן

Taya

המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים
בית הפקיד,
חיפה, רחוב מאיר 44, טל. 524103

בחודש נובמבר יחלו לימודי
ראיית חשבון

פרטים והרשמה במזכירות ביה"ס יום יום
בין השעות 19.00 — 08.00

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
המכון ללימודי חוץ
מודיע על הרשמה
ללימודי תעודה בתקשורת
בחיפה ובתל-אביב

✱ הנדסת מכונות
✱ קורס מתקנים לדתקי אלקטרוני
✱ לימודי עתודאות (בת"א בלבד)
✱ קורס מתקדם לפר־כונה (בת"א בלבד)
✱ כתיבה מכונות (בת"א בלבד)
✱ קורס ברדיו והמלונאות — טכניקות השיו־ווק, ההפקה וההתבטאות (בת"א בלבד)

פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 667818, 661151
בתל-אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 268126/7, 266992

דרוש
כ־10 דונם
קרקע פרטית
לבנייה מידית באזור התעשיה של פתח־תקוה, רמת־השרון או הרצליה
ללא מתווכים
★
טל. 738291
בין השעות 5.00 — 8.00

מכרות נחושת תמנע בע"מ
מכרז מס׳ 302/72
מכרז זה מיועד לקבלת הצעות מחירים
על ייצור 135 ארונות לילה מעץ
[שידות]
עם ציפוי פורמייקה.
פרטים נוספים ומסמכי ההתקשרות אפשר לקבל במשרדי החברה רח׳ כ״ט 10 הקריה ת״א, אצל מר יגיב בין השעות 0730—1500.
יום אחרון להגשת הצעות הינו 19.10.72
החברה שומרת לעצמה הזכות לא לקבל ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

מכתבים למערכת הארץ

השקפת אנשי הליגה להגנה יהודית

בעתונים בארץ מתנהל מסע ה־מכוון נגד „הליגה להגנה יהודית בארץ ישראל", נגד עקרונותיה ונגד מנהיגיה. עתונאים לא בחלו באמ־צעים ומצאו לנכון לנקח את „הלי־גה" במנוחים רבי־העוצמה היהודים: קיצונית, פשיסטית, ועוד. דוגמה כ־אלפת לסוג ההשמצות הנ"ל ראינו במאמר של ד"ר עמוס עפירא, „אבירי האגרוף" (הארץ, 25.9), המכיל שבץ אמת עם תצא"אמת רבים, והמחבר להשיב בפני הקורא ה־ישראלי בר־הדעת את כוונתה של „הליגה להגנה יהודית בארץ ישר־אל".

אחד העקרונות היסודיים המנחים את אנשי „הליגה להגנה יהודית ב־ארץ ישראל" הוא האמונה, שקיים הבדל פנימי יסודי בין יהודי לבין מי שאינו יהודי. השקפה זו אינה ניתנת להתפקה מצד גורמים שונים האבולים עצאה עצמית — ואף בד־תקפה על ידיהם לעתים מזומנות — אך היא מאוחרת ע"י היהדות עם ישראל בעבר ובהווה. עקרון זה בא לביטוי כלא בפעילות הליגה בארץ.

בזמן שמרבים לצטט אנשי „ה־ליגה להגנה יהודית" בחו"ל לפעול בדרכים אלימות נגד אויבים לא־יהודים ונגד בוסתות לא־יהודיים שהתגבלו בעבר המתנכלים בהגנה ליהודים המבצאים בחיבה יחד, מנה־רים הברי „הליגה להגנה יהודית ב־ארץ־ישראל" כלפעול באלימות נגד גושים המוחזקים כיהודים. מטרתם המוצהרת של „הליגה להגנה יהודית בארץ ישראל" — כפי שכתב הד"ר שפירא בלעג האופייני לו — היא איחוד פלגי העם השכנת שלום בי־ניהם. לא יתכן, שתופעל בארץ אליז גות נגד יהודים ע"י אנשי „הליגה".

עוב ותוב החר ביותר כבו „מקיר באר" ברשימתו של הד"ר עפירא, ואין ההבר בעיר אלא על הגיסיונ־כאציתי המהלום על הכותב בעובר־דות. כהבר ההכרזות הארציה של „הליגה להגנה יהודית בארץ ישר־אל" — מהיא הגוף הקובע בדרכיות „הליגה" ובפעילותה — יכול אני להעיד, שהרוב המכריע של חבריה הוא ילידי־הארץ הזאת, וכי הרוב ה־מכריע של אלה, כהם — לא באשר־פתם — ילידי הי"ל — הוא בארץ כבר שנים רבות.

הטעות השניה של הד"ר עפירא היא בכך, שהוא מכיל את ההגדרה ליצירה הקיצוניים האלה על „הליגה", ולרוב ההדרוכו הדברים בסדר הפוך. אין „הליגה" בעטנינת לדחות את היד המושטה אף כל קבוצת יהודים אחת, לא כל ספק על קבוצות, אשר

חלקים באידאולוגיה שלהן דומים למחשבותיה של „הליגה", אם כי קיימים הבדלי השקפה לגבי שאלות ביצוע הדרכי פעולה.

בנקודה אחת צדק הד"ר עפירא, אך לצערי לא הרחיב בנקודה זאת. נכון, בין מטרותיה של „הליגה ל־הגנה יהודית בארץ ישראל" חינוך הנוער. אין כאן דפליג — בזה נכל־לים אף אנשי משרד החינוך וההר־בה של מדינת ישראל (ע"י בבהב־רו של יאיר קוטלר, „וידויה של ביי־ציסטית", „הארץ", 16.6.72) — שי־בכשלה המדינה בחינוך הנוער לער־כים היהודים וכלליים כאחד.

אחת הפעולות החשובות ביותר, ש„הליגה להגנה יהודית בארץ יש־ראל" עוסקת בהן זמן רב, היא צי־בוש קווים להכנית ליהודים ב„אהבת ישראל" (במינוח הכושל של משרד החינוך והתרבות כתכנית הדבר „תר־דעה יהודית"). בכוונת „הליגה ל־הגנה יהודית בארץ ישראל" להגיש את העבודה המוגמרת, בבוא העת, למשרד החינוך לשם הכנסתה לתב־נית הלימודים הממלכתית.

אין כוונתי להתנצל על פעולות „הליגה" בחברון: כל מי ששובת בכ ישראל בראש דאגותיו יודה, ש־הצליחה „הליגה" להחדיר „תודעת חברון" לדעת הקהל, כהצלחה זו לא הושגה בדרכים אלימות, ושלא סוכנה „הריקמה העדינה של יחסי השכנות" בין תושבי ישראל הער־ביים היהודיים.

יהאר הרנר
ירושלים

שאלה לנשיא

בהבהן, ובאר־איבון קראתי את הדיעה על ההתגלות נכיא המדינה ליהודי לשב את שני ההסתדים ב־הנבת הנוה, „ארוס" ובאב זה לא ילך. להצביר אליהם להפילה בתוך כולי בית־המהר.

אני הזר ומדגיש: הלוואי האר־בה, אבל, באם בכל זאת נבונה הדיעה, הריני לשאול את כודעו ו־נביאנו ואב שני האברכים האלו לא נכשנו בהבתה רכום זר ובהכוכה לדרום קבץ בנשרה בתפקיד?!

האם באמת הבקרה ותהיה קודש כאשר תבוא, בקדושה אב האבצעים? מכתב איגנבאום
תל־אביב

על אישיותו. מבחינה זו הנועמד (לפי השמועה) של מפלגת העבודה, מר י. ש. כפיהא, אינגו מוצלח היות והוא עשה כמה משגים חבורים ש־בתוצאה מהם נאלץ פעם לחזור על כסאו בכנסת ופעם שניה — על מושבו בממשלה. הרי מבגים אפ־שר לפרש לכאן ולכאן ונמצא ש־בעיני רבים טוהר מדותיו איננו עומד במבחן.

אבל אין זה העיקר. אם לא שפירא — יהיה מועמד אחר, כי אין מחסור באנשים הראוים למשרה הרמה ה־זאת, בהחלטת מפלגת העבודה על מועמדותו של מר שפירא אני רואה רצון להבצית את נשיאות המדינה לעדה האשכנזית. שלושת הנשיאים שלנו היו מיוצאי העדה האשכנזית. האם לא הגיע הזמן שבן העדה הס־פרדית יכהן במשרה הרמה הזאת? בזה היתה מתהלכת במדינה רבה ה־ברירות בקרב יוצאי עדות המזרח, המרגישים עצמם מקופחים כאילו הם בנים חורגים במדינה.

פניתו של נשיא המדינה לשר־המשפטים תביעת להפעיל את הסמ־כות לשיתורר שני האברכים הצעירים הם תיפה למדינה ולחוקיה.

נשיא אשר אינו מבין את האלפ־בית של שילכון דמוקרטי מוטב לו שיפנה את מקומו ויחל בכהונת זכוכה.
אלכס גרינברג
אשדוד

✱

לקראת בחירת נשיא המדינה הח־ליט כל כהור לא לבחון הקהה נשי־פת כנשיא ולכן הבאלה מי יבוא במקיבי היא אקטואלית.

כל שער, כהרך לתבונותו כסופר, הוקר ובהודר ניהם גם במוסדיה ציונה, ולכן הוא רצוי לכל אזרחי המדינה. ברור לכל מועמד לבחור בה היצה הזה לא יוכל להבתות אליו בסגולה הרהיגיות, אבל לכל ה־פחות עליו להיות בלי לכון של רבב

בבהגי שבחירה כזו היתה מהווה צעד ראשון לקראת ליכוד העם וחי־זול הגזרה. אני, בתור יוצא העדה האשכנזית, פונה בזה לכל יוצאי העדה הזאת המבכימים עם צמתי להפעיל להון ציבורי להקן את ה־פגם הזה.
מרדכי מכפיי
פתח־תקוה

האדם השלישי

„אני מבקש להתייחס לפסקה ב־כאמרה של הגב' חבי מרוז על ה־אדם השלישי (מוסף „הארץ" 22.9), שבו אומר האדם השלישי כי הוא השתחרר מצה"ל בדרגת רב־סרן.

הנני להעיד כי אכתם היה האדם השלישי רב־סרן אך הוא השתחרר בדרגת סרואי וזאת משום שהורד בדרגתו על־ידי בית־הדין הצבאי ה־עליון (כפי שנקרא אז) בשל גניבת רכוש צה"ל (מקרר חשמלי אשר הו־ציאו מיחידתו, העבירו לביתו, ול־כהנבי חיל האספקה העביר מקרר קרה שהיה לו בביתו). פרט זה ידוע לי באשר הייתי אחד משלושה ה־שופטים שישבו בדין.

הנני כותב מכתב זה כי בלבי הנרגשה כי גם יתר הפרטים שנמסרו בהבהה נכונים כפרט זה.
ראובן מדן
תל־אביב

✱

בעקבות הפלאת ה„עסק ביש" כ־הרב (מוסף „הארץ" 22.9) יש ל־הניח שגם ה„פרשה" הועלה מחדש. יש כאן לא רק עימות אישי בין פנחס לבון לבין בנימין ג'יבלי, אלא גם עימות בין הדרג המדיני לבין הדרג הצבאי שלקה (או לא לקה) על עצמו קביעת מדיניות, ובכאן החשיבות הציבורית של הנושא.

בשאלה „מי נתן את ההוראה" לא הוכח עדיין לדעתי שהבירור היא בין שני אישים אלה בלבד. קיימות עוד אפשרויות.

כזכור כשהפרסומים בזמן ה„פרשה", יוסף העבודה בתוך משרד־הבטחון ובין שר־הבטחון לרמטכ"ל לא היו תקינים. כבר אז ידוע היה הנוהג ההדי־בן בכל ענין חשוב עם „פר־הבטחון בפועל" (אולי גם „ראש הממשלה בפועל").

אם יש עדיין חשיבות ציבורית ל־נושא (והחלטת הפירסום של „הארץ" מאשרת זאת) יש מקום לחקור גם בכיוון המרומז לעיל והשוב להוכ־ידו פן יהיה מאוחר מדי.
איתי בין
גן־השומרון

תוארו של תמיר

„ביומן השבוע" ביום ו' 22.9, ב־עת שידור הכתבה על מעצרו של עשיתי פאגלין, הוזכר שמואל תמיר בספר פעמים בתבר־כנסת ולא כ־עורך־דין.

האם החלו כבר שידורי הפירסומת לבחירות בטלוויזיה הישראלית?
יעקב טייבר
תל־אביב

ראיתי שמעתי

נאה דורש

משרד־התיירות המציג עצמו כלוחם נמרץ בנעקים מהמובם ובדומי עמלה, עוסק בימים אלה בדברים שהוא עצמו כמהיר על התנגדות להם.

המשרד הפיץ כרטיסים לכמפע בהאמרון ירושלים במסגרת הגיגות הכיה למדינה. הכרטיסים נמכרו במחיר נקוב של 12 ל"י בבתי־המלון ובסוכנויות הנסיעה. במשרד־התיירות גבה עבור הכרטיסים רק 10 ל"י ובכך הותיר רווח של 2 ל"י למקדי הקבלה ולסוכני הנסיעות.

תמיהה נוספת עוררה נטיעתו של כהול לשכת שר־התיירות, שנלווה אל השר בשה קול לארה"ב. מקורות בתיירות במשרד מציינים כי נסיעתו מיותרת וכי השר יכול להסתדר בנסיעותיו בעצמו ובלי עזרת מנהל לשכתו.

חשופים להתקפות

רפאל רוטשטיין, כתב לי מניו־יורק: בעוד שלושת הסרים הישראלים — פנחס ספיר, אבא אבן ויגאל אלון — הנמצאים כעת בניו־יורק, מקבלים שמירה קפדנית כממשלת ארה"ב ובעוד הבולשת והאפ.בי.אי. דואגים לבטחונם של חברי המשלחת הישראלית, עדיין פגיעים הישראלים שאינם דיפלומטים להתקפות טרוריסטים.

עובד ישראלי של לשכת התיירות הממשלתית גילה ביום ב' בלילה כי פורצים חדרו לדירתו. הוא ביקש מהמשטרה לבדוק אם היתכנו בדירה בלגדים־נפץ אלים נענה בסירוב. מהמש־טרה לכתב כי שנו אינו בלול ברשימת אנשי הסגל הישראלי, הזכאים להגנה. ב.י.א. רק ישראלים בעלי מעמד דיפלומ־טי נהנים ברשימה. אין היא מכסה פקידים שאינם דיפלומטים, כאנשי משרד התיירות ועובדי אל־על.

בקרב המושבה הישראלית כאן שוררת דאגה רבה נוכח פגיעותם של ילדים להתקפות טרוריסטים, אולם עד כה לא ננקט שום צעד להגן על הילדים הישראלים בדרכם אל בתי־הספר ובעודם משחקים ובחוצות.

בלי אבדות

פיקוד הצבא האמריקאי מסר ב־12 בספטמבר כי בפעם הראשונה מאז 1 במארס 1965 חלף שבוע בלי כל אבידות לאמריקאים בשדה הקרב בהודו־סין.

סך־הכל הנפגעים האמריקאים בהודו־סין מאז 1 בינואר 1961 הוא: ✱ 45.857 כתים כתוצאה מפעולות איבה. ✱ 10.247 כתים שלא כפעולות איבה (תאונות, או כות טבעי). ✱ 153.161 פצועים שאושפזו. ✱ 150.226 פצועים שלא אושפזו. ✱ 1.675 נעדרים, שבויים או עצורים. ✱ 118 נעדרים שלא כתוצאה מפעולות איבה (בעיקר ערקו).

במספרים אלה כוללים את האבידות של האמריקאים בכל איזור הלחימה, כולל צפון־וייטנאם תיילנד, קאמבודיה ולאוס.
ד"מ